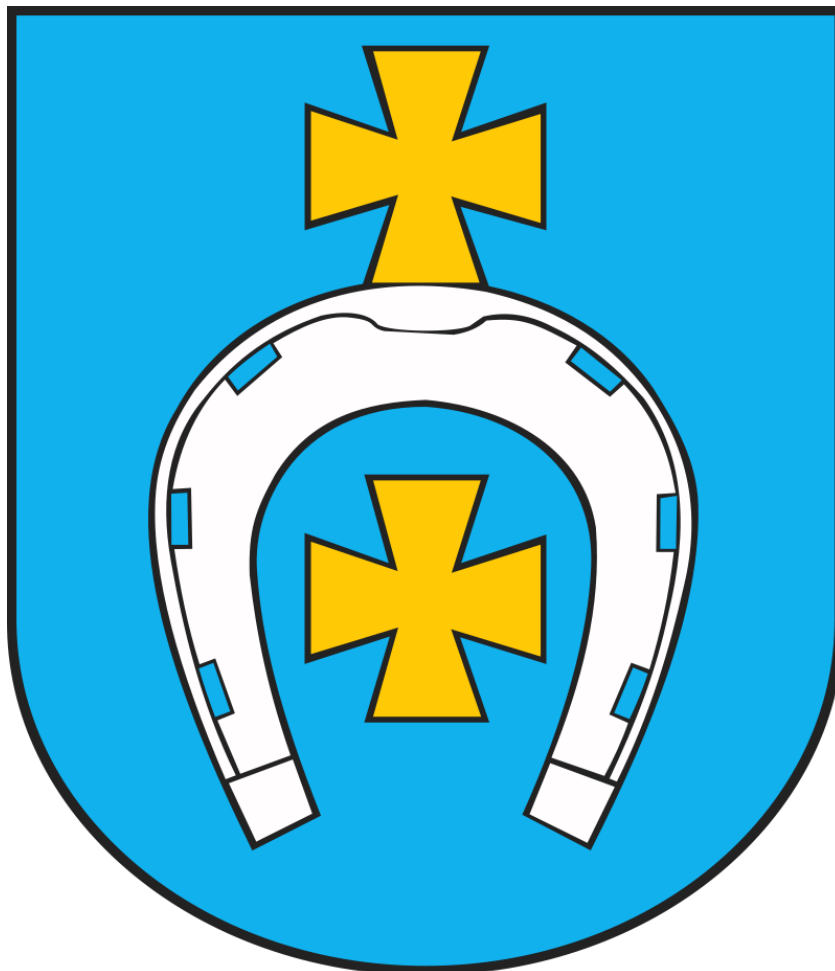

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łapach
z dnia r.

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY ŁAPY
UWARUNKOWANIA**

Łapy 2022

Organ sporządzający Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łapy:

Burmistrz Łap – Krzysztof Gołaszewski

Jednostka opracowująca projekt Studium:

Konsorcjum reprezentowane przez Katarzynę Reut-Jaworowską przy współpracy z Urzędem Miejskim w Łapach

ZESPÓŁ AUTORSKI PROJEKTU STUDIUM:

mgr inż. arch. Katarzyna Reut-Jaworowska - główny projektant

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:

mgr Katarzyna Rybakowicz – opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko i zagadnień środowiskowych, opracowanie graficzne

mgr inż. Jan Kruszewski – opracowanie zagadnień komunikacyjnych,

inż. Elżbieta Kępska – opracowanie zagadnień energetyki i telekomunikacji

mgr inż. Czesława Kruszewska – opracowanie zagadnień infrastruktury wodno-sanitarnej

WSPÓŁPRACA Z URZĘDEM MIEJSKIM W ŁAPACH:

Inspektor ds. planowania przestrzennego - Teresa Kiejzik

WPROWADZENIE

UWARUNKOWANIA:

ROZDZIAŁ I. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.

1.1. Uwarunkowania wynikające z obowiązujących dokumentów	13
1.1.1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030.....	13
1.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.....	15
1.1.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania.....	16
1.2. Dotychczasowe przeznaczenie	19
1.2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	19
1.2.2. Decyzje o warunkach zabudowy.....	26
1.3. Dotychczasowe zagospodarowanie	26
1.3.1. Sieć osadnicza.....	27
1.3.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy.....	29
1.3.2.1. Strefa obszaru zabudowy miasta i gminy	31
1.3.2.2. Strefa obszarów otwartych miasta i gminy.....	39
1.3.3. Strefa komunikacji.....	41
1.3.3.1. Drogi.....	41
1.3.3.2. Kolej.....	42
1.3.3.3. Komunikacja zbiorowa.....	42
1.3.3.4. Parkingi.....	42
1.3.3.5. Drogi rowerowe.....	43
1.3.3.6. Stacje paliw.....	43
1.4. Dotychczasowe uzbrojenie terenu	43
1.4.1. System wodno-kanalizacyjny.....	43
1.4.2. System elektroenergetyczny.....	43
1.4.3. System gazowniczy.....	43
1.4.4. System ciepłowniczy.....	44
1.4.5. Telekomunikacja.....	44

ROZDZIAŁ II. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony.....46

ROZDZIAŁ III. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.....48

3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska	48
3.1.1. Zasoby środowiska przyrodniczego.....	48
3.1.2. Struktura przyrodnicza.....	48
3.1.3. Charakterystyka obszarów otwartych i zieleni, w tym leśna i rolnicza przestrzeń produkcyjna	
3.1.4. Rzeźba terenu.....	54
3.1.5. Budowa geologiczna.....	55
3.1.6. Gleby.....	56
3.1.7. Udokumentowane złoża kopalin.....	57
3.1.8. Degradacja powierzchni ziemi.....	57
3.1.9. Klimat akustyczny.....	57
3.1.10. Pola elektromagnetyczne.....	58
3.1.11. Warunki klimatyczne.....	59

3.1.12. Zasoby wodne.....	59
3.1.13. Krajobraz, w tym krajobraz kulturowy.....	63
3.1.14. Formy ochrony przyrody.....	64
3.1.15. Korytarze ekologiczne.....	68

ROZDZIAŁ IV. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....71

4.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków.....71

4.1.1. Wstęp – zarys historyczny.....	71
---------------------------------------	----

4.1.2 Definicje i podstawy prawne.....	72
--	----

4.1.3. Główne założenia oraz wnioski zawarte w Programie Opieki nad Zabytkami.....	73
--	----

4.2. Zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego.....73

4.2.1. Zabytki nieruchome	73
---------------------------------	----

4.3. Zabytki niewpisane do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.....74

4.3.1. Zabytki nieruchome	74
---------------------------------	----

4.3.2. Zabytki archeologiczne	74
-------------------------------------	----

ROZDZIAŁ IV a. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.....83

ROZDZIAŁ V. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia.....83

5.1. Struktura ludności.....83

5.1.1. Aktualna liczba ludności.....	84
--------------------------------------	----

5.1.2. Migracja wewnętrzna i zewnętrzna	87
---	----

5.1.3. Wykształcenie ludności	88
-------------------------------------	----

5.1.4. Rynek pracy.....	89
-------------------------	----

5.2 Prognoza demograficzna.....89

5.3. Zasady i warunki zamieszkania ludności.....90

5.3.1. Potencjał mieszkaniowy gminy.....	90
--	----

5.3.2. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych	91
--	----

5.3.3. Ruch budowlany.....	92
----------------------------	----

5.4. Opieka społeczna.....93

5.5. Ochrona zdrowia.....94

5.5.1. Szpitale	94
-----------------------	----

5.5.2. Przychodnie	95
--------------------------	----

5.5.3. Apteki.....	95
--------------------	----

5.6. Edukacja.....95

5.6.1. Opieka nad dziećmi do lat 3.....	95
---	----

5.6.2. Przedszkola	95
--------------------------	----

5.6.3. Szkoły podstawowe i gimnazja.....	96
--	----

5.6.3.1. Szkoły podstawowe	96
----------------------------------	----

5.6.3.2. Gimnazja	97
-------------------------	----

5.6.4. Szkoły ponadpodstawowe.....	97
------------------------------------	----

5.6.4.1. Placówki oświatowe z zakresu szkolnictwa ponad podstawowego	97
--	----

5.6.4.2. Licea ogólnokształcące	97
---------------------------------------	----

5.6.4.3. Technika	98
-------------------------	----

5.6.4.4. Centrum Kształcenia Zawodowego w Łapach.....	98
---	----

5.6.4.5. Szkoła Policealna	98
----------------------------------	----

5.6.4.5. Branżowa szkoła I stopnia	99
5.7. Kultura i sztuka	99
5.7.1. Biblioteki.....	99
5.7.2. Ośrodki kultury.....	99
5.7.3. Obiekty historyczne.....	100
5.8 Religia.....	100
5.8.1. Obiekty sakralne.....	100
5.8.2. Kapliczki przydrożne.....	101
5.8.3. Cmentarze i pomniki.....	101
5.9. Sport i rekreacja.....	101
5.10. Sektor gospodarczy.....	103
5.10.1. Aktywność ekonomiczna i rynek pracy.....	103
5.10.2. Podmioty gospodarcze.....	104
5.10.3. Handel.....	107
5.10.4. Targowiska.....	107
5.10.5. Gastronomia.....	107
5.10.6. Produkcja	107

ROZDZIAŁ VI. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.....110

ROZDZIAŁ VII. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy.

7.1. Potrzeby i możliwości gminy Łapy.....	112
7.2. Plan Rozwoju Lokalnego	112
7.3. Gospodarka.....	115
7.3.1. Przedsiębiorczość.....	115
7.3.2. Rolnictwo.....	115
7.3.3. Turystyka	116
7.4. Możliwości finansowania przez miasto wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych miasta.....	116
7.4.1. Stan finansów miasta.....	116
7.4.2. Wieloletnia prognoza finansowa.....	117
7.4.3. Możliwości finansowania przez miasto wykonania infrastruktury.....	118
7.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	119
7.5.1. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	119
7.5.2. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej.....	119
7.5.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej.....	124
7.5.4. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową o funkcji produkcyjnej.....	124
7.5.5. Chłonność terenów	125
7.5.6. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy (sumy chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonności obszarów poza w pełni wykształconą zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w granicach jednostki osadniczej, przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę).	129

ROZDZIAŁ VIII. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

ROZDZIAŁ IX. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....

9.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków.....	132
9.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	132
9.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody.....	133
9.4. Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy prawo wodne.....	133
9.5.Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady	133
ROZDZIAŁ X. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	134
ROZDZIAŁ XI. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	135
ROZDZIAŁ XII. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.....	135
ROZDZIAŁ XIII. Uwarunkowania wynikające z stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.....	136
13.1. System transportowy.....	136
13.1.1. Sieć drogowa.....	136
13.1.2.Ruch drogowy	153
13.1.3.Techniczne zaplecze motoryzacji.....	153
13.1.4. Linie kolejowe.....	154
13.1.5. Linie autobusowe	154
13.1.6. Drogi rowerowe	154
13.2. System zaopatrzenia w wodę	156
13.2.1. Struktura systemu zaopatrzenia w wodę.....	156
13.2.2.Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Łapy	157
13.2.3.Charakterystyka ujęć wody i stacji uzdatniania wody wodociągów komunalnych w gminie Łapy.....	159
13.2.4.Strefy ochronne ujęć wody wodociągów komunalnych, zakładowych i prywatnych.	
13.2.5.Ocena wykorzystania komunalnych ujęć wody.....	167
13.2.6.Badania hydrogeologiczne w kat. „B” zasobów wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w południowo-wschodniej części miasta Łapy.....	168
13.3. System odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych	170
13.3.1.Struktura systemu odprowadzania i oczyszczenia ścieków komunalnych.....	170
13.3.2.Scentralizowane systemy kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy.....	171
13.3.3.Rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy.....	171
13.3.4.Komunalna oczyszczalnia ścieków w Łapach.....	172
13.3.5.Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków w latach 2019 – 2021.....	176
13.3.6.Kanalizacja deszczowa.....	177
13.4. System gospodarki odpadami.....	178
13.4.1.System gospodarki odpadami.....	178
13.4.2.Składowisko odpadów w Uhowie.....	179
13.4.3.System gromadzenia i wywozu odpadów.....	179
13.4.4.Odpady zawierające azbest.....	180
13.5. System elektroenergetyczny.....	180

13.5.1. Źródła zasilania	180
13.5.2. Linie WN 110kV.....	181
13.5.3. Sieć średniego napięcia.....	181
13.5.4. Linie elektroenergetyczne przesyłowe najwyższych napięć (NN)	182
13.6. System ciepłowniczy.....	183
13.6.1. Źródła ciepła.....	183
13.6.2. Sieć ciepłownicza.....	183
13.7. System gazowniczy.....	184
13.7.1. Źródło zasilania.....	184
13.7.2. Sieć gazownicza.....	184
13.7.2.1. Obszar miasta Łapy	
13.7.2.2. Obszar gminy Łapy	
13.7.3. Gazociąg tranzytowy.....	186
13.8. Telekomunikacja.....	186
ROZDZIAŁ XIV. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....	187
14.1. Ponadlokalne elementy zagospodarowania.....	187
14.2. Projekty unijne.....	187
ROZDZIAŁ XV. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.....	189

SPIS RYCIN

Rycina nr 1. Pokrycie miasta planami miejscowymi	
Rycina nr 2. Strefa obszaru zabudowy miasta i gminy, z układem komunikacyjnym	
Rycina nr 3. Strefa obszarów otwartych miasta i gminy z widocznym układem komunikacyjnym	
Rycina nr 4. Struktura użytkowania	
Rycina nr 5. Formy ochrony przyrody	
Rycina nr 6. Pomnik przyrody w mieście Łapy	
Rycina nr 7. Gmina Łapy na tle sieci ekologicznej województwa	
Rycina nr 8. Obszar ochrony dziedzictwa kulturowego	
Rycina nr 9. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy na 2011 r.	
Rycina nr 10. Prognoza demograficzna. Na podstawie Raportu o stanie gminy z 2021 r.	
Rycina nr 11. Liczba mieszkań oddanych do użytku 1995-2020,	
Rycina nr 12. Powierzchnia (m ²) nieruchomości oddanych do użytku w latach 1995-2020,	
Rycina nr 13. Biblioteki publiczne – księgozbiór i czytelnicy w latach 2008 - 2020	
Rycina nr 14. Intensywność terenów	
Rycina nr 15. Chłonność terenów	
Rycina nr 16. Schemat istniejącego układu drogowego	
Rycina nr 17. Schemat istniejącej sieci wodociągowej	
Rycina nr 18. Schemat istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej	
Rycina nr 19. Schemat istniejącej sieci elektroenergetycznej	
Rycina nr 20. Schemat istniejącej sieci gazowej	
Rycina nr 21. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	

SPIS TABEL

- Tabela nr 1. *Wykaz obowiązujących planów miejscowych powstałych w oparciu o ustawę z 1994 roku. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łapach*
- Tabela nr 2. *Wykaz obowiązujących planów miejscowych powstałych w oparciu o ustawę z 2003 roku. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łapach*
- Tabela nr 3. *Wypisy i wyrysy wydawane z obowiązujących planów miejscowych. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łapach*
- Tabela nr 4. *Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Łapy – dane z ewidencji gruntów grudzień 2021 r.*
- Tabela nr 5. *Klasy bonitacyjne gruntów ornych – województwo i powiat. Źródło: Biesiacki A., Kuś J., Ocena obszarów o zróżnicowanej przydatności do produkcji rolnej, Cz.I. IUNG, Puławy 2002 r.*
- Tabela nr 6. *Klasy bonitacyjne gruntów ornych – gmina Łapy Źródło: Urząd Miejski w Łapach – dane na podstawie ewidencja gruntów*
- Tabela nr 7. *Zabytki archeologiczne; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków*
- Tabela nr 8. *Liczba ludności. Źródło: Ewidencja Ludności Urzędu Miejskiego w Łapach*
- Tabela nr 9. *Liczba ludności na km 2 w gminie na tle powiatu. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 10. *Struktura wiekowa mieszkańców gminy Łapy z podziałem na płeć oraz poszczególne grupy wiekowe. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl.*
- Tabela nr 11. *Gęstość zaludnienia miasto i gmina Łapy. Źródło: Dane z UM: Referat Nieruchomości i Ewidencja Ludności wg. stanu na 31.12.2021 r.*
- Tabela nr 12. *Ruch naturalny mieszkańców gminy Łapy. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 13. *Struktura wiekowa mieszkańców gminy z uwzględnieniem obciążenia demograficznego. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 14. *Saldo migracji ludności gminy Łapy. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 15. *Saldo migracji ludności gminy Łapy. Źródło: Dane z Ewidencji Ludności UM Łapy*
- Tabela nr 16. *Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Łapy na 2011 r. Źródło: www.polskawliczbach.pl*
- Tabela nr 17. *Prognoza demograficzna na podstawie prognozy opracowanej na poszczególne lata dla powiatów i miast na prawach powiatu na lata 2011-2035; Źródło: www.stat.gov.pl*
- Tabela nr 18. *Zasoby mieszkaniowe, Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 19. *Mieszkaniowe Zasoby Gminy Łapy; Źródło: uchwała Nr XLIII/381/18 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 23 marca 2018 r.*
- Tabela nr 20. *Rynek pracy w gminie Łapy; Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 21. *Podmioty wg grup rodzajów działalności. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 22. *Podmioty wg sektorów własnościowych. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 23. *Podmioty nowo zarejestrowane. Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2021 r.*
- Tabela nr 24. *Podmioty wyrejestrowane. Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2021 r.*
- Tabela nr 25. *Podmioty gospodarki narodowej w gminie Łapy z podziałem na sekcje. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 26. *Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia – gmina Łapy, Źródło: www.bdl.stat.gov.pl*
- Tabela nr 27. *Turystyka – baza noclegowa; źródło: www.bdl.stat.gov.pl.*
- Tabela nr 28. *Średnia powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej w Łapach – opracowanie własne*
- Tabela nr 29a. *Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w Łapach- opracowanie własne*
- Tabela nr 29b. *Zapotrzebowanie na nową zabudowę w Łapach- opracowanie własne*
- Tabela nr 30a. *Podział istniejących terenów zagospodarowanych w gminie Łapy – opracowania własne*
- Tabela nr 30b. *Określenie chłonności „luk w zabudowie” w obszarach zwartej zabudowy – opracowania własne*
- Tabela nr 30c. *Określenie chłonności w obszarach przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych w Łapach – opracowanie własne*

- Tabela nr 31. *Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy w Łapach – opracowanie własne*
- Tabela nr 32. *Struktura użytkowania własności na terenie gminy Łapy – dane z ewidencji gruntów UM Łapy - grudzień 2021*
- Tabela nr 33. *Drogi powiatowe*
- Tabela nr 34. *Drogi gminne*
- Tabela nr 35. *Zestawienie rodzajów nawierzchni*
- Tabela nr 36. *Scentralizowany system zaopatrzenia w wodę*
- Tabela nr 37. *Pobór wody z ujęć poszczególnych wodociągów, Źródło: Dane z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach.*
- Tabela nr 38. *Rozwój kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy Źródło: Rejonowa Baza Danych GUS 1997 i 2011 r.*
- Tabela nr 39. *Ładunki zanieczyszczeń i procent redukcji. Źródło: Sprawozdania GUS z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich OS-5 sporządzone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach.*
- Tabela nr 40. *Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w kg / dobę. Źródło: wyliczenia własne z wielkości podanych w sprawozdaniu OS-5*
- Tabela nr 41. *Stężenia zanieczyszczeń Źródło: Sprawozdania z badań ścieków wykonanych przez J. S Hamilton Poland Sp. z o. o. Laboratorium Badawcze.*
- Tabela nr 42. *Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków, Źródło: Sprawozdanie GUS z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich OS-5 sporządzone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach*
- Tabela nr 43. *Wykaz linii elektroenergetycznych Źródło: PGE Dystrybucja Białystok.*
- Tabela nr 44. *Źródła ciepła. Źródło: UM Łapy „Raport o stanie gminy Łapy za 2021 r*
- Tabela nr 45. *Długość istniejącej sieci gazowej w podziale na rodzaj ciśnienia na terenie miasta Łapy Źródło: PSG sp.zoo Oddział Zakład Gazowniczy Białystok (stan na 31.10.2021r.)*
- Tabela nr 46. *Długość istniejącej sieci gazowej w podziale na rodzaj ciśnienia na terenie gminy Źródło: PSG sp .zoo Oddział Zakład Gazowniczy Białystok.(stan na 31.10.2021r.)*
- Tabela nr 47. *Strefy zasięgu obszarów powodziowych*

WPROWADZENIE

Podstawy formalno-prawne opracowania Studium.

Studium sporządzono zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503), jak również w myśl Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. nr 118 poz. 1233).

Podstawę sporządzenia Studium stanowi Uchwała Nr XXXVII/297/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łapy.

Przy formułowaniu uwarunkowań i kierunków Studium oparto się między innymi na:

- 1) przyjętych w formie Uchwał Rady Miejskiej w Łapach ustaleniach dotyczących strategii rozwoju gminy oraz polityk gminny (m.in: program rewitalizacji, plan rozwoju lokalnego),
- 2) ustaleniach zawartych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- 3) wynikach opracowań projektowych, analitycznych i eksperckich,
- 4) sformułowanych uwarunkowaniach rozwoju miasta w ramach dotychczasowych prac nad Studium,
- 5) skutkach uwarunkowań przestrzennych wynikających z dotychczasowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łapy z 1999 r.,
- 6) informacjach statystycznych oraz danych zawartych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl.

Dodatkowo przy sporządzaniu dokumentu wykorzystano następujące akty prawne oraz opracowania i materiały:

- 1) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 tj. ze zm.);
- 2) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 tj. ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 tj. ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899 tj. ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz.1973 tj. ze zm.);
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1410 tj. ze zm.);
- 7) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559);
- 8) Ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 tj. ze zm.)
- 9) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 tj. ze zm.);
- 10) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego - Uchwała Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 maja 2017;
- 11) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 – Uchwała Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z 27 kwietnia 2020 r.;
- 12) Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022;

- 13) Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Łapy w latach 2010-2014 - Uchwała Nr LIII/514/14 z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Łapy;
- 14) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łapy na lata 2017-2023;
- 15) Plan Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Łapy na lata 2016-2020;
- 16) Program ochrony środowiska dla miasta Łapy na lata 2017 - 2020 z perspektywą do 2024 roku;
- 17) Raport o stanie Gminy Łapy za 2019 rok i 2021 rok;
- 18) Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w latach 2018-2023;
- 19) Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Łapy na lata 2022-2025;
- 20) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na 2022 rok – Uchwała Nr XLIX/377/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 20 grudnia 2021 r.;
- 21) Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2018-2023 - uchwała Nr XLIII/381/18 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 23 marca 2018 r.;
- 22) Uchwała Nr XLIX/669/10 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków;
- 23) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy, zatwierdzone Uchwałą Nr XIV/131/99 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 29 listopada 1999 r., zmienione Uchwałami Nr XLV/630/09 z dnia 26 listopada 2009 r. oraz Nr XI/85/11 z dnia 24 czerwca 2011 r.;
- 24) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku;
- 25) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku – prognoza oddziaływania na środowisko;
- 26) Ekofizjografia Gminy Łapy z 2021 roku;
- 27) baza danych i inne materiały GUS dotyczące aktualnego stanu i rozwoju w ostatnich latach w tym m.in. dotyczących urządzeń komunalnych w gminie Łapy;
- 28) informacje dotyczące wodociągów, kanalizacji i gospodarki odpadami z Urzędu Miejskiego w Łapach;
- 29) informacje dotyczące eksploatacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych i planowane inwestycje w tym zakresie z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Łapach;
- 30) operaty wodnoprawne na pobór wód podziemnych na potrzeby wodociągów komunalnych w gminie Łapy opracowane przez Biuro Projektów Hydr-Eco-Geo w Białymstoku przez mgr inż. Cezarego Madejskiego:
 - wodociąg miejski w Łapach – listopad 2015 r.
 - wodociąg wiejski w Bokinach – grudzień 2012 r.
 - wodociąg grupowy w Daniłowie Małym – czerwiec 2012 r.
 - wodociąg wiejski Uhowo – czerwiec 2015 r.
 - wodociąg grupowy Płonka-Strumianka – sierpień 2019 r.;
- 31) pozwolenie wodnoprawne Starosty Powiatu Białostockiego na pobór wód podziemnych z ujęć na terenie: miasta Łapy, w Bokinach, Daniłowie Małym, Uhowie i Płonce-Strumiance;
- 32) koncepcja i wykonanie matematycznego modelu hydraulicznego pracy systemu wodociągowego w gminie Łapy eksploatowanego przez ZWiK w Łapach

- z uwzględnieniem przyszłej modernizacji sieci i ujęć wody, opracowana przez Aqua RD sp. z o.o. w Warszawie – październik 2013 r.;
- 33) operat wodnoprawny na szczególne korzystanie z wód – odprowadzanie ścieków oczyszczonych z oczyszczalni w Łapach opracowany przez firmę Ekom inżynieria i środowisko w Białymstoku – grudzień 2016 r.;
 - 34) pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków z oczyszczalni do środowiska wydane przez Starostę Powiatu Białostockiego z dnia 02.01.2017 r.;
 - 35) załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXI/237/20 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 08.12.2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Łapy;
 - 36) sprawozdanie z badań ścieków oczyszczonych na oczyszczalni w Łapach w latach 2020 i 2021 wykonanych przez J.S Hamilton Poland sp. z o.o. Laboratorium Badawcze w Gdyni;
 - 37) regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łapy – załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXVIII/231/20 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 27.11.2020 r.;
 - 38) informacje dotyczące dróg: wojewódzkich, powiatowych i gminnych uzyskane odpowiednio od Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Białymstoku, Powiatowego Zarządu Dróg w Białymstoku i Urzędu Miejskiego w Łapach;
 - 39) informacje dotyczące linii kolejowych uzyskane od PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w Warszawie i Urzędu Transportu Kolejowego w Warszawie;
 - 40) informacje dotyczące linii autobusowych uzyskane od PKS NOVA w Białymstoku.

Rozdział I

Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

W układzie administracyjnym Gmina Łapy stanowi jedną z 27 gmin miejsko-wiejskich wchodzących w skład województwa podlaskiego, w powiecie białostockim. Miasto Łapy pełni rolę centrum administracyjnego gminy. Gmina usytuowana jest w centralnej części województwa, w odległości 20 km od Białegostoku, w rozwidleniu szlaków komunikacyjnych - dróg krajowych: S8 Warszawa – Białystok oraz S19 Białystok – Lublin. Bezpośrednio przez miasto przebiega główna linia kolejowa Rail Baltica - trasa E75 stanowiąca europejski korytarz transportu kolejowego o priorytetowym znaczeniu, łączący Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami. Powierzchnia gminy wynosi 127,57 km². Gmina Łapy od północy graniczy z gminą Choroszcz, od wschodu z gminą Turośń Kościelna i Suraż, od zachodu z gminą Sokoły, natomiast od południa z gminą Poświętne. Siedzibą władz administracyjnych powiatu jest Białystok. Gmina Łapy należy do Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, który tworzą: stolica województwa podlaskiego – miasto Białystok oraz 9 gmin należących do powiatu białostockiego.

1.1. Uwarunkowania wynikające z obowiązujących dokumentów

1.1.1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) została przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. KPZK 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju.

Celem strategicznym dokumentu jest *efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.*

Drogą do zapewnienia realizacji celu strategicznego polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i na wyodrębnionych terytoriach. W odniesieniu do diagnozy sytuacji, uwarunkowań oraz trendów rozwojowych sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,
- poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,

- zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Symptomami braku ładu przestrzennego w Polsce na poziomie lokalnym są między innymi – niska jakość przestrzeni publicznej, chaos w formach zabudowy i architekturze zespołów urbanistycznych, ich niekompletność i presja na tereny otwarte, destrukcja systemów ekologicznych miast, braki w wyposażeniu terenów zurbanizowanych i terenów wiejskich w infrastrukturę techniczną i społeczną nienadążające za rozwojem zabudowy mieszkaniowej.

Obszar Polski Wschodniej opisany jest w dokumencie, jako województwo charakteryzujące się niskim potencjałem rozwojowym w skali europejskiej. Ośrodki miejskie (poza miastami wojewódzkimi) są słabe i niezaangażowane w krajowe procesy rozwojowe. Niski jest także poziom urbanizacji. Ze względu na niedorozwój funkcji i brak powiązań transportowych odpowiedniej jakości, obszar ten jest w małym stopniu zintegrowany przestrzennie z Polską Centralną i jej obszarami metropolitalnymi oraz z ośrodkami zagranicznymi, położonymi w środkowej i zachodniej Europie. Bariera rozwoju pozostaje granica z Białorusią i Rosją, której potencjał, z powodów politycznych i różnic w funkcjonowaniu systemów prawno-administracyjnych, nie jest wykorzystywany gospodarczo. Największe miasta regionu są zbyt słabe, aby znacząco oddziaływać (za pomocą procesu rozprzestrzeniania się czynników rozwoju) na procesy rozwojowe całego obszaru. Niemniej to w nich koncentruje się największy potencjał rozwojowy (następuje tam koncentracja wzrostu gospodarczego, liczby miejsc pracy, usług publicznych wyższego rzędu). Negatywny wpływ na konkurencyjność Polski Wschodniej ma duży udział zatrudnienia w rolnictwie niewyspecjalizowanym, o rozdrobnionej strukturze własności, z dominacją łąk i pastwisk w strukturze użytków rolnych, niska towarowość, brak alternatywnych źródeł dochodów, koncentracja procesów depopulacyjnych na obszarach wiejskich, zaburzenia struktury demograficznej spowodowane odpływem młodych ludzi w wieku produkcyjnym. Odpływ ten związany jest z migracją za granicę, a także z przemieszczaniem się ludności do głównych ośrodków miejskich Polski. Polska Wschodnia charakteryzuje się tradycyjną strukturą gospodarki, w której dużą rolę odgrywa rolnictwo, natomiast przemysł i usługi na całym obszarze wykazują liczne deficyty. W wielu powiatach występuje także niska jakość i dostępność do usług publicznych, co pogarsza perspektywy rozwojowe ich mieszkańców.

Z drugiej strony, makroregion ten cechuje wysoka jakość środowiska przyrodniczego definiująca jego potencjał turystyczny jako nie w pełni wykorzystywany na większą skalę. Makroregion ma liczne obszary chronione, w tym największe parki narodowe, jedno z najcenniejszych przyrodniczo w skali kontynentu. W związku z powyższym, rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny tego regionu należy pogodzić z ochroną środowiska przyrodniczego.

Założenia do 2030 roku - Polska Wschodnia - jest regionem dostępnym, konkurencyjnym oraz spójnym z centrum kraju. Główne miasta Polski Wschodniej pełnią funkcję stymulującą rozwój oraz oddziałują na poszerzenie palety funkcji tych obszarów. Ośrodki regionalne położone w pobliżu granicy zewnętrznej UE czerpią dodatkowe korzyści z intensyfikacji współpracy transgranicznej. Podniesienie poziomu i jakości edukacji, rozwój zasobów ludzkich, dostępność usług publicznych oraz szerokopasmowego Internetu stymulują wykorzystanie potencjału i wzrost konkurencyjności tej części Polski. Realizowane są wspólne twarde i miękkie projekty wspierające zrównoważony rozwój obszarów po obu stronach granicy, szczególnie w zakresie ochrony środowiska, rozwoju turystyki i inicjatyw kulturowych. Znacznym

przemianom ulega struktura agrarna obszarów o rozdrobnionym rolnictwie. Zmniejsza się udział rolnictwa na rzecz udziału innych gałęzi gospodarki, w tym turystyki.

Z punktu widzenia gminy Łapy ważnym założeniem jest uzupełnienie sieci dróg ekspresowych, obejmujące odcinki zapewniające obsługę obszarów obecnie niedostatecznie dostępnych m.in. w Polsce Wschodniej. W wypadku sieci kolejowej KPZK 2030 w stosunku do obowiązujących planów postuluje modernizację i budowę dodatkowych odcinków, niezbędnych dla obsługi połączeń funkcjonalnych poszczególnych obszarów terytorium kraju. Dotyczą one przede wszystkim realizacji fragmentów linii zlokalizowanych w północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej części kraju, jak również obsługi najważniejszych relacji funkcjonalnych z Obwodem Kaliningradzkim, Litwą i Białorusią.

1.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego – uchwalony Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 maja 2017.

Łapy ujęte zostały w ww. dokumencie jako jedno z miast, w którym koncentrują się funkcje usług publicznych podstawowych z zakresu: administracji, szkolnictwa, opieki zdrowotnej i społecznej, kultury i sportu oraz gospodarcze, produkcyjno-usługowe i mieszkalnictwa. Łapy też pełnią ważne funkcje o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania, ponadlokalnych usług lecznictwa, szkolnictwa ponadgimnazjalnego i specjalistycznego oraz przemysłu, w tym Podstrefa Łapy Tarnobrzesckiej SSE.

Uwzględniając związki funkcjonalne oraz ustalenia Strategii Rozwoju Województwa do 2020 r. wyodrębnione zostały, zgodnie z typologią KPZK, miejskie obszary funkcjonalne - **miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego Białegostoku (MOFOWB) z obszarem zewnętrznym**, obejmującego m. Białystok oraz powiat białostocki i sokólski, w tym:

- 1) obszar *MOFOWB* składający się z rdzenia obszaru – miasta Białegostoku;
- 2) **strefy podmiejskiej Białegostoku MOFOWB** (obejmującej obszary gmin miejskich: Choroszcz, Supraśl, Wasilków, Zabłudów, Czarna Białostocka, Łapy i gmin wiejskich: Juchnowiec Kościelny, Dobrzyniewo Duże, Turośń Kościelna).

W strefie tej wyróżniono:

a) Ośrodki gminne miejskie i wiejskie z w tym:

miasto Łapy z modernizowaną, uzupełnianą i rozwijaną stosownie do potrzeb infrastrukturą funkcji:

- *szkolnictwa średniego* ogólnokształcącego i zawodowego (LO i Zespołu Szkół Mechanicznych),
- *lecznictwa powiatowego*, z modernizacją infrastruktury (na bazie szpitala powiatowego),
- *rekreacji ponadlokalnej* – z rewaloryzacją miejskiego parku leśnego i zagospodarowania obrzeża doliny rz. Narew w Narwiańskim Parku Narodowym,
- *gminnych usług publicznych* – edukacji, kultury, administracji i sportu, z modernizacją i uzupełnieniami obiektów, z priorytetem kultury i sportu (np. budowa pływalni),
- *mieszkalnictwa wielorodzinnego* – uzupełnianego w centrum i rozwijanego w sąsiedztwie istniejącego zespołu w południowej części miasta,
- *mieszkalnictwa jednorodzinnego* – uzupełnianego i rozwijanego głównie w południowej części miasta,
- *aktywności gospodarczej* – z rewitalizacją terenów i obiektów poprzemysłowych (byłego ZNTK i byłej Cukrowni Łapy), uzupełnień istniejącej zabudowy

produkcyjno-usługowej i rozwoju w Podstrefie Łapy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

b) **wsie z infrastrukturą funkcji ponadstandardowych ponadlokalnych – rekreacji, mieszkalnictwa jednorodzinnego oraz społecznych i technicznych, w tym w gminie Łapy** wsie:

- *Uhowo*, z funkcją rekreacji zbiorowej przywodnej na bazie urządzeń plażowo-kąpieliskowych nad rz. Narew, letniskową i opieki społecznej,
- *Bokiny* nad rz. Narew, z funkcją letniskową i utylizacji odpadów.

Ponadto na terenie gminy Łapy istnieje infrastruktura zewnętrznych powiązań drogowych, kolejowych obejmująca m.in:

- *drogi wojewódzkie*, realizujące powiązania głównie regionalne i w MOFOWB, w tym:
 - o *droga wojewódzka nr 682* (Markowszczyzna – Turośń Dolna – Łapy) do przebudowy,
 - o *droga wojewódzka nr 681* (Roszki-Wodźki – Łapy – Ciechanowiec);
- *linie i urządzenia kolejowe* – realizujące zewnętrzne powiązania funkcjonalne – międzynarodowe, międzyregionalne i regionalne MOFOW Białegostoku, w tym:
 - o *pierwszorzędna linia kolejowa nr 36* (Łapy - Ostrołęka) w MOFOWB odc. Łapy – Śniadowo do reaktywacji.

Plan zagospodarowania Województwa Podlaskiego zawiera też wykaz **inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym** ustalonych dla obszaru województwa podlaskiego w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa Podlaskiego, gdzie **w odniesieniu do gminy Łapy zostały wyszczególnione następujące inwestycje:**

- rewitalizacja linii kolejowej nr 36 Łapy – Śniadowo – granica Województwa,
- droga wojewódzka Kleosin – Łapy,
- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Łapach, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej do tej oczyszczalni,
- PSZOK, Łapy – modernizacja sortowni odpadów komunalnych zebranych selektywnie,
- PSZOK Łapy – budowa instalacji przyjmującej odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzenia komunalnego (kruszarka),
- PSZOK Łapy - Budowa instalacji przyjmującej odpady wielkogabarytowe,
- zbiornik Łapy Binduga,
- odbudowa koryta rzeki Szeroka Struga w km 0+614÷11+954 wraz z budowlami,
- rzeka Awissa przebudowa koryta wraz z budowlami w km 4+950÷15+600,
- modernizacja stacji WN /SN.

1.1.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

Gmina Łapy posiada obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zatwierdzone Uchwałą Nr XIV/131/99 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 29 listopada 1999 r., zmieniony Uchwałą nr XLV/630/09 z dnia 26 listopada 2009 r. - Uchwałą Nr XI/85/11 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 24 czerwca 2011 roku.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania jest dokumentem, w którym w sposób syntetyczny zebrano najważniejsze informacje dotyczące miasta i określono perspektywiczne kierunki i politykę zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego opierają się na ustaleniach zawartych w studium i muszą być z nimi spójne. Studium nie jest natomiast dokumentem wiążącym przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

W obowiązującym dokumencie sformułowano zasady działania oraz zadania i priorytety z zakresu przedsięwzięć publicznych, lokalnych i ponadlokalnych, działalności planistycznej i lokalizacyjnej, gospodarki mieniem komunalnym i tworzenia jego zasobów oraz współpracy z administracją rządową i gminami sąsiadującymi. Wyznaczono kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy dotyczące chronionych i wymagających ochrony obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozwoju głównych funkcji w tym infrastruktury społecznej i gospodarczej, preferencji terenów dla różnych form i rodzajów użytkowania, terenów predestynowanych do przekształceń i rozwoju zagospodarowania, zasad wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną tj. modernizacji, rozbudowy i budowy systemów oraz terenów wymagających opracowania planów miejscowych.

W ww. studium wyszczególnione zostały strefy zagospodarowania przestrzennego zróżnicowane w zakresie celów i instrumentów polityki przestrzennej oraz kierunków zagospodarowania:

- **strefa A – obszarów zabudowy miasta i gminy.**
- **strefa B – obszarów otwartych miasta i gminy.**

Zakładano, że obszary zabudowy miasta i gminy będą generalnie kształtowane wzdłuż istniejących ciągów komunikacji i infrastruktury technicznej. Główną ścieżką rozwojową obszaru miasta Łapy i zespołu wsi podmiejskich stanowić będzie układ przestrzenny kształtowany wzdłuż linii kolejowej Warszawa – Białystok.

Na tym kierunku oparto zamierzenia stworzenia zintegrowanego otwartego układu przestrzennego w układzie liniowym dogodnym do obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

Wyznaczonymi celami polityki przestrzennej w Strefie A – obszarów zabudowy miasta i gminy było:

- utrzymanie i podnoszenie standardu użytkowego i cywilizacyjnego istniejącej zabudowy o dobrych i średnich stanach technicznych,
- modernizacja i rewitalizacja zabudowy i zagospodarowania terenów zagrożonych degradacją i przekształcenia zdegradowanych,
- utrzymanie w dobrym stanie technicznym obiektów zabytkowych i ochrona obszarów o wartościach kulturowych,
- tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania niezagospodarowanego lub użytkowanego ekstensywnie majątku produkcyjnego i rezerw terenowych, wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych na cele budowlane,
- tworzenie w miarę potrzeb warunków do zagospodarowania i zabudowy terenów rozwoju wielofunkcyjnego miasta i gminy na nowych terenach wyznaczonych na ten cel w niniejszym studium,
- zapewnienie co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, hałasu, wibracji i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
- zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców w zakresie komunalnej infrastruktury społecznej i zapewnienie możliwie najlepszej jej dostępności,

- zaspokojenie w preferowanym przez użytkowników standardzie wewnętrznych potrzeb transportowych strefy – podstawowym i uzupełniającym układem ulicznym i ewentualnie środkami komunikacji zbiorowej,
- zaspokojenie zapotrzebowania mieszkańców, podmiotów gospodarczych i społecznych na niezawodną i w odpowiednim standardzie dostawę wody, energii elektrycznej, gazu, ciepła z systemu scentralizowanego oraz usług telekomunikacyjnych,
- tworzenie nowych wartości kulturowych przestrzeni publicznych w przekształceniach istniejącej zabudowy i w zabudowie na nowych terenach,
- dostosowanie nowej zabudowy do warunków fizjograficznych terenów i jej powiązanie z istniejącą zwartą strukturą przestrzenną oraz terenami otwartymi.

Głównymi celami polityki przestrzennej w Strefie B – obszarów otwartych miasta i gminy były:

- ochrona wartości przyrodniczych terenów otwartych i warunków funkcjonowania ich systemów ekologicznych, w tym w szczególności objętych ochroną prawną,
- racjonalne wykorzystanie terenów otwartych dla potrzeb rekreacji, turystyki i rolnictwa,
- minimalizowanie kolizji wartości ekologicznych z przebiegiem istniejących ponadlokalnych ciągów infrastruktury technicznej i komunikacji.

W okresie obowiązywania Studium wprowadzono dwie zmiany, które były spowodowane potrzebami wynikającymi z dostosowania niektórych rozwiązań studium do nowych uwarunkowań i potrzeb nieprzewidzianych w latach 90-tych. Zmiany obejmowały wybrane fragmenty gminy, zachowując najważniejsze kierunki i cele rozwoju założone w pierwotnym dokumencie:

- 1) w zmianie Studium z 2009 roku wprowadzonej ze względu na potrzebę zapewnienia zgodności z opracowywanymi wówczas nowymi planami miejscowymi i zmianami planów obowiązujących, do których sporządzenia przystąpiono w 2007 r, zmiany dotyczyły:
 - a) wyznaczenia terenów rolnych położonych w obrębie gruntów wsi Łapy-Szołajdy i Łapy-Dębowina na cele przemysłu, składów, magazynów i usług z dopuszczeniem uzupełniająco zabudowy mieszkaniowej i usług, z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, obligatoryjnie wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko,
 - b) wyznaczenia terenów rolnych położonych na gruntach wsi Płonka Kościelna wzdłuż południowej strony drogi wojewódzkiej nr 681 na cele przemysłu, składów, magazynów oraz na cele usługowe i mieszkaniowe, z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, obligatoryjnie wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko,
 - c) wyznaczenia terenów rolnych położonych na gruntach wsi Uhowo wzdłuż południowej strony drogi wojewódzkiej nr 682 pomiędzy drogą wojewódzką i lasem oraz od strony północnej drogi wojewódzkiej nr 682 pomiędzy drogą wojewódzką, projektowaną obwodnicą Uhowa, terenami kolejowymi i terenami rozwojowymi Uhowa w zakresie mieszkalnictwa i usług, na cele przemysłu, składów, magazynów i usług z dopuszczeniem uzupełniająco od strony Uhowa zabudowy mieszkaniowej i usług z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, obligatoryjnie wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko,

- d) wyznaczenia terenów leśnych położonych na gruntach wsi Uhowo pod powiększenie w kierunku wschodnim istniejącego wysypiska odpadów stałych,
- e) wyznaczenia działek o numerach 1889, 637, 670, 671, 636/2 i części działki nr 632 położonych w Łapach przy ul. Matejki (sąsiadujących z Gimnazjum) na cele usług oświaty.

2) w zmianie Studium z 2011 roku do której przystąpiono na wniosek Inwestora – Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A., zmiany dotyczyły: wyznaczenia przebiegu przez obszar Gminy Łapy napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższego napięcia 400 kV Narew – Ostrołęka (docelowo Narew – Łomża).

Celem nowego studium jest opracowanie aktualnego dokumentu poprzez sporządzenie nowych uwarunkowań i ponowne przeanalizowanie zmian, jakie nastąpiły w ostatnich latach, w tym uwarunkowań przestrzennych oraz społeczno-gospodarczych gminy i miasta Łapy. Nowe studium zawierać będzie wszystkie niezbędne elementy wynikające z obecnych przepisów, w tym także wytyczne wynikające z obowiązujących dokumentów wyższego rzędu (Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego, Planu Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Łapy) a także aktualne dane na czas uchwalenia.

Na podstawie uwarunkowań, określone zostaną najważniejsze kierunki przekształceń przestrzennych i przyszłego rozwoju gminy przy zachowaniu ciągłości planistycznej. Ponadto kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zawierać też będą elementy, które w dotychczasowym studium nie występowały tj. wskaźniki kształtowania zabudowy na terenach, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, tereny zamknięte, a także obszary, na których rozmieszczone mogą być urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

1.2. Dotychczasowe przeznaczenie

1.2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego lub ich zmianami wynosi 127,57 km², co daje 100% pokrycie planami obszaru gminy Łapy. Takie pokrycie planami zagospodarowania jest praktycznie niespotykane w skali kraju i stanowi bardzo dobry przykład prawidłowo prowadzonej długofalowej polityki planistycznej.

Na obszarze gminy Łapy powstało w oparciu o ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 1994 r. Nr 89 poz. 415) 11 planów miejscowych – Tabela Nr 1. Obowiązujące plany z tego okresu pokrywają praktycznie w całości obszar gminy, co zapewniło gminie ciągłość planistyczną i pozwoliło na racjonalne gospodarowanie przestrzenią gminy w dalszych latach. Ustalenia planów dotyczyły w większości terenów gminy wykorzystywanych pod funkcje rolnicze i leśne, z koncentracją zabudowy zagrodowej w poszczególnych wsiach. Plany obejmowały też tereny wyłączone spod możliwości zabudowy w ramach terenu Narwiańskiego Parku Narodowego, a także obszar samego miasta Łapy ze wskazaniem funkcji głównie mieszkaniowej, ale też funkcji publicznych i produkcyjnych.

W oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003 r. nr 80 poz. 717 z późn. zm.) w gminie powstało 8 planów, w tym większość (5) stanowiły zmiany planów już obowiązujących, które, poczynając od 2006 roku, były przeprowadzone ze względu na zmieniające się

uwarunkowania społeczno-gospodarcze na tych terenach. Plany uchwalone na podstawie obecnej ustawy wymienione zostały w Tabeli Nr 2 i dotyczą zarówno terenów pod realizację zabudowy mieszkaniowej, obszarów produkcyjno-usługowych jak i elementów infrastrukturalnych. Przy poszczególnych zmianach planów przeprowadzono kompleksowe działania planistyczne, prowadzące do bardziej racjonalnego wykorzystania terenów w obszarach istniejącej zabudowy, z uwzględnieniem jej położenia w strukturze gminy. Priorytetem dla gminy były zawsze działania prowadzące do faktycznego rozwoju przedsiębiorczości poprzez wspieranie inwestycji i innowacyjnych modeli biznesowych. Ustalenia obowiązujących planów stanowią skuteczne narzędzie do realizacji inwestycji na całym obszarze gminy.

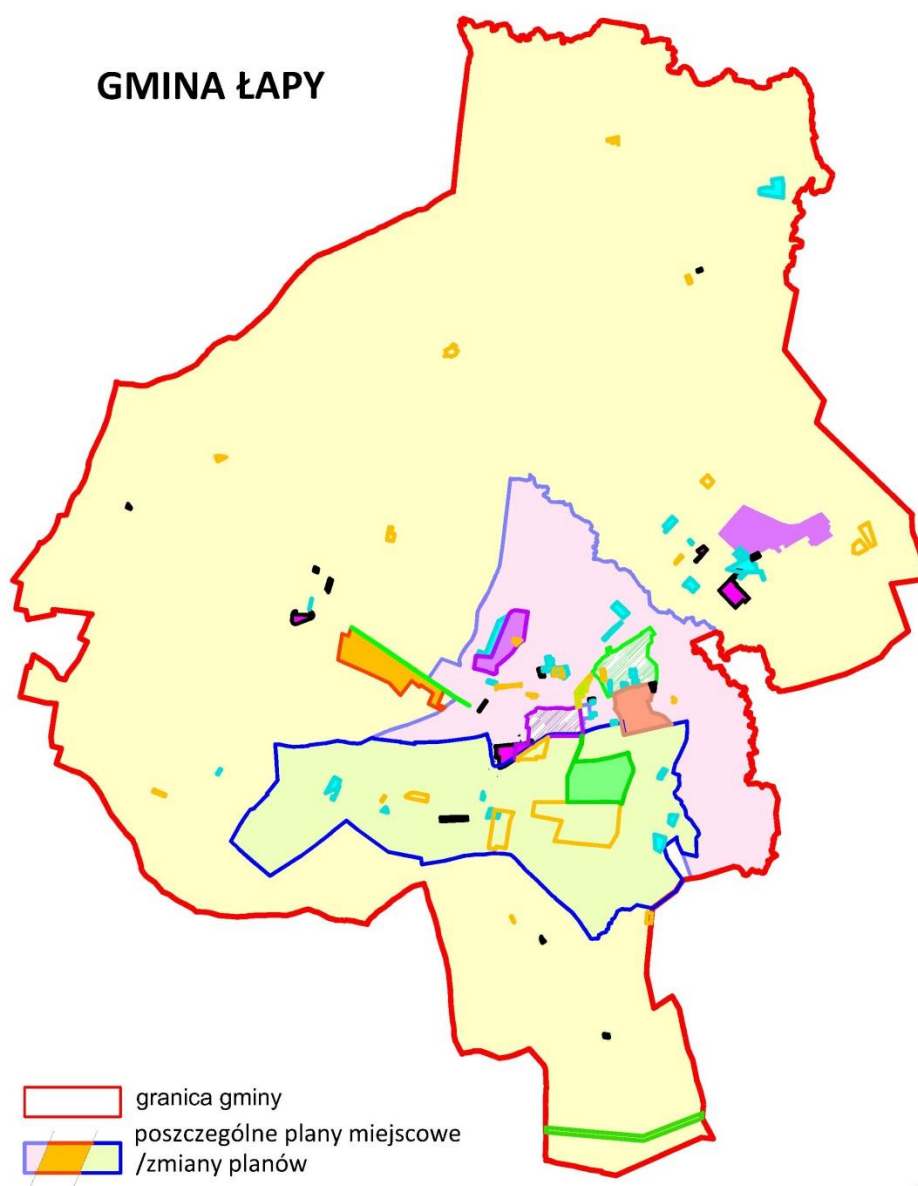
Stwierdzić należy, iż poprzez obowiązywanie planów miejscowych udało się zachować lub też wykształcić spójne kwartały funkcjonalno-przestrzenne z prawidłowo zabezpieczonym układem komunikacyjnym. Obowiązujące plany miejscowe spełniły swoje zadanie, rezerwując części terenów pod rozwój poszczególnych funkcji. Na podstawie planów miejscowych obowiązujących od przeszło 22 lat są realizowane wszystkie inwestycje na terenie gminy, począwszy od zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rolniczej, a kończąc na zabudowie produkcyjnej i infrastrukturalnej. Inwestycje te wpisują się w prawidłowy sposób w istniejącą strukturę gminy oraz miasta Łapy. Sukcesywnie powstająca zabudowa ma spójny charakter, a ustalenia planów miejscowych zapewniły odpowiedni dostęp do infrastruktury technicznej i wyznaczyły nowe układy drogowe w skali gminy, dzięki czemu docelowe rozwiązania komunikacyjne będą w sposób prawidłowy powiązane z istniejącymi układami. Obowiązujące plany zabezpieczają też przed niepożądaną zabudową obszarów o wysokich walorach środowiskowych i przyrodniczych, uniemożliwiają „rozlewaniu się zabudowy”, a także rezerwują tereny pod lokalizację funkcji publicznych. Prowadzona spójna i konsekwentna polityka planistyczna gminy pozwoliła na uniknięcie negatywnych zjawisk spotykanych w innych gminach, które nie posiadają planów miejscowych lub posiadają je w niewielkim zakresie. Polityka gminy nie opiera się na określeniu sposobu zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w drodze wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jak to ma miejsce w sytuacji braku miejscowego planu, a opiera się na najlepszym narzędziu w kształtowaniu zagospodarowania gminy czyli planach miejscowych.

Podkreślić też należy, iż największe plany pod względem powierzchni terenu powstały w oparciu o ustawę z 1994 roku, gdyż ówczesne prawo dopuszczało możliwość uchwalania planów w skali tj. 1:10 000 i 1: 5000. Obecnie wymagania te są inne i skala opracowań wynosi 1:1000 lub 1:2000, wyjątkowo 1:5000 (jeśli plan dotyczy zakazu zabudowy). W obecnych realiach ustawowych nierealnym jest więc objęcie całej gminy takim opracowaniem. Zgodnie z dotychczasową polityką przestrzenną gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego dotychczasowe zmiany planów były prowadzone kompleksowo, a przy analizie zasadności przystąpienia do ich przeprowadzenia brano pod uwagę brak sprzeczności z kierunkami polityki przestrzennej gminy, a także uzasadnienie wynikające z uwarunkowań przestrzennych. Pamiętać też należy, że w aktualnie obowiązujących planach nadal pozostaje wiele rezerw terenowych, umożliwiających tworzenie nowych działek budowlanych, a w konsekwencji realizację zabudowy - zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem.

Kształtując dalszą politykę planistyczną gminy należy mieć na uwadze, że wyznaczanie nowych terenów pod budownictwo winno następować w lokalizacjach, które w stosunkowo niedługim czasie zostaną zagospodarowane. Ze zmianami planów wiążą się określone, nieraz bardzo kosztowne obowiązki samorządu (wykup terenów pod drogi, wykonanie infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej itd.). Podkreślić również

należy, iż ważnym czynnikiem rozwoju gminy jest kreowanie aktywności gospodarczej, a inicjatywa mająca na celu wskazanie terenów pod zainwestowanie może pochodzić zarówno od właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców, jak i bezpośrednio od władz samorządowych występujących w roli pomysłodawcy zmian i inicjatora rozwoju. Podstawę tych działań winien jednak stanowić ład przestrzenny i zrównoważony rozwój, przy jednoczesnym uwzględnieniu walorów ekonomicznych przestrzeni, w tym prawa własności i potrzeb interesu publicznego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łapy ma za zadanie m.in. analizę obecnej struktury zagospodarowania przewidzianej w obowiązujących planach miejscowych i wyznaczenie kierunków ewentualnego rozwoju zabudowy w granicach gminy. Plany obowiązujące zostaną uwzględnione w kierunkach Studium, przy czym będą analizowane w odniesieniu do obecnie obowiązujących przepisów, analizowana będzie też ich aktualność w odniesieniu do obecnych potrzeb i ewentualna konieczność ich zmian.

Rycina nr 1. Pokrycie miasta planami miejscowymi. Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Łapach – stan na grudzień 2021 r.

Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Łapy:

a) sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 1994 r. Nr 89 poz. 415):

L.p.	Nr uchwały/publikacja	Nazwa planu	Teren opracowania/zakres
1	2	3	4
1	Uchwała Nr XXXII/310/97 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 22 maja 1997 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Biał. nr 12, poz. 45 z 25 czerwca 1997 r. z późn. zm.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy	Obejmuje obszar większości terenów wiejskich – z wyłączeniem terenu miasta i wsi przyległych do południowej granicy miasta.
2	Uchwała Nr IX/61/99 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 1999 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 19, poz. 290 z 07 czerwca 1999 r.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy,	Obejmuje obszar części terenów wsi Uhowo, nieobjętych wyżej wymienionym planem z 1997 r.
3	Uchwała Nr XLI/375/98 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 1998 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Biał. nr 11, poz. 55 z 5 czerwca 1998 r. z późn. zm.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów osiedla Łapy – „Centrum”,	Obejmuje obszar miasta położony pomiędzy ulicami: Piaskową, Główną, Bohaterów Westerplatte, Śliską oraz Przechodnią.
4	Uchwała Nr IX/60/99 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 1999 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 19, poz. 289 z 7 czerwca 1999 r. z późn. zm.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej osiedla „Goździki” w Łapach	Obejmuje obszar miasta, położony pomiędzy ulicami Główną, Glinianą i Krańcową.
5	Uchwała Nr XIX/179/2000 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 28 kwietnia 2000 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 15, poz. 161 z 26 maja 2000r. z późn. zm.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego „Bociany” w Łapach,	Obejmuje część obszaru miasta ograniczonego ulicami: 3-go Maja, Graniczną, Długą, Żurawią, Nowowiejską, Sienkiewicza, Grzybową oraz wzdłuż granicy Łapy – Szolajdy do ulicy 3-go Maja.
6	Uchwała Nr XXVII/253/2001 Rady Miejskiej w Łapach z dn. 23 lutego 2001 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 8, poz. 155 z 12 kwietnia 2001 r.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Łapy, położonego w rejonie ulic: Długiej, Południowej oraz Żwirki i Wigury,	Obejmuje część obszaru miasta ograniczonego ulicami: Długiej, Południowej oraz Żwirki i Wigury,
7	Uchwała Nr XL/362/02 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 maja 2002 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 26, poz. 658 z 2 lipca 2002 r. z późn. zm.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego „Bociany I”,	Obejmuje obszar miasta położony w rejonie ulic: Nilskiego-Łapińskiego, Wodociągowej, 3-go Maja i Długiej.
8	Uchwała Nr XIV/81/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 118, poz. 2197 z 19 listopada 2003 r. z późn. zm.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Łapy i gminy Łapy,	Obejmuje południową część obszaru miasta Łapy oraz tereny wsi przyległych do południowej granicy miasta.
9	Uchwała Nr XIV/82/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 r. (Publikacja:	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania	Zmiany dotyczą przeznaczenia części terenów położonych w rejonie ul. Cmentarnej.

	Dz. Urz. Woj. Podl. nr 118, poz. 2198 z 19 listopada 2003 r.)	przestrzennego m. Łapy,	
10	Uchwała Nr XV/89/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 28 listopada 2003 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 130, poz. 2564 z 17 grudnia 2003 r.)	Zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy	Zmiany dotyczy przeznaczenia części terenów położonych wzdłuż północnej strony drogi wojewódzkiej nr 681 na odcinku od Płonki Kościelnej do Łap – pod projektowany ciąg pieszo-rowerowy.
11	Uchwała Nr XVI/107/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2003 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 7, poz. 165 z 10 stycznia 2004 r. z późn. zm.)	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy,	Obejmuje centralną i północną część obszaru miasta Łapy wraz z terenami położonymi w granicach Narwiańskiego Parku Narodowego.

Tabela nr 1. Wykaz obowiązujących planów miejscowych powstałych w oparciu o ustawę z 1994 roku. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łapach

b) sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zmianami):

1	2	3	4
12	Uchwała Nr XLI/338/06 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 10 marca 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. 106, poz. 1035 z 15 kwietnia 2006 r.).	Zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy	Zmiany dotyczą: -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XIV/81/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 r. -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XVI/107/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2003 r. -zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr X/89/99 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 28 maja 1999 r. - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XXXII/310/97 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 22 maja 1997 r.
13	Uchwała Nr XLV/631/09 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 26 listopada 2009 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 1, poz. 2 z 7 stycznia 2010 r.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Łapy, obejmujący tereny położone w obrębie gruntów wsi Płonka Kościelna,	Obejmuje tereny położone w pasie pomiędzy miastem Łapy a wsią Płonka Kościelna – na południe od drogi wojewódzkiej nr 681.
14	Uchwała Nr XLV/633/09 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 26 listopada 2009 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 1, poz. 3 z 7 stycznia 2010 r.).	Zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy,	Zmiany dotyczą : -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XXXII/310/97 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 22 maja 1997 r. -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej osiedla „Goździki” w Łapach, uchwalonego Uchwałą

			<p>IX/60/99 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 1999 r.</p> <p>-miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów osiedla mieszkaniowego „Bociany I” w Łapach, uchwalonego Uchwałą XL/362/02 Rady Miejskiej w Łapach z 2 dnia 31 maja 2002 r.</p> <p>-miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XIV/81/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 r.</p> <p>-miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XVI/107/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2003 r.</p> <p>-zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XIV/82/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 r.</p>
15	Uchwała Nr XLV/642/09 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2009 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 34, poz. 601 z 26 lutego 2010 r.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Łapy, obejmujący tereny położone w obrębie gruntów wsi Łapy-Szołajdy i Łapy-Dębowina oraz miasta Łapy	Obejmuje tereny położone w obrębie gruntów wsi Łapy-Szołajdy i Łapy-Dębowina oraz miasta Łapy
16	Uchwała Nr XLVI/643/09 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2009 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. nr 34, poz. 602 z 26 lutego 2010 r.).	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Łapy, obejmujący tereny położone w obrębie gruntów wsi Uhowo,	Obejmuje tereny położone wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 682.
17	Uchwała Nr XVII/162/11 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 listopada 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 306, poz. 3950 z 16 grudnia 2011 r.).	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy (odcinek trasy linii 400 kV Narew – Ostrołęka)	Zmiana w rejonie wsi Daniłowo Duże
18	Uchwała Nr XXXII/309/13 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 22 lutego 2013 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. z 13 marca 2013 roku Poz. 1519).	Zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy	Zmiany dotyczą: -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XXXII/310/97 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 22 maja 1997 r., -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla „Centrum” w Łapach, uchwalonego Uchwałą Nr XLI/375/98 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 1998 r. -miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej osiedla „Goździki” w Łapach, uchwalonego Uchwałą Nr IX/60/99 Rady Miejskiej w Łapach

			<p>z dnia 30 kwietnia 1999 r. -- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego „Bociany” w Łapach, uchwalonego Uchwałą Nr XIX/179/2000 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 28 kwietnia 2000 r.;</p> <p>-miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego „Bociany I” w Łapach, uchwalonego Uchwałą Nr XL/362/02 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 maja 2002 r.</p> <p>-miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XIV/81/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 r.</p> <p>-miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XVI/107/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 7 poz. 165 z późn. zm.).</p>
19	<p>Uchwała Nr XXII/180/20 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 5 czerwca 2020 r. (Publikacja: Dz. Urz. Woj. Podl. z 2020 r. Poz. 2842).</p>	<p>Zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy</p>	<p>Zmiany dotyczą:</p> <p>1) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XXXII/310/97 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 22 maja 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12, poz. 45 z 25 czerwca 1997 r. z późn. zm.),</p> <p>2) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XXVII/253/2001 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 23 lutego 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 8 poz. 155 z 12 kwietnia 2001 r.),</p> <p>3) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XIV/81/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 31 października 2003 roku (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 118, poz. 2197 z 19 listopada 2003 r. z późn. zm.),</p> <p>4) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Łapy, uchwalonego Uchwałą Nr XVI/107/03 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 7, poz. 165 z 10 stycznia 2004 r. z późn. zm.)</p>

Tabela nr 2. Wykaz obowiązujących planów miejscowych powstałych w oparciu o ustawę z 2003 roku. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łapach

Wypisy i wyrisy wydawane z obowiązujących planów miejscowych					
ROK	2017	2018	2019	2020	2021
Ilość	67	85	86	93	85

Tabela nr 3. Wypisy i wyrisy wydawane z obowiązujących planów miejscowych. Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łapach

1.2.2. Decyzje o warunkach zabudowy

Decyzja o warunkach zabudowy jest jednym z instrumentów planowania przestrzennego i ma zastosowanie na terenach nieobjętych planami miejscowymi. Wydanie decyzji o warunkach zabudowy jest poprzedzone analizą, zaś teren nią objęty musi spełniać wymogi określone w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Co ważne, wydana decyzja nie musi być zgodna z kierunkami polityki przestrzennej określonymi w Studium. Ze względu na to, że teren gminy w całości pokrywają plany miejscowe, decyzje o warunkach zabudowy nie są wydawane, co korzystnie wpływa na politykę planistyczną gminy, gdyż wydawanie warunków dla pojedynczych dziełek nie pozwoliłoby na świadome kształtowanie zasad i kompozycji urbanistycznych. Przy wydawaniu decyzji brakuje narzędzi, które pozwoliłyby zachować i eksponować takie elementy, jak osie widokowe, tereny cenne przyrodniczo, czy bezpośrednie otoczenie zabytków a przestrzeń jest narażona na degradację i doprowadzenie do zakłócenia ładu przestrzennego.

WNIOSKI:

- polityka planistyczna gminy opiera się wyłącznie o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – najlepsze narzędzie do kształtowania zagospodarowania, dające możliwość ochrony terenów cennych przyrodniczo, rolniczo i historycznie czy też wykluczając realizację zabudowy poza miejscami predysponowanymi do tego celu;
- decyzje o warunkach zabudowy nie są wykorzystywanym narzędziem przez gminę Łapy z uwagi na 100% pokrycie gminy planami miejscowymi, co postrzegane jest w kontekście ładu przestrzennego, jako bardzo korzystne rozwiązanie.

1.3. Dotychczasowe zagospodarowanie

Analiza poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej i osadniczej w ramach dotychczasowego zagospodarowania służy do sformułowania wniosków i oceny istniejących uwarunkowań i problemów na terenie gminy Łapy.

Podstawę prowadzonych analiz stanowi inwentaryzacja urbanistyczna zabudowy i zagospodarowania terenów, stan istniejący infrastruktury technicznej, ekofizjografia gminy, struktura własnościowa poszczególnych terenów oraz ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analizowano obszar gminy uwzględniając w szczególności:

- rozmieszczenie obszarów o różnym sposobie użytkowania i stan zainwestowania,
- przeznaczenie wynikające z ustaleń obowiązujących planów miejscowych,
- możliwości rozwoju zabudowy oraz konieczność ograniczenia zainwestowania,
- obszary wymagające przekształceń istniejącego zagospodarowania bądź przeznaczenia,
- tereny konfliktów funkcjonalno-przestrzennych,

- stopień zainwestowania w usługi publiczne i infrastrukturę techniczną a także potrzeby i możliwości jej rozbudowy lub uzupełnień i przekształceń,
- powiązania komunikacyjne,
- istniejące wartości przyrodnicze,
- tereny rolnicze i kierunki ich przekształceń.

1.3.1. Sieć osadnicza

Obszar gminy obejmuje powierzchnię 12 757 ha (ok. 128 km²), co stanowi ok. 0,63% powierzchni województwa podlaskiego i ok. 4,29% powierzchni powiatu białostockiego. Gmina Łapy zajmuje 11 miejsce pod względem powierzchni spośród gmin powiatu białostockiego. Liczba ludności i gęstość zaludnienia na 1 km² plasuje natomiast gminę Łapy na pozycji 1 wśród gmin powiatu białostockiego.

Wsie wchodzące w skład Gminy Łapy stanowią jednocześnie jej sołectwa, z wyjątkiem dwóch wsi (Uhowa i Gąsówki Starej), z których zostały wydzielone po dwa sołectwa: Uhowo I i Uhowo II oraz Gąsówka Stara i Gąsówka Stara Kolonia.

Sieć osadniczą w gminie tworzą: miasto Łapy i 26 sołectw: Bokiny, Daniłowo Duże, Daniłowo Małe, Gąsówka Stara, Gąsówka Stara Kolonia, Gąsówka-Oleksin, Gąsówka-Osse, Gąsówka-Skwarki, Gąsówka-Somachy, Łapy – Dębowina, Łapy – Kołpaki, Łapy – Korczaki, Łapy – Łynki, Łapy – Pluśniaki, Łapy – Szolajdy, Łupianka Nowa, Łupianka Stara, Płonka Kościelna, Płonka-Kozły, Płonka – Matyski, Płonka-Strumianka, Roszki-Włodki, Roszki-Wodźki, Uhowo I, Uhowo II, Wólka Waniewska.

Miasto Łapy pełni obecnie ponadlokalny ośrodek rozwoju (gdyż z różnych zlokalizowanych tu funkcji korzystają mieszkańcy gmin ościennych), spełniając następujące funkcje:

- usługi ponadlokalne z zakresu: szkolnictwa, zdrowia, kultury, administracji specjalnej i gospodarczej, obsługi finansowej i obrotu handlowego,
- administracji samorządowej,
- aktywności gospodarczej,
- mieszkalnictwa dla ludności nierolniczej,
- obsługi komunikacyjnej, rolnictwa i turystyki.

Obszar Gmina Łapy (poza miastem Łapy) pełni przede wszystkim funkcje:

- rolniczą o specjalizacji uprawy zbóż, ziemniaków, warzyw oraz hodowli bydła i trzody chlewnej,
- mieszkaniową dla ludności nierolniczej, głównie we wsiach sąsiadujących z miastem Łapy, gdzie bardzo często granica zaciera się, a wsie zlokalizowane przy mieście praktycznie stają się osiedlami,
- ekologiczną, tereny doliny Narwi i przede wszystkim Narwiański Park Narodowy,
- rekreacyjną i turystyczną, rozwijaną w dolinie rzeki Narwi na obrzeżu Narwiańskiego Parku Narodowego w miejscowościach Uhowo, Bokiny, a także Wólka Waniewska, Łapy-Szolajdy i Łapy-Dębowina.

W istniejącej strukturze osadniczej można dokonać też podziału ze względu na znaczenie w strukturze gminy z uwagi na pełnione funkcje:

- miasto Łapy - gdzie skupione są usługi ponadlokalne dla gmin sąsiednich i lokalne dla gminy Łapy,
- wsie z podstawowymi usługami z zakresu obsługi ludności i rolnictwa (w tym szkolnictwo): Uhowo, Płonka Kościelna, Łupianka Stara,

- wsie z pojedynczymi podstawowymi usługami (sklep, świetlica): Bokiny, Daniłowo Duże, Wólka Waniewska, Łapy-Szołajdy,
- pozostałe wsie pełnią jedynie funkcje rolniczo-osadnicze.

Pozostałe tereny położone są poza strefą osadniczą gdzie użytkowanie gruntów jest rolnicze lub leśne, część obszaru stanowią też tereny prawnie chronione na podstawie przepisów odrębnych. Opis szczegółowy tych terenów znajduje się w rozdziale III. Uwarunkowania środowiskowe i ekofizjograficzne oraz rozmieszczenie terenów niezabudowanych w strukturze gminy Łapy będą wskazaniem do wyznaczenia kierunków rozwoju tych obszarów w dalszej części dokumentu.

LP		UŻYTKOWANIE GRUNTÓW					
		GMINA		OBSZAR WIEJSKI		OBSZAR MIEJSKI	
		ha	%	ha	%	ha	%
1	Powierzchnia ogólna	12742	100	11532	90,5	1210	9,5
2	Użytki rolne w tym	8040	63	7605	59,7	435	3,3
	Grunty orne	4907	38,5	4707	37,0	200	1,5
	Sady	20	0,16	19	0,15	1	0,01
	Łąki	1482	11,6	1414	11,1	68	0,5
	Pastwiska	1270	10,0	1131	8,9	139	1,1
	Grunty rolne zabudowane	311	2,4	287	2,25	24	0,15
	Rowy	49	0,38	46	0,36	3	0,02
	Grunty pod stawami	1	0,008	1	0,008	0	
3	Lasy	1731	13,58	1680	13,18	51	0,4
4	Grunty zadrzewione i zalesione	75	0,59	75	0,59	0	
5	Grunty pod wodami	137	1,07	111	0,87	26	0,2
6	Użytki ekologiczne	0		0		0	
7	Nie użytki	1736	13,62	1500	11,77	236	1,85
8	Tereny różne	6	0,05	3	0,025	3	0,025
9	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	1017	8,0	558	4,38	459	3,62
	Tereny mieszkalne	207	1,62	23	0,18	184	1,44
	Tereny przemysłowe	111	0,87	63	0,49	48	0,38
	Inne tereny zabudowane	66	0,52	8	0,06	58	0,46
	Zurban. Tereny niezabudowane	35	0,27	23	0,18	12	0,09
	Tereny rekreacyjno wypoczynkowe	8	0,06	3	0,02	5	0,04
	Drogi	408	3,2	325	2,55	83	0,65
	Kolej	167	1,31	100	0,78	67	0,53
	Inne	2	0,016	0		2	0,016
	Użytki kopalne	13	0,1	13	0,1	0	0

Tabela 4 Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Łapy – dane z ewidencji gruntów grudzień 2021

1.3.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

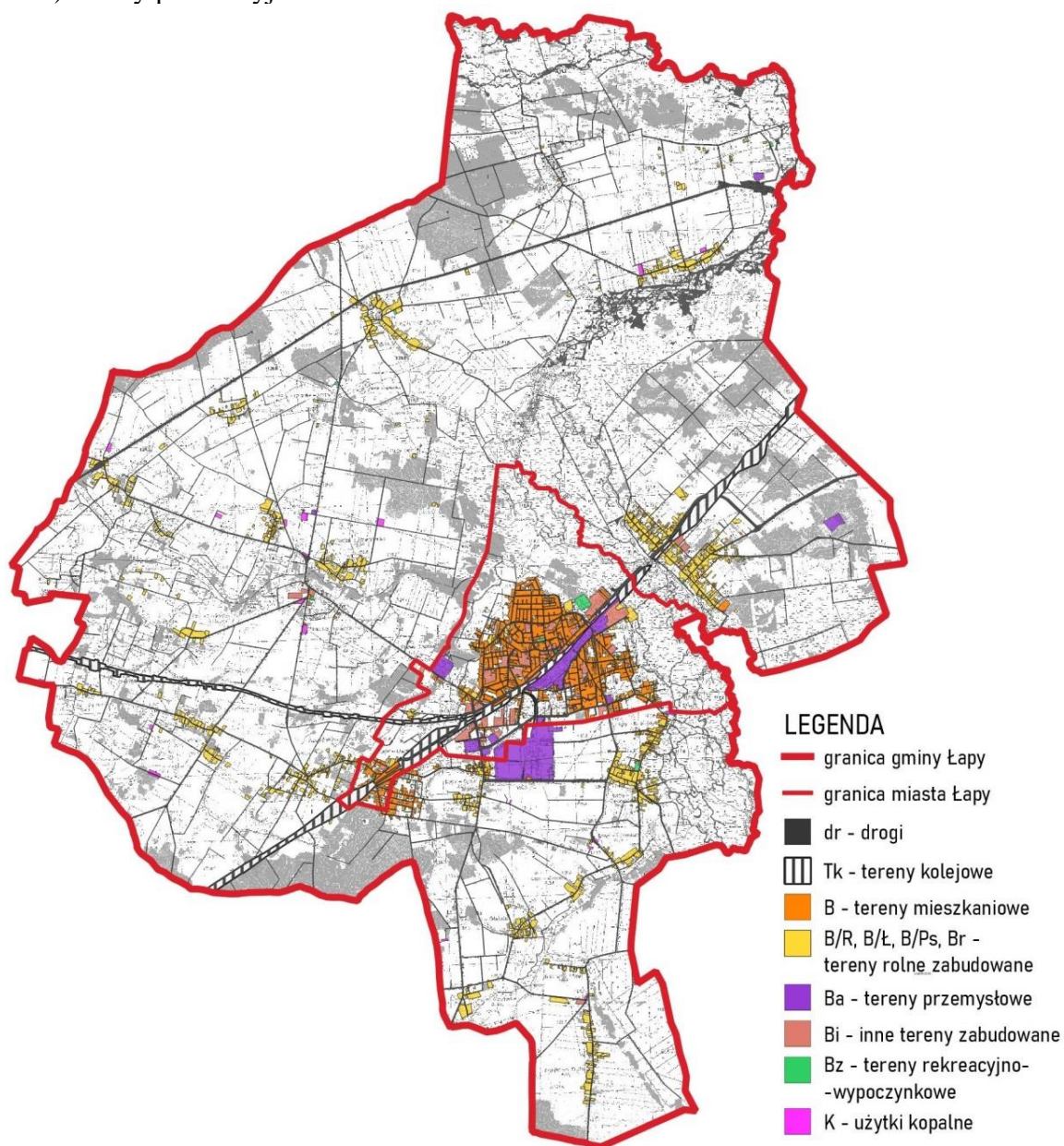
Przyjęty w obowiązującym studium podział na strefy zagospodarowania przestrzennego, odmienny pod względem celów i instrumentów polityki przestrzennej miasta oraz kierunków zagospodarowania, w ramach ciągłości planistycznej jest kontynuowany w przedmiotowym dokumencie. Niemniej jednak ze względu na zmieniające się uwarunkowania, rozwiązania te zostały zmodyfikowane i dostosowane do aktualnych potrzeb. W dokumencie przyjęto podział na trzy strefy zagospodarowania:

- A – strefa obszaru zabudowy miasta i gminy,**
- B – strefa obszarów otwartych miasta i gminy,**
- C- strefa komunikacji i infrastruktury technicznej.**

W ramach dwóch pierwszych stref zagospodarowania gminy Łapy wprowadzono też podział na tereny, na których prowadzona jest odmienna polityka funkcjonalno-przestrzenna.

A – Strefa obszaru zabudowy miasta i gminy:

- 1) tereny mieszkaniowe,
- 2) tereny usługowe,
- 3) tereny produkcyjne.

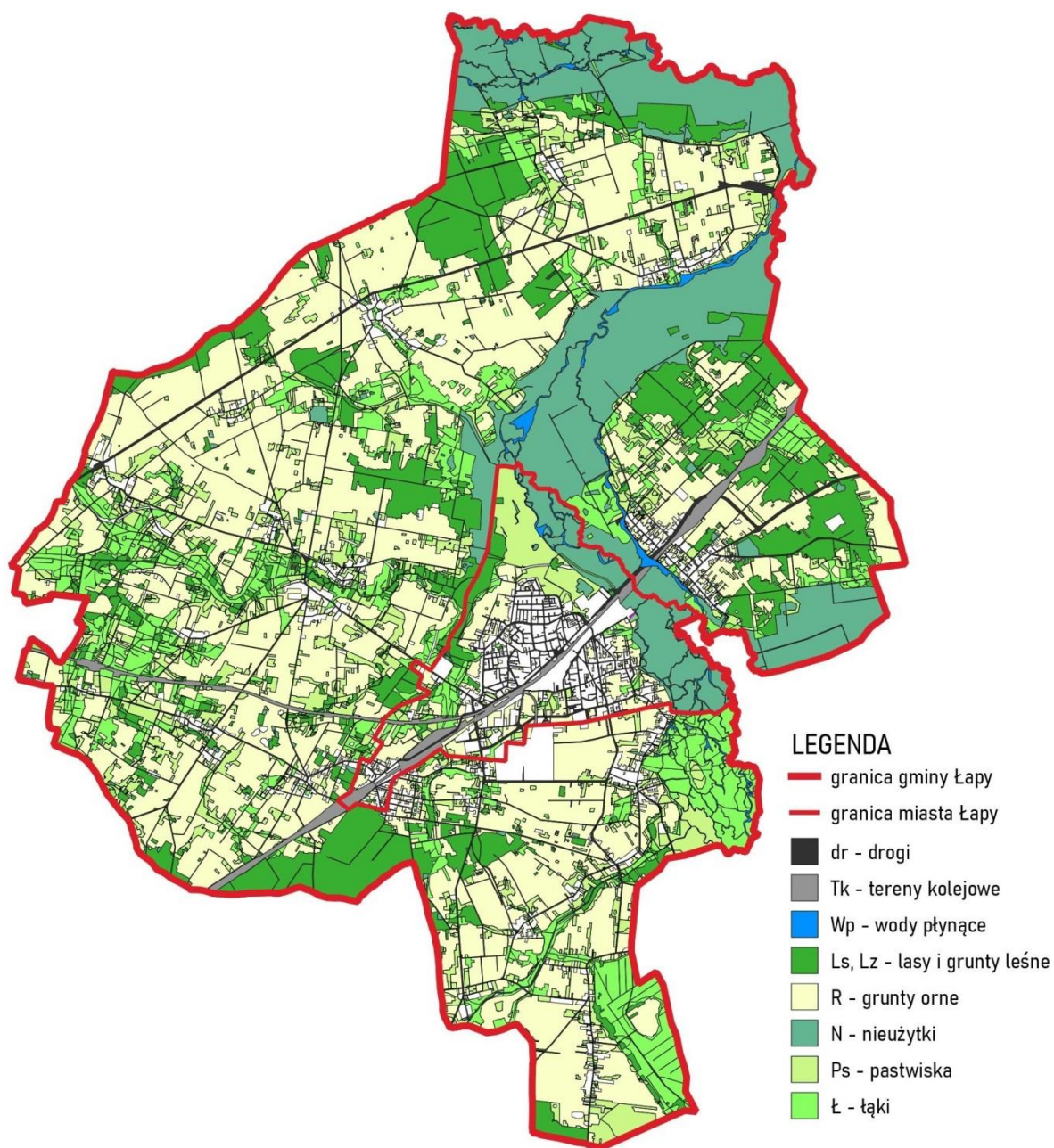

Rycina nr 2. Strefa obszaru zabudowy miasta i gminy, z układem komunikacyjnym

B – Strefa obszarów otwartych miasta i gminy:

- 1) tereny zieleni miejskiej,
- 2) tereny rolnicze,
- 3) tereny ekologiczne,
- 4) tereny leśne.

Z uwagi na zróżnicowanie gminy obie strefy zagospodarowania A i B oraz poszczególne tereny do nich przypisane będą analizowane w podziale na teren miasta Łapy i pozostały obszar gminy.

Rycina nr 3. Strefa obszarów otwartych miasta i gminy z widocznym układem komunikacyjnym

1.3.2.1 Strefa obszaru zabudowy miasta i gminy.

• Obszary zabudowy miasta

Miasto Łapy położone w centralnej części gminy jest zlokalizowane wzdłuż linii kolejowej Warszawa – Białystok. Teren kolei dzieli więc miasto na dwie części, posiadające odmienny charakter i strukturę funkcjonalno-przestrzenną. Część miasta położona na północ od torów tworzy skoncentrowany obszar zabudowy o wielofunkcyjnym charakterze

z przewagą zabudowy mieszkaniowej o zróżnicowanej intensywności, usług zarówno komercyjnych jak i publicznych, z fragmentarycznymi terenami produkcyjno-usługowymi. Obszar południowy miasta to zabudowa mieszkaniowa, w tym również wielorodzinna, usługowa głównie komercyjna oraz największe obszary produkcyjno-usługowe miasta. Obszar miasta charakteryzuje się stosunkowo dobrymi powiązaniem z zewnętrzną siecią osadniczą, przy czym nadal istnieje słabe powiązanie północnej i południowej części obszaru miasta.

W strukturze miasta wyróżnia się też obszar zainwestowania Łapy – Osse, Gąsówka Stara, który położony jest co prawda w granicach miasta, jednakże obszar ten stanowi odrębną strukturę składającą się z zabudowy mieszkaniowo-usługowej niskiej intensywności zabudowy wraz z usługami o charakterze podstawowym.

Charakterystyka poszczególnych terenów w obszarze miasta:

Tereny mieszkaniowe:

Na terenie miasta nastąpiła koncentracja terenów o różnych funkcjach w tym zabudowy mieszkaniowej zarówno wielorodzinnej jak i jednorodzinnej. Zabudowa znajdująca się w śródmieściu Łap, na tle pozostałej części miasta, jest najbardziej zróżnicowana pod względem funkcji i formy. Zabudowa mieszkania wielorodzinna dominuje w rejonie ulic: Głównej, Sikorskiego, Kopernika, Piaskowej. Obszarami z zabudową wielorodzinną są też tereny zlokalizowane pomiędzy ulicami Sybiraków, Żwirki i Wigury i Konopnickiej oraz w rejonie ul. Cmentarnej, Długiej i ppłk. Nilskiego-Łapińskiego. Zabudowę cechuje duży stopień zainwestowania, przy racjonalnym wykorzystaniu terenu, a także dobry dostęp do infrastruktury technicznej i usług publicznych. Ten rodzaj zabudowy uzupełniają funkcje usługowe wprowadzone w parterach budynków, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zabudowa charakteryzuje się dość jednolitą wysokością tych obiektów, mieszczącą się w granicach od 3 do 5 kondygnacji, a także formą architektury, która była charakterystyczna dla lat 70 i 80 ubiegłego wieku. Należy też zaznaczyć, że duża część zabudowy wielorodzinnej bezpośrednio graniczy lub też jest przemieszana z istniejącą zabudową mieszkaniową ekstensywną.

W obszarze położonym w rejonie śródmieścia występują też zwarte kompleksy zabudowy jednorodzinnej o dość spójnym charakterze np. przy ul. Łąkowej, Polnej, Glinianej oraz przy ulicach Matejki i Goździkowskiej. Istniejące budynki zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w większości zostały zrealizowane w oparciu o szczegółowe plany miejscowe. Obszary ten charakteryzuje się wysokim stopniem zainwestowania z wyraźną kompleksową realizacją układu ulic, podziałów geodezyjnych działek i czytelnym układem przestrzennym. Zabudowa jednorodzinna na tych terenach jest dobrze skomunikowana z terenami usług z zakresu użyteczności publicznej i handlu zlokalizowanymi w śródmieściu, a także w większości posiada uzbrojenie w infrastrukturę techniczną. W południowej części miasta wyróżnia się natomiast teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rejonie ulic Długiej, Granicznej, 3 Maja i Grzybowa,

gdzie część istniejącego układu nawiązuje do historycznych układów ruralistycznych wsi. Na uwagę też zasługuje oddalona nieco część terenu miasta Łapy-Osse, Gąsówka Stara, stanowiąca pozostałość struktury wsi, gdzie występuje tu zarówno zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, jak i domy mieszkalne wielorodzinne - zabytkowy zespół typowych domów kilkunasturodzinnych (parterowe z poddaszami użytkowymi) wzdłuż trasy kolejowej, po obu jej stronach. Charakterystyczna zabudowa powstała dla pracowników kolei. Jej stan techniczny jest zadowalający, lecz wymagający remontów.

Czym bardziej oddalona jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna od centrum tym mniejsze jest zainwestowanie zarówno w infrastrukturę drogową, jak i techniczną. W niektórych rejonach miasta występują duże tereny przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną które pozostają niezainwestowane. Dotyczy to głównie terenów położonych w rejonie ul. Krańcowej, Bociańskiej i Powstańców Styczniowych.

WNIOSKI:

- brakuje rezerw terenowych zakładających rozwój zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, a jej ewentualne dogęszczanie w ramach istniejącej zabudowy jest bardzo ograniczone;
- bardzo dobra dostępność w obrębie miasta do usług komercyjnych i publicznych, a także terenów rekreacyjnych miejskich. W północnej części miasta przewaga usług centrotwórczych;
- większość istniejącej zabudowy wielorodzinnej charakteryzuje mały wskaźnik intensywności zabudowy i duży udział terenu biologicznie czynnego w ich obrębie. Zabudowa wielorodzinna nie posiada w większości parterów usługowych, a układ budynków nie stwarza możliwości wytworzenia przestrzeni publicznych w jej obrębie;
- zabytkowy zespół mieszkaniowy domów (wielorodzinnych) wzdłuż trasy kolejowej, jest elementem wyróżniającym się na tle pozostałej zabudowy mieszkaniowej. Stan techniczny tej charakterystycznej zabudowy powinien być podnoszony. Zlokalizowana nowa zabudowa garażowo-gospodarcza w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów zaburza ich pierwotny charakter;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna stanowi największy udział w obszarach zabudowanych miasta Łapy i posiada dobre powiązanie komunikacyjne z pozostałymi obszarami miasta;
- istnieją rezerwy terenów wyznaczone w planach miejscowych dla budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego w rejonie ulicy Krańcowej oraz ul. R. Traugutta;
- zabudowa zagrodowa praktycznie nie występuje na terenie miasta;
- brak wytworzonych przestrzeni publicznych czy terenów zieleni w rejonie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- terenami, wokół których tworzone są obszary publiczne o różnorodnym charakterze potrzebne do tworzenia i podtrzymywania więzi społecznych to głównie placówki oświatowe i kulturalne;
- zakładane wyprowadzenie tranzytowego ruchu z miasta nie obniży atrakcyjności tych terenów, a jedynie obniży uciążliwości spowodowane ruchem, szczególnie w stosunku do otaczającej zabudowy mieszkaniowej.

Tereny usługowe

Zabudowa usługowa w mieście skoncentrowana jest głównie w północnej części miasta stanowiącej centrum, w rejonie ulic: Sikorskiego, Głównej, Piaskowej, Westerplatte i Matejki. Różnorodność usług na tym terenie jest największa w stosunku do całego

miasta. Znaczną część zabudowy stanowią usługi z zakresu użyteczności publicznej - siedziby władz, obiekty służby zdrowia oraz oświaty, zaspokajające potrzeby lokalne oraz ponadlokalne mieszkańców. Usługi znajdujące się w obrębie tego terenu mają ogólnomiejski i centrotwórczy charakter. Obiekty z zakresu użyteczności publicznej mieszczą się w większości w dobrze utrzymanych i zmodernizowanych w ostatnich latach budynkach. Usługi komercyjne znajdują się głównie w parterach budynków mieszkaniowych wielorodzinnych lub też w niedużych pawilonach handlowych uzupełniających zabudowę śródmiejską. W centrum znajdują się też dworzec kolejowy i centrum przesiadkowe komunikacji regionalnej. W południowej części miasta ilość usług o charakterze centrotwórczym jest mniejsza, a przeważają usługi komercyjne zlokalizowane m.in. formie marketów i dyskontów. W Łapach-Osse, Gąsówka Stara zabudowa usługowa to drobne usługi komercyjne oraz szkoła i kościół.

Na terenie miasta występują tereny przeznaczone w planach miejscowy pod zabudowę usługową a pozostają nadal niezainwestowane. Dotyczy to obszarów m.in. w rejonie ul. Piotrowskiego, Brańskiej i 3 Maja.

Najważniejsze obiekty usługowe z zakresu użyteczności publicznej zlokalizowane na tym terenie miasta to:

a) usługi publiczne:

- Urząd Miejski w Łapach, Starostwo Powiatowe w Białymstoku Filia Wydziału Komunikacji, Centrum Aktywizacji Zawodowej,
- Filia Powiatowego Urzędu Pracy, Komisariat Policji, Państwowa Straż Pożarna, Placówki Pocztowe i Banki;

b) szkolnictwo:

- przedszkola:
 - o nr 1, ul. Polna 27,
 - o nr 2, ul. Cmentarna 23;
- szkoły podstawowe:
 - o nr 1, ul. Polna 9,
 - o nr 2, ul. Piękna 17,
 - o nr 3, ul. Letnia 1,
 - o Katolicka Szkoła Podstawowa, ul. Matejki 10;
- szkoły ponadpodstawowe:
 - o I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza, Bohaterów Westerplatte 10,
 - o Zespół Szkół Mechanicznych, im. Stefana Czarneckiego w Łapach, Władysława Sikorskiego 68;

c) ośrodki szkoleniowe:

- Ośrodek Szkolenia Państwowej Straży Pożarnej w Łapach,
- Centrum Kształcenia Praktycznego,

d) opieka zdrowotna:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- przychodnie NZOZ;

e) opieka społeczna:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy;

f) obiekty sakralne:

- kościół przy ul. J. Matejki 10, Parafia pw. Świętego Krzyża,
- kościół w Łapach (Osse), Parafia pw. św. Jana Chrzciciela,

- kościół przy ul. 3-go Maja 8, Parafia pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła;
- g) kultura:
 - Biblioteka Publiczna, ul. Nowy Rynek 15,
 - Dom Kultury, ul. Główna 8;
- h) sport i rekreacja:
 - Stadion Miejski.

WNIOSKI:

- centrotwórczy charakter tworzą istniejące usługi z zakresu administracji, handlu, gastronomii i kultury zlokalizowane w obrębie ulic Gen. W. Sikorskiego i Główniej, w północnej części miasta;
- na terenie miasta skoncentrowane są też usługi publiczne, o charakterze zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym (szpital);
- w obrębie dworca kolejowego wytworzona została przestrzeń miejska, identyfikująca ten obszar, jako centrum z dużą ilością usług komercyjnych. Układ zwartej zabudowy w obrębie tego terenu podkreśla śródmiejski charakter tej przestrzeni;
- w obrębie centrum występują jednak nadal dysharmonie gabarytów i wysokości budynków, a fragmentaryczną starą zabudowę ekstensywną powinna zastąpić intensywniejsza zabudowa przewidziana w obowiązującym planie miejscowym. Centrum, jako wielofunkcyjny obszar zabudowy intensywnej daje możliwości zarówno przekształceń, jak i dalszego rozwoju poprzez m.in. dogęszczanie istniejącej zabudowy oraz uzupełnianie zabudową plombową;
- w obrębie centrum istnieje jeszcze potencjał do wykorzystania w ramach przestrzeni publicznych poprzez ich przekształcenie i podnoszenie walorów estetycznych;
- w południowej części miasta dostęp do usług jest mniejszy, a ich struktura i charakter jest odmienny niż w obszarze centrum;
- podnoszenie dostępności do usług publicznych powinno następować poprzez utrzymanie ustaleń planów miejscowych w tym zakresie i możliwości ich realizacji w dalszej perspektywie czasowej;
- realizacja w ostatnich latach usług z zakresu sportu i rekreacji (np. boiska „Orliki”) wpływa korzystnie na strukturę miasta i tworzy miejsca integracji mieszkańców.

Tereny produkcyjne

Zabudowa produkcyjna, w tym składy, bazy, magazyny, które występują również w połączeniu z zabudową usługową i handlową znajdują się głównie w południowej części miasta. Duże tereny produkcyjne odgrywały znaczącą rolę dla gminy Łapy i były oparte głównie na branży spożywczej i transportowej. Po likwidacji Cukrowni Łapy S.A w 2008 roku i upadłości w 2009 roku Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego (największego pracodawcy w gminie) nastąpiły nieodwracalne zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej terenów produkcyjnych, a ich transformacja cały czas trwa. Lokalizacja miasta Łapy sprzyja inwestowaniu. Jego położenie, zasoby magazynowe, dostępność bocznic kolejowej oraz możliwość lokalizacji nowych i adaptacja terenów nieistniejących zakładów stwarza warunki dla rozwoju np. działalności logistycznej. Położenie Łap atrakcyjne jest również w kontekście coraz lepiej rozwiniętej w regionie sieci dróg, m.in. nowej dwujezdniowej drogi wojewódzkiej nr 682 na trasie Łapy – Białystok, bliskość drogi ekspresowej S8 oraz planowanej do realizacji trasy S19 Via Carpatia. Obecnie duże kwartały zabudowy produkcyjno-magazynowej zlokalizowane są wzdłuż terenów kolejowych

w południowej części miasta, a także poniżej ul. Żwirki i Wigury, gdzie znajdują się obszary po byłej cukrowni. W bezpośrednim sąsiedztwie położone są tereny przeznaczone w planach miejscowych pod tereny aktywności gospodarczej z zakresu produkcji. Mniejsze tereny produkcyjne występują również w rejonie ul. Brańskiej i Harcerskiej, gdzie istnieją jeszcze wolne tereny przewidziane do rozwoju tej funkcji zgodnie z ustaleniami planów miejscowych.

Najważniejsze obiekty i tereny produkcyjne na terenie miasta Łapy:

- tereny Krajowej Spółki Cukrowej ul. Cukrownicza - silosy, pakownia oraz magazyny cukru, a także zaplecze konfekcyjne i składowe. Krajowa Spółka Cukrowa S.A. na bazie istniejącej infrastruktury byłej „Cukrowni Łapy” planuje stworzyć centrum logistyczne o powierzchni 4000 m². W jego skład będą wchodziły magazyny i pakownia cukru;
- Kontrast Intermodel, ul. Nilskiego-Łapińskiego 46 - Magazyn klasy A wraz z Terminalem Kontenerowym;
- PROMOTECH-KM Sp. z o.o. ul. Władysława Piotrowskiego 40 - produkcja maszyn, urządzeń;
- Spółdzielnia Mleczarska w Łapach, ul. Brańska 8;
- Energo Sp. z o.o, ul. Żwirki i Wigury – import węgla kamiennego, terminal przeładunkowo-produkcyjno-magazynowy.

Ponadto częściowo na terenie miasta powstała Podstrefa Łapy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W podstrefie swoją działalność prowadzi obecnie:

- PPHU ARKA DRUK Artur Bach - usługi poligraficzne;
- KONEKT Sp. z o.o. - działalność związana z produkcją gotowych systemów kominowych, kostki brukowej oraz bloczków betonowych.

Obecnie już kolejne działki znalazły swoich właścicieli, na którym zlokalizowane będą zakłady produkcyjno-usługowe o różnorodnym charakterze, co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju zabudowy produkcyjnej w gminie.

WNIOSKI:

- zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej terenów produkcyjnych oraz ich transformacja trwa już ponad 10 lat tj. od czasu likwidacji wiodących zakładów produkcyjnych. Z uwagi na dobre położenie i potencjał tego terenu, a także zrealizowane inwestycje z zakresu komunikacji, wykorzystanie istniejących terenów produkcyjnych jest coraz większe;
- w mieście oraz w bezpośrednim jego sąsiedztwie nadal istnieje duża rezerwa terenów przemysłowo-składowych o bardzo korzystnych warunkach lokalizacyjnych, uzbrojonych lub z możliwością uzbrojenia w infrastrukturę;
- dużym zasobem terenów produkcyjnych dysponuje саме miasto Łapy, gdzie zainwestowano w uzbrojenie tych terenów oraz realizację układu drogowego, by podnieść atrakcyjność terenów inwestycyjnych. Obszary te wchodzą w skład Podstrefa Łapy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
- część terenów niezabudowanych a wyznaczonych w planach miejscowych na te cele stanowią własności prywatne.

- **Obszar zabudowy gminy**

Obszar zabudowy gminy jest ściśle powiązany z istniejącym układem komunikacyjnym. Układ przestrzenny wsi przeważnie ma charakter ulicówek i wielodrożnic. Występuje również rozproszona zabudowa kolonijna. Układ wielodrożnicowy z zabudową rozmieszczoną przy dwu i więcej ulicach występuje we

wsiach: Uhowo, Łupianka Stara, Roszki-Wodźki, Płonka-Strumianka, Płonka Kościelna, Gąsówka-Osse, Łapy-Łynki, Łapy-Kołpaki, Łapy-Szołajdy, Łapy-Dębowina i Gąsówka-Oleksin. Charakter zabudowy ulicowej zachowały wsie: Daniłowo Duże, Wólka Waniewska czy Bokiny.

Na ukształtowanie niektórych wsi wpływ ma też ich położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Narwiańskiego Parku Narodowego i dopływów rzeki Narwi, mowa tu o wsiach: Uhowo, Wólka Waniewska, Bokiny, Łapy-Dębowina, Łapy-Szołajdy, Łapy-Pluśniaki, Łapy-Korczaki oraz Płonka Kościelna i Płonka-Strumianka. Ich lokalizacja wpływa zarówno na charakter zabudowy, a także na potencjał i możliwości rozwoju tych terenów.

Pozostałe tereny zabudowy mieszkaniowej posiadają charakter typowo wiejski. Zabudowa, często o historycznym układzie zabudowy, ale też z wprowadzaną nową zabudową w uzupełnieniu istniejącej.

Charakterystyka poszczególnych terenów w obszarze gminy:

Tereny mieszkaniowe:

Podstawową formą budownictwa mieszkaniowego we wszystkich wsiach gminy Łapy jest zabudowa zagrodowa.

W bezpośrednim sąsiedztwie miasta Łapy we wsiach: Uhowo, Łapy-Dębowina, Łapy-Pluśniaki, Łapy-Łynki, Łapy-Kołpaki, Gąsówka Stara i Gąsówka-Osse występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna jednocześnie z zabudową zagrodową. W obrębie tych miejscowości została dopuszczona realizacja zabudowy mieszkaniowej w oparciu o plany miejscowe, jako miejsce lokalizacji zabudowy dla mieszkańców gminy, którzy zatrudnienie znajdują na terenie miasta i nie prowadzą działalności rolniczej. Granica pomiędzy wsiami występującymi w bezpośrednio w sąsiedztwie miasta Łapy praktycznie zacięra się, a wsie zlokalizowane przy mieście praktycznie stają się osiedlami miasta. Mowa tu przede wszystkim o wsiach: Łapy-Łynki, Łapy-Kołpaki, Gąsówka Stara, Gąsówka-Osse, Łapy-Dębowina i Łapy-Szołajdy.

W gminie na przestrzeni ostatnich lat widoczna jest dokonywana modernizacja istniejących budynków i podnoszenie standardu zamieszkania, a także doposażenie istniejącej zabudowy w urządzenia i instalacje techniczne. Przybywa też sukcesywnie nowej zabudowy zarówno w obrębie terenów wcześniej niezabudowanych, niedoinwestowanych infrastrukturalnie, wskazanych pod zabudowę w planach miejscowych, jak i w bezpośrednim sąsiedztwie terenów już zainwestowanych z istniejącą zabudową.

Tereny usługowe

Wyposażenie w zabudowę usługową w poszczególnych wsiach jest bardzo zróżnicowane. Na tle całej gminy wyróżnia się pięć wsi, które są najlepiej wyposażone w usługi o charakterze podstawowym i które pełnią w strukturze gminy funkcje wiejskich lokalnych ośrodków usługowych, integrujących i obsługujących mieszkańców gminy, a w szczególności pobliskich wsi. Biorąc pod uwagę rozmieszczenie poszczególnych wsi w gminie można zauważyć, iż zlokalizowane są one w taki sposób by zapewnić jak największy dostęp do usług podstawowych jak największej liczbie mieszkańców gminy, bez konieczności dojazdu do miasta Łapy. Wsie te położone są promieniście w stosunku do miasta

Łapy i stanowią niewielkie, satelitarne obszary usługowe zapewniając przez to bezpośredni do nich dostęp dla zamieszkującej tam ludności. Wsie z największym zasobem usług to:

1) Uhowo:

- szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym (w tym sala sportowa w szkole oraz boisko trawiaste z bramkami, boisko asfaltowe do koszykówki, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, boisko trawiaste do piłki siatkowej),
- remiza strażacka (OSP),
- Wiejski Dom Kultury,
- plaża miejska i tereny rekreacyjne nad rzeką Narew (siłownia zewnętrzna, plac zabaw, wieża widokowa, pomost z wiatą, miejsce rekreacyjne na grilla, boisko do siatkówki plażowej),
- wypożyczalnia kajaków,
- Dom Pomocy Społecznej,
- kościół,
- handel i gastronomia w tym sklepy, poczta i punkt apteczny,
- agroturystyka, stadnina konna;

2) Płonka Kościelna:

- szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym (w tym sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne, boisko dla dzieci młodszych, bieżnia lekkoatletyczna 3-torowa, elementy siłowni zewnętrznej, plac zabaw),
- Wiejski Dom Kultury,
- remiza strażacka (OSP),
- baseny letnie,
- kościół,
- handel – sklep;

3) Łupianka Stara:

- szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym (w tym boisko do piłki nożnej, plażowej piłki siatkowej, zielona sala, bieżnia i skocznia w dal),
- świetlica wiejska,
- remiza strażacka (OSP),
- handel – sklep,
- stacja benzynowa;

4) Daniłowo Duże:

- centrum opiekuńczo-mieszkalne,
- oddział przedszkolny w Daniłowie Dużym,
- kościół filialny pw. św. Maksymiliana Kolbego (należący do parafii Przemienienia Pańskiego w Poświętnym),
- handel – sklep;

5) Bokiny:

- świetlica wiejska w Bokinach,
- boisko do gry w piłkę nożną i siatkową przy dawnej szkole podstawowej w Bokinach,
- kościół,
- agroturystyka.

W dwóch wsiach położonych na pograniczu miasta Łapy również zlokalizowane są usługi podstawowe stanowiące uzupełnienie oferty miasta Łapy. Jednakże z uwagi na położenie i zacierające się granice obszarów tych wsi i miasta, stanowią one niejako niewielkie dzielnice miasta Łapy:

1) Łapy-Szołajdy:

- Wiejski Dom Kultury,
- remiza OSP,

- wiaty rekreacyjne i punkt widokowy w Narwiańskim Parku Narodowym;
- 2) **Łapy-Dębowa:**
- skatepark i plac zabaw,
 - wiaty rekreacyjne.

Nadmienić też można, iż z pośród wszystkich wsi (poza wymienionymi powyżej) jedynie w Wólce Waniewskiej zlokalizowane są usługi, przy czym są to jedynie handel i agroturystyka oraz wieża widokowa w Narwiańskim Parku Narodowym.

Pozostałe wsie są pozbawione ogólnodostępnych usług. W niektórych obszarach prowadzona jest też sporadycznie działalność usługowa nieprzewidziana w planach miejscowych (np. agroturystyka) prowadzona w ramach zabudowy zagrodowej bądź mieszkaniowej. Należy jednocześnie zauważyć, iż część funkcji, które były uwzględniane w planowaniu przestrzennym gminy zanikła (np. zlewnie mleka, sklepy czy też szkoły). Było to spowodowane niesprzyjającą koniunkturą oraz dużymi kosztami utrzymania.

Biorąc jednak pod uwagę dostępną ofertę usługową oraz jej rozmieszczenie na terenie gminy prowadzona działalność usługowa spełnia podstawowe potrzeby mieszkańców. Ponadto istnieją zabezpieczone tereny pod rozwój usług w miejscowych planach gminy, a ich ilość wydaje się obecnie wystarczająca. Na podstawie planów miejscowych została też częściowo zrealizowana istniejąca oferta usługowa. Mieszkańcy wsi na terenie gminy mają więc zapewnioną obsługę nie tylko przez miasto Łapy, gdzie są skupione usługi ponadlokalne i lokalne, a także przez pięć wsi stanowiących wiejskiej ośrodki lokalne.

Tereny produkcyjne

Tereny produkcyjne występujące na terenie całej gminy są zlokalizowane zarówno punktowo na całym jej obszarze, w sposób przypadkowy i chaotyczny (m.in. Bokiny, Płonka-Strumianka i Łupianka Stara), jak i występują większe skupiska takiej zabudowy, zarówno istniejące jak i przewidziane w dokumentach planistycznych (np. Podstrefa ekonomiczna Łapy). Koncentracja zabudowy produkcyjnej jest przede wszystkim widoczna w rejonie miasta Łapy, Uhowa i Płonki Kościelnej. Obszary przewidziane pod tereny inwestycyjne w rejonie Uhowa z uwagi na realizację nowego układu drogowego, który został poprowadzony przez ich środek wymaga analizy co do możliwości i potrzeby zabudowy na tych terenach. Jednocześnie szansą rozwoju terenów produkcyjnych na terenie gminy jest przede wszystkim ich położenie w obrębie białostockiej aglomeracji miejskiej oraz dobre powiązanie komunikacyjne, drogowe i kolejowe. Znaczący wpływ na zagospodarowanie i lokalizację stref inwestycyjnych ma też ich położenie w stosunku do Narwiańskiego Parku Narodowego. Niesie to ze sobą pewne ograniczenia dla terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Parku (w jego otulinie) i wpływa na rodzaj przedsięwzięć jakie, mogą być tam sytuowane.

WNIOSKI:

- położenie terenu na skrzyżowaniu ważnych arterii komunikacyjnych przekłada się na atrakcyjność lokalizacji terenów usługowo-przemysłowych;
- część terenu, wchodzącego w skład Podstrefy Łapy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, to kompleks terenów o funkcji przemysłowo-usługowej. Obszar zlokalizowany na pograniczu miasta i gminy, w rejonie ul. Żwirki i Wigury, który w sposób spójny i konsekwentny jest uzbrajany, a w konsekwencji lokalizowana jest tam nowa zabudowa;

- obszary produkcyjne wyznaczone w planach miejscowych posiadają duży potencjał inwestycyjny, szczególnie w rejonie zrealizowanego i planowanego układu drogowego dróg wojewódzkich;
- teren gminy posiada duże braki w zakresie ogólnodostępnych terenów zieleni publicznej (skwery, place);
- konieczność weryfikacji możliwości rozwoju zabudowy na terenach Płonki -Strumianki, gdzie będzie realizowany nowy układ drogowy drogi wojewódzkiej, fragmentu obwodnicy miasta;
- analiza możliwości zmiany bądź modyfikacji zagospodarowania kwartału zabudowy produkcyjno-usługowej w rejonie Uhowa z uwagi na realizację drogi wojewódzkiej nie wpisującej się w przewidywane wcześniej rozwiązania co do jej przebiegu;
- rozwój wiejskich ośrodków lokalnych poprzez wzbogacanie oferty istniejących usług, obsługujących zabudowę istniejących wsi;
- rozwój zabudowy następuje w oparciu o obowiązujące plany miejscowe, co korzystnie wpływając na strukturę funkcjonalno-przestrzenną całej gminy;
- gmina posiada duże rezerwy pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, szczególnie w rejonie wsi Łapy-Kołpaki i Łapy-Szołajdy.

1.3.2.2. Strefa obszarów otwartych miasta i gminy

Przyjęto na potrzeby analizy obszarów otwartych miasta i gminy podział takich obszarów biorąc przede wszystkim pod uwagę pełnione funkcję w strukturze gminy. Wyróżniono:

- tereny zieleni miejskiej i gminnej,
- tereny użytków rolnych,
- tereny leśne.

- **Tereny zieleni miejskiej i gminnej.**

W obszarze gminy Łapy występują obszary niezabudowane, zakwalifikowane, jako tereny zieleni miejskiej i gminnej, w skład której wchodzi:

Zieleń urządzona, w tym: Park przy Placu Solidarności w Łapach, skwer przy Gen. Sikorskiego i Niepodległości, a także tereny zieleni przydomowej.

Zieleń nieurzadzona - stanowiąca łąki, pastwiska i nieużytki w zachodniej części miasta oraz powyżej ul. Leśniowskiej, aż do Narwiańskiego Parku Narodowego. Obszar doliny okalającej od północnego-zachodu miasto Łapy tworzy układ powiązań przyrodniczych o znaczeniu lokalnym, pełniąc jednocześnie funkcje ekologiczne, bioklimatyczne, krajobrazowe i rekreacyjne. Teren powinien być stopniowo przekształcany (przynajmniej częściowo) w tereny miejskiej zieleni urządzonej i miejsca rekreacji.

Ogrody działkowe – Rodzinny ogród działkowy „Sosenka”, w skład którego wchodzi, Ogród „Stary” i Ogród „Nowy” przy ul. Łąkowej, Ogród „Żabia” przy ul. Żabiej oraz Ogród „Narew” przy ul. Wodociągowej.

Zieleń cmentarna – cmentarze na terenie miasta Łapy przy ul. Żwirki i Wigury i nieczynny cmentarz Łapy-Osse przy ul. Sokołowskiej. Szczególnie interesującym przykładem zieleni cmentarnej jest pochodzący z początku XX wieku cmentarz ewangelicko-prawosławny założony dla pracowników zakładów kolejowych "DEPO".

Najstarsze nagrobki pochodzą z początku XX wieku. Obecnie wpisany do rejestru zabytków. Cmentarz jest zadbane, choć mógłby stać się atrakcją turystyczną, jeżeli byłby dostępny w formie parkowej.

Pozostałe cmentarze, zlokalizowane na terenach wiejskich, mają charakter parafialny:

- cmentarz w Płonce Kościelnej – znajdujący się w zarządzie parafii pw. Św. Michała Archanioła w Płonce Kościelnej,
- cmentarz w Uhowie – znajdujący się w zarządzie parafii pw. Św. Wojciecha w Uhowie,
- cmentarz w Bokinach – znajdujący się w zarządzie parafii pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Bokinach.

Istniejące nieczynne cmentarze na terenie gminy:

- w Płonce Kościelnej – cmentarz przykościelny, wpisany do rejestru zabytków wraz z całością zespołu kościoła par. p.w. Św. Michała Archanioła.

- **Tereny użytków rolnych**

W ramach użytków rolnych można dokonać podziału biorąc pod uwagę wykorzystanie i rolę jaką odgrywają te tereny:

Tereny rolne – grunty orne i użytki zielone stanowiące znaczną część obszaru gminy wykorzystywane rolniczo. Ze względu na obowiązujące dokumenty planistyczne nie następuje postępująca urbanizacja tych terenów. Proces ten przebiegał w sposób kontrolowany. Parcelacja następowała głównie w oparciu o plany miejscowe, przy czym zabudowa rolnicza o charakterze kolonijnej może być lokalizowana w większym zakresie. Plany miejscowe chronią grunty rolne o wysokich klasach bonitacyjnych przed chaotyczną i przypadkową zabudową.

Tereny zieleni naturalnej – to głównie obszary doliny Narwi przecinające gminę z południa na północ i ze wschodu na zachód, które łącząc się z jej dopływami i dolinami tworzą powiązania przyrodnicze o bardzo dużym zasięgu. Obejmują one przede wszystkim cenne siedliska przyrodnicze oraz stanowiska zwierząt, w tym w szczególności ptaków. Tereny te można podzielić na:

- obszar Narwiańskiego Parku Narodowego i jego otuliny – głównie stanowiący nieużytki i grunty rolne powiązane z wodami płynącymi,
- obszar doliny rzeki Awissy, składający się z terenów łąkowo-pastwiskowych o uregulowanych stosunkach wodnych, terenów zabagnionych i zalesionych fragmentarnymi lasami, głównie bagiennymi.

- **Tereny leśne** – na terenie gminy występują zarówno tereny lasów jak i dużo terenów rolnych zalesionych. Tereny leśne stanowią w większości własność prywatną. Udział lasów w ogólnej powierzchni całego miasta Łapy jest znikomy.

Szczegółowy opis poszczególnych stref terenów otwartych i ich charakterystyka znajduje się również w pkt 3.1.3.

WNIOSKI:

Prawo miejscowe obowiązujące na terenie gminy Łapy zabezpiecza uszczuplenie terenów zieleni, lasów oraz roli i stanowi najlepsze narzędzie powstrzymujące

niekorzystne procesy przemiany terenów otwartych pod inne funkcje. Planowanie miejscowe zabezpiecza także rezerwę pod ich przyszłe wykorzystanie.

Na terenie miasta Łapy brak jest jednak wewnętrznych osiedlowych terenów zieleni o charakterze wypoczynkowo-rekreacyjnym czy parkowym. Jedynym parkiem miejskim jest niedawno wyremontowany teren w rejonie Placu Wolności. Potencjalnym terenem, do wykorzystania jako zieleni ogólnodostępnej, jest teren, położony na skraju doliny rzeki Narew w północnej i zachodniej części miasta, które stanowią naturalne tereny zieleni możliwe do wykorzystania w przyszłości jako tereny rekreacyjne. Największym jednocześnie obszarem stanowiącym tereny zieleni jest Narwiański Park Narodowy wraz z otuliną, który stanowi nienaruszalny zasób terenów otwartych. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest przestrzenne przenikanie się ekosystemów lądowych z ekosystemami wodnymi, wynikające z wyjątkowo bogatej sieci koryt rzecznych. Jest to najlepiej zachowany w Polsce przykład rzeki wielokorytowej. Tereny Parku silnie oddziałują na zagospodarowanie terenów sąsiednich i wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych przez gminę oraz miasto Łapy.

1.3.3. Strefa komunikacji

System istniejącej infrastruktury transportowej jest bardzo ważnym elementem funkcjonowania i rozwoju miasta, w którego skład wchodzi: system drogowy, linia kolejowa, komunikacja zbiorowa, parkingi i drogi rowerowe.

1.3.3.1. Drogi

1) drogi wojewódzkie:

- nr 678 Białystok – Tołcze – Roszki-Wodźki – Sokoły – Wysokie Mazowieckie, która przebiega przez Bokiny, Łupiankę Starą i Roszki-Wodźki,
- nr 681 Roszki-Wodźki – Łapy – Topczewo – Brańsk – Ciechanowiec, która przebiega przez Roszki-Wodźki, Płonkę Kościelną, Łapy, Łapy-Łynki i Łapy-Kołpaki w kierunku Poświętnego,
- nr 682 Łapy – Uhowo – Markowszczyzna, jako główna trasa z Łap do Białegostoku;

2) drogi powiatowe:

- **1519 B** Uhowo – Borowskie-Skórki,
- **1521 B** Łapy (ul. Niłskiego-Łapińskiego, Graniczna) – Łapy-Pluśniaki – Suraż (ul. J. Piłsudskiego),
- **1522 B** droga 1521B – Daniłowo Duże – Pietkowo – Gabrysin,
- **1523 B** Daniłowo Małe – Suraż(droga do Daniłowa),
- **1524 B** Łapy-Łynki – Łapy-Dębowina – droga 1521B,
- **1525 B** droga 1521B – Łapy-Szołajdy – Łapy-Dębowina – Łapy-Pluśniaki – Łapy-Korczaki – Gąsówka-Oleksin – Gąsówka Stara,
- **1526 B** Daniłowo Duże – Grochy – droga wojewódzka nr 681,
- **1527 B** Łapy-Kołpaki – Łapy (Osse) – Gąsówka-Somachy – Sokoły,
- **1528 B** Gąsówka-Skwarki – Płonka Kościelna,
- **1529 B** Płonka Kościelna – Płonka-Matyski,
- **1530 B** Płonka-Kozły – Łupianka Nowa,
- **1531 B** droga wojewódzka nr 678 – Bokiny – droga wojewódzka nr 678,
- **1534 B** droga wojewódzka nr 678 – Wólka Waniewska,
- **1859 B** Roszki-Wodźki – Roszki-Ziemaki,
- **2060 B** Płonka Kościelna – Jeńki – Pszczółczyn – droga wojewódzka nr 671;

3) drogi gminne o całkowitej długości w granicach gminy 313 828 km, z czego 274 421 km przebiega na terenie gminy, a 39 407 km na terenie miasta. Drogi

gruntowe i zwirowe na terenie miasta mają długość 11 233 km, a w gminie 255 374 km.

WNIOSKI:

- Odcinki dróg wojewódzkich „przecinają” miasto Łapy, zakłócając i blokując powiązania wewnętrzne. Należy przyjąć zasadę wykluczenia powiązań tranzytowych na rzecz poprawy powiązań lokalnych. Docelowo droga wojewódzka ma zostać zastąpiona obwodnicą północną miasta Łapy zlokalizowaną poza jej granicami aż do Płonki-Strumianki. Ma to na celu wyprowadzenie ruchu tranzytowego – zewnętrznego z miasta i umożliwienie sprawnego dojazdu. Działanie to poprawi przepustowość drogi i płynność ruchu, a także poziom bezpieczeństwa kierowców i mieszkańców. Obwodnica skróci również czas przejazdu na trasach i ograniczy poziom hałasu. Podniesie to jakość życia mieszkańców, ponieważ to ruch lokalny, a przede wszystkim pieszy tworzy strukturę miasta jako takiego i pozwala mu prawidłowo funkcjonować i się rozwijać.

1.3.3.2. Kolej

Linia kolejowa Rail Baltica – trasa E75 stanowiąca europejski korytarz o priorytetowym znaczeniu łączący Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami. Jest wykorzystywana do przewozów pasażerskich i towarowych. Obszar miasta jest przecięty przez tereny kolejowe niemal na pół, tworząc element blokujący naturalne możliwości połączenia terenów północnych i południowych miasta.

Wszystkie inwestycje lokalizowane w sąsiedztwie terenów kolejowych winny bezwzględnie spełniać wymogi odpowiednich ustaw i rozporządzeń w tym zakresie. Wykorzystywanie od lat terenów w bezpośrednim sąsiedztwie kolei w mieście Łapy pod tereny produkcyjne, magazynowe i składowe jest naturalną konsekwencją położenia. Rozwój funkcji produkcyjnych, logistycznych na tych terenach powinny być kontynuowane. W świetle ww. przepisów, w odniesieniu do terenów kolejowych, na etapie sporządzania planów należy określić granice stref ochronnych. W strefach ochronnych powinny też być ustalone ograniczenia w sposobie zagospodarowania, a funkcja terenu musi być dostosowana do sąsiedztwa obszaru kolejowego.

Linia kolejowa nr 36 Ostrołęka – Łapy – niezelektryfikowana, jednotorowa linia kolejowa o całkowitej długości 87,744 km.

1.3.3.3. Komunikacja zbiorowa - autobusowa zamiejska, obsługiwana jest przez przedsiębiorstwa, które zapewniają połączenia miasta i gminy Łapy z innymi miastami regionu i województwa oraz gminami ościennymi.

1.3.3.4. Parkingi

Ze względu na dynamiczny wzrost ilości pojazdów oraz brak rezerw terenowych w centrum miasta nie było możliwości zaspokojenia wszystkich potrzeb parkingowych w poziomie terenu. Centrum przesiadkowe w Łapach, poprzez zagospodarowanie terenu byłego dworca PKP i PKS oraz zintegrowanie i utworzenie warunków do funkcjonowania komplementarnych rodzajów transportu (transportu kolejowego i drogowego), miało na celu utworzenie intermodalnego pasażerskiego terminala przesiadkowego transportu zbiorowego w Łapach oraz zagwarantowanie miejsc postojowych dla samochodów osobowych

i rowerów pasażerów korzystających z terminala w konwencji bike&ride i park&ride. W rejonie dworca kolejowego powstało więc centrum przesiadkowe z dużą ilością miejsc postojowych. Oprócz placu manewrowego dla autobusów z wiatami przystankowymi dla

podróżnych na terenie dworca kolejowego i autobusowego w Łapach powstało także 85 miejsc postojowych oraz postój dla taksówek. Ustawiono również 24 stojaki rowerowe. Takie rozwiązanie wpłynęło w sposób znaczący na potrzeby mieszkańców i podróżnych. Nadal powinny jednakże być prowadzone działania zmierzające do wprowadzenia dodatkowych miejsc postojowych szczególnie w ramach nowo realizowanych ulic.

1.3.3.5. Drogi rowerowe

- Białystok - Narwiański Park Narodowy – 57.68 km,
- Podlaski Szlak Bociani – 198.04 km,
- Łapy- Rzędziany (wokół NPN cz. I) – 50.16 km,
- Rzędziany- Łapy (wokół NPN cz. II) – 40.45 km,
- Dookoła Łap – 43.05 km.

1.3.3.6. Stacje paliw

Istniejące stacje paliw zarówno na terenie miasta Łapy i gminy w sposób wystarczający służą obsłudze zmotoryzowanych.

1.4. Dotychczasowe uzbrojenie terenu

Istniejące uzbrojenie terenu to opisane poniżej systemy kanalizacji, wody, elektroenergetyki, ciepła i gazu, stanowiące ważny element w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Często, dostęp do uzbrojenia, przesądza o możliwościach bądź trudnościach w rozwoju poszczególnych obszarów gminy. Szczegółowo poszczególne systemy infrastruktury zostały opisane w rozdziale XIII.

1.4.1. System wodno-kanalizacyjny

Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Łapach prowadzi swoją działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Miasta i Gminy Łapy, Gminy Poświętne. Odbiera również ścieki z miasta Suraż, jak również z części gminy Wyszki (miejscowości Pietkowo, Kamienny Dwór i Wólka Pietkowska).

Miasto Łapy zaopatrywane jest w wodę z ujęć podziemnych. Wodociąg bazuje na kilku rozproszonych ujęciach, gdzie woda ze studni głębinowych tłoczona jest do trzech hydroforni, skąd po uzdatnieniu kierowana jest na sieć. Podstawowymi źródłami zaopatrzenia miasta Łapy w wodę są ujęcia zlokalizowane przy ulicy Spółdzielczej oraz Długiej.

System kanalizacyjny opiera się na oczyszczalni miejskiej w Łapach, która odbiera ścieki z terenu Gminy Łapy, terenu Gminy Poświętne, terenu Gminy Suraż (miasto Suraż) oraz z terenu Gminy Wyszki.

1.4.2. System elektroenergetyczny

Sukcesywnie rozbudowywany i modernizowany system spełnia wymagania i potrzeby odbiorców. Istniejąca w studium i mpzp stacja RPZ Łapy 110/15 kV wraz z wyjściami liniowymi SN 15 kV gwarantuje odpowiednią ilość i jakość dostarczonej energii. Przez obszar gminy Łapy przebiegają też istniejące linie elektroenergetyczne najwyższych napięć 400 kV relacji Łomża-Narew i relacji Siedlce - Ujrzanów - Narew, stanowiące kluczowy element systemu zasilania krajowego.

1.4.3. System gazowniczy

Na obszarze gminy istnieje system gazowniczy tj. gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Turośń Kościelna – Łapy – Kulesze Kościelne oraz sieć dystrybucyjna

średniego ciśnienia. Rozbudowa jej odbywa się sukcesywnie w zależności od potrzeb inwestorów i klientów indywidualnych.

1.4.4. System ciepłowniczy

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. jako właściciel systemu ciepłowniczego zleciło jego gruntowną modernizację w latach 2001-2002. W następnych latach były podłączane kolejne budynki wielorodzinne. W 2012 r. Spółka zakupiła od Syndyka masy upadłościowej Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Łapach S.A. kotłownię zakładową wraz z infrastrukturą ciepłowniczą (sieć i 5 węzłów cieplnych). W 2017 r. Spółka zrealizowała inwestycję polegającą na połączeniu 3 odrębnych sieci zasilanych z poszczególnych kotłowni w jedną.

W skład obsługiwanego systemu ciepłowniczego (ciepło systemowe) wchodzi 3 kotłownie będące własnością Spółki pracujące na wspólną sieć. Dodatkowo Spółka posiada kotłownię w budynku przy ul. Głównej w budynku MOPS-u zasilająca kompleks budynków MOPS-u.

1.4.5. Telekomunikacja

Istniejący w gminie Łapy system telekomunikacyjny (telefonii przewodowa i bezprzewodowa) zaspokaja potrzeby mieszkańców. Rozbudowa obecnych systemów pozwoli na świadczenie usług nowym odbiorcom i rozszerzy ofertę obecnym.

WNIOSKI:

W wyniku przemian społeczno-gospodarczych (starzenie się społeczeństwa, dezaktualizacja uwarunkowań w obowiązującym studium, wejście w struktury unijne i skuteczne pozyskiwanie dotacji na określone cele, nowe inwestycje w sektorze prywatnym i publicznym) oraz zmian legislacyjnych (zmiana ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym na ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w dniu 27 marca 2003 r.) obecnie obowiązujące studium jest w znacznej części nieaktualne.

Wnioski formułowane na etapie uwarunkowań i odnoszące się do stanu istniejącego znajdują swoje odzwierciedlenie w zakładanych kierunkach rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Łapy.

- **Tereny zabudowane**

Tereny zurbanizowane i zabudowane stanowią ok. 8 % gminy, w większości dobrze skomunikowane. Tereny zabudowane powstawały i rozwijają się w oparciu o obowiązujące plany miejscowe, co wpłynęło korzystnie na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy. Na terenach zabudowanych, oprócz dogęszczania istniejącej zabudowy, istnieje też możliwość przekształceń zdegradowanych terenów na nowe funkcje wpisujące się w zabudowę sąsiednią.

- **Tereny inwestycyjne**

Jako tereny inwestycyjne należy wykorzystywać przede wszystkim niezabudowane lub zdegradowane parcele w zainwestowanej części miasta na południu tak, by dogęszczać zabudowę w mieście i wykorzystać istniejącą infrastrukturę oraz dostępność komunikacyjną.

Na obszarze gminy są wyznaczone duże tereny produkcyjno-usługowe w rejonie Płonki-Strumianki i Uhowa. Z uwagi na projektowany i istniejący nowy przebieg drogi wojewódzkiej należy przeanalizować na etapie kierunków zasadność lokalizacji tych terenów oraz ewentualne możliwości ich dostosowania do nowych uwarunkowań.

Tereny rozwojowe poszczególnych obszarów powinny stanowić również tereny rolnicze bezpośrednio przyległe do terenów zabudowanych. W ich odpowiednim przygotowaniu duże znaczenie, oprócz odpowiedniego uzbrojenia, mają zapisy planów miejscowych, które zapobiegą chaotycznej zabudowie, zarówno pod względem formy, jak i funkcji, nawiązując jednocześnie do sąsiedniego zagospodarowania oraz potrzeb gminy. Przy formułowaniu kierunków w tym zakresie należy dokonać analizy możliwości rozwoju zabudowy na terenach przyległych do istniejącej zabudowy o różnorodnym charakterze.

- **Tereny niezabudowane:**

Należy chronić zwarte kompleksy gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych. Na pozostałych terenach rolnych należy ograniczać zabudowę, wprowadzając ją tylko w uzasadnionych przypadkach i w sąsiedztwie już istniejących terenów zabudowanych, dopuszczając jednocześnie możliwość lokalizacji zabudowy o charakterze rolnym na takich terenach.

Różnorodność biologiczna tworzona przez tereny doliny rzeki Narwi i jej dopływy (poza NPN) świadczy o wysokim potencjale biologicznym. Wartością podlegającą ochronie powinna być więc występująca tam zieleń naturalna, Najważniejszym elementem w kształtowaniu krajobrazu gminy jest więc zachowanie charakteru dolin rzecznych (poza NPN), z dopuszczeniem urządzonej zieleni parkowej, małej retencji i urządzeń sportowo – rekreacyjnych na tych obszarach. Ewentualne wprowadzanie obiektów kubaturowych na terenach zielonych powinno być ograniczone jedynie do funkcji bezpośrednio związanych z wiodącym przeznaczeniem terenu. Należy ograniczać też gabaryty oraz dążyć do harmonijnego wpisania takiej zabudowy w otaczający krajobraz. Ponadto sytuowanie zabudowy bezpośrednio w sąsiedztwie takich terenów, wzdłuż dolin rzecznych, powinno się odbywać w sposób umożliwiający wykorzystanie krajobrazów tu występujących.

Lasy i tereny rolne stanowiące podstawowy element terenów otwartych gminy w powiązaniu z ciągami ekologicznymi dolin rzecznych, łąk i zadrzewień powinny zachowywać otwarty charakter i układ ciągłości przestrzeni przyrodniczej. Należy chronić tereny lasów i rozważyć zmianę przeznaczenia terenów rolnych zadrzewionych na lasy.

- **Infrastruktura:**

Istnieje potrzeba dalszej rozbudowy i przebudowy systemów infrastruktury technicznej dająca poprawę warunków i możliwość dostępu stosownie do zapotrzebowania w poszczególnych obszarach gminy.

Rozdział II

Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

W potocznym rozumieniu ład przestrzenny to sposób ukształtowania przestrzeni, który tworzy harmonijną całość.

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym pod pojęciem „ładu przestrzennego” należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Ład przestrzenny, jako jeden z podstawowych elementów zrównoważonego rozwoju kształtuje warunki życia i ma znaczenie dla funkcjonowania gospodarki, a co za tym idzie, wiąże się z szansami rozwoju.

W zagospodarowaniu przestrzennym, ład przestrzenny, oznacza uporządkowanie i harmonię pomiędzy różnymi elementami składowymi przestrzeni i funkcjami struktury przestrzennej, stanowiąc kryterium oceny, jakości zmian zagospodarowania w odniesieniu do sprawności procesów społeczno-gospodarczych i jakości życia. Do takiej definicji odwołuje się Krajowa Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, która jest dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju.

Symptomami braku ładu przestrzennego w Polsce są między innymi:

- na poziomie kraju – częste niedostosowanie sposobów użytkowania i zagospodarowania do wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz wynikająca z tego postępująca fragmentacja systemów przyrodniczych i degradacja krajobrazów kulturowych,
- na poziomie regionalnym i subregionalnym – niszcząca wobec wartości przestrzeni, rozrzutna ekonomicznie i społecznie suburbanizacja, zwłaszcza rozpraszanie zabudowy wiejskiej i brak koordynacji zabudowy terenów wzdłuż głównych dróg,
- na poziomie lokalnym – niska jakość przestrzeni publicznej, chaos w formach zabudowy i architekturze zespołów urbanistycznych, ich niekompletność i presja na tereny otwarte, destrukcja systemów ekologicznych miast, braki w wyposażeniu terenów urbanizowanych i terenów wiejskich w infrastrukturę techniczną i społeczną, nienadążającą za rozwojem zabudowy mieszkaniowej.

Tworzenie i utrzymanie ładu przestrzennego jest jednym z zadań własnych samorządu gminnego. Celem działań gospodarki przestrzennej jest kreowanie środowiska zamieszkania, pracy oraz wypoczynku. Odpowiednio zagospodarowana przestrzeń daje mieszkańcom satysfakcję w identyfikacji z miejscowością oraz okolicą zamieszkania. Oddziałuje też pozytywnie pod względem funkcjonalnym i estetycznym na samych jej użytkowników.

Kształtowanie przestrzeni publicznych i zabudowy w sposób oczywisty wpływa na ład przestrzenny. Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe, wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Polityka przestrzenna gminy prowadzona jest w oparciu jedynie o obowiązujące plany miejscowe. Sprzyja to rozwojowi gminy, przekłada się na pewność inwestowania, a także zapewnia właściwe narzędzia kształtowania zagospodarowania i zabudowy.

WNIOSKI:

W celu zachowania i poprawy ładu przestrzennego, wskazane jest podjęcie działań wpływających korzystnie na prawidłowe kreowanie przestrzeni w gminie:

- dalsze prowadzenie polityki planistycznej w oparciu miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i aktualizowanie ich w miarę potrzeb;
- dążenie do większej spójności komunikacyjnej odbywającej się w kierunku wschód – zachód, polegające na budowie sprawnej komunikacji pieszej i kołowej, łączącej rozdzielone części gminy i miasta Łapy przez linię kolejową;
- prowadzenie działań mających na celu realizację północnej obwodnicy miejskiej Łap;
- wykorzystanie szans, jakie zawarte są w potencjale terenów doliny rzeki Narew oraz jej dopływów, poprzez wykorzystanie terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących na cele ogólnodostępnych przestrzeni rekreacyjnych (w tym dróg rowerowych) i terenów zieleni urządzonej;
- w miarę możliwości wzbogacanie oferty usług użyteczności publicznej (np. obiekty sportowe) o szczególnie centrotwórczym charakterze i ponadlokalnym znaczeniu, szczególnie na terenie miasta Łapy;
- dalsze inwestycje polegające na uzupełnieniu i modernizacji komunikacji publicznej (drogi, parkingi, przystanki).

Rozdział III

Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska

3.1.1. Zasoby środowiska przyrodniczego

O zasobach środowiska przyrodniczego gminy Łapy decyduje wiele czynników lokalnych oraz uwarunkowań wynikających z położenia geograficznego. Lokalizacja w północno-wschodniej Polsce określa genezę terenu oraz warunki klimatyczne, mające wpływ na szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz procesy kształtujące rzeźbę terenu, w tym wykształcenie jednostki dominującej, czyli rozległej doliny Narwi. Nie mniej istotne są uwarunkowania lokalne. Rozwój gminy w przeszłości oraz rodzaj i intensywność użytkowania terenu przez mieszkańców są istotnymi czynnikami modyfikującymi. Wypadkową tych uwarunkowań i procesów jest obecny stan środowiska i jego funkcjonowanie.

Biorąc pod uwagę podział fizyczno–geograficzny Polski według J. Kondrackiego tereny gminy leżą w następujących jednostkach:

- prowincja Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (8),
- podprowincja Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie (84),
- makroregion Nizina Północnopodlaska (843),
- mezoregion Wysoczyzna Białostocka (843.33),
- mezoregion Dolina Górnej Narwi (843.36),
- mezoregion Wysoczyzna Wysokomazowiecka (843.35).

Obszarem szczególnie ważnym i unikatowym jest Dolina Górnej Narwi. Oprócz rzeźby i hydrologii wyróżnia się ona także roślinnością, wyjątkową aktywnością zwierząt – szczególnie ptaków, utworami podłoża i względnie niskim przekształceniem antropogenicznym. Dolina i jej otoczenie objęta jest szeregiem form ochrony przyrody, w tym w części centralnej gminy – w randze parku narodowego.

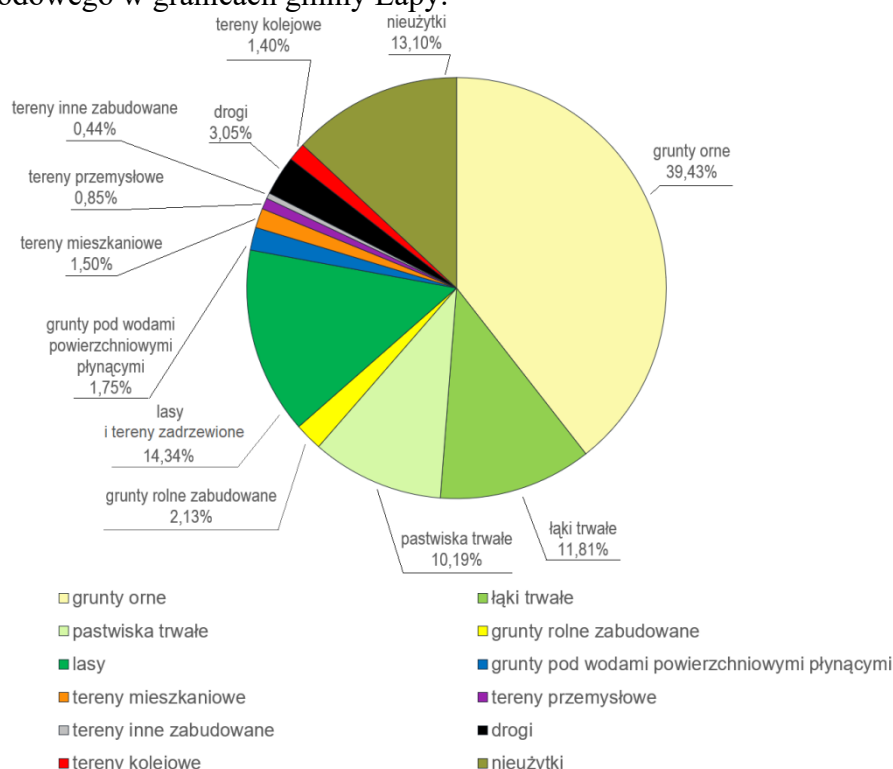
Narew oddziela od siebie obszary Wysoczyzn: Białostockiej i Wysokomazowieckiej. Na terenie gminy nie zaznaczają się między nimi istotne różnice. W ich obrębie przeważa wysoczyzna morenowa falista urozmaicona lokalnie formami wypukłymi (np. pagórkami kemowymi, pagórkami morenowymi, wydłami) oraz wklęsłymi (np. zagłębieniami wytopiskowymi). Towarzyszą im zabagnione bądź zatorfione rozcięcia wykorzystywane przez dopływy Narwi.

Obszary wysoczyzn są stosunkowo intensywnie przekształcone antropogenicznie, głównie za sprawą rolnictwa. Rozwojowi gospodarki rolnej sprzyjały względnie korzystne warunki podłoża. Poza dolinami rzecznyimi roślinność naturalna występuje w obrębie niewielkich obszarowo kompleksów leśnych. Bogactwo zbiorowisk roślinnych związane jest z otoczeniem Narwi.

3.1.2. Struktura przyrodnicza

Struktura przyrodnicza gminy koncentruje się przede wszystkim wokół doliny rzeki Narew, w obrębie której znajdują się rozległe obszary użytków zielonych i towarzyszące im rozproszone tereny leśne.

Biorąc pod uwagę strukturę użytkowania terenu, przeważają grunty orne. Drugą co do wielkości grupą są pozostałe tereny otwarte o niskiej roślinności: łąki i pastwiska oraz nieużytki rolne, zewidencjonowane powszechnie w południowej części Narwiańskiego Parku Narodowego w granicach gminy Łapy.

Rycina nr 4. *Struktura użytkowania*

Powierzchniowo dominują zatem zbiorowiska niskie. Lasy łącznie z terenami zadrzewionymi stanowią mniej niż 15% gruntów gminy, co jest wartością znacznie niższą niż przeciętnie w kraju i województwie. Natomiast nieco mniej niż 2% stanowią wody płynące, reprezentowane głównie przez wody rzeki Narew. Pozostała część gminy została zurbanizowana.

Pomimo stosunkowo niskiej lesistości, teren gminy uznać należy za wyjątkowo cenny pod kątem wartości przyrodniczej. Stanowią o tym przede wszystkim zbiorowiska niskie, szczególnie wodno-błotne, związane z przepływami wód płynących.

Elementami uzupełniającymi sieci przyrodniczej, szczególnie istotnymi w przestrzeni miejskiej są obszary zieleni urządzonej (skwery i zieleńce, zieleń cmentarna, zieleń przydrożna).

Elementy te tworzą razem system przyrodniczy, którego główną osią jest koryto rzeki Narew oraz doliny jej dopływów otoczone polami uprawnymi oraz rozproszonymi terenami leśnymi. Całość pełni biologiczne, klimatyczne i hydrologiczne funkcje wpływające na jakość przestrzeni i komfort mieszkańców.

3.1.3. Charakterystyka obszarów otwartych i zieleni, w tym leśna i rolnicza przestrzeń produkcyjna

- **Lasy**

Grunty leśne zajmują ogółem 1 709,64 ha (stan na 2020 r.), czyli ok. 13,4% powierzchni gminy. Wśród nich 1 671,00 ha (czyli 97,74% wszystkich lasów) stanowią grunty leśne prywatne. Grunty leśne publiczne to zaledwie 38,64 ha (czyli 2,26% wszystkich lasów), w tym 27,54 ha (1,61% wszystkich lasów) znajduje się w zarządzie

Lasów Państwowych. Struktura własności jest zatem nietypowa – średnio w województwie i kraju większość powierzchni leśnej stanowią lasy publiczne. Udział lasów publicznych wynosił

w 2020 r. 81,12% lasów w kraju i 67,57% lasów w województwie podlaskim.

Również lesistość gminy jest znacznie mniejsza niż w województwie (29,6%) i kraju (31,0%). Lesistość miasta Łapy wynosi 4,3%, natomiast obszaru wiejskiego gminy – 14,3%. W obu jednostkach ewidencyjnych powierzchniowo zdecydowanie dominują lasy prywatne.

Tereny leśne rozmieszczone są poza centralną częścią gminy zajmowaną przez Narwiański Park Narodowy. W większości występują w rozproszeniu, większe kompleksy znajdują się natomiast na północ i na wschód od Uhowa, na południe od dzielnicy Osse w Łapach oraz w dalszym otoczeniu Łupianki Starej (na południu, północnym wschodzie i zachodzie). Lasy spotkać można też płatowo w dolinach dopływów Narwi – Awissy, dopływu z Gąsówki i Śliny. Ponadto w krajobrazie obecne są też mniejsze powierzchnie leśne i zadrzewienia śródpolne. Największe powierzchnie zajmuje bór świeży mieszany, którym towarzyszy ols (szczególnie w sąsiedztwie parku narodowego, tam gdzie naturalna sukcesja nie jest powstrzymywana). Stosunkowo często spotkać można również bory świeże, lasy mieszane wilgotne oraz lasy mieszane świeże. Ilościowo przeważa zdecydowanie sosna, która w granicach gminy tworzy najczęściej 60-letnie zbiorowiska.

Z uwagi na korzystne lokalnie warunki glebowe, często wykształcają się żyzne lasy mieszane świeże i wilgotne. W drzewostanie dominuje sosna, która w granicach gminy tworzy najczęściej 60-letnie zbiorowiska. Duże grupy tworzy brzoza i olsza, które z reguły są młodsze od sosny. Częstymi gatunkami towarzyszącymi są osika, dąb, leszczyna, wierzby. Podszyt budowany jest przez samosiew młodych drzew, a także kruszynę, czeremchę, jarząb, jałowiec. Miejscowo pojawiają się gatunki inwazyjne jak dąb czerwony i robinia akacjowa. Drzewostany są generalnie dobrze wykształcone, o dużej rozpiętości wiekowej.

Cechą charakterystyczną jest duży udział olsu (i łągów) porastających otoczenie cieków i sąsiedztwo parku narodowego. Zbiorowiska lasowe występują natomiast często w rozproszeniu w zachodniej części gminy oraz rzadziej w części wschodniej. Brak jest ich natomiast na krańcach północnych, południowych i w centrum zajmowanym przez miasto Łapy i Narwiański Park Narodowy. Bory tworzą większe i bardziej zwarte kompleksy.

Dokumenty urzędniowe lasów wskazują na występowanie bardzo niewielu lasów ochronnych, szczególnie wśród gruntów prywatnych. Wśród nich, poza jednym wyjątkiem, występują jedynie lasy wodochronne, które ustanowiono na kilku indywidualnych wydzieleniach leśnych na północny wschód od Uhowa i na południe od miejscowości Gąsówka-Osse, poniżej torów kolejowych. Ponadto we wschodniej części gminy na pojedynczym wydzieleniu o powierzchni ok. 0,2 ha wyznaczono las ochrony – cenny fragment rodzimej przyrody.

W systemie przyrodniczym Łap lasy nie pełnią głównej roli ze względu na swój ograniczony zasięg. Niemniej posiadają one ważne znaczenie gospodarcze, ale oprócz tego pełnią rolę krajobrazową, przyrodniczą, retencyjną, mają wpływ na lokalny klimat i stanowią ostoję ptactwa i drobnej zwierzyny.

Tereny leśne podlegają ochronie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, polegającej na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- przywracaniu wartości użytkowych gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych na skutek działalności nieleśnej,

- poprawianiu ich wartości użytkowych oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.

Zasady prowadzenia gospodarki leśnej w lasach prywatnych określa uproszczony plan urządzenia lasu, a w lasach publicznych zarządzanych przez Lasy Państwowe – plan urządzenia lasu opracowany dla Nadleśnictw Rudka (na zachód od Narwiańskiego Parku Narodowego) i Dojlidy (na wschód od NPN).

- **Tereny użytków rolnych**

Użytki rolne stanowią dominujący rodzaj użytkowania terenu i zajmują ponad 60% powierzchni gminy. Wśród nich przeważają grunty orne (39% powierzchni gminy), łąki (12%) i pastwiska (10%). Mniejsze powierzchnie zajmują sady (0,2%) i grunty pod rowami (0,3%). Do użytków rolnych zalicza się również grunty rolne zabudowane, które w gminie posiadają powierzchnię niemal 300 ha. W strukturze użytkowania wyjątkowo istotną rolę pełnią nieużytki rolne, czyli grunty, które z różnych powodów nie posiadają lub utraciły wartość użytkową. Występują one powszechnie w granicach Narwiańskiego Parku Narodowego (w jego południowej części w granicach gminy Łapy; użytki gruntowe wyznaczano w parku narodowym niekonsekwentnie, tereny o podobnym charakterze oznaczano na północy jako łąki lub pastwiska, a w części południowej jako nieużytki). Nieużytki stanowią łącznie ok. 13% powierzchni gminy.

To właśnie grunty rolne powiązane z systemami wód płynących (łąki, pastwiska i nieużytki położone w dolinie Narwi) stanowią o bogactwie przyrodniczym gminy i w strukturze systemu przyrodniczego zajmują najważniejsze miejsce.

Tereny w rolniczym wykorzystaniu podlegają ochronie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, polegającej na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze,
- nadawaniu nieużytkom rolniczym wartości użytkowych oraz przywracaniu tych wartości zdegradowanym gruntom rolnym,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej,
- rolniczym ich wykorzystywaniu, poprawianiu ich wartości produkcyjnej oraz zapobieganiu spadkowi ich urodzajności.

W faktycznym użytkowaniu rolniczym pozostaje większość użytków rolnych położona poza obszarem parku narodowego.

Łąki i pastwiska położone w dolinach rzek stanowią wyjątkowo ważny teren w strukturze przyrodniczej gminy. Cechują się bogactwem i zróżnicowaniem pokrywy roślinnej i występujących tam zwierząt. Z tego powodu dążyć należy do ograniczania zabudowy na tych obszarach, szczególnie dolinnych i podmokłych. Wyjątkowe znaczenie posiadają użytki zielone w rozległej dolinie Narwi. Wśród nich obecne są cenne siedliska przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty objęte ochroną w sieci Natura 2000:

- niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) 6510 – liczne płaty w różnej wielkości, stosunkowo równomiernie rozmieszczone,
- murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis*) 6120 – dwa sąsiadujące ze sobą płaty na północ od części wsi Bokiny – Pod Karczykami,
- górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie) 6230 – stosunkowo liczne, występują w otoczeniu siedlisk 6120, na południowy zachód od m. Bokiny, na północy miasta Łapy, na południowy wschód od Uhowa (4 płaty o różnej wielkości) oraz na wschód od m. Łapy-Pluśniaki,

- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion caeruleae*) 6410 – występują głównie w części północnej – na północ od Wólki Waniewskiej, a także na południowy wschód od Uhowa,
- suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*) 4030 – występują w dwóch stanowiskach: większe w północnej części miasta Łapy i mniejsze na południe od Uhowa,
- ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) 6430 – okolice Pod Karczykami (2 stanowiska, na północ i na wschód) i na północ od dzielnicy Barwiki w Łapach,
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) 6510 – stosunkowo liczne, największy płat znajduje się na wschód od m. Łapy-Dębowina, a nieco mniejsze na zachód od granic miasta Łapy, w północnej części gminy i na południowy wschód od Uhowa,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*) 7140 – jedno stanowisko na południowy wschód od Uhowa,
- górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk 7230 – bardzo rozległe powierzchnie na południowy wschód od Uhowa, a także w północnej części miasta Łapy i na południowy wschód od Łupianki Starej,
- wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi 2330 – zajmują dwa bardzo małe płaty: w północnej części gminy i na południe od Uhowa,
- zalewane muliste brzegi rzek 3270 (*Chenopodion rubri p.p. i Bidention tripartiti p.p.*) – pojedyncze niewielkie stanowisko przy północnej granicy gminy.

Obszary użytków zielonych stanowią jednocześnie siedlisko wielu rzadkich i cennych gatunków zwierząt, w tym ostoję ptaków wodno-błotnych i żerowisko ptaków drapieżnych, a także miejsce występowania ssaków dużych, ssaków pływających i płazów.

Warunki glebowe są średnio korzystne dla rolnictwa, choć lepsze niż przeciętnie w powiecie i województwie. Gleb klas III jest raczej niewiele, natomiast największe powierzchnie zajmują grunty klasy IVa. Na terenach wysoczyznowych gleby zaliczane są najczęściej do IV klasy gruntów ornych, natomiast na terenach dolinnych do IV kl. użytków zielonych. Strukturę bonitacji gruntów ornych gminy w odniesieniu do powiatu i województwa oraz gminy przedstawiają poniższe tabele.

Wyszczególnienie	Klasy bonitacyjne gruntów ornych (pow. w ha)						
	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI	VIZ
Województwo Podlaskie	6960	57460	173894	209970	213216	129006	11347
Powiat białostocki	753	7522	18088	18684	28487	15512	1401

Tabela nr 5. Klasy bonitacyjne gruntów ornych – województwo i powiat. Źródło: Biesiacki A., Kuś J., Ocena obszarów o zróżnicowanej przydatności do produkcji rolnej, Cz.I. IUNG, Puławy 2002.

Wyszczególnienie	Klasy bonitacyjne gruntów ornych (pow. w ha)						
	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI	VIZ
Gmina Łapy	40	486	1718	1523	1119	165	20

Tabela nr 6. Klasy bonitacyjne gruntów ornych – gmina Łapy. Źródło: Urząd Miejski w Łapach – dane na podstawie ewidencja gruntów

Przeciętnie, gmina Łapy posiada korzystniejsze warunki niż średnio w powiecie i w województwie.

Tereny użytków rolnych stanowią powierzchniowo największe i bardzo istotne elementy systemu przyrodniczego Łap. Łąki i pastwiska doliny Narwi przecinają gminę

z południa na północ i ze wschodu na zachód, a także zajmują doliny jej dopływów łącząc się ze sobą i jednocześnie z obszarami poza administracyjnymi granicami gminy tworząc powiązania przyrodnicze o bardzo dużym zasięgu. Obejmują cenne siedliska przyrodnicze i stanowiska zwierząt, w tym w szczególności ptaków. Pełnią istotną funkcję migracyjną. Mają wpływ na kształtowanie mikroklimatu i pełnią rolę przewiewową, tym samym podnosząc jakość życia mieszkańców.

- **Tereny zieleni urządzonej**

Strukturę terenów zieleni urządzonej Łap tworzą: parki miejskie, zieleńce, zieleń uliczna, ogrody działkowe, cmentarze oraz lasy gminne. Łączna powierzchnia tych terenów (nie licząc ogrodów działkowych) wynosi 146,64 ha. Obszary te cechują się zazwyczaj znacznym przekształceniem zbiorowisk roślinnych, biorą jednak udział w utrzymaniu ciągłości procesów przyrodniczych.

Ogrody działkowe

Wszystkie ogrody działkowe w obrębie gminy położone są w granicach miasta Łapy. Zajmują łącznie ok. 13,17 ha. Największy z nich leży na północ od ulicy Łąkowej i zawiera się w granicach otuliny Narwiańskiego Parku Narodowego. W otulinie leżą również 2 mniejsze ogrody zlokalizowane przy ulicy Wodociągowej. Jeden pozostały utworzono natomiast w zachodniej części miasta, w rejonie ulicy Szkolnej.

Ogrody działkowe są ciekawym i cennym uzupełnieniem systemu przyrodniczego miasta. Są to obszary o dużej różnorodności i małym zasklepieniu gleb. Traktowane są czasem jako elementy tzw. zielonej infrastruktury, jednak z reguły nie są ogólnodostępne.

Park miejski

Wg danych dotyczących zieleni urządzonej GUS, park w gminie zajmuje 52,20 ha. Za park spacerowo-wypoczynkowy uznano teren położony między stadionem a Narwiańskim Parkiem Narodowym. Teren ten jednak zagospodarowany jest tylko częściowo – w sąsiedztwie istniejącej zabudowy. Fragment tego terenu zajęty będzie również przez projektowaną północną obwodnicę Łap.

Mniejszy park, o znacznie bardziej typowym zagospodarowaniu, zlokalizowany jest przy placu Solidarności w Łapach (wg klasyfikacji GUS uznany został za skwer).

Zieleńce i skwery

Zieleniec (bądź skwer) to małe założenie ogrodowe, występujące w powiązaniu z placem, ulicą, otaczającą zabudowę mieszkalną lub budowlą użyteczności publicznej. Są to obiekty niewielkich rozmiarów i pełnią głównie funkcję dekoracyjną, ale ze względu na ich lokalizację stanowią cenne uzupełnienie systemu zieleni. Skwery i zieleńce były tworzone na terenach o intensywnej zabudowie, przy ciągach komunikacyjnych i w centrum wsi, czyli tam gdzie udział powierzchni aktywnej biotycznie był bardzo mały.

Wg danych GUS, w gminie znajduje się 1 zieleniec o powierzchni 0,34 ha. Za obiekt tego typu uznano niewielki park zlokalizowany jest przy placu Solidarności w Łapach. Teren ten w ostatnich latach podlegał rewitalizacji, w tym wyposażono go w dodatkową małą infrastrukturę wypoczynkową i oświetlenie. Przebudowano też skład gatunkowy występującej tam zieleni.

Zieleń przyuliczna

Szczególne znaczenie w krajobrazie mają pasma i skupiska zieleni drzew i krzewów, które łączą tereny zabudowane z otaczającymi terenami otwartymi o dużym potencjale biotycznym. Tereny zieleni przyulicznej i towarzyszące zabudowie pełnią bardzo ważne

funkcje kształtujące warunki życia mieszkańców. Prawidłowo komponowane oddziałują pozytywnie na układ urbanistyczny i zabudowę. Pomagają zachować równowagę pomiędzy elementami środowiska naturalnego i stworzonego przez człowieka.

Do terenów tego typu należą głównie zespoły roślinności urządzonej położone w pasie drogowym i jego najbliższym sąsiedztwie.

Zieleń cmentarna

Wg danych GUS na terenie gminy utworzono 5 cmentarzy o łącznej powierzchni 10,54 ha, z czego w samym mieście Łapy zlokalizowano 2 takie obiekty. Dodatkowo cmentarze znajdują się ponadto w Uhowie, Płonce Kościelnej oraz w rejonie miejscowości Bokiny.

Jeden z cmentarzy wpisany jest do rejestru zabytków nieruchomych. Jest to cmentarz ewangelicko-prawosławny zlokalizowany na osiedlu Łapy-Osse. Założony został na przełomie XIX i XX wieku.

Cmentarze z reguły lokalizowane były na lokalnych wywyższeniach terenu w celu zmniejszenia możliwości skażenia wód gruntowych. Są więc wyeksponowane w otoczeniu i pełnią ważną funkcję krajobrazową. Posiadają częściowe zagospodarowanie, ich powierzchnie pokrywają zazwyczaj jednogatunkowe trawniki, którym towarzyszą rodzime gatunki drzew.

3.1.4. Rzeźba terenu

Budowa geologiczna i rzeźba terenu mają dominujący wpływ na układ przestrzenny gminy, jej system przyrodniczy, a także układ sieci hydrograficznej. Decydują o walorach krajobrazowych. Budowa geologiczna rozstrzyga także o ilości i jakości zasobów wód podziemnych oraz o warunkach geologiczno-inżynierskich, mających wpływ na warunki budowlane w poszczególnych częściach gminy.

Istniejąca rzeźba terenu jest efektem akumulacyjnego i peryglacjalnego działania łądolodów, w tym szczególnie zlodowacenia środkowopolskiego, a także procesów zachodzących w holocenie: akumulacji i erozji.

Elementem dominującym powierzchniowo na terenie gminy jest dolina Narwi. Nie posiada w większości ostro zakończonych krawędzi, tarasy są słabo wykształcone, a jej rzeźba jest wyjątkowo monotonna – działalność erozyjna rzeki jest stosunkowo mała z uwagi na niewielkie spadki terenu. Towarzyszą jej liczne wklęsłe formy powstałe przez wytopienie brył martwego lodu oraz niewielkie doliny dopływów Narwi, w tym Awissy i Szerokiej Strugi. Na obrzeżach doliny zaznaczają się również obniżenia pojeziorne. Dolina wykorzystuje ciąg lodowcowych zagłębień wytopiskowych, prawdopodobnie powstałych także z udziałem egzaracji (na zapleczu moren spiętrzonych), zajętych pierwotnie przez jeziora.

System rzeczny Narwi jest dynamiczny. Rzeka płynie miejscami wieloma korytami, obecne są tu również liczne starorzecza.

W zasięgu doliny Narwi znajduje się najniżej położony punkt gminy, zlokalizowany w korycie rzeki przy jej wypływie do gminy Sokoły. Wg mapy topograficznej wynosi ok. 114,3 m n.p.m., natomiast numeryczny model terenu udostępniany przez GUGiK wskazuje na wysokość ok. 113,4 m n.p.m.

W dnach wytopisk i dolin gromadzą się osady organiczne.

Dolina Narwi otoczona jest wysoczyznami polodowcowymi przekształconymi przez procesy peryglacjalne. Największą dynamiką rzeźby cechują się strefy przejściowe między dolinami a wysoczyzną, niemniej przejścia te pozostają na ogół łagodne ze względu na brak cech rzeźby erozyjnej doliny.

Na zachód od Doliny Górnej Narwi rozciąga się Wysoczyzna Wysokomazowiecka, charakteryzująca się w granicach gminy Łapy występowaniem licznych form polodowcowych.

W rzeźbie Wysoczyzny Wysokomazowieckiej w granicach gminy Łapy najsilniej wyróżniają się pagórki kemowe: w rejonie Łupianki Starej oraz na zachód od Kurian. Większość obszaru stanowi natomiast wysoczyzna morenowa falista. Są to formy położone najwyżej w skali gminy, sięgając ok. 157 m n.p.m. na północny-zachód od Łupianki Nowej.

Równina Bielska obejmująca niewielki, wschodni fragment gminy, jest terenem mniej dynamicznym. Wzrasta tu liczba form rzeźby ukształtowanych przez procesy erozji i denudacji. To natomiast wg autorów objaśnienia do SMGP wynika między innymi z przebiegu deglacjacji, zdominowanej przez procesy ablacji. Jej fragment znajdujący się w granicach gminy Łapy tworzony jest przede wszystkim przez wysoczyznę morenową falistą oraz równiny sandrowe i wodnolodowcowe. Obecne są tu również równiny piasków przewianych, a na wschodzie również wydmy.

Na terenie gminy Łapy nie występują aktywne osuwiska. Na „Mapie osuwisk i obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych” do terenów zagrożonych zakwalifikowano południowy stok kemu na zapleczu miejscowości Łupianka Stara. Teren pozostaje w większości pozbawiony zainwestowania i wykorzystywany jest rolniczo. Natomiast obszary zagrożone w rozumieniu rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi nie występują.

3.1.5. Budowa geologiczna

Miejscowo na obszarze gminy pod osadami czwartorzędu występują utwory kredy górnej. W rejonie Bokin zalegają na wysokości ok. 45 m p.p.m., a w Łapach i Wólce Pietkowskiej 40 m p.p.m. Na powierzchni terenu odsłaniają się natomiast w miejscowości Kreta. Reprezentowane są przez margle, wapienie z krzemieniami i kredę piszącą.

Starsze utwory kenozoiku reprezentowane są przez zespoły piasków paleogenu (stwierdzone bezpośrednio m.in. w Uhowie) oraz neogenu – bezwapniste piaski rozpoznane w Bokinach. Te ostatnie osiągają miąższość 50-60 m w południowej części gminy.

Zewnętrzna warstwę podłoża budują głębokie na 180-200 m osady czwartorzędowe. Osady plejstoceńskie charakteryzuje obecność kilku dobrze rozwiniętych poziomów glacialnych w postaci glin zwałowych, rozdzielonych osadami międzymorenowymi. Wśród nich zidentyfikowano utwory najstarszych zlodowaceń, w tym osady rzeczno-peryglacialne zlodowacenia Narwi zlokalizowane w Uhowie i gliny zwałowe w Łapach. Do zlodowaceń południowopolskich zaliczono osady, których spąg występuje na wysokości od 5,0 m p.p.m. do 15,0 m n.p.m., a strop – od 70,0 do 95,0 m n.p.m. W czasie zlodowacenia Nidy procesy egzarycyjne zniszczyły starsze osady lodowcowe na ówczesnych wysoczyznach, wyrównały podłoże, a w centralnej części obszaru spowodowały odsłonięcie utworów paleogenu. Utwory tego okresu to przede wszystkim gliny zwałowe o miąższości dochodzącej do 50 m, piaski i piaski ze żwirami wodnolodowcowe oraz piaski z domieszką żwirów (rzeczne).

Kompleks osadów zlodowaceń środkowopolskich odgrywa główną rolę w przypowierzchniowej budowie geologicznej zakresu opracowania, tworząc utwory pokrywowe wysoczyzn. Charakteryzują się występowaniem pięciu poziomów glacialnych i miąższością ok. 70 m. Powierzchnie wysoczyzn zbudowane są z glin zwałowych oraz piasków i piasków ze żwirami, miejscami z głazami lodowcowymi, tworzącymi wzniesienia moreny czołowej.

Osady zlodowaceń północnopolskich, wykształcone jako mułki, piaski i żwiry rzeczne, występują w dolinie Narwi. Tworzą one taras akumulacyjny wzniesiony około 5–10 m ponad dno doliny.

Utwory holocenu reprezentowane są przez mułki, piaski i żwiry rzeczne, namuły i torfy. Największe rozprzestrzenienie mają one w dolinie Narwi, ale występują też w dolinach jej dopływów. Osady torfiaste są najbardziej charakterystycznymi utworami holoceniowymi w obrębie doliny Narwi. Średnia miąższość torfów nie przekracza 2 m.

3.1.6 Gleby

Gmina położona jest we Wschodniej dzielnicy glebowo-klimatycznej, charakteryzującej się stosunkowo trudnymi warunkami naturalnymi dla rozwoju rolnictwa (krótki okres wegetacyjny, wyższa niż przeciętnie w kraju liczba dni z przymrozkami) oraz w mazowiecko-bielskim rejonie produkcyjnym – mającym najwyższą jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i intensywność produkcji rolnej w województwie, o korzystnej strukturze obszarowej gospodarstw rolnych, z dobrze rozwiniętą produkcją roślinną, w szczególności zbóż intensywnych, warzyw i owoców oraz hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej.

Powierzchniowo w gminie dominują utwory średnich kompleksów gruntów rolnych (choć płatowo rozmieszczone są również gleby o dużej przydatności, szczególnie na południe od Łap i na zachód od Łupianki Starej) oraz użytki zielone słabych kompleksów.

W dolinach rzecznych rozprzestrzenione są utwory torfowe i torfowo-murszowe, a na ich zapleczu – gleby murszowe. Zdecydowaną większość gminy pokrywają gleby brunatne, którym towarzyszą gleby bielcowe i płowe (szczególnie w części centralnej). U podnóża wzniesień zidentyfikowano występowanie gleb deluwialnych. Podłoże nielicznych kompleksów borowych stanowią gleby rdzawe. Stosunkowo duży jest też udział gleb antropogenicznych – silnie przekształconych, które występują na terenach zabudowanych.

Przydatność gruntu dla budownictwa oceniana jest na Mapie geosrodowiskowej Polski. O geologiczno-inżynierskich warunkach obszaru decyduje rodzaj i stan gruntów, ukształtowanie powierzchni terenu, głębokość występowania zwierciadła wód podziemnych oraz procesy geodynamiczne. Uwzględniając powyższe kryteria, na mapie wydzielono dwa rodzaje obszarów: o warunkach korzystnych dla budownictwa oraz niekorzystnych, utrudniających budownictwo.

Do obszarów o warunkach korzystnych, sprzyjających budownictwu należą rejon o gruntach spoistych: zwartych, półzwartych i twardeplastycznych oraz gruntach niespoistych średniozagęszczonych i zagęszczonych, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość zwierciadła wody gruntowej przekracza 2 m p.p.t.

Do gruntów o niekorzystnych warunkach geologiczno-inżynierskich, utrudniających budownictwo należą grunty słabonośne, do których zalicza się: grunty organiczne, grunty spoiste plastyczne i miękkoplastyczne, a także grunty niespoiste w stanie luźnym. Niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie związane są ze wszystkimi terenami, na których zwierciadło wód gruntowych występuje płycej niż 2 m od powierzchni terenu, bądź występują wody o zwiększonej agresywności względem betonów.

Korzystne warunki budowlane występują przede wszystkim w północnej i zachodniej części gminy – poza dolinami rzeczными. Występowanie niekorzystnych uwarunkowań budownictwa związane jest z podmokłościami i występowaniem utworów organicznych

w podłożu. Oprócz dolin rzecznych są to również obszary na północ od Uhowa, w rejonie miejscowości Łupianka Stara oraz na południu, w okolicy Daniłowa Dużego.

3.1.7. Udokumentowane złoża kopalin

W granicach gminy udokumentowane zostały trzy złoża kopalin:

- „Gąsówka-Skwarki”, występujące tam piaski mają formę pokładową, a zasoby bilansowe (C1) wynoszą 728 tys. ton. Miąższość złoża zawiera się w przedziale od 4,00 m do 17,70 m. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 3,601 ha,
- „Gąsówka-Skwarki”, złożo piasków i żwirów, zasoby wynoszą 423 tys. ton,
- „Łupianka Stara” - pole A i pole B, występują tam piaski i żwiry, a zasoby bilansowe (C1) wynoszą 759 tys. ton.

Nie ustanowiono obszarów i terenów górniczych.

3.1.8 Degradacja powierzchni ziemi

Głównym zagrożeniem powierzchni ziemi są erozja, odpady i chemizacja rolnictwa, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Negatywny wpływ na powierzchnię ziemi może mieć również postępująca urbanizacja i osadnictwo, między innymi ze względu na zmianę sposobu użytkowania gleby, powstawanie odpadów, wytwarzanie ścieków.

Innym czynnikiem dewastującym gleby jest działalność wydobywcza kopalin. W gminie Łapy udokumentowano trzy złoża kopalin – kruszyw naturalnych, których wydobycie wiązać się będzie z istotną ingerencją w rzeźbę terenu. Wynika to z odkrywkowej metody eksploatacji. Niwelacja skutków działań wydobywczych odbywa się na etapie rekultywacji. Dla złoża „Gąsówka Skwarki” przewidziano wodno-rolny kierunek rekultywacji terenu, dla złóż „Gąsówka-Skwarki” i „Łupianka Stara” – rolniczy. Jednocześnie na obszarze gminy widoczne są ślady przeszłej eksploatacji, co przedstawiono na rysunku uwarunkowań. Wyrobiska poeksploatacyjne są dość liczne, znajdują się m.in. w sąsiedztwie istniejącego złoża w miejscowości Gąsówka-Skwarki, a także na północ od miejscowości Roszki-Wodźki, przy granicy z gminą Sokoły, na północ i na północny wschód od Płonki-Strumianki i na zachód od Łupianki Starej.

Na terenie objętym opracowaniem nie występują istniejące osuwiska, jednak na Przeglądowej Mapie Osuwisk i Obszarów Predysponowanych (...) wskazano strefę krawędziową między obszarem wysoczyznowym a doliną Dopływu z Łupianki Nowej jako obszar predysponowany do występowania ruchów masowych. Lokalne różnice wysokości są tutaj stosunkowo duże. Wydzielenia dokonano głównie w oparciu o budowę geologiczną i morfologię. Teren ten znajduje się na zapleczu istniejącej zabudowy.

Pokrywa glebowa podlega procesom erozji wodnej i wietrznej. Zachodzą one najintensywniej w strefach stokowych krawędzi dolin o ubogiej roślinności. W gminie Łapy są to obszary rolnicze, wyniesione ponad dolinami rzecznyymi, poza terenami lasów.

W Uhowie położone jest zastępcze wysypisko popiołów, będące emitorem zanieczyszczeń do gleby. Obiekt przewidziany jest to likwidacji, intensywność oddziaływania będzie zatem malała, szczególnie w przypadku przeprowadzenia rekultywacji.

3.1.9 Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny składają się wszystkie zjawiska dźwiękowe występujące na danym obszarze. Kształtowany jest przede wszystkim przez źródła hałasu i określany ilościowo przy pomocy uśrednionego w czasie, równoważnego poziomu dźwięku **A** wyrażonego w decybelach. Wyniki pomiarów hałasu odnoszone są do wartości dopuszczalnych określonych w przepisach odrębnych.

Obszarami „chronionymi akustycznie” na terenie gminy, dla których zastosowanie mają powyższe normy, są:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego,
- tereny zabudowy zagrodowej,
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,
- tereny mieszkaniowo-usługowe.

Głównym źródłem hałasu uciążliwego dla środowiska przyrodniczego i ludzi jest komunikacja. Uciążliwość hałasu zależy od jego poziomu, pory i częstotliwości jego trwania. Najintensywniejszy ruch kołowy odbywa się drogą wojewódzką nr 682 łączącą Łapy z Białymstokiem. Cechuje się bardzo dużym udziałem samochodów osobowych – jest to trasa codziennych dojazdów do pracy między Łapami a miastem wojewódzkim. Znacznie mniejsze natężenie samochodów osobowych odnotowano na drogach wojewódzkich nr 678 i 681. Ciągi te mają zdecydowanie mniejsze znaczenie biorąc pod uwagę ruch ciężarowy.

Ruch ciężarowy jest mniejszy niż tysiąc pojazdów na dobę, osobowy natomiast zawiera się w przedziale 1-2 tys./24 h, natomiast osobowy na DW682 – 5-10 tys./24 h.

Poza Łapami na intensywny hałas drogowy narażone jest Uhowo, Płonka Kościelna (trwa realizacja obwodnicy) oraz w mniejszym stopniu miejscowości sąsiadujące z DW678 (Łupianka Stara). Większość jednostek osadniczych w granicach gminy pozostaje w jednak poza obszarem oddziaływania dróg o intensywnym ruchu. Pozostałe ciągi mają bardzo niski wpływ na kształtowanie klimatu akustycznego.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku transportu kolejowego. Przez Łapy przebiega magistralna linia kolejowa E75 należąca do sieci transportowej TEN-T, Rail Baltica. Linia łączy Białystok z Warszawą i jest najważniejszym połączeniem kolejowym w województwie. Wiąże się to z intensywnym ruchem na jej trasie – zarówno pasażerskim jak i towarowym. Na hałas generowany przez kolej narażone są miejscowości położone na jej trasie: Łapy i Uhowo.

Innymi, lokalnymi emitarami hałasu są budynki przemysłowe. Obiekty te oddalone są zazwyczaj od terenów chronionych akustycznie, nie powodują zatem istotnych przekroczeń poziomów hałasu w środowisku.

Na terenie gminy, poza ok. 2,5-kilometrowym odcinkiem, napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu większym niż 400 kV nie występują. Istniejąca linia 400 kV przebiega przez południowy skraj gminy w rejonie miejscowości Daniłowo Duże, w odległości kilkudziesięciu metrów od najbliższych budynków mieszkalnych.

3.1.10 Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) powodujące zaburzenia pola elektromagnetycznego jest obecne naturalnie w środowisku oraz wprowadzane do niego w sposób sztuczny: powstaje wokół radiolinii i wytwarzane jest przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (np. stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo–telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej), napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia elektryczne codziennego użytku takie jak: telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory itp.

Znaczenie tego oddziaływania w ostatnich latach rośnie. Powodowane jest to przez rozwój technologii wykorzystującej urządzenia emitujące promieniowanie elektromagnetyczne na coraz większą skalę. Prowadzi to do ogólnego wzrostu poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku, jak też zwiększenia liczby i powierzchni

obszarów

o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. Należy jednak stwierdzić, że wzrost poziomu tła elektromagnetycznego nie zwiększa istotnie zagrożenia środowiska i ludności. W dalszym ciągu poziom pola elektrycznego i magnetycznego w tle pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń, przy których możliwe jest jakkolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki. Nie dotyczy to jednak pól elektromagnetycznych w bezpośrednim otoczeniu wszelkiego rodzaju stacji nadawczych, które lokalnie, w odległościach zależnych od mocy, częstotliwości i konstrukcji stacji, mogą osiągać natężenie na poziomie uznawanym za aktywny pod względem biologicznym. Jego dopuszczalne poziomy określone są odrębnym rozporządzeniem Ministra Środowiska.

Zagrożenie promieniowaniem może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne.

Źródłami pól elektromagnetycznych na terenie gminy są:

- stacje telefonii komórkowej (pięć w Łapach, jedna w Gąsówce-Osse – wg danych UKE),
- stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ „Łapy” 110kV/15kV przy ul. Brańskiej w Łapach,
- napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV (w granicach gminy pozostaje ok. 2,5 km dwutorowej linii przebiegającej w części południowej w rejonie miejscowości Daniłowo Duże),
- napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV (przebiega z południowego zachodu na północny wschód w sąsiedztwie Uhowa i Łap, w tym łączy się ze stacją „Łapy”),
- napowietrzne linie elektroenergetyczne SN,
- stacje transformatorowe SN15 kV,
- inne, indywidualne urządzenia nadawcze.

3.1.11. Warunki klimatyczne

Według Marii Stopy-Boryczki i in. obszar gminy znajduje się w północnej części regionu Goniądzko-Brańskiego klimatu Polski północno-wschodniej. W podziale na krainy klimatyczne wg S.I. Pióro obszar gminy Łapy zaliczony został natomiast do Krainy Wysoczyzn Północnopodlaskich charakteryzujących się stosunkowo korzystnymi warunkami klimatycznymi w Obrębie Dzielnicy Podlaskiej.

Region ten cechuje się średnią temperaturą lipca 21,5-22°C i stycznia od -1,6 do -2,1°C. Wielkość opadów rocznych oscyluje w granicach 480-610 mm, średnio 550 mm. Długość zimy wynosi średnio 110 dni natomiast lata ok. 85 dni. Okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni. W skali roku przeważają wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego. Cechami charakterystycznymi są wczesna, długa i mroźna zima i ciepłe lato. Czynnikiem łagodzącym klimat jest obecność doliny rzecznej. Z tego samego powodu większa jest również wilgotność powietrza i częstość występowania mgieł.

3.1.12. Zasoby wodne

• Wody powierzchniowe

Gmina Łapy leży w zlewni Narwi, prawego dopływu Wisły. Sieć hydrologiczna jest stosunkowo gęsta, zdominowana przez meandrującą Narew i jej liczne dopływy. Najistotniejszymi z nich są Awissa i Szeroka Struga. Niemniej jednak naturalne ciekie nie były w stanie odprowadzić z obszaru stagnujących wód, co przyczyniło się do powstania licznych obszarów zabagnionych.

Narew jest rzeką nizinną o naturalnej linii brzegowej i tworzy rozległe powierzchnie bagien, błot i torfowisk. Jak wskazano w objaśnieniu mapy geośrodowiskowej (arkusz Łapy – PIG), jest jedyną w Europie i jedną z trzech na świecie rzek anastomozujących (warkoczowych), tzn. płynących siecią rozgałęziających i łączących się koryt. Rzeką ma znaczną głębokość już przy brzegu i stosunkowo płaskie dno, a jej brzegi są zabezpieczone przed erozją przez zwarty system korzeniowy roślin. Na północ od Suraza Narew płynąca naturalnie kilkoma korytami jest chroniona w ramach Narwiańskiego Parku Narodowego.

W związku ze słabym wykształceniem tarasów zalewowych i fizjonomią doliny, bardzo prawdopodobne są podtopienia i powodzie w jej obrębie, a także w dolinach jej dopływów. Miejscami fala powodziowa może wykraczać poza dolinę i sięgać na obszary jednostek osadniczych. Maksyma przepływów rzeki związane są z wiosennymi roztopami oraz intensywnymi opadami (statystycznie najsilniejszymi w lipcu).

Na terenie gminy Narew przyjmuje wody szeregu dopływów, w tym lewostronnych: Awissy (zasilanej Dopływem spod Ociesek, Śliną i Dopływem z Gąsówki), Szerokiej Strugi i Dopływu z Łupianki Nowej oraz prawostronnego Dopływu z Czaczek. Większość z nich prowadzi wody częściowo wyprostowanymi korytami. Uzupełnieniem systemu rzecznoego są stosunkowo liczne rowy melioracyjne odprowadzające wody z łąk i pól do cieków.

Gmina jest obszarem bezzeziornym. Istniejące zbiorniki to bezodpływowe zagłębienia terenu wypełnione wodą oraz sztuczne zbiorniki wodne wykorzystywane do celów gospodarczych.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP). W latach 2014-2019 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonano badania w zakresie określonych rozporządzeniami do ustawy Prawo Wodne.

Badania dla rzecznych JCWP wskazały:

w JCWP RW20002426199 **Narew od Lizy do Biebrzy:**

- III klasę elementów biologicznych,
- I klasę obiektów hydromorfologicznych,
- >II klasę elementów fizykochemicznych,
- II klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
- umiarkowany stan ekologiczny,
- stan chemiczny poniżej dobrego,
- **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego),

w JCWP RW20001726157499 **Awissa:**

- słaby stan ekologiczny (IV klasa),
- IV klasę elementów biologicznych,
- V klasę obiektów hydromorfologicznych,
- >II klasa elementów fizykochemicznych,
- II klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
- stan chemiczny poniżej dobrego,
- **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego),

w JCWP RW2000172615729 **Dopływ z Czaczek:**

- umiarkowany stan ekologiczny (III klasa),
- III klasę elementów biologicznych,
- >I klasę obiektów hydromorfologicznych,
- >II klasa elementów fizykochemicznych,

- II klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
 - stan chemiczny poniżej dobrego,
 - **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego),
- w JCWP RW200017261569 **Szeroka Struga:**
- słaby stan ekologiczny (IV klasa),
 - IV klasę elementów biologicznych,
 - >I klasę obiektów hydromorfologicznych,
 - >II klasa elementów fizykochemicznych,
 - >II klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
 - stan chemiczny poniżej dobrego,
 - **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego),
- w JCWP RW200017261549 **Liza:**
- umiarkowany stan ekologiczny (III klasa),
 - III klasę elementów biologicznych,
 - IV klasę obiektów hydromorfologicznych,
 - >II klasa elementów fizykochemicznych,
 - II klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
 - stan chemiczny poniżej dobrego,
 - **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego),
- w JCWP RW20001726157699 **Turośnianka:**
- słaby stan ekologiczny (IV klasa),
 - IV klasę elementów biologicznych,
 - II klasę obiektów hydromorfologicznych,
 - >II klasa elementów fizykochemicznych,
 - II klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
 - stan chemiczny poniżej dobrego,
 - **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego),
- w JCWP RW20001726159192 **Dopływ z Jeniek:**
- umiarkowany stan ekologiczny (III klasa),
 - III klasę elementów biologicznych,
 - >I klasę obiektów hydromorfologicznych,
 - >II klasa elementów fizykochemicznych,
 - II klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne,
 - stan chemiczny poniżej dobrego,
 - **zły stan** JCW (będący wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego).

We wszystkich JCWP nie udało się zrealizować założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej, w związku z czym wyznaczone zostały derogacje, czyli odstępstwa czasowe.

Porównując z badaniami z poprzedniego okresu (2010-2015) zauważa się ogólne pogorszenie stanu wód. Niemniej w części JCWP niektóre parametry otrzymały lepszą ocenę – najistotniejsze zmiany dotyczą obiektów hydromorficznych – nie wpłynęło to jednak na ostateczną klasyfikację tych części wód. Wyniki badań obrazują, że niezbędne są aktywne działania mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych.

- **Wody podziemne i gruntowe¹**

Według podziału jednostek jednolitych części wód podziemnych Polski, obszar opracowania znajduje się w prowincji Wisły, należy do regionu Narwi i jest częścią jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 52. Natomiast zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną zwykłych wód podziemnych Polski omawiany obszar należy do regionów mazursko-podlaskiego (nr II) i mazowieckiego (I), gdzie wody podziemne związane są wyłącznie z osadami piaskowo-żwirowymi piętra czwartorzędowego.

Głębokość zalegania wód gruntowych w granicach gminy jest zróżnicowana, jednak generalnie jest wysoka. Najpłycej zalega w dolinie Narwi i w dolinach jej dopływów, o czym świadczy m.in. ich zabagnienie. Na podstawie Mapy hydrogeologicznej Polski stwierdzić można, że głębokość ich zalegania jest mniejsza niż 1 m, ulega okresowym wahaniom

i często utrzymuje się ponad powierzchnią gruntu.

W dużej części gminy występuje pierwszy poziom wodonośny o znacznie zróżnicowanych warunkach i własnościach warstw wodonośnych. Najczęściej położony jest jednak nie głębiej niż 5 m poniżej poziomu terenu. Wyjątkami są tereny wysoczyznowe, szczególnie ich kulminacyjne części. Wody zalegają najgłębiej w okolicach Uhowa, Łupianki Starej oraz Łupianki Nowej. Pierwszy poziom wód występuje tam na głębokości 10-20 m.

Użytkowe poziomy wodonośne związane są głównie z piętrzem czwartorzędowym. Tylko lokalnie eksploatowany jest poziom trzeciorzędowy. Głębsze piętra wodonośne nie są rozpoznane.

Wody piętra trzeciorzędowego nie mają większego znaczenia praktycznego. Jego rozpoznanie opiera się na trzech otworach zlokalizowanych w Łapach i Uhowie. Strop poziomu oligoceńskiego występuje na głębokości 135-163 m. Warstwę wodonośną budują piaski drobno- i średnioziarniste z glaukonitem. Miąższość warstwy jest zróżnicowana i wynosi od 4 do ponad 23 m. Zwierciadło wody o charakterze napiętym stabilizuje się na rzędnych 122-132 m n.p.m.

Czwartorzędowe piętro wodonośne jest powszechnie wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę. Warstwy wodonośne występują w piaskach i żwirach rzecznych i wodnolodowcowych. Poziomy wodonośne piętra czwartorzędowego związane są z dwoma jednostkami morfologicznymi: wysoczyzną morenową i doliną Narwi.

W jego obrębie można wyróżnić cztery poziomy wodonośne: przypowierzchniowy i trzy poziomy międzymorenowe. Poziom przypowierzchniowy związany jest z dolinami rzek, głównie Narwi i jej dopływu Awissy. Jest on tylko lokalnie wykorzystywany w dolinie Awissy. Warstwę wodonośną tworzą piaski, głównie drobnoziarniste, o miąższości wynoszącej od 20 do 30 m. Poziom wodonośny zasilany wskutek infiltracji opadów atmosferycznych jest praktycznie niezolowany od powierzchni terenu. W dolinie Narwi użytkowy poziom wodonośny (rzeczny) występuje na głębokości około 5–6 m p.p.t. Miąższość warstwy wodonośnej zbudowanej z różnoziarnistych piasków z otoczkami i żwirem wynosi około 30 m.

Pierwszy międzymorenowy poziom wodonośny występuje dość blisko powierzchni terenu, na głębokości około 10–20 m. Warstwę wodonośną budują piaski drobnoziarniste, miejscami mułkowe o mało korzystnych parametrach hydrogeologicznych. Poziom ten występuje m.in. w rejonie Wólki Pietkowskiej.

¹ Wykorzystano objaśnienia Mapy geośrodowiskowej – arkusze Łapy i Choroszcz

Drugi międzyglinowy poziom wodonośny ma ciągle rozprzestrzenienie i jest głównym użytkowym poziomem wodonośnym. Poziom ten występuje na różnej głębokości od 30 do 70 m. Warstwę wodonośną tworzą piaski o różnej granulacji.

Trzeci międzyglinowy poziom wodonośny nie ma ciągłego rozprzestrzenienia. Jest on eksploatowany w rejonie Łap i w centralnej części gminy. Miąższość piasków tworzących warstwę wodonośną jest różna i wynosi od 10 do 25 m. Strop poziomu wodonośnego występuje na głębokości około 60–90 m.

Poziomy wodonośne na terenie gminy posiadają zmienny stopień izolacji. Zagrożenie głównego użytkowego poziomu wód podziemnych jest wysokie w zachodniej części gminy, na zachód od Łap. Samo miasto i tereny położone w dolinie Narwi cechują się średnim stopniem zagrożenia. Najlepiej izolowane są obszary wysoczyzn: w rejonie Uhowa, Łupianki Starej oraz Daniłowa Dużego.

3.1.13. Krajobraz, w tym krajobraz kulturowy

Krajobraz naturalny stanowi zasób środowiska, na który składają się prawie wszystkie jego komponenty, a w szczególności:

- ukształtowanie terenu (wysokości bezwzględne i względne, formy geomorfologiczne, spadki terenu),
- wody powierzchniowe (cieki wodne, jeziora, sztuczne zbiorniki wodne, linia brzegowa, dostępność do wód itp.),
- pokrycie terenu (lasy, łąki, zadrzewienia, parki, tereny zurbanizowane itp.).

Na obszarze gminy wydzielić można 2 zasadnicze typy krajobrazu naturalnego: dolin rzecznych oraz wysoczyzn polodowcowych. Krajobraz jest monotony, największą dynamiką rzeźby charakteryzują się strefy krawędziowe dolin. Wyjątkami są pagórki kemowe: w rejonie Łupianki Starej oraz na zachód od Kurian, które sięgają ponad 150 m n.p.m.

Sieć hydrologiczna gminy ma dwojaki charakter. Z jednej strony naturalny i skomplikowany system korytowy Narwi (oraz tworzone przez nią starorzecza i fragmenty uchodzących do niej rzek), a z drugiej – cieki pozostałe: mało dynamiczne, wyprostowane, o silnie zmeliorowanych dolinach. Istotną część tła krajobrazowego stanowi zdecydowanie Narew, jej dopływy mają znacznie mniejsze znaczenie.

Większość powierzchni dolin pozbawiona jest drzewostanu. Są to zatem krajobrazy otwarte, o dużej głębi i eksponujące rzeźbę terenu. Cechują się szerokimi, niezaburzonymi panoramami. Urozmaiceniem są nieliczne kompleksy leśne.

Z ukształtowania terenu, charakteru sieci hydrologicznej oraz utworów podłoża wynika również rodzaj pokrywy roślinnej. Może być on oczywiście mniej lub bardziej modelowany przez człowieka. Potencjalną roślinnością rozległej doliny Narwi są lasy – łągi lub olsy – jednak poprzez zaplanowane działania utrzymywane są one bez roślinności wysokiej. Człowiek potrafi wpływać na skład gatunkowy lasu, osusza tereny naturalnie podmokłe, wprowadza do przestrzeni obce gatunki lub zakłada nowe tereny zieleni.

Nie inaczej działo się w obrębie gminy Łapy. Rodzaj i charakter krajobrazu, który uważalibyśmy za krajobraz naturalny, w pewnym stopniu wynika również z działań człowieka. Odzwierciedla się to powszechnie w obrębie przestrzeni rolniczej, zajmującej zdecydowanie największą powierzchnię, a najintensywniej – w jednostkach osadniczych.

Region kulturowo należy Centralnego Podlasia. W ciągu wieków, ziemie te zamieszkiwali Polacy, Rusini, Litwini, jak również Prusowie i Jaćwingowie. W okresie późniejszym do miast przybyli również Żydzi.

Wg Ł. Lubicza-Łapińskiego, pierwsza fala osadników przybyła do tego regionu w XII w. z Mazowsza i zasiedliła obszar położony do linii Narwi oraz Bugu w okolicach Drohiczyzna. W ciągu kolejnych dwóch wieków, ziemie te były areną licznych walk

i najazdów ze strony Jaćwingów i Litwinów. Większość drobnej szlachty na wschodnim Mazowszu i Podlasiu pochodziła z głębi Mazowsza. Brak dokumentu lokacyjnego wsi sprawia, że nie jest znana liczba przybyłych na Podlasie osadników oraz areał ziemi jakie objęli w posiadanie.

Biorąc pod uwagę regionalizację historyczno-kulturową J. Plit, gmina Łapy należy do jednostki II.D.1 – prowincja Region Centralny i Wschodni (Zabór rosyjski), kraina Ziemie polskie włączone bezpośrednio do carstwa, Ziemia Białostocka, Bielska, Sokólska. W ujęciu S.K. Kuczyńskiego region przynależy do ziemi bielskiej. Określając strukturę sieci osadniczej teren scharakteryzowano jako układ równomiernego rozmieszczenia osadnictwa i niskiego zagęszczenia.

Do elementów krajobrazu kulturowego należą wykształcone tu jednostki osadnicze (układy ruralistyczne, rozmieszczenie i forma architektoniczna budynków, obiekty sakralne i miejsca pochówku oraz ślady bytności człowieka z poprzednich epok), a także wielowiekowo użytkowane tereny rolnicze, w tym rozłóg pól oraz charakter i gęstość roślinności śródpolnej. Efektem działalności człowieka jest również przekształcenie roślinności dolin (wylesienie) i warunków hydrologicznych obszaru – szczególnie regulacja rzek, tworzenie sztucznych zbiorników wodnych oraz osuszanie gruntów podmokłych.

Zwyczajowo w regionie głównym materiałem budowlanym było drewno. Wiele obiektów drewnianych zachowało się do dziś, głównie na terenie wiejskim. W mieście natomiast na szczególną uwagę, obok obiektów sakralnych, zasługują zabudowania osiedli kolejowych. Względnie duże przestrzenie zajmują też kompleksy zabudowy przemysłowej.

3.1.14. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy wyznaczono następujące powierzchniowe formy ochrony przyrody:

- **Narwiański Park Narodowy** wraz z otuliną,
- obszar Natura 2000 PLH200002 **Narwiańskie Bagna**,
- obszar Natura 2000 PLH200010 **Ostoja w Dolinie Górnej Narwi**,
- obszar Natura 2000 PLB200001 **Bagienna Dolina Narwi**,
- obszar Natura 2000 PLB200007 **Dolina Górnej Narwi**.

Narwiański Park Narodowy został powołany na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 1996 roku w sprawie utworzenia Narwiańskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 1996 r., Nr 77, poz. 368). Jego granice wyznaczono tak, by obejmowały tylko dolinę rzeki, dlatego 98% powierzchni Parku to grunty silnie uwilgotnione, stale lub okresowo podtapiane. Zdecydowana większość – około 5 500 ha – to nieużytki, pozostałe grunty to wody, łąki i pastwiska. Powierzchnia Parku zajmuje 7 350 ha, a jego otulina 15 408 ha. Jego symbolem jest błotniak stawowy. Głównym powodem utworzenia Parku była konieczność ochrony unikatowego w skali Europy i świata systemu rzeczno-Narwi z ogromnym bogactwem flory i fauny. Rzeka rozlewając się podczas wezbrań na całą szerokość doliny rozpoczęła tworzenie systemu wielokorytowego, określonego jako anastomozujący. Elementem wyróżniającym go jest tzw. kanałowa budowa koryt oraz ich stabilność boczna. Cechy te oznaczają, że cieki mają znaczną głębokość już przy samym brzegu i stosunkowo płaskie dno, a brzegi są zabezpieczone przed erozją boczną przez zwarty system korzeniowy roślin.

NPN wpisany jest na listę konwencji ramsarskiej, której celem jest ochrona i zrównoważone użytkowanie wszystkich mokradeł poprzez działania na szczeblu krajowym i lokalnym oraz współpracę międzynarodową.

Dla Parku nie ustanowiono planu ochrony. NPN nie posiada wydzielonego obszaru ochrony ścisłej. Ochronie czynnej podlegają natomiast grunty Skarbu Państwa w zarządzie Parku, a krajobrazowej – tereny prywatne.

Projekt planu ochrony określa następujące cele ochrony przyrody na terenie Parku:

- a) zachowanie unikalnej w skali europejskiej rzeki anastomozującej wraz ze związanym z nią ekosystemem mokradłowym i kształtowaną w wyniku naturalnych procesów różnorodnością biologiczną, zachodzącymi procesami biologicznymi i ekologicznymi oraz procesami i strukturami geologicznymi, geomorfologicznymi, hydrologicznymi i glebowymi (nadrzędny cel ochrony przyrody Parku),
- b) zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych i ewolucyjnych charakterystycznych dla mokradel fluwiogenicznych kształtowanych przez rzekę anastomozującą, w szczególności procesów o charakterze wielkoobszarowym i długoterminowym,
- c) ochrona różnorodności biologicznej na poziomie gatunkowym (zróznicowanie genetyczne gatunku), międzygatunkowym i ekosystemowym, przeciwdziałanie sukcesji wtórnej na siedliskach nieleśnych,
- d) zachowanie walorów przyrodniczych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych na zasadach nie wpływających negatywnie na przyrodę Parku,
- e) kształtowanie właściwych postaw wobec przyrody poprzez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Zarządzeniem Ministra Klimatu z dnia 13 stycznia 2020 r. ustanowiono zadania ochronne dla Narwiańskiego Parku Narodowego, obejmujące okres 2020-2022. Określono tam m.in. zagrożenia funkcjonowania parku, sposoby ich eliminacji i ograniczania skutków, a także opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków zwierząt. 14 listopada 2022 r. ustanowiono natomiast zadania ochronne na lata 2023-2025.

Obszar Natura 2000 PLH200002 **Narwiańskie Bagna** pokrywa się z zasięgiem Narwiańskiego Parki Narodowego. Obejmuje dolinę Narwi pomiędzy Surazem i Rzędzianami, która wykształciła się w kompleksie osadów lodowcowych, zajmując centralną część obniżenia w powierzchni wysoczyzn morenowych. Miąższość tych osadów waha się od 117 do 200 m. Dolina jest stosunkowo głęboko wcięta w wysoczyznę i zabagniona. Powierzchnia doliny zalega 5-25 m niżej od terenów bezpośrednio do niej przylegających. Wypełniają ją torfy, osiągające średnio 1 m miąższości. Dolina Narwi cechuje się charakterystyczną morfologią. Składa się ona z odcinków rozszerzonych, basenowych i zwężonych przypominających przełomy rzeczne. Powierzchnia basenów wynosi od 13 do 30 km², szerokość odcinków zwężonych wynosi od 1,0 do 1,5 km.

Cechą charakterystyczną doliny Narwi w granicach NPN jest przestrzenne przenikanie się ekosystemów lądowych z ekosystemami wodnymi, wynikającym z wyjątkowo bogatej sieci koryt rzecznych funkcjonujących w najlepiej rozwiniętym w skali kraju systemie rzeki anastomozującej. Na wielkich obszarach w Parku dominuje zespół szuwaru turzycy sztywnej *Caricetum elatae*, który jest właściwy dla istniejącego tu w klasycznej postaci łągu zastoiskowego. Wśród roślinności dominuje roślinność wodna i szuwarowa, liczne są zbiorowiska turzycowo-mszyste, a na wyniesieniach spotykane są również murawy kserotermiczne i napiaskowe. Lesistość obszaru jest znikoma.

W przypadku doliny Narwi w granicach NPN brak jest poprzecznej strefowości siedliskowej, wynikającego z dominacji fluwiogenicznego typu hydrologicznego zasilania. Przez wiele lat w dolinie prowadzono ekstensywną, tradycyjną gospodarkę łąkarską, będącą niezbędnym warunkiem egzystencji szuwarów wysokoturzycowych, decydujących

o wyjątkowo bogatej różnorodności biologicznej tego obszaru (źródło: Standardowy formularz danych Natura 2000).

Obszar Natura 2000 PLB200001 **Bagienna Dolina Narwi** posiada zasięg zbliżony do otuliny Narwiańskiego Parku Narodowego. Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E 27. Występuje tu co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bąk (PCK), błotniak stawowy, dubelt (PCK), kraska (PCK), podróżniczek (PCK), rybitwa czarna, wodniczka (PCK), krwawodziób, kszyc i rycyk; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: błotniak łąkowy, derkacz, zielonka, cyranka i słowik szary. Bardzo wysokie zagęszczenie brzęczki (>1% populacji krajowej), rokitniczki (>10% populacji krajowej) i trzcinniczka (>1% populacji krajowej) (źródło: Standardowy formularz danych Natura 2000).

Dnia 22 grudnia 2021 r. Minister Klimatu i Środowiska wydał obwieszczenie informujące o przyjęciu tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000 Bagienna Dolina Narwi PLB 200001 oraz Narwiańskie Bagna PLH 200002.

Fragment obszaru Natura 2000 PLH200010 **Ostoją w Dolinie Górnej Narwi** położony jest w południowo-wschodniej części gminy Łapy. Obejmuje on dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi), usytuowanym w pobliżu Suraża. Koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości. Większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki. Dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy - trzcinowiska. Wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Usytuowany koło Suraża kompleks „Stawów Pietkowskich” sąsiaduje od zachodu i południa z rozległymi lasami mieszanymi i liściastymi, od północy i wschodu z doliną Narwi. Stawy są silnie zarośnięte roślinnością szuwarową.

Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Kształtowane przez regularne wylewy rzeki, są one uznawane za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy (źródło: Standardowy formularz danych Natura 2000).

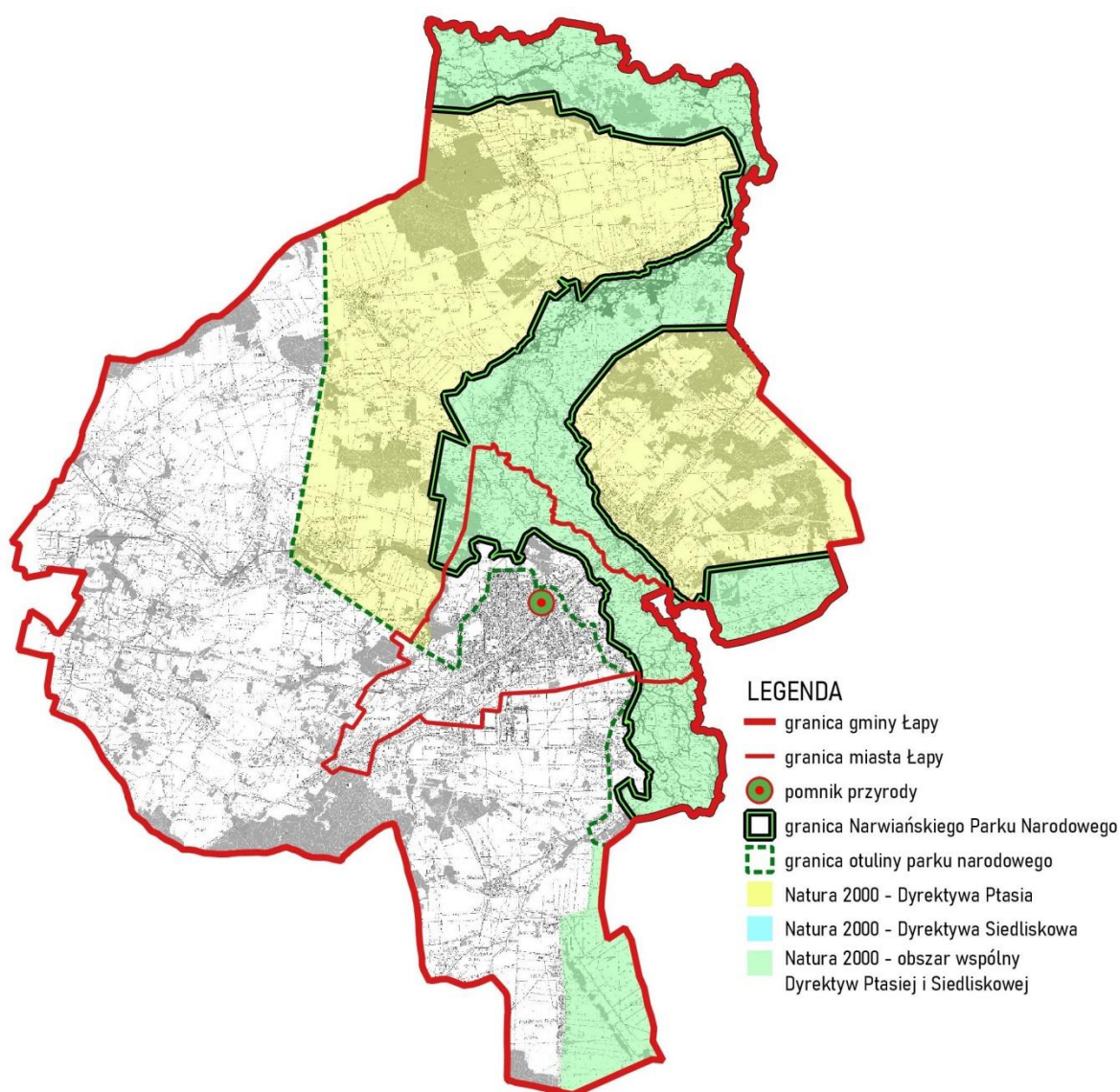
Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. ustanowiono dla obszaru plan zadań ochronnych. Natomiast 14 stycznia 2022 r. Minister Klimatu i Środowiska wydał rozporządzenie w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoją w Dolinie Górnej Narwi, wskazujące m.in. siedliska i gatunki zwierząt będące przedmiotem ochrony obszaru.

Obszar Natura 2000 PLB200007 **Dolina Górnej Narwi** w graniach gminy Łapy pokrywa się z obszarem Ostoją w Dolinie Górnej Narwi. Jest to ostoją ptasia o randze europejskiej E 30. Występują tutaj co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej (C3), krwawodziób 9-11% populacji krajowej (C3), co najmniej 7% populacji krajowej (C6) błotniaka łąkowego, 4%-5,5% populacji krajowej rycyka (C3) oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, cietrzew

(PCK), derkacz, dubelt (PCK), kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna (PCK), świerszczak, zielonka (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje wodniczka (PCK).

Zagrożenia obszaru obejmują obniżanie się poziomu wód gruntowych oraz zanik użytkowania pastwiskowo-łąkarskiego. W kompleksach stawowych zagrożeniem jest zarówno zaniechanie, jak i intensyfikacja użytkowania stawowego. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową wymagają utrzymywania ich w sprawności technicznej. Na obszarze będą prowadzone działania związane z swobodnym spływem wód i kry. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000 (źródło: Standardowy formularz danych Natura 2000).

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych.

Rycina nr 5. *Formy ochrony przyrody*

Ponadto w granicach miasta Łapy ustanowiono **pomnik przyrody** – jest to lipa drobnolistna, chroniona od roku 1957. Lipa rośnie na posesji prywatnej, jest to okazałe drzewo, ma podwójny pień i szeroko rozgałęzioną koronę.

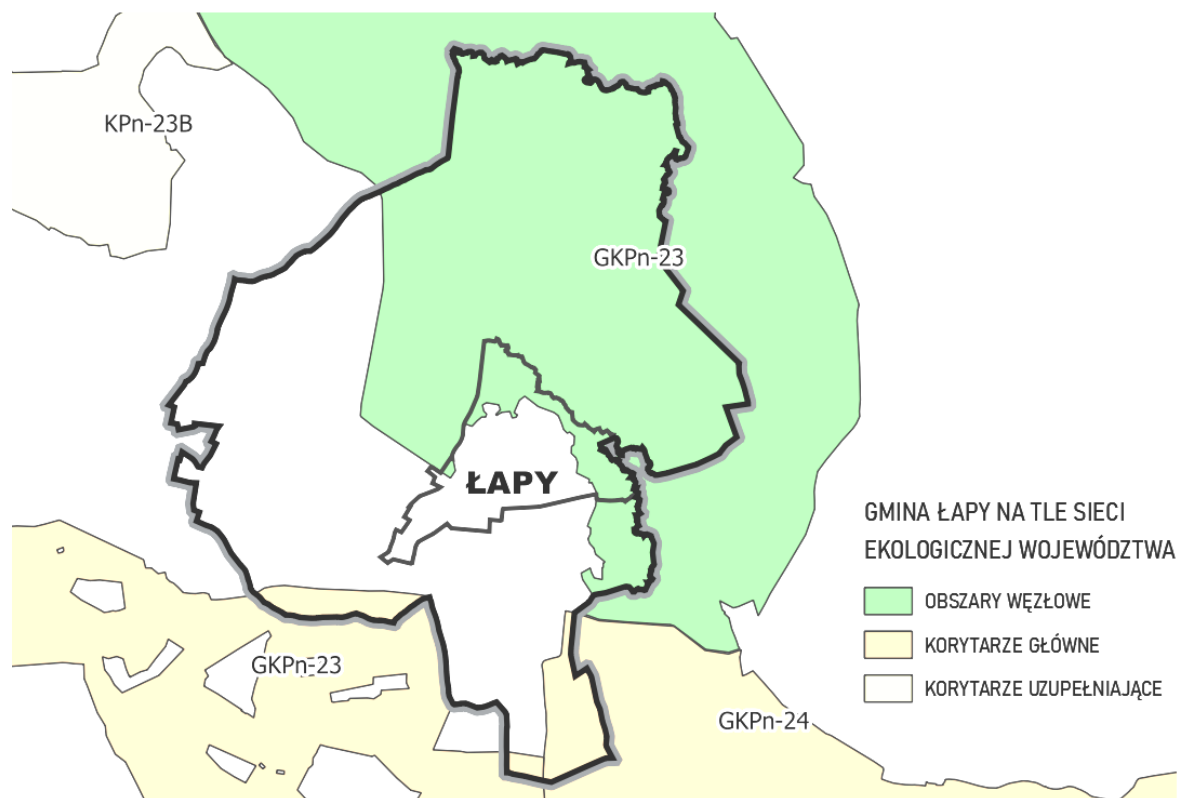
Rycina 6. Pomnik przyrody w mieście Łapy – lipa drobnolistna (źródło: google)

3.1.15. Korytarze ekologiczne

Obszar opracowania położony jest w granicach szeroko rozumianego „północnego” **korytarza ekologicznego**, czyli jednego z najważniejszych leśnych transgranicznych obszarów umożliwiających migrację dużych ssaków między wschodnią, północno-wschodnią, centralną i zachodnią Polską. Dodatkowo umożliwia wymianę genetyczną między populacjami na wschód i zachód od Polski (Jędrzejewski et. al. 2005). Tereny stanowią ostoje dla ptaków, w tym szponiastych, a także przedstawicieli żurawiowych i blaszkodziobych. Korytarz przebiega przez kompleksy: Puszcza Augustowska/Puszcza Białowieska-Dolina Biebrzy – Puszcza Piska – Puszcza Nidzicka – Bory Tucholskie – Lasy Wałeckie – Puszcza Notecka – Bory Zielonogórskie – Bory Dolnośląskie.

Większa część gminy położona jest w granicach obszaru węzłowego **Bagienna Dolina Narwi** GKPn-23, będącego istotnym elementem sieci ekologicznej województwa. Wymaga on utrzymania połączeń na różnych szczeblach organizacji z innymi terenami o szczególnych wartościach przyrodniczych. Pokrywa się on generalnie z terenem obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Narwi.

Ponadto fragment południowo-wschodniej części gminy znajduje się w zasięgu głównego korytarza ekologicznego **Dolina Górnej Narwi** GKPn-24, a skraje południowe obejmuje sąsiedni główny korytarz ekologiczny **Przełomowa Dolina Narwi - Dolina Górnej Narwi** GKPn-23. Ich rozmieszczenie przedstawiono poniżej.

Rycina 7. Gmina Łapy na tle sieci ekologicznej województwa

Drożność sieci umożliwia wymianę genową i pozwala na ochronę populacji organizmów zasiedlających teren województwa, kraju i sąsiednich państw. Elementy sieci wyodrębnione zostały na podstawie opracowania W. Jędrzejewskiego „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce”. Jej głównym celem jest przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwienie migracji zwierząt i roślin w skali Polski i Europy oraz ochrona i odbudowa różnorodności zarówno na obszarach sieci Natura 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej.

Lokalnymi połączeniami ekologicznymi są doliny dopływów Narwi, które wzbogacają strukturę przyrodniczą obszaru, a także zwiększają jego dostępność dla wielu gatunków zwierząt.

W zewnętrznych powiązaniach przyrodniczych gminy bardzo ważną rolę odgrywa również system obiegu wody podziemnej. Zasilane są one wodami opadowymi, które na drodze wieloletniej infiltracji dostają się do zasobów podziemnych. Spływ tych wód następuje generalnie w kierunku doliny Narwi.

WNIOSKI dot. oceny struktury przyrodniczej:

- najistotniejszą jednostką przyrodniczą jest dolina Narwi objęta szeregiem obszarów chronionych, w tym Narwiańskim Parkiem Narodowym;
- występuje względnie niski odsetek lasów w ogólnej powierzchni gminy oraz niemal całkowity udział lasów prywatnych w strukturze własności;
- występowanie zróżnicowanych siedlisk lasu;
- miejsce lasów zajmują nieużytki (czasem klasyfikowane jako użytki zielone) dolin rzecznych;
- bardzo duży udział użytków rolnych;
- stosunkowo wysoki odsetek użytków zielonych;

- podporządkowanie większości powierzchni gminy funkcji rolniczej;
- korzystne warunki rozwoju rolnictwa – wysoka jakość gleb, korzystne w skali województwa warunki klimatyczne;
- istotna rola dolin rzecznych w systemie przyrodniczym;
- wysoki udział terenów podmokłych, w tym narażonych na wystąpienie powodzi;
- łagodna rzeźba terenu sprzyjająca rolnictwu i budownictwu;
- problemy w zakresie dotrzymania norm poziomów hałasu powodujące konieczność realizacji obwodnicy Łap i Płonki Kościelnej, brak zagrożeń polami elektromagnetycznymi;
- zły stan wód powierzchniowych, problemy wywołane ingerencją w stosunki wodne;
- przeobrażenie krajobrazu naturalnego, wysoka wartość krajobrazu kulturowego;
- występowanie form ochrony przyrody obejmujących łącznie ponad 53% powierzchni gminy.

Rozdział IV

Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków

4.1.1. Wstęp – zarys historyczny

Nazwa Łapy jest pochodzenia bałtyjskiego i pierwotnie oznaczała szalas myśliwych. Pierwsze wzmianki historyczne o tych terenach pochodzą z początku XIII w. Legenda wiąże powstanie miasta ze szlachcicem Łappą herbu Lubicz, który osiadł tutaj w czasie kolonizacji mazowieckiej w XV w.

Wiadomo, że w 1375 Płonka Kościelna była samodzielną parafią. Początkowo Łapy stanowiły zaścianek, gdzie szlachta od zawsze kultywowała tradycje patriotyczne. Wkrótce w wyniku rozrostu wioski powstały osady zlokalizowane na zachodnim i wschodnim brzegu rzeki Narew (w późniejszych wiekach handlowego szlaku wodnego z miejscowości Suraż do Gdańska, XVI–XVII w. i po II wojnie światowej z Puszczy Białowieskiej do Tykocina) i po wschodniej stronie traktu Suraż – Płonka.

W wyniku powiększania się rodu powstało szereg zaścianków, takich osad jak: Rechy, Brusięta, Barwiki, Korczaki, Pluśniaki, Wągle, Wity, Zięciuki, Kosmyki, Łazie, Stryjce, Wojtysze. Niektóre z tych nazw zaniknęły, a pojawiły się nowe, takie jak: Goździki, Dębowizna, Bociany, Leśniki. Po III rozbiórce Polski Łapy znalazły się pod zaborem pruskim, a w 1807 po układzie w Tylży ziemie te znajdowały się w Księstwie Warszawskim, następnie w 1815 w Królestwie Polskim. Ważnym wydarzeniem dla dalszej historii Łap był 1812, kiedy to dwukrotnie przemaszerowały tędy wojska napoleońskie. W latach dwudziestych XIX wieku zaścianki liczyły ponad 1000 mieszkańców i 180 domów. W 1925 przez połączenie sześciu zaścianków (Łapy-Barwiki, Łapy-Leśniki, Łapy-Zięciuki, Łapy-Wity, Łapy-Goździki, Łapy-Bociany) powstały Łapy mające charakter osady rolniczej.

Łapy swój rozwój zawdzięczają oddaniu do użytku 15 grudnia 1862 linii kolei warszawsko-petersburskiej ze stacją kolejową w Łapach oraz wybudowaniu przez Francuzów w tym samym roku warsztatów naprawy parowozów oraz wagonów. Spowodowało to nie tylko napływ rzemieślników i robotników z okolicznych wiosek, ale i również z odległych ziem polskich i Cesarstwa Rosyjskiego. W nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r. stacja kolejowa w Łapach została zdobyta przez grupę kolejarzy z warsztatów oraz oddział powstańczy Władysława Cichorskiego Zameczka. Zakłady naprawy wagonów istniały w Łapach pod nazwą Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Łapach S.A. Inwestycje te miały decydujący wpływ na urbanizację Łap, którym 1 stycznia 1925 zostały nadane prawa miejskie.

W latach 1921- 1926 warszawska firma budowlana Wiśniewski i Wolski zbudowała osiedle domów w Łapach Osse (ówcześnie w Osse Mazowieckie), które do dziś urzeka swoją niepowtarzalną architekturą. Domy kolejowe wpisane są do rejestru zabytków. Osiedle kolejarskie równo rozplanowane po obu stronach torów składa się z 27 domów, które wówczas zamieszkiwało około 700 osób. Z prostego rachunku można wyliczyć że w każdym domu przebywało około 25 osób, a tak naprawdę było to 6 rodzin (4 na parterze i 2 na poddaszu). Początkowo mieszkało tam kierownictwo i robotnicy wykwalifikowani

z warsztatów, którzy przybyli tu z Grodna i Wilna. Przy każdym domu kolejowym była studnia, każdy ogrodzony był jednakowym płotkiem i otoczony ogródkiem gdzie zasadzone były drzewa. Z Ossego do Łap kursowała drezyna „Byk”, która dowoziła pracowników.

W 1929 istniał w Łapach kościół katolicki i synagoga. W przededniu II wojny światowej miasto liczyło około 7300 mieszkańców. W trakcie działań wojennych miejscowość została zniszczona w 80%.²

W latach IX 1939–VI 1941 pod okupacją sowiecką, w latach 1941–44 pod okupacją niemiecką. Między 1941 a 1942 Niemcy utworzyli w Łapach getto na ok. 600 osób i wywieźli ok. 450 do obozu przejściowego w Białymstoku. W latach 1940–44 Łapy były ośrodkiem konspiracji Armii Krajowej, Batalionów Chłopskich, NOW-NSZ (m.in. akcje sabotażowo-dywersyjne). W latach 1944–45 nastąpiły deportacje członków polskich organizacji niepodległościowych w głąb ZSRR przez NKWD. Między 1944–49 rejon działalności antykomunistycznej partyzantki. W latach 1956–75 siedziba powiatu.³

4.1.2 Definicje i podstawy prawne

Zgodnie z art. 19 w ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się, w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium. *Artykuł ten daje też możliwość ustalenia w studium strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.*

Zgodnie z definicją zawartą w ww. ustawie zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży

w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W potocznym rozumieniu zabytek to wytwór działalności człowieka, będący świadectwem minionej epoki (pamiątką przeszłości), posiadający wartość historyczną, artystyczną, naukową lub emocjonalną.

Wyróżnia się zabytki nieruchome (nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości) oraz zabytki ruchome (rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych), a także zabytki archeologiczne, czyli zabytki nieruchome, będące powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Ewidencja to zbiór informacji (dane administracyjne i adresowe, rys historyczny, opis obiektu, fotografie i plany) o obiektach zabytkowych, w tym wpisanych do rejestru zabytków. Ewidencja obejmuje pojedyncze obiekty architektoniczne, zespoły budowlane (np. folwarki), zespoły urbanistyczne i ruralistyczne, stanowiska archeologiczne oraz zabytkowe parki i cmentarze.

Zgodnie z art. 22 ust 5. w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,

² www.pl.wikipedia.org

³ na podstawie materiałów źródłowych PWN

- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Do zagadnień związanych z zabytkami odnosi się też min. ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (tj. Dz. U. 2021 r. poz. 2351 z późn. zm.). W myśl art. 39. „prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.” Natomiast „w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków”.

4.1.3. Główne założenia oraz wnioski zawarte w Programie Opieki nad Zabytkami

Gmina Łapy nie posiada gminnego programu opieki nad zabytkami. Jedynym dokumentem z zakresu ochrony zabytków jest Uchwała Nr XLIX/669/10 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zmieniona uchwałą Nr XXIV/215/16 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 września 2016 r.

4.2. Zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego:

4.2.1. Zabytki nieruchome

Wpis do rejestru zabytków jest podstawową formą ochrony wartościowych obiektów. Zabytki te są dowodem odrębności kulturowej i materialnej miasta, celowe, więc jest ich zachowanie oraz otoczenie ochroną. Należy przy tym mieć na względzie, że ochrona zabytków wpisanych do rejestru nie jest ustaleniem planu miejscowego. W planach natomiast powinna być zawarta informacja o tej formie ochrony oraz zasadach ochrony ustalonych przepisami odrębnymi.

Na obszarze gminy występują zabytki wpisane do rejestru zabytków:

ŁAPY - gm.

Łapy

- kościół par. p.w. św. Piotra i Pawła, 1913-1926, nr rej.: A-415 dec. z 20.10.1981 r.,
- osiedle kolejarskie (27 budynków) ul. Kolejowa – Warszawska, po 1925 r., nr rej.: 646 dec. z 26.06.1987 r.:
 - domy ul. Kolejowa 1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,
 - domy ul. Warszawska 1, 3, 5, 7, 9, 11. 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31;
- zespół zabytkowej zabudowy osiedla mieszkaniowego, ul. Wygwizdowo, po 1930 roku, nr rej.: A-421 dec. z 22.06.1987 r.:
 - domy nr 3, 5, 7, 9;
- dom, ul. Spółdzielcza 8, drewniany 1930 r., nr rej. A-21 dec. z 17.07.2001 r.,
- dom, ul. Sikorskiego 54, mur., XX w., nr rej. A-140 dec. z 8.07.2005 r.,
- cmentarz ewangelicko-prawosławny, ul. Sokołowska, XIX/XX w., nr rej.: A-479, dec. z 27.11.2012 r.

Płonka Kościelna

- zespół kościoła par. p.w. Św. Michała Archanioła, nr rej.: A-327, dec. z 24.02.2011 roku:
 - kościół par. p.w. Św. Michała Archanioła, mur., 1906-1912-13,
 - cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia XV w., 1 ćw. XX w.
 - kaplica cmentarna, drewn. 1800 r.,
 - ogrodzenie z bramami, mur. XVII w. 1 ćw. XX w.

Uhowo

- zespół kościoła par. p.w. św. Wojciecha, nr rej. A-416 dec. z 30.12.1997 r.:
 - kościół, 1914-1919,
 - kostnica, drewn. 2 poł. XIX,
 - cmentarz przykościelny,
 - ogrodzenie,
 - plebania, 1930 r..

Zabytki wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 840).

4.3. Zabytki niewpisane do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

4.3.1. Zabytki nieruchome

Aktualny wykaz zabytków nieruchomych niewpisanych do rejestru zabytków, ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków dostępne jest na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków: www.wuozbialystok.bip.gov.pl (zakładka rejestry, ewidencje, archiwa: wojewódzka ewidencje zabytków).

Ochrona zabytków niewpisanych do rejestru zabytków powinna uzyskać ochronę prawną poprzez ustanowienie zapisu dotyczącego ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Inwestowanie w granicach zabytków archeologicznych powinno odbywać się na zasadach określonych w art. 31 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

4.3.2. Zabytki archeologiczne

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze
1.	Bokiny	39-84	1	131
2.	Bokiny	39-84	2	118
3.	Bokiny	39-84	3	117
4.	Bokiny	39-84	4	116
5.	Bokiny	39-84	5	115
6.	Bokiny	39-84	6	111
7.	Bokiny	39-84	7	110
8.	Bokiny	39-84	8	109
9.	Bokiny	39-84	9	108
10.	Bokiny	39-84	10	130
11.	Bokiny	39-84	11	114
12.	Bokiny	39-84	12	127
13.	Bokiny	39-84	13	128
14.	Bokiny	39-84	14	129
15.	Bokiny	39-84	15	126

16.	Bokiny	39-84	16	119
17.	Bokiny	39-84	17	113
18.	Bokiny	39-84	18	112
19.	Bokiny	39-84	19	124
20.	Bokiny	39-84	20	125
21.	Bokiny	39-84	21	106
22.	Bokiny	39-84	22	107
23.	Bokiny	39-84	23	120
24.	Bokiny	39-84	24	123
25.	Bokiny	39-84	25	122
26.	Bokiny	39-84	26	121
27.	Bokiny	39-84	27	104
28.	Bokiny	39-84	28	105
29.	Bokiny	39-84	29	100
30.	Bokiny	39-84	30	103
31.	Bokiny	39-84	31	102
32.	Bokiny	39-84	32	101
33.	Bokiny	39-84	33	99
34.	Bokiny	39-84	34	98
35.	Bokiny	39-84	35	94
36.	Bokiny	39-84	36	93
37.	Bokiny	39-84	37	91
38.	Bokiny	39-84	38	92
39.	Bokiny	39-84	39	95
40.	Bokiny	39-84	40	97
41.	Bokiny „Wapniarka”	39-84	41	87
42.	Bokiny „Wapniarka”	39-84	42	85
43.	Bokiny „Wapniarka”	39-84	43	86
44.	Bokiny	39-84	44	96
45.	Bokiny	39-84	45	77
46.	Bokiny	39-84	46	90
47.	Bokiny	39-84	47	89
48.	Bokiny	39-84	48	88
49.	Bokiny	39-84	49	84
50.	Bokiny	39-84	50	79
51.	Bokiny	39-84	51	83
52.	Bokiny	39-84	52	78
53.	Bokiny	39-84	53	80
54.	Bokiny	39-84	54	82
55.	Bokiny	39-84	55	81
56.	Bokiny „Zdunki”	39-84	56	67
57.	Bokiny	39-84	57	68
58.	Bokiny	39-84	58	76
59.	Bokiny	39-84	59	69
60.	Bokiny	39-84	60	64
61.	Bokiny	39-84	61	66
62.	Bokiny	39-84	62	65
63.	Bokiny	39-84	63	63
64.	Bokiny kol.	39-84	64	132
65.	Bokiny kol.	39-84	65	133
66.	Bokiny kol.	39-84	66	139
67.	Bokiny kol.	39-84	67	134
68.	Bokiny kol.	39-84	68	136

69.	Bokiny kol.	39-84	69	137
70.	Bokiny kol.	39-84	70	138
71.	Bokiny kol.	39-84	71	141
72.	Bokiny kol.	39-84	72	135
73.	Bokiny kol.	39-84	73	140
74.	Bokiny kol.	39-84	74	142
75.	Bokiny kol.	39-84	75	143
76.	Bokiny kol.	39-84	76	145
77.	Bokiny kol.	39-84	77	144
78.	Daniłowo Duże	41-84	1	13
79.	Daniłowo Duże	41-84	2	14
80.	Daniłowo Duże	41-84	3	15
81.	Daniłowo Duże	41-84	4	16
82.	Daniłowo Duże	41-84	5	17
83.	Daniłowo Duże	41-84	6	18
84.	Daniłowo Małe	41-84	1	12
85.	Daniłowo Małe	41-84	2	25
86.	Daniłowo Małe	41-84	3	26
87.	Daniłowo Małe	41-84	4	28
88.	Daniłowo Małe	41-84	5	29
89.	Daniłowo Małe	41-84	6	34
90.	Gąsówka-Oleksin	41-84	1	31
91.	Gąsówka-Oleksin	41-84	2	32
92.	Gąsówka-Oleksin	41-84	3	33
93.	Gąsówka-Skwarki	40-83	1	35
94.	Gąsówka-Skwarki	40-83	2	36
95.	Gąsówka-Skwarki	40-83	3	37
96.	Gąsówka-Skwarki	40-83	4	38
97.	Gąsówka-Skwarki	40-83	5	39
98.	Gąsówka-Skwarki	40-83	6	40
99.	Gąsówka-Somachy	40-83	1	32
100.	Gąsówka-Somachy	40-83	2	33
101.	Gąsówka-Somachy	40-83	3	34
102.	Gąsówka Stara	41-84	1	9
103.	Gąsówka Stara	41-84	2	23
104.	Gąsówka Stara	41-84	3	24
105.	Gąsówka Stara	41-84	4	27
106.	Łapy „Wity”	40-84	1	61
107.	Łapy „Wity”	40-84	3	3
108.	Łapy „Bociany”	40-84	2	2
109.	Łapy „Bociany”	40-84	4	1
110.	Łapy „Łynki”	40-84	5	7
111.	Łapy-Dębowina	40-84	1	4
112.	Łapy-Dębowina	40-84	2	5
113.	Łapy-Dębowina	40-84	3	6
114.	Łapy-Kołpaki	41-84	1	6
115.	Łapy-Kołpaki	41-84	2	7
116.	Łapy-Kołpaki	41-84	3	8
117.	Łapy-Korczaki	41-84	1	30
118.	Łapy-Korczaki	41-84	2	35
119.	Łapy-Pluśniaki	41-84	1	1
120.	Łapy-Pluśniaki	41-84	2	2
121.	Łapy-Pluśniaki	41-84	3	3

122.	Łapy-Pluśniaki	41-84	4	4
123.	Łapy-Pluśniaki	41-84	5	5
124.	Łupianka Nowa	39-83	1	11
125.	Łupianka Nowa	39-83	2	16
126.	Łupianka Nowa	39-83	3	17
127.	Łupianka Nowa	39-83	4	18
128.	Łupianka Nowa	39-83	5	19
129.	Łupianka Stara „Orla”	39-84	3	12
130.	Łupianka Stara „Wielgikoł”	39-84	4	13
131.	Łupianka Stara	39-84	5	24
132.	Łupianka Stara	39-84	6	25
133.	Łupianka Stara	39-84	7	22
134.	Łupianka Stara	39-84	8	21
135.	Łupianka Stara	39-84	9	27
136.	Łupianka Stara	39-84	10	30
137.	Łupianka Stara	39-84	11	23
138.	Łupianka Stara	39-84	12	26
139.	Łupianka Stara	39-84	13	31
140.	Łupianka Stara	39-84	14	28
141.	Łupianka Stara	39-84	15	29
142.	Łupianka Stara	39-84	16	33
143.	Łupianka Stara	39-84	17	35
144.	Łupianka Stara	39-84	18	34
145.	Łupianka Stara „Car”	39-84	19	15
146.	Łupianka Stara „Car”	39-84	20	14
147.	Łupianka Stara „Car”	39-84	21	16
148.	Łupianka Stara „Car”	39-84	22	18
149.	Łupianka Stara „Car”	39-84	23	20
150.	Łupianka Stara „Car”	39-84	24	19
151.	Łupianka Stara „Będziuzne Góry”	39-84	26	50
152.	Łupianka Stara	39-84	27	62
153.	Łupianka Stara	39-84	28	61
154.	Łupianka Stara	39-84	29	59
155.	Łupianka Stara	39-84	30	60
156.	Łupianka Stara	39-84	31	58
157.	Łupianka Stara	39-84	32	57
158.	Łupianka Stara	39-84	33	56
159.	Łupianka Stara	39-84	34	54
160.	Łupianka Stara	39-84	35	53
161.	Łupianka Stara	39-84	36	55
162.	Łupianka Stara	39-84	37	32
163.	Łupianka Stara	39-84	38	47
164.	Łupianka Stara	39-84	39	46
165.	Łupianka Stara	39-84	40	48
166.	Łupianka Stara	39-84	41	49
167.	Łupianka Stara	39-84	42	52
168.	Łupianka Stara „Będziuzne Góry”	39-84	43	51
169.	Łupianka Stara	39-84	44	36
170.	Łupianka Stara	39-84	45	45
171.	Łupianka Stara	39-84	46	44

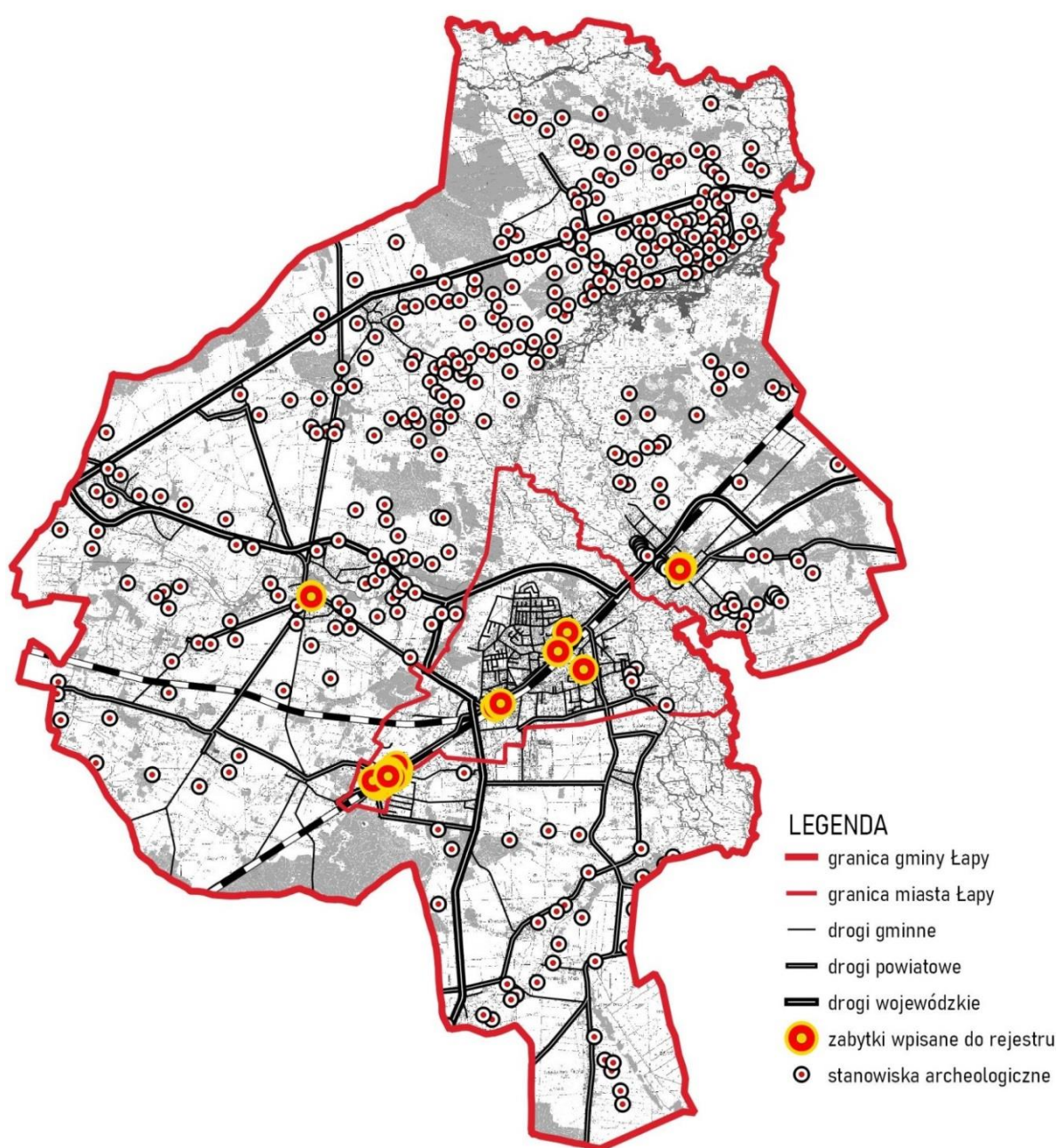
172.	Łupianka Stara	39-84	47	43
173.	Łupianka Stara	39-84	48	42
174.	Łupianka Stara	39-84	49	41
175.	Łupianka Stara	39-84	50	40
176.	Łupianka Stara	39-84	51	39
177.	Łupianka Stara	39-84	52	38
178.	Łupianka Stara	39-84	53	37
179.	Łupianka Stara	39-84	54	171
180.	Łupianka Stara	39-84	55	170
181.	Łupianka Stara	39-83	56	4
182.	Łupianka Stara	39-83	57	5
183.	Łupianka Stara	39-83	58	6
184.	Łupianka Stara	39-83	59	7
185.	Łupianka Stara	39-83	60	8
186.	Łupianka Stara	39-83	61	9
187.	Łupianka Stara	39-83	62	10
188.	Łupianka Stara	39-83	63	14
189.	Płonka Kościelna	40-83	1	1
190.	Płonka Kościelna	40-83	2	2
191.	Płonka Kościelna	40-83	3	4
192.	Płonka Kościelna	40-83	4	5
193.	Płonka Kościelna	40-83	5	6
194.	Płonka Kościelna	40-83	6	7
195.	Płonka Kościelna	40-83	7	8
196.	Płonka Kościelna	40-83	8	9
197.	Płonka Kościelna	40-83	9	10
198.	Płonka Kościelna	40-83	10	11
199.	Płonka Kościelna	40-83	11	12
200.	Płonka Kościelna	40-83	12	13
201.	Płonka Kościelna	40-83	13	14
202.	Płonka Kościelna	40-83	14	46
203.	Płonka Kościelna	40-83	15	47
204.	Płonka Kościelna	40-83	16	48
205.	Płonka Kościelna	40-83	17	49
206.	Płonka Kościelna	40-83	18	50
207.	Płonka Kościelna	40-84	19	8
208.	Płonka Kościelna	40-84	20	9
209.	Płonka Kościelna	40-84	21	10
210.	Płonka Kościelna	40-84	22	11
211.	Płonka Kościelna	40-84	23	12
212.	Płonka-Kozły	40-83	1	1
213.	Płonka-Kozły	40-83	2	30
214.	Płonka-Kozły	40-83	3	31
215.	Płonka-Matyski	40-83	1	24
216.	Płonka-Matyski	40-83	2	25
217.	Płonka-Matyski	40-83	3	26
218.	Płonka-Matyski	40-83	4	27
219.	Płonka-Matyski	40-83	5	28
220.	Płonka-Matyski	40-83	6	41
221.	Płonka-Matyski	40-83	7	42
222.	Płonka-Matyski	40-83	8	43
223.	Płonka-Matyski	40-83	9	44
224.	Płonka-Matyski	40-83	10	45

225.	Płonka-Strumianka	40-83	1	51
226.	Płonka-Strumianka	39-83	2	2
227.	Płonka-Strumianka	40-83	3	52
228.	Płonka-Strumianka	40-83	4	53
229.	Płonka-Strumianka	40-83	5	54
230.	Płonka-Strumianka	40-83	6	55
231.	Płonka-Strumianka	40-83	7	56
232.	Płonka-Strumianka	40-83	8	57
233.	Płonka-Strumianka	39-84	9	17
234.	Płonka-Strumianka	40-83	10	58
235.	Płonka-Strumianka	40-83	11	59
236.	Płonka-Strumianka	40-83	12	60
237.	Płonka-Strumianka	40-83	13	61
238.	Płonka-Strumianka	40-83	14	62
239.	Płonka-Strumianka	39-83	15	12
240.	Płonka-Strumianka	39-83	16	13
241.	Płonka-Strumianka	39-83	17	15
242.	Płonka-Strumianka	40-84	18	13
243.	Płonka-Strumianka	40-84	19	14
244.	Płonka-Strumianka	40-84	20	15
245.	Płonka-Strumianka	40-84	21	16
246.	Płonka-Strumianka	40-84	22	17
247.	Płonka-Strumianka	40-84	23	18
248.	Roszki-Włodki	40-83	1	3
249.	Roszki-Włodki	40-83	2	29
250.	Roszki-Wodźki	40-83	1	15
251.	Roszki-Wodźki	40-83	2	16
252.	Roszki-Wodźki	40-83	3	17
253.	Roszki-Wodźki	40-83	4	18
254.	Roszki-Wodźki	40-83	5	19
255.	Roszki-Wodźki	40-83	6	20
256.	Roszki-Wodźki	40-83	7	21
257.	Roszki-Wodźki	40-83	8	22
258.	Roszki-Wodźki	40-83	9	23
259.	Roszki-Wodźki	39-83	10	3
260.	Uhowo	40-84	1	62
261.	Uhowo	39-84	2	11
262.	Uhowo	39-84	3	10
263.	Uhowo	39-84	4	9
264.	Uhowo	39-84	5	8
265.	Uhowo	39-84	6	1
266.	Uhowo	39-84	7	2
267.	Uhowo	39-84	8	3
268.	Uhowo „Podbokiny”	39-84	9	4
269.	Uhowo „Podbokiny”	39-84	10	5
270.	Uhowo „Podbokiny”	39-84	11	6
271.	Uhowo „Podbokiny”	39-84	12	7
272.	Uhowo	40-84	14	35
273.	Uhowo	40-84	15	49
274.	Uhowo	40-84	16	63
275.	Uhowo	40-84	17	64
276.	Uhowo	40-84	18	19
277.	Uhowo	40-84	19	20

278.	Uhowo	40-84	20	21
279.	Uhowo	40-84	21	22
280.	Uhowo	40-84	22	23
281.	Uhowo	40-84	23	24
282.	Uhowo	40-84	24	25
283.	Uhowo	40-84	25	26
284.	Uhowo	40-84	26	27
285.	Uhowo	40-84	27	28
286.	Uhowo	40-84	28	29
287.	Uhowo	40-84	29	30
288.	Uhowo	40-84	30	31
289.	Uhowo	40-84	31	32
290.	Uhowo	40-84	32	33
291.	Uhowo	40-84	33	34
292.	Uhowo	40-84	34	36
293.	Uhowo	40-84	35	37
294.	Uhowo	40-84	36	38
295.	Uhowo	40-84	37	39
296.	Uhowo	40-84	38	40
297.	Uhowo	40-84	39	42
298.	Uhowo	40-84	40	43
299.	Uhowo	40-84	41	44
300.	Uhowo	40-84	42	45
301.	Uhowo	40-84	43	46
302.	Uhowo	40-84	44	47
303.	Uhowo	40-84	45	48
304.	Uhowo	40-84	46	52
305.	Uhowo	40-84	47	53
306.	Uhowo	40-84	48	54
307.	Uhowo	40-84	49	55
308.	Uhowo	40-84	50	56
309.	Uhowo	40-84	51	57
310.	Uhowo	40-84	52	58
311.	Uhowo	40-84	53	59
312.	Uhowo	40-84	54	60
313.	Wólka Waniewska	39-84	1	73
314.	Wólka Waniewska	39-84	2	74
315.	Wólka Waniewska	39-84	3	75
316.	Wólka Waniewska	39-84	4	72
317.	Wólka Waniewska	39-84	5	71
318.	Wólka Waniewska	39-84	6	70
319.	Wólka Waniewska	39-84	7	165
320.	Wólka Waniewska	39-84	8	166
321.	Wólka Waniewska	39-84	9	164
322.	Wólka Waniewska	39-84	10	163
323.	Wólka Waniewska	39-84	11	161
324.	Wólka Waniewska	39-84	12	162
325.	Wólka Waniewska	39-84	13	158
326.	Wólka Waniewska	39-84	14	159
327.	Wólka Waniewska	39-84	15	160
328.	Wólka Waniewska	39-84	16	153
329.	Wólka Waniewska	39-84	17	152
330.	Wólka Waniewska	39-84	18	150

331.	Wólka Waniewska	39-84	19	147
332.	Wólka Waniewska	39-84	20	146
333.	Wólka Waniewska	39-84	21	157
334.	Wólka Waniewska	39-84	22	158
335.	Wólka Waniewska	39-84	23	149
336.	Wólka Waniewska	39-84	24	156
337.	Wólka Waniewska	39-84	25	155
338.	Wólka Waniewska	39-84	26	154
339.	Wólka Waniewska	39-84	27	169
340.	Wólka Waniewska	39-84	28	168
341.	Wólka Waniewska	39-84	29	167
342.	Wólka Waniewska	39-84	30	151

Tabela nr 7. Zabytki archeologiczne; Źródło: opracowanie własne na podstawie wniosków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Rycina Nr 8 Obszary ochrony dziedzictwa kulturowego

WNIOSKI:

Należy dążyć do uruchomienia mechanizmów promujących działania na rzecz ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zabytków. Jednym z takich działań jest Uchwała Nr XLIX/669/10 z dnia 26 lutego 2010 r. Rady Miejskiej w Łapach w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zmienionej Uchwałą Nr XXIV/215/16 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 września 2016 r. Dotychczas udzielone dofinansowanie dotyczy głównie obiektów sakralnych, znajdujących się w złym stanie technicznym, a posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe dla miasta. W ostatnim czasie dotację przyznano Parafia pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Łapach z uwagi na konieczność natychmiastowej interwencji remontowej dachu nad wieżą dzwonnicy, gdyż stan techniczny skorodowanego pokrycia, i już gnijących elementów drewnianej więźby dachowej oraz rozpadających się gzymsów, spadków pod obróbkami blacharskimi zagraża bezpieczeństwu obiektu oraz ludzi przebywających w okolicy wejścia głównego do kościoła.

Obiekt ten pozyskał też na remont wsparcie finansowe z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, Podlaskiego Konserwatora Zabytków oraz Sejmiku Województwa Podlaskiego.

W związku ze złym stanem zachowania części obiektów zabytkowych wskazane jest kontynuowanie oraz rozszerzenie zakresu dotacji oraz podejmowanie prób i wsparcie w dalszym pozyskiwaniu dofinansowania z różnych źródeł (budżet państwa, organizacje pozarządowe, środki Unii Europejskiej, itp.).

Wskazana jest też promocja i edukacja w zakresie wartości jakie niesie ze sobą dziedzictwo historyczne oraz możliwości wspomagania finansowego procesów renowacji.

Najważniejszym działaniem jest jednak opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, by na jego podstawie w sposób spójny i konsekwentnych prowadzić politykę prowadzącą do zachowania dziedzictwa na tym terenie gminy. W ramach tego opracowania powinna nastąpić też analiza mająca na celu wskazanie ewentualnych obiektów do ochrony, które nie są jeszcze ujęte w dokumentach.

Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego może być też prowadzona poprzez odpowiednie zapisy prawa miejscowego wprowadzające ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym, zakazy i nakazy, dotyczące tychże szczególnie wartościowych obiektów oraz ich bezpośredniego otoczenia. Ustalenia w obowiązujących planach miejscowych pod tym względem powinny być zweryfikowane biorąc pod uwagę przede wszystkim odległy czas opracowania niektórych dokumentów. Możliwe jest też ustalenie ochrony planistycznej w odniesieniu do poszczególnych budynków lub obszarów np. zabudowy ruralistycznej, które dotychczas nie były chronione.

Rozdział IVa

Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w studium nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz ustaleń wynikających z audytu krajobrazowego (art. 10 ust. 1 pkt 4a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Rozdział V

Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

Polityka gminy powinna spełniać przede wszystkim zasady zrównoważonego rozwoju, czyli uwzględniać aspekty gospodarcze, społeczne, środowiskowe, kulturowe i zdrowotne, przy poszanowaniu zasad demokracji. Są to główne elementy świadczące o jakości życia mieszkańców.

Podstawowymi i najczęstszymi wskaźnikami branymi pod uwagę przy sporządzaniu raportów dotyczących jakości życia w gminach są:

- jakość zasobów ludzkich (kwalifikacje pracowników, struktura demograficzna),
- atrakcyjność kulturowa,
- warunki życia i pracy, w tym usługi publiczne oraz poziom: opieki zdrowotnej (średnia oczekiwana długość życia), oświaty i bezpieczeństwa, stan środowiska naturalnego, a także stabilność polityczna i bezpieczeństwo,
- infrastruktura zasoby mieszkaniowe, drogi, środki transportu, handel, bankomaty i internet,
- funkcjonowanie instytucji miejskich i aktywność społeczna,
- pozyskiwanie inwestorów,
- sytuacja materialna – (PKB na 1 osobę, stopa bezrobocia, bezpieczeństwo zatrudnienia, proporcje przeciętnych zarobków mężczyzn i kobiet) finanse,
- życie rodzinne (wskaźnik rozwodów),
- życie wspólnotowe – wskaźnik uczęszczania do kościoła albo członkostwa w związkach zawodowych,
- klimat i geografia,
- wolność polityczna i poszanowanie praw obywatelskich.

Większość z tych czynników powinna być realizowana w ramach zadań gminy.

5.1. Struktura ludności

W celu analizy warunków i oceny jakości życia mieszkańców niezbędna jest diagnoza struktury demograficznej.

5.1.1. Aktualna liczba ludności

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na 2020 r. liczba ludności zamieszkującej w gminie Łapy to 21 653 osoby, z czego 11093 stanowią kobiety, a 10560 mężczyźni. Na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

Według danych Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Łapach na koniec roku 2021 na terenie miasta i gminy Łapy zamieszkiwało 20 609 osób, w tym 14 464 to mieszkańcy miasta, którzy stanowili 70,18% populacji całego obszaru. Mieszkańcy terenów wiejskich (6145 os.) stanowili 29,82% obszaru miasta i gminy.

Na 1 km² przypada ok. 170 mieszkańców, przy czym gęstość zaludnienia dla całego powiatu białostockiego wynosi jedynie 49 osób/km².

Mieszkańcy gminy Łapy zawarli w 2020 roku 77 małżeństw, co odpowiada 3,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa podlaskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,3% mieszkańców gminy Łapy jest stanu wolnego, 55,7% żyje w małżeństwie, 4,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,7% to wdowy/wdowcy.

W 2019 roku 43,0% zgonów w gminie Łapy spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,4% zgonów w gminie Łapy były nowotwory, a 7,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Łapy przypada 11,98 zgonów. Jest to nieznacznie mniej od wartości średniej dla województwa podlaskiego oraz nieznacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2020 roku 60,0% mieszkańców gminy Łapy było w wieku produkcyjnym, 15,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.⁴

LATA	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miasto i gmina Łapy	22518	22414	22203	22040	21831	21624	21476	21354	21174	20946	20609
Miasto	15974	15877	15709	15613	15451	15301	15148	15076	14903	14734	14464
Obszar wiejski	6544	6537	6494	6427	6380	6323	6328	6278	6271	6212	6145

Tabela nr 8. Liczba ludności. Źródło: Ewidencja Ludności Urzędu Miejskiego w Łapach

W ostatnich latach notowany jest wyraźny spadek ogólnej liczby mieszkańców. W porównaniu do roku 2011 ogólna liczba mieszkańców Miasta i Gminy Łapy zmalała o 1909 osób – w mieście nastąpił spadek o 1510 osoby, zaś liczba ludności na terenach wiejskich zmniejszyła się o 399 osób. W tabeli powyżej przedstawiono dynamikę zmian w liczbie ludności zamieszkującej Miasto i Gminę Łapy.

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²			
	2017	2018	2019	2020
	osoba	osoba	osoba	osoba
gmina Łapy	173	172	171	170
powiat białostocki	44	43	43	42

Tabela nr 9. Liczba ludności na km² w gminie na tle powiatu. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Lapy

	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Ludność faktycznie zamieszkała					
ogółem		22072	21965	21848	21653
kobiety	osoba	11306	11232	11175	11093
mężczyźni		10766	10733	10673	10560
Ludność według grup wieku:					
0-2 lat		603	614	618	547
3-6 lat		503	510	510	592
7-12 lat		1193	1165	1164	1107
13-15 lat		528	532	554	591
16-18 lat		645	604	551	523
19-24 lat	osoba	1033	982	945	906
25-34 lat		3603	3426	3281	3113
35-44 lat		3047	3169	3248	3323
45-54 lat		2768	2738	2713	2701
55-64 lat		3480	3434	3354	3255
65 +		3921	4051	4202	4331

Tabela nr 10. *Struktura wiekowa mieszkańców gminy Łapy z podziałem na płeć oraz poszczególne grupy wiekowe. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl.*

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA MIASTO I GMINA ŁAPY WG. STANU NA 31.12.2021 R.

JEDNOSTKI ANALITYCZNE	POWIERZCHNIA [ha]	POWIERZCHNIA [km ²]	LUDNOŚĆ 2021	GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA [OS/KM ²]	ODSETEK POWIERZCHNI GMINY [w%]
MIASTO I GMINA ŁAPY	12765	127,65	20609	161,5	100
MIASTO	1214	12,14	14464	1191,43	9,51
OBSZAR WIEJSKI:	11551	115,51	6145	53,19	90,49
BOKINY	976	9,76	252	25,82	7,65
DANIŁOWO DUŻE	458	4,58	209	45,63	3,59
DANIŁOWO MAŁE	220	2,20	55	25	1,72
GĄSÓWKA-OLEKSIN	188	1,88	99	52,66	1,47
GĄSÓWKA-OSSE	429	4,29	382	89,04	3,36
GĄSÓWKA-SKWARKI	600	6,00	235	39,16	4,7
GĄSÓWKA-SOMACHY	186	1,86	54	29,03	1,46
GĄSÓWKA STARA	495	4,95	483	97,57	3,88
ŁAPY - KOŁPAKI	87	0,87	91	104,59	0,68
ŁAPY - KORCZAKI	130	1,30	61	46,92	1,02
ŁAPY - PLUŚNIAKI	95	0,95	145	152,63	0,74
ŁAPY - SZOŁAJDY	227	2,27	274	120,70	1,78

ŁAPY- ŁYNKI	77	0,77	200	259,74	0,6
ŁAPY-DĘBOWINA	387	3,87	473	122,22	3,03
ŁUPIANKA NOWA	465	4,65	73	15,69	3,64
ŁUPIANKA STARA	1174	11,74	408	34,75	9,2
PŁONKA KOŚCIELNA	688	6,88	395	57,41	5,39
PŁONKA-KOZŁY	283	2,83	125	44,16	2,22
PŁONKA-MATYSKI	237	2,37	70	29,53	1,86
PŁONKA-STRUMIANKA	638	6,38	293	45,92	5,0
ROSZKI-WŁODKI	145	1,45	65	44,82	1,14
ROSZKI-WODŹKI	428	4,28	147	34,34	3,35
UHOWO	2114	21,14	1438	68,02	16,56
WÓLKA WANIEWSKA	824	8,24	118	14,32	6,46

Tabela nr 11. Gęstość zaludnienia miasto i gmina Łapy. Źródło: Dane z UM: Referat Nieruchomości i Ewidencja Ludności wg stanu na 31.12.2021 r.

Gmina Łapy ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -104. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,77 na 1000 mieszkańców gminy Łapy. W 2020 roku urodziło się 157 dzieci, w tym 52,9% dziewczynek i 47,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 473 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,78 i jest większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

	2017	2018	2019	2020
LUĐNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)				
zgony	240,00	231,00	209,00	261,00
przyrost naturalny	-15,0	-23,0	-25,0	-104,0
urodzenia żywe	225,0	208,0	184,0	157,0
małżeństwa zawarte w ciągu roku	111,0	132,0	97,0	77,0

Tabela nr 12. Ruch naturalny mieszkańców gminy Łapy. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Według danych Urzędu Miasta w Łapach W 2021 roku odnotowany został największy ujemny przyrost naturalny od 2010 roku. Według stanu na 31.12.2021 r. urodziło się 178 mieszkańców (w tym 88 chłopców) a zmarło 322 osoby (w tym 164 mężczyźni). W porównaniu do roku 2020 urodziło się o 1 dziecko mniej niż w roku 2021, zaś wzrosła liczba zgonów o 44 osoby.

Struktura wiekowa zdominowana jest przez ludność w wieku produkcyjnym, która jest niemal dwukrotnie większa niż liczba mieszkańców w wieku przed i poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 przypada ok. 60 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średniej wartości dla kraju wynoszącej 68 osób.

	Jedno stka miary	2017	2018	2019	2020
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	osoba	2850	2870	2894	2855
produkcyjnym		14349	14088	13794	13528
poprodukcyjnym		4873	5007	5160	5270
W % ogółem ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	%	12,9	13,0	13,2	13,2
produkcyjnym		65,0	64,1	63,1	62,5

Tabela nr 13. *Struktura wiekowa mieszkańców gminy z uwzględnieniem obciążenia demograficznego.* Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Według danych Urzędu Miasta w Łapach na dzień 31.12.2021 r. w strukturze mieszkańców Miasta i Gminy Łapy wg. grup ekonomicznych udział osób w wieku przedprodukcyjnym (osoby do 18 roku życia) wynosił 17,42%, w wieku produkcyjnym 59,43% (dla mężczyzn przyjęto wiek 18-65 dla kobiet 18-60), natomiast w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek powyżej 65 roku życia dla kobiet powyżej 60 roku życia) 23,14%.

Na terenie miasta i gminy łącznie zamieszkiwało 12 249 osób w wieku produkcyjnym, w tej grupie osób przewagę stanowili mężczyźni ok. 54,13% (6632 os.) a kobiety stanowiły ok. 45,86% (5617 kobiet).

Osoby w wieku przedprodukcyjnym na terenie Miasta i Gminy Łapy stanowiły 17,42% społeczeństwa. Całkowita liczba mężczyzn w tej grupie to 1812 osoby, co stanowiło około 50,47% populacji w wieku przedprodukcyjnym, natomiast liczba kobiet wyniosła 1778 osób, czyli 49,53%.

Trzecią grupę ekonomiczną stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Na koniec grudnia 2021r. odnotowano łącznie 4770 osób, które stanowiły 23,14% całej populacji Miasta i Gminy Łapy. Mężczyźni w tej grupie liczyli 1555 osób (32,60%), natomiast kobiety w zdecydowanej większości – 3215 os. (67,40% ogółu ludności w wieku poprodukcyjnym).

5.1.2. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne

Z danych przedstawionych przez GUS na 2020 r. wynika, że w ramach migracji na pobyt stały ludności więcej osób wyjeżdża z gminy niż do niej przyjeżdża. W 2020 roku zarejestrowano 126 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 217 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Łapy - 91. W tym samym roku 9 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowania za granicę, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 7.

	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Saldo migracji na pobyt stały					
saldo migracji wewnętrznych	osoba	-101	-84	-105	-91
saldo migracji zagranicznych	osoba	12	27	17	7

Tabela nr 14. *Saldo migracji ludności gminy Łapy.* Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

POBYT STAŁY			
	2019	2020	2021
Ilość zameldowań na pobyt stały	611	421	584
w tym cudzoziemców	4	7	2
Ilość zameldowań poza gminy	134	92	147
Ilość wymeldowani z pobytu stałego (liczba wymagań uwzględnia też ilość zgonów)	787	648	911
POBYT CZASOWY			
Ilość zameldowań na pobyt czasowy	224	110	155
w tym cudzoziemców	73	32	20
Ilość wymeldowani z pobytu czasowego	65	45	39
W tym cudzoziemców	8	3	0

Tabela nr 15. Saldo migracji ludności gminy Łapy . Źródło: Dane z Ewidencji Ludności UM Łapy

5.1.3 Wykształcenie ludności

Dane dotyczące wykształcenia pochodzą ze spisu powszechnego z 2011 roku.

Poziomy wykształcenia	Lata	Jednostka miary	Procenty
ogółem	2011	%	100
wyższe			15.6
średnie i policealne - ogółem			32.3
średnie i policealne - średnie zawodowe			19.0
średnie i policealne - policealne			3.1
średnie i policealne - średnie ogólnokształcące			10.2
zasadnicze zawodowe			19.8
gimnazjalne			6.0
podstawowe ukończone			23.3
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego			3.0

Tabela nr 16. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Łapy na 2011 r. Źródło: www.polskawliczbach.pl

Poziom wykształcenia – Gmina Łapy

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

Rycina nr 9. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Łapy na 2011 r.; Źródło: www.polskawliczbach.pl

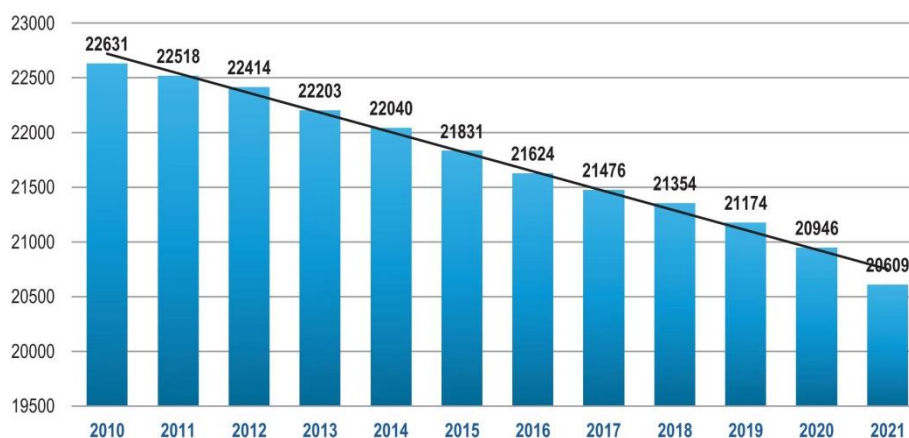
Analizując powyższe dane, wynika, że największą grupę stanowią ludzie posiadający wykształcenie średnie różnego typu, drugą grupą jest podstawowe ukończone a potem wykształcenie zasadnicze zawodowe. Najmniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym nieukończonym oraz policealnym i wyższym.

5.1.4 Rynek pracy

W gminie Łapy na 1000 mieszkańców pracuje 130 osób. 52,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 47,5% mężczyźni. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu miasta i gminy Łapy na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 879 osób, w tym: liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 350, mężczyzn 529. W porównaniu z analogicznym okresem w roku 2020 nastąpił spadek bezrobocia o 132 osób. Bezrobocie w 2020 roku 13,5%. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Łapy 1 233 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 609 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -624. 39,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Łapy pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 28,7% w przemyśle i budownictwie, a 14,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym.

5.2 Prognoza demograficzna

Przyjmując wyraźną tendencję spadkową liczby ludności w Polsce można założyć, iż liczba ludności gminy Łapy będzie nadal maleć. Biorąc pod uwagę ostatnich 10 lat i spadek ludności średnio o 168 osób rocznie to można przyjąć, iż z 20946 mieszkańców w 2020 roku liczba ta może spaść nawet do 19 261 osób w 2030 roku. Pominięto rok 2021 w obliczeniach średniej umieralności z okresu ostatnich lat, z uwagi na dodatkowe czynniki umieralności (epidemia covid-19) Dostępne jednak prognozy są bardziej optymistyczne i wskazują na mniejszy spadek populacji do 20 291 osób (w 2030 roku).

Rycina nr 10. Prognoza demograficzna Na podstawie Raportu o stanie gminy z 2021 r.

Spadek liczby ludności ma silny związek z trendem ogólnokrajowym, ale też i europejskim, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Ma na to wpływ głównie zmniejszanie się liczby urodzeń i zdecydowane przechylenie równowagi w kierunku osób po sześćdziesiątce. Zadaniem, które mogą spowolnić ten spadek jest prowadzenie sprawnej polityki prorodzinnej, zapewnienie miejsc pracy oraz podnoszenie standardów zamieszkania. Podkreślić jednak należy, że gmina Łapy ze względu na swoje położenie, w tym dobre skomunikowanie ze stolicą Województwa Podlaskiego zarówno kolejowe

(trasa E75), jak i drogowe (droga wojewódzka Nr 681), może być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Nie bez znaczenia dla atrakcyjności gminy Łapy jako miejsca do osiedlania się ludności jest fakt wybudowania, w ramach modernizacji drogi wojewódzkiej nr 681, dwupasmowej drogi łączącej miasta Łapy i Białystok a także trwająca modernizacja linii kolejowej wraz z czynnymi stacjami kolejowymi położonymi na terenie gminy. Z uwagi na powyższe znacząco zmniejszy się czas dojazdu pomiędzy głównymi miejscowościami, co już wpłynęło na zauważalny na rynku wzrost cen nieruchomości spowodowany zwiększonym zainteresowaniem osadnictwa w tym rejonie, w tym również przez osoby spoza terenu Gminy Łapy.

Biorąc pod uwagę cały powiat białostocki – tabela Nr 18 szacuje się wzrost liczby ludności na tym terenie. Ma to silne powiązanie z osiedlaniem się mieszkańców Białegostoku w powiecie białostockim. Ze względu na poprawę komunikacji drogowej z Białymstokiem, a także możliwością dojazdu koleją, gmina Łapy jest również bardzo atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla osób które planują wyprowadzenie się z miasta wojewódzkiego.

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2025	149 410	73 236	76 174	54 462	26 072	28 390	94 948	47 164	47 784
2030	150 615	73 738	76 877	54 906	26 230	28 676	95 709	47 508	48 201
2035	151 104	73 909	77 195	54 993	26 240	28 753	96 111	47 669	48 442

Tabela nr 17. Prognoza demograficzna na podstawie prognozy opracowanej na poszczególne lata dla powiatów i miast na prawach powiatu na lata 2011-2035; Źródło: www.stat.gov.pl

5.3. Zasoby i warunki zamieszkiwania ludności

5.3.1. Potencjał mieszkaniowy gminy (GUS, dane na lata 2017-2020)

Ogólna liczba mieszkań na rok 2020 wynosiła 7575, co dało 32 708 izb, przy powierzchni użytkowej mieszkań 598 026 m². W poprzednich latach kształtowało się to następująco:

	Jednos tka miary	2017	2018	2019	2020
Zasoby mieszkaniowe					
ogółem					
mieszkania		7504	7525	7551	7575
izby		32288	32418	32574	32708
powierzchnia użytkowa		587740	590857	594545	598026
w miastach					
mieszkania		5529,0	5545,0	5558,0	5571,0
izby		23129,0	23230,0	23313,0	23388,0
powierzchnia użytkowa		400414,0	402901,0	404995,0	407060,0
we wsi					
mieszkania		1975,0	1980,0	1993,0	2004,0
izby		9159,0	9188,0	9261,0	9320,0
powierzchnia użytkowa		187326,0	187956,0	189550,0	190966,0

Tabela nr 18. Zasoby mieszkaniowe, Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła w 2020 roku - 78,9 m² z czego na 1 osobę przypadało 27,6 m². W porównaniu natomiast do lat ubiegłych powyższe dane przedstawiały się następująco:

- 2019 r – 78,7m² pow. użytkowa 1 mieszkania, z czego na 1 osobę przypadało 27,2 m²,
- 2018 r – 78,5 m² pow. użytkowa 1 mieszkania, z czego na 1 osobę przypadało i 26,9 m²,
- 2017 r – 78,3 m² pow. użytkowa 1 mieszkania, z czego na 1 osobę przypadało 26,6 m².

Dla porównania można też przytoczyć dane dotyczące województwa, gdzie pow. użytkowa mieszkania wynosi 77,3 m², a dla kraju 74,50 m².

Jak wynika z powyższego, wskaźniki dot. mieszkań mają tendencję wzrostową, co może świadczyć o poprawie warunków mieszkaniowych, a tym samym wzrastaniu poziomu życia.

Przeciętna ilość izb na mieszkanie to 4,32 (w województwie – 4,02, a w kraju 3,82).

Przeciętna ilość osób na mieszkanie to 2,86 (w województwie – 2,52, a w kraju 2,55).

Dane za rok 2020 rok dotyczące wyposażenie mieszkań na terenie gminy Łapy w instalacje techniczno-sanitarne przedstawiają się następująco: 96,34% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 93,74% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp splukiwany, 91,21% mieszkań posiada łazienkę, 85,25% korzysta z centralnego ogrzewania, a 6,23% z gazu sieciowego.

5.3.2. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Zasobami mieszkaniowymi wchodzącymi w skład Mieszkaniowego Zasobu Gminnego jest 16 budynków, z czego 3 w całości stanowią własność Gminy Łapy (stan na rok 2018). Łączna powierzchnia lokali mieszkalnych wchodzących w skład Mieszkaniowych Zasobów Gminy Łapy wynosi 1 962 m², składa się na nią suma powierzchni 56 lokali, w tym 9 socjalnych.

Lp	Adres budynku	Rodzaj budynku	Liczba mieszkań w budynku należących do	
			MZG	Wszystkich
1.	Armii Krajowej 1	zabudowa wielorodzinna	8	42
2.	Kopernika 2	zabudowa wielorodzinna	8	42
3.	Kopernika 4	zabudowa wielorodzinna	2	45
4.	Sikorskiego 11	zabudowa wielorodzinna	2	30
5.	Sikorskiego 28	zabudowa wielorodzinna	11 (w tym 3 socjalne)	17
6.	Sikorskiego 30	zabudowa wielorodzinna	1	18
7.	Sikorskiego 32	zabudowa wielorodzinna	8	18
8.	Spółdzielnia 2	zabudowa wielorodzinna	3	18
9.	Spółdzielnia 6	zabudowa wielorodzinna	5	18
10.	3-go Maja 33	kontener	4	5
11.	3-go Maja 37	zabudowa jednorodzinna	5 (w tym 5 socjalne)	1
12.	Dolna 5	zabudowa jednorodzinna	1 (w tym 1 socjalne)	2
13.	Cmentarna 46A	zabudowa wielorodzinna	2	55
14.	Cmentarna 46B	zabudowa wielorodzinna	1	54
15.	Cmentarna 46D	zabudowa wielorodzinna	1	45
16.	Górna 1	zabudowa wielorodzinna	1	72
17.	Ogółem		56 w tym 9 socjalnych	458

Tabela nr 19. Mieszkaniowe Zasoby Gminy Łapy; Źródło: uchwała Nr XLIII/381/18 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 23 marca 2018 r.

Ponadto zasoby mieszkaniowe również stanowi zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, którą zarządzają:

- Spółdzielnia Mieszkaniowa Kolejarz w Łapach, Nowy Rynek 15, 18-100 Łapy;
- Spółka „DOMY” sp. z o.o. 18-100 Łapy, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 9A. Wykaz Wspólnot Mieszkaniowych administrowanych w Łapach przez ww. spółkę:
 - nieruchomości Sikorskiego 5,
 - nieruchomości Sikorskiego 9,
 - nieruchomości Mała 7,
 - nieruchomości Mała 9,
 - nieruchomości Mała 11,
 - nieruchomości Mała 13,
 - nieruchomości Mała 15,
 - bloku przy ul. Małej 17,
 - nieruchomości Mała 19,
 - nieruchomości Długa 68,
 - bloku Sikorskiego 72,
 - bloku Sikorskiego 74,
 - bloku Sikorskiego 78 A,
 - ul. Sikorskiego 13,
 - przy ul. Kopernika 2,
 - przy ul. Kopernika 4,
 - przy ul. Armii Krajowej 2,
 - przy ul. Sikorskiego 11,
 - przy ul. Sikorskiego 28,
 - przy ul. Sikorskiego 30,
 - przy ul. Sikorskiego 32,
 - przy ul. Spółdzielczej 2,
 - przy ul. Spółdzielczej 6,
 - ul. Główna 32,
 - ul. Warszawska 31.

Pozostałą zabudowę mieszkaniową tworzy zabudowa indywidualna – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i budynki mieszkalne zlokalizowane w zabudowie zagrodowej.

5.3.3. Ruch budowlany

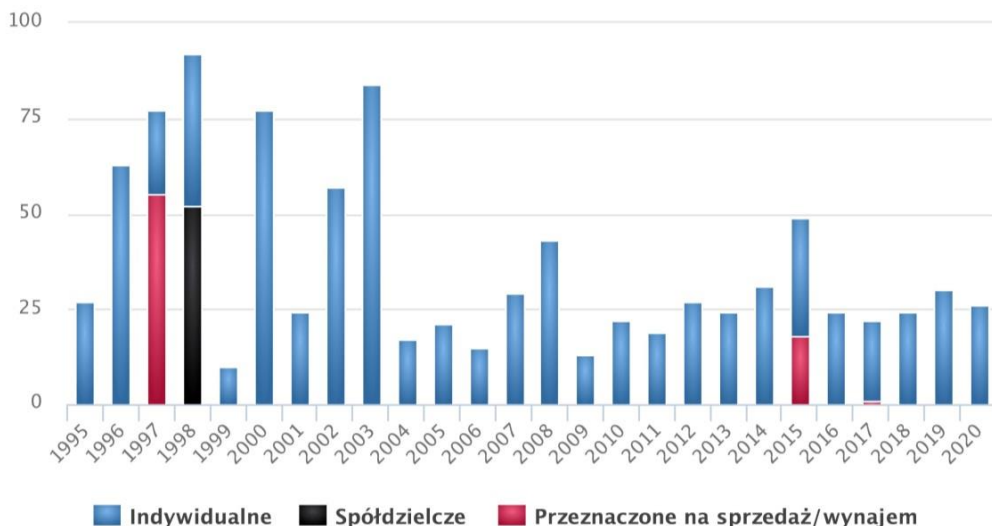
W 2019 r. do Starostwa Powiatowego w Białymstoku wpłynęło 75 zgłoszeń budowy. Wydanych zostało ogółem 155 pozwoleń na budowę w tym: budynki mieszkalne – 43 (34 z wniosków osób fizycznych i 9 z wniosków osób prawnych), pozostałe to budynki gospodarcze, 1 obora, sieci, instalacje, rozbiórki.⁵

W roku 2020 r. do Starostwa Powiatowego w Białymstoku wpłynęły 124 zgłoszenia (w tym 24 zgłoszenia sieci oraz 80 zgłoszeń robót budowlanych) dotyczące Gminy Łapy. W Gminie Łapy dla wniosków złożonych w roku 2020 r. zostało wydanych ogółem 188 pozwoleń na budowę w tym: budynki mieszkalne obejmowały 35 wnioski o pozwolenie na budowę (35 z wniosków osób fizycznych i 0 z wniosków osób prawnych). Pozostałe wnioski o pozwoleniu na budowę obejmowały budynki gospodarcze, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy oraz rozbiórki.

⁵ Źródło: Starostwo Powiatowe w Białymstoku

Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2020 roku wyniosła 26, co daje w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - 1,2.

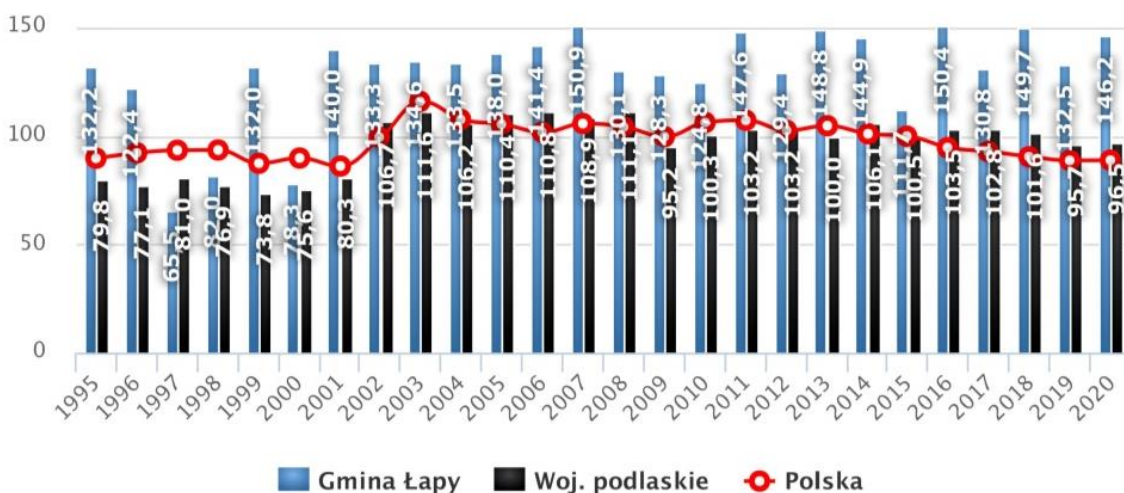
Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 1995-2020
(na podstawie danych GUS)

Rycina nr 11. Liczba mieszkań oddanych do użytku 1995-2020, Źródło: www.polskawliczbach.pl

Łączna powierzchnia użytkowa w lokalach oddanych w 2020 roku – 3801 m²
Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanych w 2020 roku – 146,2 m²

Powierzchnia (m²) nieruchomości oddanych do użytku w latach 1995-2020
(na podstawie danych GUS)

Rycina nr 12. Powierzchnia (m²) nieruchomości oddanych do użytku w latach 1995-2020, Źródło: www.polskawliczbach.pl

5.4. Opieka społeczna

Instytucjami świadczącymi opiekę socjalną na terenie miasta są przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, 18-100 Łapy, ul. Główna 50. W ramach struktury MOPS w Łapach działa również Świetlica Socjoterapeutyczna „Świat w kolorach”, która jest placówką wsparcia dziennego dysponującą 50-cioma miejscami.

Ich praca wspierana jest też przez mniejsze ośrodki i instytucje:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łapach, 18-100 Łapy, ul. Główna 50,

- Dom Pomocy Społecznej w Uhowie, 18-100 Uhowo, Surażska 67,
- Centrum Integracji Społecznej Przystań w Łapach, 18-100 Łapy, Leśnikowska 54,
- Klub Integracji Społecznej „Sukces w działaniu”, adres jw.,
- Dzienny Dom "SENIOR+", adres jw.,
- Centrum opiekuńczo-mieszkalne w Daniłowie Dużym.

MOPS po przeprowadzeniu oceny sytuacji swoich beneficjentów udziela im pomocy w formach dostosowanych do potrzeb. Główne powody przyznawania pomocy to ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz kwestie związane z ochroną macierzyństwa i wielodzietnością.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką pobytu dziennego osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie. Podstawowym celem placówki jest poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, podtrzymywanie umiejętności samodzielnego życia, podnoszenie poziomu zaradności życiowej, sprawności psycho-fizycznej, rozwój kulturalny i osobowościowy.

Klub Integracji Społecznej „Sukces w działaniu” (KIS) to jednostka, której celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań mających na celu przygotowanie tych osób do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Dzienny Dom "SENIOR+" to placówka wsparcia dziennego, która funkcjonuje w Łapach od listopada 2015r. To forma wsparcia przeznaczona dla osób powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo zamieszkujących na terenie miasta i gminy Łapy. Dzienny Dom „SENIOR+” zapewnia 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. Przez cały rok dostępnych było 30 miejsc.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez GUS w 2020 r. wydatki związane z pomocą społeczną i polityką społeczną wyniosły 9,5 mln zł, w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi to ok. 440 zł i stanowi 9,3% wydatków budżetowych gminy.

W związku ze starzeniem się społeczeństwa działania na rzecz opieki społecznej powinny być rozwijane i wspierane, uwzględniając ich dostępność komunikacyjną oraz znaczenie ponadlokalne.

Należy tu wspomnieć, iż w Daniłowie Dużym zakończono budowę centrum opiekuńczo-mieszkalnego. Centrum mieści 5 pokoi 2-osobowych z łazienką, 2 pokoje 1-osobowe z łazienką, pokój kąpielowy, salę rehabilitacyjną, salę terapeutyczną, łazienkę ogólnodostępną, brudownik, pralnię, magazyn pościeli, pomieszczenie porządkowe, pokój administracyjny, pokój pielęgniarki, hol, salę wielofunkcyjną, zaplecze kuchenne (pełna kuchnia). Znajdzie tu swój dom 12 osób z różnymi niepełnosprawnościami, które będą korzystać z całodobowego zamieszkania. Z kolei 6 dorosłych osób m.in. po wylewach, po zawałach i wypadkach będzie przebywać w centrum w ciągu dnia i korzystać z usług dziennych. Dodatkowo, osoby z niepełnosprawnościami otrzymają w tym miejscu wsparcie w zakresie potrzeb zdrowotnych, opiekuńczych, pielęgnacyjnych, rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji społecznych. W centrum będą zatrudnieni specjaliści m.in. fizjoterapeuci, rehabilitanci, terapeuci, psycholog i instruktor terapii zajęciowej oraz kadra pomocnicza.

5.5 Ochrona zdrowia

5.5.1. Szpitale

Główną jednostką świadczącą usługi w zakresie opieki zdrowotnej jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach. W ramach zakładu wyodrębnione są trzy zakłady lecznicze: szpital, przychodnie oraz Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy. Szpital

posiada Szpitalny Oddział Ratunkowy oraz lądowisko dla śmigłowców Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Szpital zlokalizowany jest przy ul. Korczaka 23 w Łapach. Dysponuje też budynkiem znajdującym się przy ul. Piaskowej, gdzie zlokalizowana jest część przychodni. Placówka szpitalna posiada 151 łóżek (dane na rok 2019 r.), a przy szpitalu funkcjonuje 19 poradni. W 2019 roku zostało otworzone nowe skrzydło budynku, do którego została przeniesiona część zabiegowa szpitala: blok operacyjny (gdzie mimo braku oddziału położniczo – ginekologicznego ponownie zaczęto wykonywać zabiegi ginekologiczne), oddział chirurgiczny (30 łóżek), oddział anestezjologii i intensywnej terapii (4 łóżka), pracownia endoskopii i centralna sterylizatornia. W SP ZOZ Łapy pracuje 230 lekarzy różnych specjalności. Dzięki dofinansowaniu szpital dokonuje znaczących modernizacji i podnosi standardy świadczonych usług oraz poszerzył w ostatnich latach swoją działalność. Wskazane jest zachowanie tego trendu, zarówno ze względu na ważny wpływ na poziom życia mieszkańców, ale też na ponadlokalne znaczenie placówki.

5.5.2. Przychodnie

Poza przychodniami funkcjonującymi w ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łapach, działają też przychodnie niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej w ramach usług NFZ oraz przychodnie prywatne różnych specjalizacji. Na terenie gminy Łapy funkcjonuje 13 poradni, które w 2020 roku udzieliły 144 597 porad lekarskich (z czego 96 850 porad dotyczyły podstawowej opieki zdrowotnej). W gminie istnieje również rozbudowany system opieki stomatologicznej, zarówno prywatny jak i świadczący usługi w ramach kontraktów NFZ.

5.5.3. Apteki

Z danych GUS-u wynika, że ilość aptek utrzymuje się w gminie na podobnym poziomie od wielu lat i wynosi 9 (2020 rok). Na 1 aptekę przypada 2406 osób w gminie.

5.6. Edukacja

5.6.1. Opieka nad dziećmi do lat 3 jest zapewniona poprzez:

- Żłobek w Łapach prowadzony przez Gminę Łapy,
- Żłobek „Malucholandia” prowadzony przez Stowarzyszenie „KUL-TURYSTA” z siedzibą w Łapach (został przekształcony z Klubu Urwisa i rozpoczął funkcjonowanie od 29.08.2018 r.).

Żłobek gminny przystosowany jest do opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi.

Placówki te w 2021 r. dysponowały łącznie 95 miejscami (w 2019 -90 miejscami):

- 50 miejsc w żłobku w Łapach,
- 45 miejsc w żłobku „Malucholandia”

Na dzień 1 stycznia 2021 r do żłobka w Łapach uczęszczały 23 dziewczynki i 27 chłopców, w tym 7 dzieci z terenów wiejskich, zaś do żłobka „Malucholandia” 21 dziewczynek i 23 chłopców, w tym 9 dzieci z terenów wiejskich (20,4 % wszystkich dzieci).

Na dzień 31 grudnia 2021 r. do żłobka w Łapach uczęszczało 24 dziewczynek i 26 chłopców, w tym 8 dzieci z terenów wiejskich, zaś do żłobka „Malucholandia” 16 dziewczynek i 25 chłopców, w tym 5 dzieci z terenów wiejskich (12,2 % wszystkich dzieci). Wszystkie dostępne miejsca były zajęte.

5.6.2. Przedszkola

Liczba dzieci systematycznie rośnie. Z danych statystycznych GUS-u wynika, iż w 2017 r. liczba dzieci w wieku 3-6 lat wynosiła 503, w 2018 roku 510, natomiast w roku 2020 wynosiła już 592.

W roku 2018 w gminie Łapy mieściły się 2 przedszkola, w których do 17 oddziałów uczęszczało 400 dzieci (194 dziewczynki oraz 206 chłopców). Dostępne były 403 miejsca. Dla porównania w 2008 roku w gminie Łapy mieściły się 2 przedszkola, w których do 15 oddziałów uczęszczało 361 dzieci (192 dziewczynki oraz 169 chłopców). Dostępnych było 370 miejsc.⁶

W kolejnych latach nastąpił wzrost takiej formy opieki i w 2021 roku wychowaniem przedszkolnym objęto 756 dzieci (w 2019 r. - 667 dzieci), z tego 664 w jednostkach gminnych w 27 oddziałach przedszkolnych (średnio wypadało 24 uczniów na jeden oddział), a w jednostce niepublicznej 92 dzieci (Przedszkole nr 1 w Łapach – 185 dzieci, Przedszkole nr 2 w Łapach – 218, Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach – 71, Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach – 59, Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej – 64, Szkoła Podstawowa w Uhowie – 43 i Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej – 24) i 92 w oddziałach przedszkolnych w niepublicznej Katolickiej Szkole Podstawowej w Łapach⁷.

- **Przedszkola samorządowe:**

- Przedszkole nr 1 w Łapach – ul. Polna 27, 18-100 Łapy
- Przedszkole nr 2 w Łapach – ul. Cmentarna 23, 18-100 Łapy

W 5 szkołach podstawowych znajdują się oddziały przedszkolne - Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach, Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach, Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej, Szkoła Podstawowa w Uhowie, Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej.

- **Przedszkola prywatne:** W ramach funkcjonowania niepublicznej Katolickiej Szkoły Podstawowej w Łapach funkcjonuje również oddział przedszkolny.

Transport uczniów

Dowóz uczniów do szkół do końca września 2021 r. realizowany był przez pojazdy gminne, którymi zarządzała Szkoła Podstawa w Płonce Kościelnej, a od 1 października 2021 r. przez firmę zewnętrzną, która dzierżawiła autobusy gminne i obejmował następujące jednostki: do Szkoły Podstawowej w Płonce Kościelnej dowożono 52 uczniów, do Szkoły Podstawowej w Łupiance Starej 52, do Szkoły Podstawowej nr 2 w Łapach 79, do Przedszkola nr 2 w Łapach 5 uczniów. Ponadto do ośrodków dla uczniów niepełnosprawnych dowoziły pojazdy gminne zarządzane przez Szkołę Podstawową w Płonce Kościelnej 10 uczniów. Dodatkowo z rodzicami były zawarte umowy na dowożenie do szkół i przedszkoli 7 uczniów niepełnosprawnych.

Inwestycje

Zgodnie z Uchwałą Nr LII/400/22 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 lutego 2022 roku w sprawie zmian Wieloletniego Programu Finansowania Gminy Łapy na lata 2022-2025 zaplanowano w latach 2019-2022 rozbudowę istniejącego Przedszkola Samorządowego nr 2 w Łapach, a także w latach 2021 - 2023 poprawę dostępności do wysokiej, jakości edukacji przedszkolnej w gminie.

5.6.3. Szkoły podstawowe i gimnazja

5.6.3.1. Szkoły podstawowe

- 1) w gminie Łapy funkcjonuje 6 publicznych szkół podstawowych (dane na 2019 r.):
 - a) Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach, ul. Polna 9, 18-100 Łapy,
 - b) Szkoła Podstawowa nr 2 w Łapach, ul. Piękna 17, 18-100 Łapy,

⁶ Źródło: www.polskawliczbach.pl

⁷ Raport o stanie Gminy Łapy za 2019 r. i za 2021 r.

- c) Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach, ul. Letnia 1, 18-100 Łapy,
 - d) Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej, Płonka Kościelna 82,
 - e) Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej, Łupianka Stara 1,
 - f) Szkoła Podstawowa w Uhowie, ul. Cmentarna 2, 18-100 Uhowo;
- 2) w 2 szkołach funkcjonowały oddziały integracyjne - Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach i Szkoła Podstawowa nr 2 w Łapach;
 - 3) w jednej szkole funkcjonował oddział specjalny - Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach;
 - 4) w 2021 roku 4 uczniów korzystało z nauczania indywidualnego - Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach – 2 uczniów, Szkoła Podstawowa nr 2 w Łapach – 1 uczeń i Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej – 1 uczeń;
 - 5) w gminie funkcjonuje również niepubliczna szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi - Katolicka Szkoła Podstawowa w Łapach przy ul.. Matejki 10, 18-100 Łapy.

Łącznie obowiązek szkolny w 2021 r. średnio spełniało 1 286 uczniów w 81 oddziałach w szkołach publicznych (średnio wypadało 16 uczniów na jeden oddział) i 154 uczniów w szkole niepublicznej. Szkołą publiczną z największą liczbą uczniów wynoszącą 570 była Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Świętego Jana Pawła II w Łapach, a szkołą z najmniejszą liczbą uczniów wynoszącą 97 była Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej. W 2021 r. szkoły podstawowe ukończyło 196 uczniów. Łącznie we wszystkich gminnych szkołach promocji do następnej klasy nie otrzymało 4 uczniów, z tego z powodu ocen niedostatecznych z jednego przedmiotu 1 uczeń, z trzech przedmiotów 2 uczniów i z czterech 1 uczeń.

We wrześniu 2021 r. nowy rok szkolny rozpoczęło łącznie 1 442 uczniów, z tego 1 287 w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Łapy i 155 uczniów w niepublicznej Katolickiej Szkole Podstawowej.⁸

5.6.3.2. Gimnazja

W związku z reformą oświaty – działalność placówek publicznych gimnazjalnych istniała do 31.08.2019 r. w Gimnazjum nr 1 w Łapach, a także w 2 szkołach funkcjonowały oddziały gimnazjalne - Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach i Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej,

5.6.4. Szkoły ponadpodstawowe:

5.6.4.1. Placówki oświatowe z zakresu szkolnictwa ponadpodstawowego:

- 1) I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza, ul. Bohaterów Westerplatte 10, 18-100 Łapy
- 2) Zespół Szkół Mechanicznych, im. Stefana Czarneckiego w Łapach, ul. Władysława Sikorskiego 68, 18-100 Łapy, w ramach którego funkcjonuje:
 - a) Technikum Zawodowe,
 - b) II Liceum Ogólnokształcące,
 - c) Branżowa szkoła I stopnia,
 - d) Szkoła Policealna,
 - e) Liceum dla dorosłych.
- 3) Centrum Kształcenia Zawodowego w Łapach

5.6.4.2. Licea ogólnokształcące:

W gminie Łapy zlokalizowane są dwa licea ogólnokształcące, z dostępnych danych dotyczących I Liceum Ogólnokształcącego w 2021/2022 roku w 7 oddziałach uczyło się

⁸ Raport o stanie Gminy Łapy za 2021 r.

203 uczniów (w roku 2020/2021 - 184). W 2021 zarejestrowano 24 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w gminie Łapy w ramach 2 liceów ogólnokształcących, w 20 oddziałach uczyło się 584 uczniów (348 kobiet oraz 236 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 196 absolwentów.

5.6.4.3. Technika

W gminie Łapy znajduje się jedno technikum, w którym w 2021/2022 roku w 21 oddziałach uczyło się 387 uczniów. W 2021 zarejestrowano 50 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w gminie Łapy w technikum było 13 oddziałach uczyło się 362 uczniów (65 kobiet oraz 297 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 71 absolwentów.

Kierunki kształcenia:

- technik budownictwa,
- technik elektryk,
- technik hotelarstwa,
- technik informatyk,
- technik mechanik,
- technik pojazdów samochodowych,
- technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej.

5.6.4.4. Centrum Kształcenia Zawodowego w Łapach

W roku szkolnym 2020/2021 Centrum Kształcenia Zawodowego w Łapach realizowało praktyczną naukę zawodu dla 215 uczniów z Zespołu Szkół Mechanicznych w Łapach oraz kwalifikacyjne kursy zawodowe dla 167 słuchaczy.

Przeprowadzono egzaminy zewnętrzne potwierdzające kwalifikacje zawodowe w następującej specjalności: technik elektryk, technik mechanik, blacharz samochodowy, rolnik, technik rolnik, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie.

Wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnego rynku pracy CKZ w Łapach organizuje m.in. kursy: „Spawacz metodą MAG”, „Operator koparko ładowarki”, „Obsługa wózków jezdniowych”, „Technolog robót wykończeniowych w budownictwie”.

Centrum Kształcenia Zawodowego jest placówką uprawnioną do prowadzenia kursów w zakresie bezpiecznego użytkowania butli, obsługi wózków jezdniowych platformowych, ciągnikowych, pchających, obsługi wózków jezdniowych unoszących.

Centrum Kształcenia Zawodowego organizuje kursy podstawowe i ponadpodstawowe w zakresie spawania gazowego, drutem proszkowym w osłonie gazu aktywnego, elektrodą proszkową ordzeniu metalicznym, łukowego elektrodą otuloną i elektrodą topliwą w osłonie gazów aktywnych MAG, MIG, elektrodą nietopliwą osłonie gazu obojętnego TIG. Dysponuje również prawem do egzaminowania spawaczy po kursach o charakterze podstawowym i ponadpodstawowym oraz do okresowej weryfikacji spawaczy.

Placówka pełni ważną rolę w lokalnym środowisku. W dobie rosnącego bezrobocia Centrum umożliwia ludziom poszukującym pracy przekwalifikowanie się, zwiększając tym samym ich szansę na możliwość zatrudnienia. Absolwenci ZSM w Łapach mogą uzyskać dodatkowe kwalifikacje zawodowe, przez co zwiększa się ich atrakcyjność na rynku pracy.

5.6.4.5. Szkoła Policealna

Szkoła funkcjonuje w ramach Zespołu Szkół Mechanicznych, im. Stefana Czarneckiego w Łapach i kształci w kierunkach:

- technik administracji,
- technik BHP.

5.6.4.6. Branżowa szkoła I stopnia

Szkoła funkcjonuje w ramach Zespołu Szkół Mechanicznych, im. Stefana Czarneckiego w Łapach i kształci w kierunkach:

- mechanik pojazdów samochodowych,
- monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie,
- operator obrabiarek skrawających.

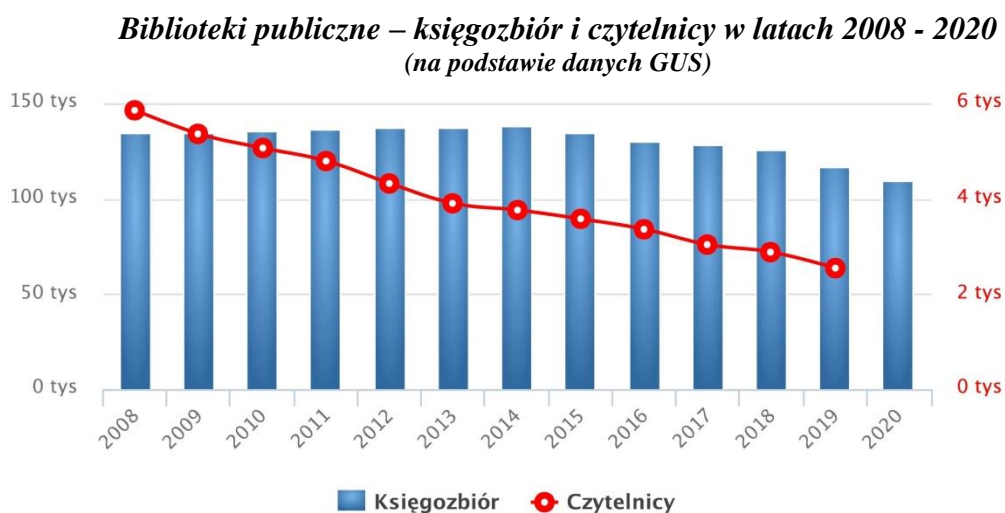
W szkole branżowej istnieje 2 oddziały, w którym uczy się 22 uczniów.

5.7. Kultura i sztuka

5.7.1. Biblioteki

Na terenie gminy Łapy funkcjonuje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy z siedzibą w Łapach oraz 3 filie biblioteczne we wsiach: Daniłowo Duże, Płonka Kościelna, Uhowo.

Żadna z bibliotek nie jest połączona z ośrodkiem kultury ani z inną instytucją. Warunki lokalowe filii wiejskich są zadawalające. Filie w Płonce Kościelnej i Uhowie mieszczą się w budynkach Wiejskich Domów Kultury, biblioteka w Daniłowie ma swoje miejsce w budynku byłej szkoły podstawowej. Budynek biblioteki głównej w Łapach przeszedł w 2019 roku kapitalny remont pomieszczeń. Dzięki pozyskanym środkom europejskim i krajowym budynek biblioteki głównej został zmodernizowany, dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, pochylnia).

Rycina nr 13. Biblioteki publiczne – księgozbiór i czytelnicy w latach 2008 - 2020 Źródło: www.polskawliczbach.pl

5.7.2 Ośrodki kultury:

- 1) Dom Kultury w Łapach (budynek dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych);
- 2) Wiejski Dom Kultury w Płonce Kościelnej;
- 3) Wiejski Dom Kultury w Uhowie;
- 4) Wiejski Dom Kultury w Łapach-Szołajdach;
- 5) Świetlica Wiejska w Łupiance Starej;
- 6) Świetlica Wiejska w Bokinach.

Działające w gminie ośrodki kultury organizują dużą ilość imprez. Niektóre z nich mają charakter cykliczny. Propozycje kulturalne we wszystkich placówkach kultury kierowane są pod adresem całej społeczności. Odbiorcami imprez, a także zajęć stałych poza dziećmi i młodzieżą są również dorośli mieszkańcy gminy. Stałymi formami pracy są m.in. teatry, pracownie plastyczne, grupy taneczne, chóry. W ramach tych placówek

prowadzone są przedstawienia, koncerty, ferie oraz warsztaty. Dzieciom i młodzieży podczas ferii zimowych oraz wakacji letnich zapewniona jest opieka i aktywny wypoczynek. Organizowanych jest też szereg popularnych imprez masowych i plenerowych typu festynowego.

Ważne miejsce w działalności Domu Kultury a zwłaszcza placówek terenowych zajmuje tradycja ludowa i folkowa. Aktywnie działają zespoły śpiewacze: Łupinianki w Łupiance Starej i Płonkowanie w Płonce Kościelnej. Placówki terenowe poprzez organizację imprez i zajęcia stałe przyczyniają się do promocji i rozwoju kultury na terenach wiejskich Gminy Łap, ściśle współpracując z organizacjami i instytucjami w swoim środowisku.

Ogółem w 2019 Dom Kultury i placówki terenowe zorganizowały 65 imprez. Wszystkie placówki terenowe aktywnie współpracowały z jednostkami OSP, Kołami Gospodyń oraz z różnymi stowarzyszeniami działającymi na terenie danych miejscowości.

W kolejnych latach powodu obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa działalność Domów Kultury i świetlic była albo niemożliwa, albo bardzo utrudniona. W związku z powyższym przytaczane są dane reprezentatywne przy normalnym trybie działania.

Imprezy organizowane przez jednostki w 2020 roku oraz liczba uczestników:

- imprezy ogółem: 67 (uczestnicy: 13 350),
- seanse filmowe: 2 (uczestnicy: 250),
- wystawy: 2 (uczestnicy: 8 300),
- festiwale i przeglądy artystyczne: 1 (uczestnicy: 3 000),
- koncerty: 4 (uczestnicy: 310),
- prelekcje, spotkania, wykłady: 1 (uczestnicy: 11),
- imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 3 (uczestnicy: 53),
- konkursy: 12 (uczestnicy: 200),
- pokazy teatralne: 1 (uczestnicy: 40),
- interdyscyplinarne: 3 (uczestnicy: 583),
- warsztaty: 15 (uczestnicy: 237),
- inne: 23 (uczestnicy: 366)⁹.

5.7.3. Obiekty historyczne, do najważniejszych budynków należą:

- dom Etkunów z lat 20-tych XX wieku przy ul. Spółdzielczej w Łapach,
- osiedle kolejarskie „Wygwizdowo” - 4 drewniane domy mieszkalne z 1924 roku,
- osiedle kolejarskie Łapy (Osse) - 27 murowanych domów mieszkalnych z lat 30-tych XX wieku,
- wieża ciśnień w zespole dworca kolejowego z początku XX w.,
- dwór w Łupiance Nowej z końca XIX w.

5.8. Religia

5.8.1. Obiekty sakralne:

- kościół w Bokinach, należący do Parafii pw. Najświętszego Serca Jezusowego - murowany, zbudowany w latach 1958-1965,
- kościół przy ul. J. Matejki 10 w Łapach, Parafia pw. Świętego Krzyża,
- kościół w Łapach (Osse), Parafia pw. św. Jana Chrzciciela - po uzyskaniu zezwolenia na budowę kościoła w 1983 r. mieszkańcy części miasta Łapy, Gąsówki Starej (kolonia) i Gąsówki-Osse wybudowali tymczasową drewnianą

⁹ Raport o stanie Gminy Łapy za 2019 r.

kaplicę. Kościół murowany pw. św. Jana Chrzciciela wybudowany został w latach 1983-1985,

- kościół przy ul. 3-go Maja 8 w Łapach, Parafia pw. św. Ap. Piotra i Pawła – murowany, neobarokowy z lat 1918-27. Został zaprojektowany przez architekta Kazimierza Skórewicza (autora m.in. gmachu Sejmu). Kościół stanowi połączenie stylu romańskiego z gotykiem o zabarwieniu zakopiańskim,
- kościół przy ul. Kościelnej 64 w Płonce Kościelnej, Parafia pw. św. Michała Archanioła - z ok. 1905 r. Wewnątrz świątyni obraz Matki Bożej Płonkowskiej „Królowej Młodzieży” namalowany na płótnie w 1658 r., otoczony kultem od 1673 roku. Został koronowany w 1985 r. Legenda głosi, że do kościoła trzy razy pielgrzymował Jan III Sobieski. Przed kościołem usytuowany jest pomnik króla Jana III Sobieskiego który, jak głoszą niektóre przekazy, przybył do słynącego łaskami Sanktuarium przed odsieczą wiedeńską. Obecna świątynia utrzymana jest w neogotyckim stylu i pochodzi z początków XX wieku, po starszej – drewnianej – zachowała się jedynie dzwonnica z 1800 roku. Sanktuarium Maryjne w Płonce Kościelnej od wieków nazywane jest Jasną Górą Podlasia. W jego pobliżu znajduje się również źródło słynące z łaski uzdrowień,
- kościół p.w. św. Wojciecha w Uhowie – murowany, z lat 1914-19, zbudowany w stylu neogotyckim.

5.8.2. Kapliczki przydrożne:

Na terenie całej Gminy Łapy licznie występują kapliczki i krzyże przydrożne, wiele z nich ma dużą wartość artystyczną. Ich historia związana jest z ciągle kultywowaną tradycją i wynikających z niej zachowań, jak np.: pożegnanie zmarłych w ostatniej drodze czy odprawianie nabożeństw majowych. Na terenie gmin znajdują się:

- XIX-wieczna kapliczka Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Gaśówce-Osse,
- trzy Krzyże w Łapach-Szołajdach,
- kapliczka w Łapach-Dębowinie,
- kapliczki Drogi Różańcowej we wsi Płonka Kościelna.

5.8.3. Cmentarze i pomniki:

- cmentarz rzymskokatolicki z 1908 r. w Łapach,
- pomnik Jana III Sobieskiego w Płonce Kościelnej,
- pomnik Bohaterskich Dzieci Polskich poświęcony pamięci dzieci polskich; które zginęły w czasie II wojny światowej w Wólce Waniewskiej,
- pomnik ppłk. Stanisława Nilskiego-Łapińskiego w Łapach,
- pomnik Niepodległości w Łapach,
- pomnik „Krzyż Sybiraków” w Łapach,
- cmentarz ewangelicko-augsburski i prawosławny w Łapach (Osse),
- cmentarz przykościelny i rzymskokatolicki w Płonce Kościelnej,
- cmentarz rzymskokatolicki w Uhowie.

5.9 Sport i rekreacja

Większość ogólnodostępnych obiektów sportowych znajduje się w zasobach Ośrodka Kultury Fizycznej - jednostki budżetowej powołanej do upowszechniania kultury fizycznej, oraz stowarzyszeń sportowych, działających na terenie gminy. Są to m.in:

- o Stadion Miejski w Łapach w skład, którego wchodzi:
 - korty betonowe,
 - boiska trawiaste,
 - boisko do piłki plażowej,

- boisko do siatki nożnej,
- bieżnia,
- rzutnia lekkoatletyczna,
- boisko trawiaste w Uhowie,
- plaża miejska w Uhowie,
- boisko „Orlik”,
- siłownia miejska;
- o Ośrodek Kultury Fizycznej administruje obiektami sportowymi:
 - Stadion Miejski w Łapach (ul. Leśnikowska 18a),
 - baseny letnie w Płonce Kościelnej,
 - tereny rekreacyjne nad rzeką Narew w Uhowie,
 - kompleks boisk „Moje Boisko Orlik 2012”,
 - siłownia miejska, ul. Jana Matejki 19.

Na Stadionie Miejskim znajdują się dwa boiska do piłki nożnej pełnowymiarowe i trzy boiska treningowe do piłki nożnej, boisko do siatkówki plażowej, dwa korty tenisowe asfaltowe, bieżnia lekkoatletyczna o żuźlowej nawierzchni. Z obiektów każdego dnia korzystają mieszkańcy gminy Łapy – dzieci i młodzież, trenująca w stowarzyszeniach sportowych (głównie stowarzyszenia piłkarskie – około 220 osób), biegacze.

W ramach utrzymania obiektu i zapewnienia bezpiecznego korzystania z niego przez mieszkańców na bieżąco prowadzone są prace remontowe i modernizacje.

Baseny Letnie dostępne są dla mieszkańców w okresie letnim. Na obiekcie znajdują się dwa baseny: większy o wymiarach 25x12,5 m, mniejszy dla dzieci o wymiarach 10x5 m. Z obiektów korzystają nie tylko mieszkańcy gminy Łapy, ale również mieszkańcy ościennych gmin.

W sezonie letnim na basenach w Płonce Kościelnej w okresie od 26 czerwca 2021r. Do 31 sierpnia 2021 r. wystawiono 3734 paragony, co świadczy o dużej popularności takiej formy rekreacji.

W 2019 roku oddano do użytku Tereny Rekreacyjne nad rzeką Narew w Uhowie wraz z sauną. Na obiekcie do dyspozycji mieszkańców znajdują się:

- siłownia zewnętrzna,
- plac zabaw,
- wieża widokowa,
- pomost z wiatą,
- miejsce rekreacyjne na grilla,
- boisko do siatkówki plażowej.

W sezonie letnim na obiekcie funkcjonuje wypożyczalnia kajaków. W okresie zimowym mieszkańcy mogą skorzystać z sauny suchej. W latach 2020-2021 w okresie od 13.06. do 31.08.2020 roku skorzystało 4391, a w całym roku 2021 ok. 3927 osób.

W Kompleksie Boisk „Moje Boisko Orlik 2012” zlokalizowanych przy ul. Żwirki i Wigury w Łapach, dostępne są dwa boiska. Boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią z trybunami i boisko wielofunkcyjne, na którym można uprawiać kilka dyscyplin: koszykówkę, siatkówkę, tenis ziemny, piłkę ręczną.

Od 2020 roku funkcjonuje w ramach działalności Ośrodka Kultury Fizycznej siłownia miejska. Pracownicy OKF wyremontowali puste pomieszczenia w budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 przy ulicy Jana Matejki na potrzeby siłowni. Zakupiono maszyny i urządzenia siłowe, które przeszły proces certyfikacji.

W obiekcie siłowni do dyspozycji mieszkańców dodatkowo są dwie szatnie oraz dwie łazienki z prysznicami.

Ponadto oprócz obiektów zarządzanych przez Ośrodek Kultury Fizycznej na terenie Miasta i Gminy Łapy znajduje się szereg innych obiektów stanowiących bazę sportowo-rekreacyjną dostępną na mieszkańców:

- wielofunkcyjne boisko sportowe: 2 boiska do koszykówki, boiska do piłki ręcznej i siatkowej, boisko do gry w piłkę nożną, boisko do tenisa ziemnego, plac zabaw i boisko trawiaste, Plac Street Workout - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Papieża Jana Pawła II w Łapach, z lokalizacją przy ul. Polnej i Matejki,
- sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne, boisko dla dzieci młodszych, bieżnia lekkoatletyczna 3-torowa, elementy siłowni zewnętrznej, plac zabaw - Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej,
- sala sportowa - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Łapach,
- sala sportowa w szkole oraz boisko trawiaste z bramkami, boisko asfaltowe do koszykówki, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, boisko trawiaste do piłki siatkowej, karuzela, betonowy stół do tenisa i stoły do gry w szachy - Szkoła Podstawowa w Uhowie,
- boisko do gry w piłkę nożną i siatkową - Szkoła Podstawowa w Bokinach,
- boisko do piłki nożnej, plażowej piłki siatkowej, zielona sala, bieżnia i skocznia w dal - Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej,
- sala gimnastyczna, siłownia, stadion lekkoatletyczny z kortami i strzelnicą - I Liceum Ogólnokształcące w Łapach,
- sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne, siłownia zewnętrzna oraz bieżnia i skocznia w dal Zespół Szkół Mechanicznych im. Stefana Czarnieckiego w Łapach,
- sala gimnastyczna, siłownia zewnętrzna, boisko wielofunkcyjne - Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach /Stowarzyszenie Przyjaciół Osse,
- siłownia zewnętrzna, plac zabaw - Parafia Św. Krzyża w Łapach,
- skypark i plac zabaw, urządzenia do Street Workout i Parkour w Łapach-Dębowinie,
- plac zabaw – Łapy – Pluśniaki.

Zgodnie z uchwałą Nr LII/400/22 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 lutego 2022 roku w sprawie zmian Wieloletniego Programu Finansowania Gminy Łapy na lata 2022-2025 zaplanowano w latach 2017-2024 budowę krytej pływalni przy ul. Jana Matejki w Łapach.

5.10 Sektor gospodarczy

5.10.1. Aktywność ekonomiczna i rynek pracy

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu miasta i gminy Łapy na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 879 osób, w tym: liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 350, mężczyzn 529. W porównaniu z analogicznym okresem w roku 2020 nastąpił spadek bezrobocia o 132 osób.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy to grupa osób, która ze względu na szczególne uwarunkowania ma znaczne problemy z wyjściem ze stanu bezrobocia. Aż 85,36% (dane z 2019 r.) spośród ogółu zarejestrowanych z miasta i gminy Łapy na koniec grudnia kwalifikowało się do grupy znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Zdecydowaną większość bezrobotnych, bo aż 66,3% stanowią osoby długotrwale bezrobotne tj. osoby pozostające w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu

i przygotowania zawodowego dorosłych. Bezrobocie długotrwale to aktualnie najważniejsza kwestia społeczna i duży problem większości gmin i miast w kraju.

Drugą, co do wielkości grupą znajdującą się w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne po 50 roku życia. Co prawda w ostatnim czasie dyskusja wokół problemu bezrobocia w Polsce zdecydowanie skupiała się na problemach osób młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy, to jednak należy wziąć pod uwagę, iż starsze pokolenie, powyżej 50 roku życia, w równie dużym (o ile nie większym) stopniu narażone jest na zagrożenia występujące na rynku pracy. Niska aktywność zawodowa tej grupy osób wynika z szeregu problemów, które w przypadku innych grup wiekowych – nie stanowią aż tak wielkich barier lub są to bariery do pokonania. Na koniec grudnia 2021 r. na terenie Miasta i Gminy Łapy liczba osób po 50 roku życia zarejestrowanych w PUP wyniosła 243 osoby i stanowiła 27,8% liczby ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Kolejną grupą znajdującą się w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne do 30 roku życia. Sytuacja młodych osób wstępujących na rynek pracy jest trudna i skomplikowana – w szczególności dotyczy to bezrobotnych absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych, a także osób, które nie przekroczyły 30-tego roku życia i nie potrafią odnaleźć się na rynku pracy. Według danych PUP na koniec grudnia 2021 r. liczba osób bezrobotnych w wieku do 30 lat zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Łapy wynosiła 218 osoby, co stanowiło 25% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych w całej gminie.

Danych Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku wynika iż na koniec grudnia 2021 r. w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych największy udział miały osoby o wykształceniu policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym. Zaś najmniejszy odsetek osób został odnotowany wśród zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem średnim.

Ponadto, najwięcej wśród bezrobotnych z gminy Łapy stanowiły osoby posiadające staż pracy od 1 roku do 5 lat – 26,36% ogółu zarejestrowanych. Następną najliczniejszą grupą były osoby posiadające staż prac pracy do 1 roku - 19,47%. Najmniej było zarejestrowanych bezrobotnych posiadających staż pracy powyżej 30 lat – 28 osób (3,21%).

RYNEK PRACY					
		2018	2019	2020	2021
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI					
ogółem	osoba	1040	930	1011	879
mężczyźni	osoba	579	524	573	529
kobiety	osoba	461	406	438	350
PRACUJĄCY					
ogółem	osoba	2563	2646	2809	
mężczyźni	osoba	1207	1268	1334	
kobiety	osoba	1356	1378	1475	
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
ogółem	%	7,7	7,0	7,8	
mężczyźni	%	7,9	7,3	8,1	
kobiety	%	7,5	6,7	7,4	

Tabela nr 20. Rynek pracy w gminie Łapy;. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

5.10.2. Podmioty gospodarcze

Procesy kształtujące sferę gospodarczą jednostki terytorialnej mają znaczący wpływ na jej kondycję społeczno-ekonomiczną. Na koniec grudnia 2021 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, dla których teren Gminy Łapy jest

głównym miejscem wykonywania działalności gospodarczej wynosiła 2002 podmiotów, w tym 1940 w sektorze prywatnym. W 2021 roku zostało zarejestrowanych 152 podmiotów a wyrejestrowanych 72 podmiotów.

Na koniec 2021 roku na terenie gminy było 1661 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które posiadały aktywny wpis w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej.

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007					
	2017	2018	2019	2020	2021
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	25	25	24	23
przemysł i budownictwo	437	475	515	559	567
pozostała działalność	1243	1275	1304	1343	1412
ogółem	1702	1775	1844	1926	2002

Tabela nr 21. Podmioty wg grup rodzajów działalności. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Podmioty wg sektorów własnościowych					
	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1702	1775	1844	1926	2002
Sektor publiczny – ogółem	34	34	32	33	34
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	26	26	24	25	25
sektor publiczny - spółki handlowe	2	2	2	2	2
sektor prywatny – ogółem	1662	1730	1804	1883	1940
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1409	1480	1547	1615	1661
sektor prywatny - spółki handlowe	59	59	66	75	85
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	5	4	11
sektor prywatny - spółdzielnie	9	7	7	7	7
sektor prywatny – fundacje	7	7	7	7	7
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	49	49	49	49	50

Tabela nr 22. Podmioty wg sektorów własnościowych. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Z analizy powyższych danych wynika, że największa liczba jednostek gospodarczych występuje w sektorze prywatnym i cały czas wzrasta, w przeciwieństwie do jednostek w sektorze publicznym.

Ponadto, na koniec 2021 roku na terenie Gminy Łapy zostało zarejestrowanych 123 podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym, spośród których 119 podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

PODMIOTY NOWO ZAREJESTROWANE				
Podmioty wg. Sektorów własnościowych	2018	2019	2020	2021
Sektor prywatny – ogółem	162	170	140	123
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	156	166	135	119
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	1	1	1	2

Tabela nr 23. Podmioty nowo zarejestrowane. Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2021 r.

Na koniec 2021 roku na terenie Miasta i Gminy Łapy zostało wyrejestrowanych 72 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym, spośród których 69 podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

PODMIOTY WYREJESTROWANE						
Podmioty wg. Sektarów własnościowych	2018	2019	2020	2021		
Sektor prywatny – ogółem	92	96	64	72		
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	77	88	60	69		
Sektor prywatny – spółki handlowe	6	3	0	2		
Spółdzielnie	2	0	0	0		

Tabela nr 24. Podmioty wyrejestrowane. Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2021 r.

Jednostka miary	2019	2021	2021
GOSPODARKA			
Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007			
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	19	18
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	1	1	1
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	133	138	137
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów	0	1	1
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z	4	4	4
Sekcja F - Budownictwo	341	377	387
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	404	407	417
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	131	132	133
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	30	28	29
Sekcja J - Informacja i komunikacja	71	78	78
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	40	39	38
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	11	10
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	108	110	123
usług administrowania i działalność wspierająca	35	35	35
Sekcja P - Edukacja	20	23	26
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	82	84	92
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16	19	22
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	101	109	110

jed.gosp.

Tabela nr 25 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Łapy z podziałem na sekcje. Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarczych – osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, dla których głównym miejscem prowadzenia działalności jest Gmina Łapy najwięcej prowadzi działalność gospodarczą w przedmiocie handlu i naprawy pojazdów samochodowych (PKD 2007 – Sekcja G) – 417 oraz w budownictwie - 387 wg. stanu na koniec grudnia 2021 r. Klasyfikację podmiotów gospodarczych według wybranych sekcji zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Łapy prezentuje poniższa tabela.

5.10.3. Handel

Zapotrzebowanie na obiekty handlowe realizowane jest m.in. poprzez pięć supermarketów. Uwzględniając fakt, że w związku z położeniem oraz lokalnym znaczeniem miasta Łapy ta forma handlu będzie się nadal rozwijał należy umożliwić zrównoważony rozwój tej strefy w gminie m.in. poprzez wskazania miejsca predysponowanego do lokalizacji handlu wielkopowierzchniowego. Wskazanie takie powinno uwzględniać przede wszystkim dostępność komunikacyjną, wyposażenie w niezbędną infrastrukturę i dostosowanie do istniejącej zabudowy. Nadal na terenie gminy prowadzony jest również różnego rodzaju handel w pojedynczych sklepach, zlokalizowanych w parterach budynku lub też w wolnostojących obiektach, szczególnie dotyczy to obszaru śródmieścia Łap. Właściwym działaniem w tym zakresie jest utrzymanie możliwości lokalizacji usług i handlu w parterach a także też zmiana sposobu użytkowania istniejących budynków, których dotychczasowa forma użytkowania dezaktualizowała się.

5.10.4. Targowiska

Ilość targowisk w mieście od wielu lat jest niezmienna (4) a ich powierzchnia duża (pow. 17 925, przy czym powierzchnia sprzedażowa wynosi 10 627). Świadczy to atrakcyjności tej formy handlu wśród mieszkańców miasta i gminy. W ramach możliwości i potrzeb, należy wprowadzać mniejsze targowiska, tj. bazy w ramach poszczególnych wsi lub osiedli mieszkaniowych.

5.10.5. Gastronomia

Sieć gastronomiczną tworzą głównie: bary, puby, kawiarnie, pizzerie i restauracje, zlokalizowane głównie w mieście Łapach.

5.10.6. Produkcja

Zabudowa produkcyjna w tym składy, bazy, magazyny, jest znaczącym sektorem w gospodarce gminy, występuje zarówno samodzielnie jak i w połączeniu z zabudową usługową i handlową. Lokalizacja tego rodzaju zabudowy dominuje w południowej części miasta Łapy.

Duże tereny produkcyjne na przestrzeni lat odgrywały znaczącą rolę dla rozwoju gminy Łapy. Oparte były przede wszystkim na branży spożywczej i transportowej. Po likwidacji Cukrowni Łapy S.A w 2008 roku i upadłości w 2009 roku Zakładu Naprawczego Taboru Kolejowego (największego pracodawcy w gminie) nastąpiły nieodwracalne zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej terenów produkcyjnych a ich transformacja cały czas trwa. Lokalizacja miasta Łapy sprzyja inwestowaniu gdyż jego położenie, zasoby magazynowe, dostępność bocznic kolejowej oraz możliwość lokalizacji nowych i adaptacji terenów nieistniejących zakładów, stwarza warunki dla rozwoju np. działalności logistycznej. Położenie Łap jest atrakcyjne również w kontekście, coraz lepiej rozwiniętej sieci dróg, m.in. nowej dwupasmówki na trasie Łapy – Białystok oraz bliskości

trasy S8. Obecnie duże kwartały zabudowy produkcyjno-magazynowej zlokalizowane są wzdłuż terenów kolejowych w południowej części miasta a także poniżej ul. Żwirki i Wigury, gdzie znajdują się obszary po byłej „Cukrowni” a w jej bezpośrednim sąsiedztwie położone są tereny wyznaczone w planach miejscowych pod tereny aktywności gospodarczej z zakresu produkcji. Mniejsze tereny produkcyjne występują również w rejonie ul. Brańskiej i Harcerskiej, gdzie istnieją jeszcze wolne tereny przewidziane do rozwoju tej funkcji zgodnie z ustaleniami planów miejscowych.

Najważniejsze obiekty i tereny produkcyjne na terenie miasta Łapy:

- tereny Krajowej Spółki Cukrowej ul. Cukrownicza - silosy, pakownia oraz magazyny cukru, a także zaplecze konfekcyjne i składowe. Krajowa Spółka Cukrowa S.A. na bazie istniejącej infrastruktury byłej „Cukrowni Łapy” planuje stworzyć centrum logistyczne o powierzchni 4000 mkw. W jego skład będą wchodziły magazyny i pakownia cukru;
- Kontrast Intermodel, ul. Nilskiego-Łapińskiego 46 - Magazyn klasy A wraz z Terminalem Kontenerowym;
- PROMOTECH-KM Sp. z o.o. ul. Władysława Piotrowskiego 40 - produkcja maszyn i urządzeń;
- Spółdzielnia Mleczarska w Łapach, ul. Brańska 8;
- Energo sp. z o.o, ul. Żwirki i Wigury – import węgla kamiennego, terminal przeładunkowo-produkcyjno-magazynowy.

Ponadto częściowo na terenie miasta powstała - Podstrefa Łapy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. U podstaw jej utworzenia było zwiększenie atrakcyjności gminy Łapy i stworzenie nowych miejsc pracy w miejsce likwidowanych zakładów ZNTK i Cukrowni w Łapach. W kwietniu 2010 roku Gmina Łapy zakupiła od Krajowej Spółki Cukrowej teren o pow. 12 ha, na którym znajdowały się zbiorniki technologiczne. W lutym 2011 r. weszło w życie rozporządzenie o powiększeniu Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na mocy powyższego rozporządzenia została utworzona Podstrefa Łapy. W styczniu 2015 r. Gmina Łapy złożyła wniosek na objęcie specjalną strefą ekonomiczną kolejnego obszaru zakupionego od Krajowej Spółki Cukrowej z przeznaczeniem na tereny inwestycyjne. Obszar ten, podobnie jak w przypadku pierwszej części podstrefy, stanowiły zbiorniki technologiczne po dawnej cukrowni o powierzchni ok. 12 ha. Inwestycja związana z uzbrojeniem tych terenów rozpoczęła się w 2016, a została zakończona w maju 2019 r. Teren inwestycyjny należący do gminy obejmuje tereny o powierzchni ok. 24 hektarów.

W sumie znajduje się tam 19 działek o pow. ok. 1 ha każda. Jest w pełni uzbrojony. Wybudowano m.in. drogi wewnętrzne i chodniki oraz sieć sanitarną i linię oświetleniową. Oprócz uzbrojenia terenów inwestycyjnych przeprowadzono również kompleksowy remont ul. Cukrowniczej, czyli drogi dojazdowej do Podstrefy Łapy oraz wybudowano drogę przez tereny dawnych ZNTK, która zapewnia bezpośredni dojazd do terenów inwestycyjnych. W podstrefie swoją działalność prowadzi obecnie:

Na przestrzeni lat kolejne podmioty gospodarcze były zainteresowane inwestowaniem na nowych terenach. W latach 2019 -2021 zostały rozstrzygnięte przetargi na zbycie działek w nowej części Podstrefy Łapy, w wyniku, których aż 9 działek znalazły nabywców.

W podstrefie swoją działalność prowadzi obecnie:

- PPHU ARKA DRUK Artur Druk – usługi poligraficzne,
- KONEKT Sp. z o.o. - działalność dotycząca produkcji gotowych systemów kominowych oraz kostki brukowej, bloczków betonowych.

Nowi inwestorzy w podstrefie Łapy, którzy podpisali już umowy:

- PPHU Jerzy Siemionczyk „Słodkie - Zdrowie” – na działce o powierzchni prawie 1 ha powstanie nowa hala produkcyjna i magazynowa z częścią biurową. W nowym zakładzie zostanie umieszczona nowa linia produkcyjna do produkcji wyrobów sypkich,
- AG CHEMIA Sp. z o. o. - na dwóch działkach zostanie wybudowana fabryka wyrobów aerozolowych z mieszalnią płynów i nowoczesnym laboratorium,
- EDMARK Edyta Stypułkowska i Marek Stypułkowski Spółka Jawna - na zakupionej działce powstanie zakład dzielenia drobiu o powierzchni 4 tys. m², który zostanie wyposażony w nowoczesne, w znacznym stopniu zautomatyzowane linie produkcyjne,
- KONTRAST Krzysztof Koc – na czterech działkach zostanie wybudowane nowoczesne centrum logistyczne. Ponadto firma Kontrast inwestując w łapskiej strefie ekonomicznej planuje dalszą rozbudowę istniejącego już w Łapach, Centrum Usług Logistycznych. W nowej lokalizacji powstanie Centrum Logistyczne Kontrast II z magazynem o najnowocześniejszych rozwiązaniach istniejących w usługach logistycznych, gdzie wsparcie znajdzie wiele firm z różnych branż,
- AG TermoPasty Grzegorz Gąsowski z Sokół – na zakupionej działce o powierzchni 0,94 ha inwestor planuje wybudować nowy zakład produkcyjny oferujący preparaty chemiczne dla branży elektronicznej oraz IT, w tym materiały termoprzewodzące i środki do lutowania.

WNIOSKI:

Rozwój gminy powinien następować poprzez jednoczesne zapewnienie mieszkańcom dostępu do „pracy” oraz kultury, sportu i edukacji. Wytworzenie wizerunku gminy Łapy, w której warto zostać nie tylko ze względu na rozwój gospodarczy i proponowane miejsca pracy, ale również ze względu na różnorodną ofertę edukacyjną czy kulturalno-sportową w dalszej perspektywie przyniesie duże korzyści.

Istniejąca baza zarówno oświatowa jak i kulturalno-sportowa jest szeroka, zróżnicowana i różnorodna. Gmina w zakresie kultury i sportu poszerza ciągle ofertę np. poprzez budowę pływalni krytej (oczekiwania społeczne dotyczące krytej pływalni w Łapach były bardzo wysokie i funkcjonują od wielu lat). Ponadto władze samorządowe dbają również o pobudzanie inicjatyw oddolnych oraz stwarzanie szans ich rozwoju. Elementem wartym wykorzystania jako spoiwo łączące mieszkańców i atutu tego terenu tzn. możliwość bezpośredniego obcowania z unikatową przyrodą oraz tradycją i folklorem istniejących terenów.

Rozdział VI

Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenie ludzi i mienia może być spowodowane przyczynami naturalnymi lub wynikającymi z aktywności człowieka. Największymi niebezpieczeństwami związanymi ze środowiskiem naturalnym są kataklizmy, wśród których wymienić należy powódź, rozległe pożary, obfite opady, również śniegu, ekstremalne temperatury, utrzymując się przez dłuższy czas i osuwiska ziemi.

	2018	2019	2020
Silne wiatry	11	21	25
Opady śniegu	0	1	0
Opady deszczu	0	4	28
W komunikacji	23	20	15
Medyczne	13	10	12
Ogółem	51	63	81

Tabela nr 26. Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia – gmina Łapy, Źródło: www.bdl.stat.gov.pl

Powyższe zagrożenia są najtrudniejsze do przewidzenia i wyeliminowania, częściowo zostały opisane w rozdz. III i XV. W takiej sytuacji należy się skupić na łagodzeniu ich skutków, poprzez zapewnienie odpowiednich zabezpieczeń, dróg ewakuacji, wcześniejszą popularyzację wiedzy na temat odpowiednich zachowań na wypadek kataklizmu oraz pomoc w sferze materialnej i psychicznej. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że na terenie gminy strefa zasięgu obszarów powodziowych obejmują aż 40% powierzchni gminy. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej zostały szczegółowo opisane w rozdziale XV.

Do zagrożeń spowodowanych przez człowieka należą przede wszystkim:

- awarie (emisja, pożar, eksplozja) powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu,
- transport substancji niebezpiecznych drogami wojewódzkimi oraz koleją, gdzie trasy przebiegają w bezpośrednim sąsiedztwie budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- nasilenie ruchu drogowego,
- przestępczość.

Na terenie gminy istnieją liczne zagrożenia dla życia, zdrowia i dobytku ludzi. Przez gminę przebiegają trzy drogi wojewódzkie (678, 681 i 682), liczne drogi powiatowe i lokalne oraz trasa kolejowa Białystok-Warszawa (przewóz ludzi, towarów w tym materiałów niebezpiecznych). Duże też zagrożenie generuje przede wszystkim droga wojewódzka nr 682 na trasie Łapy – Białystok, gdzie dochodzi do licznych zdarzeń drogowych. Gminę Łapy nawiedzają też liczne zalania, zarówno samego miasta, jak i lokalnych wsi. Na terenie gminy występują też liczne zakłady, przetwórstwa oraz firmy, gdzie w każdej chwili może dojść do pożaru czy awarii (np. Tarnobrzaska Strefa Ekonomiczna). Znajdują się też różnego typu instalacje np. gazowe czy elektryczne wysokiego napięcia, które w przypadku akcji ratowniczo-gaśniczych będą wymagały

specjalistycznego wyposażenia. Na terenie okolicznych Parków Narodowych (Narwiańskim oraz Biebrzańskim) często dochodzi również do pożarów oraz innych zdarzeń negatywnych. Za ochronę przeciwpożarową gminy odpowiada jednostka samorządu terytorialnego, a profilaktyką, prewencją i likwidacją skutków praktycznie zajmują się jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych we współdziałaniu z Państwową Strażą Pożarną.

Aktualnie w gminie Łapy działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. OSP Łapy i OSP Uhowo jednostki ujęte w KSRG zabezpieczają główne szlaki: drogowy i kolejowy, posiadają dobrze wyszkolone zastępy strażaków, biorą udział w największej ilości zdarzeń jak również zabezpieczają rejon działania PSP. Obie ww. jednostki są przewidziane również do akcji ratownictwa wodnego i posiadają do tego stosowny sprzęt jak również przeszkolenie, jednak większość akcji ratowniczych i gaśniczych wymaga tradycyjnego choć nowoczesnego sprzętu i środków ochrony osobistej.

Najbardziej zagrożonym przestępczością obszarem gminy jest natomiast miasto Łapy, które skupia większość mieszkańców gminy. Do zdarzeń kryminalnych na terenie miasta najczęściej dochodzi w rejonach osiedli domów jednorodzinnych, siedzib firm oraz parkingów osiedlowych. Ponadto w ostatnich latach najbardziej zagrożoną grupą społeczną są osoby starsze, które cały czas są w kręgu zainteresowania oszustów, którzy bez żadnych skrupułów wykorzystują ich bezradność, naiwność, łatwowierność i podeszły wiek. Do najczęściej występujących przestępstw na terenie gminy należą: kradzieże, kradzieże z włamaniem, oszustwa, przestępstwa narkotykowe oraz nietrzeźwi kierujący. Z roku na rok wykrywalność przestępstw Policji rośnie.

Podjęmowane są starania m.in. przez władze samorządowe (np. dotacje celowe dla OSP) które mają na celu zminimalizowanie zagrożeń dla mieszkańców gminy Łapy. W ostatnich latach zostały podjęte działania zapobiegające nasilającemu się ruchowi samochodowemu poprzez realizację nowego przebiegu drogi wojewódzkiej (w rejonie Uhowa). Wskazana jest też kontynuacja prac realizacyjnych w dalszym zakresie np. poprzez zrealizowanie obwodnicy miasta Łapy, a dalej Płonki Kościelnej. Kontynuowane powinny być też inwestycje w obrębie istniejącej infrastruktury kolejowej, które poprzez modernizację i dostosowywanie do obecnych standardów podniosą poziom bezpieczeństwa.

Rozdział VII

Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

7.1. Potrzeby i możliwości gminy Łapy wynikają przede wszystkim z:

- **uwarunkowań gospodarczych (rozwinęte w pkt. 7.3):**
 - status miasta Łapy, jako ośrodka gminnego i centrotwórczego,
 - miasto Łapy, jako główny ośrodek usługowy gminy, świadczący usługi z zakresu: oświaty, zdrowia, kultury,
 - gmina posiadające czyste środowisko gwarantujące pozyskiwanie produktów rolniczych wysokiej jakości,
 - potencjał turystyczny gminy w tym przede wszystkim położenie Narwiańskiego Parku Narodowego na terenie gminy;
- **uwarunkowań przestrzennych:**
 - dogodna lokalizacja (drogi wojewódzkie oraz kolej),
 - bezpośrednie sąsiedztwo terenów cennych przyrodniczo,
 - obiekty sportowe (drogi rowerowe, boiska, baseny otwarte, kąpieliska),
 - sprawna, modernizowana i rozwijana infrastruktura;
- **powiązań z gminami ościennymi w zakresie:**
 - produkcji i rolnictwa,
 - usług oświaty, zdrowia, administracji, kultury,
 - terenów zielonych związanych z wypoczynkiem i rekreacją,
 - komunikacji i infrastruktury technicznej.

7.2. Plan Rozwoju Lokalnego

Dokument Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Łapy na lata 2016-2020 został przyjęty 23 czerwca 2016 roku przez Uchwałę Nr XXII/199/16 Rady Miejskiej w Łapach.

Po przeprowadzeniu diagnozy stanu istniejącego gminy, przystąpiono do analizy uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, szans i zagrożeń rozwoju gminy, czyli tzw. analizy SWOT. Wynikiem tych prac było ustalenie mocnych stron gminy, na których należy oprzeć przyszły jej rozwój oraz stron słabych, których oddziaływanie należy minimalizować.

Model SWOT zakłada analizę:

- 1) mocnych stron, czyli uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jej przyszłego rozwoju;
- 2) słabych stron, czyli uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze;
- 3) szans, czyli uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym, jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem gminy lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze;
- 4) zagrożeń, czyli uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój.

Wśród elementów ograniczających rozwój miasta wymienia się przede wszystkim:

- 1) brak podstawowego i kompleksowego układu komunikacyjnego (drogowego), w tym również odcinków oddzielających ruch tranzytowy i przemysłowy od ruchu

- lokalnego, brak bezkolizyjnych skrzyżowań w ruchu drogowym, jak i bezkolizyjnych przejazdów kolejowych;
- 2) zlokalizowanie na terenach prywatnych wartościowych pod względem inwestycyjnym i rozwojowym terenów przeznaczonych w mpzp pod inwestycje, a także znaczne ich rozdrobnienie;
 - 3) niezadowalający stan infrastruktury systemu zaopatrzenia w wodę;
 - 4) niskie nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym w nowe i innowacyjne technologie;
 - 5) niski popyt wewnętrzny;
 - 6) niski poziom współpracy instytucji rynku pracy z pracodawcami;
 - 7) duża liczba osób bezrobotnych;
 - 8) niski poziom dochodów ludności;
 - 9) ujemny przyrost naturalny i saldo migracji;
 - 10) słaby stan infrastruktury w sferze kultury, sportu i rekreacji;
 - 11) brak infrastruktury turystycznej;
 - 12) niski poziom współpracy środowisk twórczych oraz brak cyklicznej i stałej działalności środowisk związanych z działalnością turystyczną;
 - 13) niski poziom zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych;
 - 14) mała różnorodność funkcjonowania i rozwoju dyscyplin sportowych;
 - 15) niski poziom przedsiębiorczości w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji;
 - 16) ograniczony poziom rozwijania potrzeb rekreacyjnych, sportowych;
 - 17) zły stan infrastruktury drogowej w Mieście i Gminie Łapy oraz zapewniającej komunikację w ramach BOF;
 - 18) zły stan infrastruktury kolejowej i towarzyszącej w Mieście i Gminie Łapy;
 - 19) jakość publicznego transportu zbiorowego (kolejowej i drogowego) – brak połączenia kolejowego z zachodnią częścią województwa podlaskiego;
 - 20) słaba lub jej brak infrastruktura dla rozwoju intermodalnego centrum komunikacyjnego w mieście Łapy o funkcjach międzyregionalnych, regionalnych, a także ponadlokalnych – komplementarnych dla całego BOF;
 - 21) interpretowanie obszarów chronionych jako nieatrakcyjnych pod względem inwestycyjnym;
 - 22) wysokie koszty życia;
 - 23) odpływ młodych ludzi, niż demograficzny, i co z tym jest związane: spadek liczby uczniów w szkołach, spadek liczby kandydatów na studia, odpływ osób wykształconych;
 - 24) nierozpoznawalność miasta Łapy jako miasta o bogatych tradycjach kulturalnych, ośrodka komunikacyjnego oraz miejsca, z którego jest możliwy pierwszy dostęp do obszarów NPN, rozlewisk Narwi;
 - 25) niski poziom zainteresowania ze strony inwestorów ofertą inwestycyjną, a także dotyczącą jakości życia.

Jako mocne strony wskazuje się:

- 1) kompleksowe objęcie miejscowym planem zagospodarowanie przestrzennego Miasta i Gminy Łapy, w tym wyznaczenie potencjalnych rezerw terenowych dotyczących realizacji różnych funkcji (komunikacyjna, mieszkaniowa, inwestycyjna itp.);
- 2) bogata oferta edukacyjna na wszystkich dostępnych poziomach edukacyjnych;
- 3) dostępność opieki żłobkowej i przedszkolnej – dobrze rozwinięta sieć placówek przedszkolnych i opieki nad dziećmi do lat 3;
- 4) rozwinięta baza kształcenia specjalnego i zawodowego;
- 5) dostępność do infrastruktury medycznej;

- 6) funkcjonowanie ośrodków opieki długoterminowej;
- 7) wysoki poziom aktywności społecznej, funkcjonowanie wielu organizacji pozarządowych;
- 8) dobrze rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej oraz podejmowanie wielokierunkowych i interdyscyplinarnych działań w tym zakresie (walka z problemami społecznymi, zagrożeniami, patologiami, przestępczością itp.);
- 9) znaczne zasoby pracy, w tym także osób z wykształceniem wyższym;
- 10) znaczny potencjał szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego;
- 11) potencjał dotyczący dostępności komunikacyjnej (drogowej, kolejowej);
- 12) rozwinięty sektor transportowy;
- 13) potencjał do rozwoju bazy logistycznej;
- 14) plany realizacji inwestycji infrastrukturalnych kolejowych, drogowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim przyczyniające się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej w regionie, Białostockim Obszarze Funkcjonalnym i poza Podstrefa Tarnobrzeską Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
- 15) polityka proinwestycyjna;
- 16) tradycyjne rolnictwo z produkcją mleka, bydła i trzody chlewnej;
- 17) duża aktywność instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych w sferze kultury i sportu;
- 18) wysoki potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych, sportowych oraz społecznych;
- 19) potencjał różnorodności atrakcji rekreacyjnych, sportowych, turystycznych i kulturalnych dający możliwość dalszego ich rozwoju;
- 20) funkcjonowanie instytucji wspierających rozwój konkretnych dyscyplin sportowych;
- 21) wysoki potencjał społeczny i duża ilość aktywnych organizacji pozarządowych;
- 22) przynależność do BOF;
- 23) położenie w centralnej części województwa;
- 24) możliwości dotyczące bazy lokalowej przy zapewnieniu dobrej dostępności dla funkcjonowania instytucji administracji publicznej w Łapach;
- 25) dostępność komunikacyjna miasta Łapy jako ośrodka ponadlokalnego, komplementarnego do rdzenia BOF;
- 26) współpraca w ramach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, Stowarzyszenia Gmin Górnej Narwi oraz Stowarzyszenia N.A.R.E.W.;
- 27) współdziałania samorządu na rzecz realizacji wielu wspólnych zamierzeń, których celem jest rozwój ww. organizacji;
- 28) potencjał do funkcjonowania Łap jako międzyregionalnego, regionalnego, a na pewno ponadlokalnego centrum komunikacyjnego;
- 29) zaplanowane kompleksowe działania rewitalizacyjne na obszarze miasta Łapy (w aspekcie społecznym, gospodarczym i przestrzennym).

Po dokonaniu analizy, w ww. dokumencie sformułowano cel ogólny gminy:
Dynamiczny rozwój Gminy Łapy w zakresie gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym.

Ze względu na opracowanie planu przed 2016 rokiem wiele z zakładanych celów zostało osiągniętych a działania wyznaczone w tym dokumencie doprowadzały do pożądanego efektów zarówno w strefie inwestycyjnej jak i w aspekcie społecznym.

7.3. Gospodarka

7.3.1. Przedsiębiorczość

Pomysł utworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości w Łapach, wspierającego tworzenie własnej działalności gospodarczej, został podjęty przez samorząd w 2009 roku jako jedna z inicjatyw zmierzających do pobudzenia przedsiębiorczości w mieście borykającym się z wysokim bezrobociem, związanym z upadkiem dwóch największych zakładów pracy (Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego i Cukrowi w Łapach). Na początku powołano Mały Inkubator Przedsiębiorczości – punkt stałego doradztwa. Postanowiono jednak stworzyć ośrodek, który byłby inkubatorem z prawdziwego zdarzenia, zapewniającym nie tylko daleko idące doradztwo, pomoc prawną, ale także lokal z dobrym wyposażeniem, w okresie inkubowania udostępniony na bardzo dogodnych warunkach.

Prace wykonawcze rozpoczęto w kwietniu 2013 roku, pozyskując na ten cel dofinansowanie ze środków unijnych. Położony w sąsiedztwie Urzędu Miejskiego budynek został przebudowany całościowo - ściany zewnętrzne i wewnętrzne, stropy i stropodachy zostały rozebrane i wzniesione na nowo; wykonano również nowe przyłącza (wodno-kanalizacyjne, elektryczne i ciepłe). W czerwcu 2014 r. zakończyły się prace wykonawcze związane z przebudową budynku. Budynek dawnego „domu złotego wieku” zmienił się w nowoczesny i funkcjonalny obiekt służący rozwojowi przedsiębiorczości w Gminie Łapy. Inkubator Przedsiębiorczości oferuje możliwość wynajmu sal szkoleniowo-biznesowych i konferencyjnej wyposażonych w nowoczesny sprzęt multimedialny oraz dysponuje 109,44 m² powierzchni biurowej do wynajęcia.

Celem Inkubatora Przedsiębiorczości jest w szczególności:

- promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- stwarzanie warunków ułatwiających powstawanie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw,
- aktywizacja lokalnej społeczności w celu podejmowania działalności gospodarczej,
- rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy Łapy.

Obecnie Gmina Łapy dysponuje również bogatą ofertą terenów inwestycyjnych, z których część położona jest na terenie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Głównym celem działania TSSE jest wzrost aktywności gospodarczej terenów, które uważane są za słabiej rozwinięte ekonomicznie, poprzez wykorzystanie istniejących walorów inwestycyjnych tych obszarów oraz rozwój więzi kooperacyjnych w strefie i jej bezpośrednim otoczeniu. TSSE, której część stanowią tereny inwestycyjne w Łapach, zarządzana jest przez Agencję Rozwoju Przemysłu – spółkę Skarbu Państwa. Od początku swojej działalności (1991 r.) odpowiada na najważniejsze potrzeby polskiej gospodarki. W okresie transformacji, ARP S.A. uratowała tysiące miejsc pracy, unowocześniając duże i średnie przedsiębiorstwa.

Działalność w Inkubatorze i TSSE są jednymi z działań podejmowanych przez samorząd gminy by przyciągnąć inwestorów, ożywić rynek i zapobiegać wyludnianiu gminy.

Dodatkowe informacje dotyczące gospodarki zostały zawarte w rozdziale V.

7.3.2. Rolnictwo

Uwarunkowania dotyczące rolnictwa zostały szczegółowo przedstawione w rozdziale III. Możliwości rozwoju gminy w przedmiotowym zakresie to: dobra jakość gleb, specjalizacja produkcji, bliskość zakładów przetwórstwa, właściwe rozmieszczenie w granicach gminy. Rozwój gminy powinien się odbywać w oparciu o produkcję rolno-spożywczą. Należy, więc kontynuować uprawę na wartościowych gruntach, ze wskazaniem na produkcję ekologiczną.

7.3.3. Turystyka

O turystycznej atrakcyjności gminy Łapy stanowią przede wszystkim: dobre skomunikowanie oraz unikatowe walory przyrodnicze. Aktualnie potrzebna jest modernizacja i rozbudowa bazy noclegowej oraz innych elementów infrastruktury turystycznej (wypożyczalnie sprzętu sportowego, punkty informacji turystycznej). W celu poszerzenia bazy turystycznej wskazane jest przebranzowienie nierentownych gospodarstw rolnych.

Jednostka miary		2018	2019	2020	2021
TURYSTYKA					
Wybrane turystyczne obiekty noclegowe					
ogółem					
obiekty	ob.	1	1	1	1
miejsca noclegowe	msc	20	20	20	20

Tabela nr 27. Turystyka – baza noclegowa; źródło: www.bdl.stat.gov.pl.

7.4. Możliwości finansowania przez miasto wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych miasta

W celu określenia możliwości finansowania niezbędnej infrastruktury przeanalizowano aktualny stan finansów miasta oraz prognozę finansową, w której szacowano wysokość wydatków zakładanych w kilkuletniej perspektywie czasowej. Za punkt wyjścia posłużyły akty samorządu lokalnego:

- zarządzenie Nr 26/2021 Burmistrza Łap z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania rocznego z wykonania budżetu miasta za 2020 r.,
- zarządzenie Nr 114/2021 Burmistrza Łap z dnia 15 listopada 2021 r. w sprawie projektu Wieloletniej Prognozy Finansowej,
- uchwała Nr LII/400/22 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 lutego 2022 roku dotycząca zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Łapy na lata 2022 – 2025.

7.4.1. Stan finansów miasta

Wykonanie dochodów budżetu gminy za 2020 rok ukształtowało się na poziomie 102% planu (110.033.663,75 zł), w tym wykonanie dochodów budżetowych – na poziomie 99% planu. Dochodów majątkowych na poziomie 126% planu.

Gmina otrzymała w formie dotacji łącznie 50.370.064 zł, w uzyskanych dochodach budżetowych dotacje stanowiły 46%.

Subwencje z budżetu państwa w 2020 roku wynosiły 26.903.504 zł, w uzyskanych dochodach subwencje stanowiły 24%.

Dochody własne budżetowe wyniosły 32.760.094,92 zł, w uzyskanych dochodach budżetowych dochody własne wynosiły 30%. W tym:

- dochody majątkowe – 2.096.689 zł,
- dochody bieżąca – 30.663.405 zł.

Wykonanie dochodów w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej:

- rolnictwo i łowiectwo – 536.872 zł,
- leśnictwo – 1.683 zł,
- transport i łączność – 2.198.786 zł,
- gospodarka mieszkaniowa – 2.268.988 zł,

- działalność usługowa – 21.900 zł,
- informatyka 8.944 zł,
- administracja publiczna – 258.775 zł,
- urzędy naczelne organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa - 154.131 zł,
- bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 253.000 zł,
- dochody od osób prawnych, osób fizycznych i innych jednostek 25.825.282 zł,
- różne rozliczenia – 26.572.159 zł,
- oświata i wychowanie – 1.862.936 zł,
- pomoc społeczna – 5.999.156 zł,
- pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 830.511 zł,
- edukacyjna opieka wychowawcza – 257 662 zł,
- rodzina – 27.037.726 zł,
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 7.832.625 zł,
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 5.600.937 zł,
- kultura fizyczna – 54.654 zł.

Zakładane **wydatki** zrealizowano w 90% i wyniosły one 102.631.064,03 zł, w tym zrealizowano 95% planu wydatków bieżących, 70% planu wydatków majątkowych.

Wydatki bieżące w układzie rodzajowym poniesione w 2020 roku kształtują się następująco:

- wynagrodzenia i składki od nich naliczane – 39%,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 37%,
- wydatki rzeczowe jednostek budżetowych - 17%,
- dotacje na zadania bieżące 6%,
- programy finansowane z udziałem środków UE – 1%
- obsługa długu – 1%.

Ponadto najwyższy procentowy udział wydatków majątkowych w stosunku do wykonanych wydatków ogółem w 2020 odnotowano w działach:

- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 56%,
- transport i łączność – 16%,
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 13%,
- gospodarka mieszkaniowa – 6%,
- ochrona zdrowia 3%,
- pomoc społeczna – 2%,
- kultura fizyczna i sport – 2%.

Budżet za 2020 rok zamknął się nadwyżką w kwocie 7.402.599 zł, przy planowanym deficycie w kwocie 6.512.867 zł. Pomimo istniejących zobowiązań, budżet gminy równoważony jest na zadowalającym poziomie. Spłaty pożyczek i rat przebiegają terminowo, a kwota długu zmalała w porównaniu z 2019 rokiem.

7.4.2. Wieloletnia prognoza finansowa

Zgodnie z obowiązującą wieloletnią prognozą finansową Gmina Łapy zamierza spłacać dług publiczny do końca 2033 roku. Na koniec 2018 roku zadłużenie gminy wyniosło 37.259.884,00 zł. W roku 2019 planowany jest dalszy wzrost zadłużenia do kwoty 45.510.924,00 zł w związku z koniecznością dokończenia inwestycji realizowanych z dofinansowaniem ze środków UE. Według założeń wieloletniej prognozy finansowej Gmina Łapy powinna zacząć spłacać zadłużenie od roku 2021. Koniecznym jest wypracowywanie

począwszy od roku 2021 dodatnich wyników budżetów. W kolejnych latach prognozy zakładane jest wypracowywanie tzw. nadwyżek operacyjnych budżetu na poziomie ok. 5-7 mln zł w latach 2021-2025 oraz 8-10 mln zł w latach 2027-2033. Im wyższa nadwyżka operacyjna budżetu, tym większa możliwość realizacji inwestycji na terenie gminy oraz spłaty funkcjonującego zadłużenia.

Uchwałą Nr LII/400/22 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 lutego 2022 roku uchwalono zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Łapy na lata 2022 – 2025. Dokument obejmuje również prognozę kwoty długu i spłat zobowiązań. Poniżej przedstawiono ogólne wnioski wynikające z analizy przedstawionego tam zestawienia:

- 1) w najbliższych latach zakłada się dochody na znacznie niższym poziomie niż obecnie. Najmniejsze zaplanowano na rok 2025 (ponad 87 mln zł), gdzie w roku 2022 jest to kwota 104 mln. W obecnym roku zakładano istotne wpływy ze sprzedaży majątku i dotacji na cele inwestycyjne, wpływy w kolejnych latach w tych kategoriach zakładane są na niższym poziomie;
- 2) założono, że dotacje uda się pozyskać w latach 2024 (ponad 2,5 mln zł), 2023 (prawie 12 mln zł), a obecny rok to kwota 16,8 mln;
- 3) z roku na rok prognozuje się stopniowy wzrost dochodów bieżących, w tym pochodzących z podatków, opłat, subwencji oraz dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące;
- 4) wydatki w roku 2023 ulegną istotnemu ograniczeniu, do poziomu nieco ponad 97 mln zł, (obecnie w roku 2022 wynoszą 121 mln.) i w 2025 roku zakładane są na poziomie jedynie nieco ponad 86 mln zł. Ze względu obecnie wydatki zwiększy się też deficyt budżetowy, które spowoduje pogłębienie zadłużenia;
- 5) z uwagi na zwiększenie zadłużenia, wzrosną wydatki na obsługę długu, która w 2024 r. wyniesie ok. 1 mln zł. Spłata zobowiązań oznaczać będzie stopniowe zmniejszanie kosztów ich obsługi, które w roku 2034 wynosić mają 200 tys. zł;
- 6) lata 2022-2023 przyniosą znaczne zwiększenie wydatków majątkowych – w tym przeznaczonych na cele inwestycyjne. W roku 2022 zakłada się wydatkowanie 35,1 mln zł, w 2023 r. – 19,0 mln zł. W okresie późniejszym ich wysokość będzie znacznie niższa, jednak utrzyma się na poziomie ok 4 mln zł rocznie;
- 7) jak stwierdzono w punkcie 4, zakłada się, że w latach 2022 wysokość deficytu będzie największa i będzie wynosić ok. 16 mln, w kolejnym latach będzie dużo mniejsza i wynosić będzie 4 mln. Natomiast w okresie późniejszym spodziewa się osiągnięcia dodatniego wyniku budżetu – od 140 tys. w 2024 do prawie 5 mln zł w 2030 roku – który wykorzystany zostanie m.in. na spłatę zadłużenia;
- 8) szacuje się, że zadłużenie samorządu osiągnie najwyższą wartość w 2023 r., wynoszącą ponad 9 mln zł. W latach kolejnych będzie ono sukcesywnie malało. Założono, że zobowiązania zostaną spłacone całkowicie w roku 2035 r.

Z prognozy finansowej miasta wynika, że w najbliższym czasie zakładana jest realizacja zadań inwestycyjnych. Konieczne jest więc zaciągnięcie zobowiązań, które pokryją wkład własny kosztów zamierzeń – dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie dofinansowania ze środków zewnętrznych. Stąd wzrost zadłużenia samorządu. Jednocześnie przedstawiono realny harmonogram spłat zobowiązań. Co istotne, na nowe wydatki inwestycyjne w latach 2022-2023 przeznaczono kwoty rzędu 35 i 19 mln zł a w kolejnych latach co najmniej 4 mln.

7.4.3. Możliwości finansowania przez miasto wykonania infrastruktury

Władze samorządu planują rozbudowę sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i infrastruktury społecznej, w tym zabezpieczają środki finansowe na jej wykonanie.

W perspektywie roku 2024 zabezpieczono środki finansowe na realizację szeregu celów służących realizacji zadań własnych miasta, w tym polegających na:

- rozbudowa obiektów publicznych,
- działaniach związanych z adaptacją do zmian klimatu,
- remontach i realizacji dróg,
- budowie krytej pływalni.

Ponadto, jak wskazano w punkcie 7.4.2., w prognozie finansowej w okresie 2022-2025, na nowe wydatki inwestycyjne zabezpieczono kwoty rzędu od 35 do 6 mln zł rocznie.

Tym samym możliwe jest finansowanie zamierzeń koniecznych do realizacji zadań własnych gminy w zakresie sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i infrastruktury społecznej w wysokości ok. 39 mln zł – przeznaczonych na nowe wydatki inwestycyjne w latach 2022-2024.

Przyjęte w prognozie założenia pozwalają na stwierdzenie, że gmina w wystarczającym stopniu zabezpiecza środki finansowe niezbędne do realizacji infrastruktury i sieci komunikacyjnej na obszarach wskazywanych do urbanizacji w perspektywie kolejnych lat.

7.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

7.5.1 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Gmina Łapy zajmuje powierzchnię ok. 128 km². W studium uwzględnia się tereny zainwestowane oraz wskazane w obowiązujących planach miejscowych, a także wyznacza się nowe tereny w oparciu o uwarunkowania, analizy i rozpatrując wnioski mieszkańców w tym zakresie.

Przeprowadzony bilans terenów inwestycyjnych uwzględnia możliwości rozwojowe gminy pod kątem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym (opisane w rozdziałach III, V i VII). Na potrzeby opracowania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, zgodnie z wymogiem art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d, przeanalizowano dostępne dane dotyczące użytkowania i przeznaczenia gruntów. Wzięto pod uwagę ustalenia obowiązującego studium oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uwzględniono też analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozę demograficzną, ocenę możliwości finansowania gminy oraz niepewność procesów rozwojowych.

7.5.2. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej.

Zgodnie z wymogami ustawowymi maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę wyrażono w ilości powierzchni użytkowej, posługując się podczas obliczeń również powierzchnią terenu. Analizowano maksymalne zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące prognozowanej liczbie ludności, ale także ruch budowlany w gminie. Analiza dotyczy zapotrzebowania na zabudowę zagrodową i mieszkaniową jednorodziną. Choć na terenie gminy występuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (zrealizowana w mieście Łapy) to z uwagi na charakter gminy, tego typu zabudowa nie będzie występowała lub będzie marginalna, tak więc szacując zapotrzebowanie na budownictwo mieszkaniowe nie przewidziano tego typu zabudowy.

Poniżej zostały umieszczone dane wyjściowe przyjęte do obliczenia zapotrzebowania.

Ogólna liczba mieszkań na rok 2020 wynosiła 7575, co dało 32 708 izb,

- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie 78,9 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanych do użytkowania w 2020 roku – 146,2 m².

Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2020 roku wyniosła 26, co daje w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - 1,2.

Obliczenie zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową metoda I

Obliczenie obecnej liczby mieszkań:

21 653 osób: 2,52 osoby/mieszkanie (średni wskaźnik wg GUS dla Województwa Podlaskiego) = 8592,46 mieszkań

21 653 osób: 7575 mieszkań = 2,85 osoby/mieszkanie w gminie Łapy

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w podlaskim 30,7 m²

Obliczanie średniej powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej:

średnia powierzchnia terenu (działki budowlanej) w gminie dla poszczególnej zabudowy

	średnia powierzchnia terenu (działki budowlanej) w gminie dla poszczególnej zabudowy
Zabudowa zagrodowa	3500 m ²
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna ekstensywna	1500 m ²
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna intensywna	800 m ²
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	700 m ²
Średnia pow. terenu pod zabudowę mieszkaniową	1933 m ² (W obliczeniach pominięto zabudowę wielorodzinną z uwagi na marginalny charakter a także z uwagi na przewidywany rozwój głównie zabudowy indywidualnej)

Tabela 28. Średnia powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej w Łapach – opracowanie własne

7575 mieszkań x 2000 m² (średnia powierzchnia terenu zabudowy mieszkaniowej) = 15 150 000 m² = 1515,0 ha

Obliczanie osób, które pozostaną w istniejących mieszkaniach po ich rozgęszczeniu:

- przyjmuje się wskaźnik rozgęszczenia na poziomie 2,2 osoby/mieszkanie,
- obliczenie liczba osób w mieszkaniach po rozgęszczeniu: 7575 mieszkań x 2,2 os./mieszk. = 16 665 osób,
- dla ilu osób trzeba przewidzieć nowe mieszkania (dla osób z mieszkań rozgęszczanych i dla mieszkańców nowych):

21 653 – 16 665 = 4988 osób, przy założeniu prognozowanego ujemnego wskaźnika demograficznego na poziomie (-) 1674 osób, w okresie 30 lat, wynik będzie dodatni i wyniesie (+) 3314 osób.

(+) 3314 osób/ 2,2 os.= (+) ok. 1506 mieszkań.

rok	Liczba ludności w gminie	Liczba mieszkań	osób/ mieszkanie	Średnia użytkowa powierzchnia mieszkania	Liczba mieszkań	Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań
2020	21653	7575	2,85	78,9 m ²	7575	597 667 m ²
2050	19979	9081	2,2	82,0 m ²	9081	744 642 m ²
różnica				97,6 m ² średnia powierzchnia mieszkania	1506 brakująca liczba mieszkań	146 975 m ² brakująca powierzchnia użytkowa mieszkań

Tabela 29a. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w Łapach – opracowanie własne

Przyjęto, więc w perspektywie 30-tu lat że maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowych mieszkań w gminie Łapy wyniesie 146 975 m², co przedkłada się na maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię terenów budowlanych o funkcji mieszkalnej netto na poziomie 291,1098 ha (1506 ilość mieszkań = ilość działek x 0,1933 ha – średnia działka). Zakładając dodatkowo 20% na niezbędną komunikację drogową powierzchnia brutto wyniesie $(291,1098+58,22) = 349,33$ ha.

Obliczenie zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową metoda II

Na zapotrzebowanie mają też wpływ inne czynniki, które są nieuwjęte w statystykach demograficznych i migracyjnych. Tereny wiejskie, położone w atrakcyjnych miejscach, w dolinach rzek czy w okolicy Natury 2000 są obszarami atrakcyjnymi dla osób zamożnych, którzy szukają terenów daleko od zgiełku miast i które stanowią dla tych osób miejsce zamieszkania sezonowego lub weekendowego. Stanowią często lokatą kapitału (jako 2 lub 3 dom) lub nabywane są ze względu na sentyment do tych terenów poprzez np. pochodzenie i tzw. powrót na ojcowiznę. W niektórych miejscowościach mieszkańców okazjonalnych jest znacznie więcej niż stałych mieszkańców, co nie przekłada się jednakże na demografię. Dlatego nie jest możliwe przeprowadzenie bilansu dla tych terenów jedynie na podstawie danych statystycznych a należy się kierować w tym przypadku innymi założeniami.

Dlatego posłużono się również inną metodą szacunkową by uzyskane dane były jak najbardziej realne i wiarygodne.

Przy obliczaniu zapotrzebowanie na nową zabudowy przyjęto, że:

- zasoby istniejącego budownictwa (zakładając rozgęszczenie ludzi w istniejących budynkach i spadek demograficzny oraz naturalny proces degradacji zabudowy) zabezpieczą w sposób wystarczający mieszkańców gminy w okresie kolejnych 30 lat; a wyludniająca się budynki mieszkalne znajdą nowych właścicieli, jako domy letnie lub też będą służyły jako domy letnie spadkobiercom mieszkańców. Ze względu na zły stan techniczny zakłada się też część zabudowy ulegnie degradacji i rozbiórce,
- do obliczenia zapotrzebowania na nowe tereny dla zabudowy mieszkaniowej posłużono się średnią liczbą mieszkań oddawanych do użytku – wynoszącą 26 mieszkań (rok 2020) i przyjęto, iż w okresie kolejnych 30 lat liczba budynków będzie, co najmniej taka sama,
- zapotrzebowanie na ilość mieszkań (gospodarstw domowych) 26 x 30 lat – 780 nowych mieszkań,
- w celu wyliczenia zapotrzebowania na powierzchnię użytkową nowej zabudowy o funkcji mieszkalnej (zagrodowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna) przyjęto, że średnia wielkość powierzchni terenu budowlanego wyniesie ok. 1933 m²,
- zapotrzebowanie netto na powierzchnię terenów pod budownictwo mieszkaniowe będzie wynosiło odpowiednio: $780 \times 0,1933\text{ha} = \mathbf{150,774\text{ ha}}$,
- powierzchnia brutto wyniesie (zwiększenie o 20% terenów pod komunikację) = **180,928 ha**,
- zakładana średnia powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej stanowić będzie maksymalnie 10 %¹⁰ średniej powierzchni terenu zabudowy mieszkaniowej,

¹⁰ Wynik uzyskano obliczając faktyczny współczynnik intensywności w gminie jedynie dla budynków mieszkalnych (z pominięciem zabudowy towarzyszącej). Współczynnik intensywności obliczono przy użyciu danych statystycznych GUS – powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie x ich ilość, w stosunku do powierzchni terenów zabudowanych i zainwestowanych o funkcji mieszkalnej. $(7575 \times 80\text{m}^2 / 574,83\text{ha})$ Współczynnik wyniósł 0,1054, co równe jest maksymalnie 10,5% średniej powierzchni terenu przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową.

zapotrzebowanie powierzchni użytkowej nowych mieszkań wynosić będzie, więc:
1 809 280 m² x 0,1 = 180 928 m²,

- można też przyjąć inny rodzaj przeliczenia przy ww. założeniach - zapotrzebowanie netto na powierzchnię użytkową będzie wynosiło odpowiednio: 780 x (przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanych do użytkowania w 2020 roku) 146,2 m² = **114 036 m².**

Metoda I – pow. użytkowa:	146 975 m ² ;	teren pod zabudowę mieszkaniowa brutto:	349,33 ha
Metoda II -	180 928 m ²		180,928ha
	114 036 m ²		

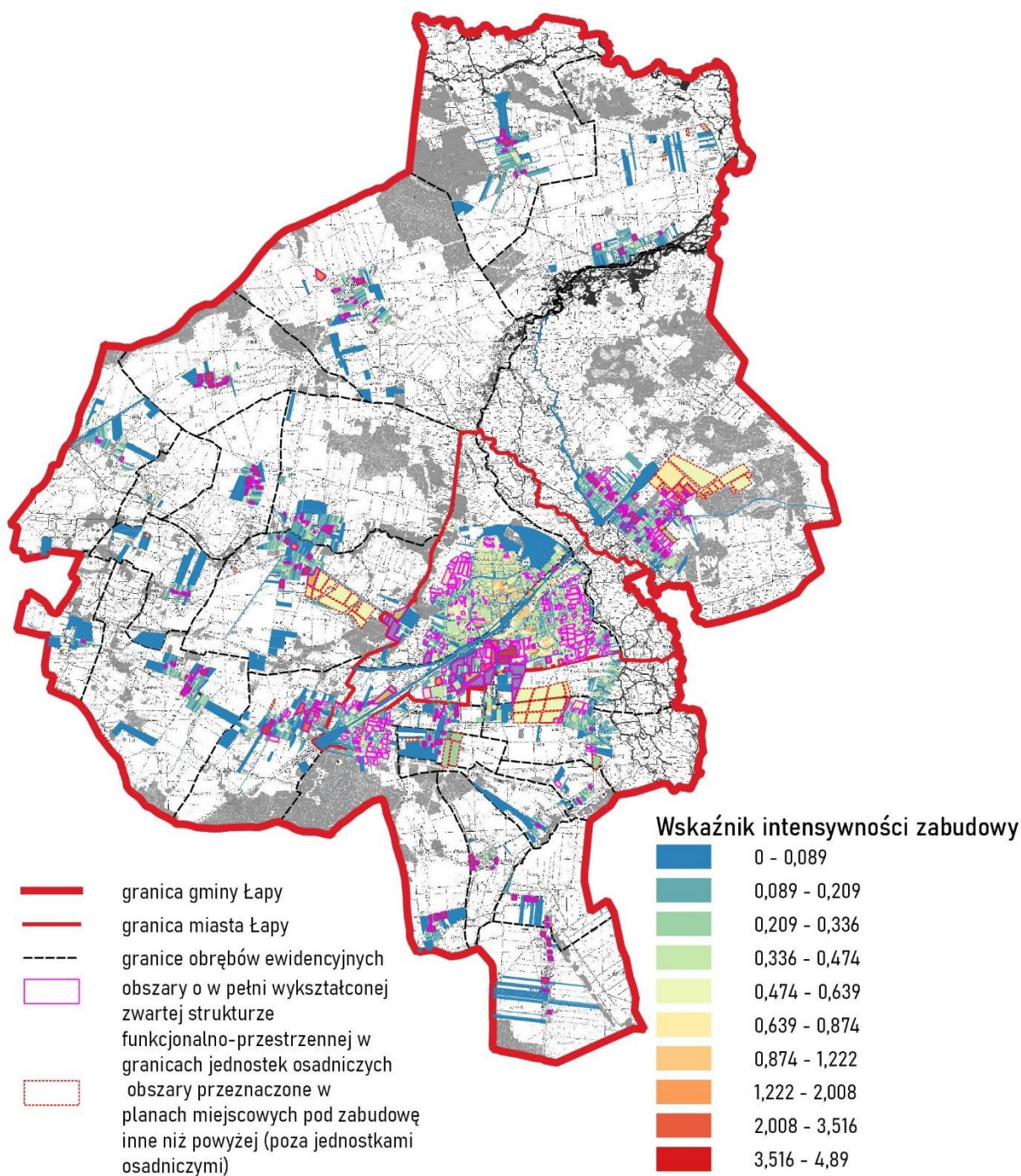
Średnio	147 313 m²	265,129 ha
----------------	------------------------------	-------------------

Ponieważ obie metody z powyższych wyliczeń są realne przyjęto, iż do dalszych obliczeń będzie wyliczenia średnia, dlatego też w perspektywie 30-tu lat przewiduje się na terenie gminy Łapy maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowych mieszkań na poziomie **147 313 m²**, co przedkłada się na maksymalne zapotrzebowanie na nową powierzchnię terenów budowlanych o funkcji mieszkalnej brutto na poziomie **265,129 ha**.

Ponadto, dla potrzeb bilansu badano też istniejące wskaźniki zabudowy dla wszystkich terenów istniejących, miało to na celu jak najlepsze określenia powierzchni użytkowej na poszczególnych terenach. Ekstrapolowano wskaźniki intensywności zabudowy z innych terenów gminy o takim samym charakterze zabudowy. Te określono na podstawie informacji o powierzchni działek (dane PODGiK) i powierzchni budynków oraz liczbie ich kondygnacji (baza BDOT10k). Dostępna baza nie uwzględnia poddaszy użytkowych, w związku z tym wskaźniki dla stosownych typów zabudowy powiększono odpowiednio o 0,5. Wynikiem analizy jest mapa określająca wskaźnik intensywności zabudowy na działkach, których geometrię udało się pozyskać z PODGiK.

W obrębie poszczególnych typów zabudowy wytypowano powierzchnie testowe i na tej podstawie wskazano wysokość wskaźnika istniejącego, który też może pozwolić oszacować potencjalną, nową powierzchnię użytkową na terenach niezabudowanych. Dla poszczególnych typów zabudowy przedstawiają się one następująco:

- P – 0,63,
- MN/U – 0,73,
- MN w mieście Łapy – 0,50,
- MN miejscowości pod Łapami – 0,34,
- RM – 0,28,
- MN/RM – 0,31,
- U – 0,70,
- P/U – 0,66,
- MW – 0,93.

Rycina nr 14. *Intensywność zabudowy,*
Opracowanie własne na potrzeby Studium

Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w mieście Łapy jest znacznie bardziej zagęszczona niż w otaczających ją miejscowościach. Fakt ten uwzględniono w szacunkach określając odrębną wielkość wskaźnika w zależności od lokalizacji.

Plany miejscowe umożliwiają niekiedy lokalizację zabudowy o zróżnicowanym charakterze (np. MN/U). W takich przypadkach przyjmowano założenie, że zostaną one zabudowane w połowie przez każdy z dopuszczonych do realizacji typ zabudowy.

Powyższe szacunki były wykorzystywane w obliczeniach zarówno zapotrzebowania jak i chłonności terenów.

7.5.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej

Podstawową potrzebę w zakresie terenów zabudowy stanowi zapewnienie dostępu do usług, w szczególności usług podstawowych. Obecne tereny usługowe, w większości przypadków, obejmują tereny w znacznym stopniu zainwestowane i wykorzystywane na potrzeby usług publicznych (szkoły, kościoły, remizy strażackie). Usługi są niezwykle ważną gałęzią gospodarki, wpływającą na tworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym na szeroko rozumiany rozwój. Poprawiając komfort życia mieszkańców, szczególnie na obszarach wiejskich, należy zadbać o łatwy dostęp do usług podstawowych po przez wyznaczenie nowych terenów pod ich funkcjonowanie. W celu oszacowania zapotrzebowania na nową powierzchnię terenów budowlanych o funkcji usługowej przeanalizowany został aktualny stosunek istniejącej powierzchni terenów usługowych do istniejącej powierzchni terenów mieszkaniowych, który wynosi 11%. Biorąc pod uwagę wzrost zamożności społeczeństwa oraz stopień korzystania z różnego rodzaju usług, zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane o funkcji usługowej w aktualnej proporcji do terenów mieszkaniowych może okazać się niewystarczające dla zabezpieczenia potrzeb przyszłych mieszkańców, w szczególności z uwagi na zmiany w zakresie struktury zatrudnienia – rosnąca liczba jednoosobowych działalności gospodarczych oraz rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Z uwagi na charakter gminy zakłada się też wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne (pensjonaty i agroturystyka), a także możliwość lokalizacji różnego rodzaju usług sportu i rekreacji. Istotny wpływ na rozwój usług w gminie ma również charakter miasta Łapy i jego dobre połączenia komunikacyjne zarówno z głównym ośrodkiem regionu Białymstokiem, jak i obszarem całej gminy. Uwzględniając powyższe zakłada się wzrost powierzchni terenów budowlanych pod zabudowę usługową nawet o 65 % w stosunku do powierzchni terenów obecnej zabudowy usługowej. Przy zakładanym wzroście powierzchni terenu pod zabudowę usługową, stosunek do zabudowy mieszkaniowej do usługowej będzie wynosił 18%.

- aktualna powierzchnia terenów zabudowy usługowej: 64,098 ha,
- zakładany wzrost powierzchni terenów usług w stosunku do istniejących terenów nie więcej niż 65%, w związku z tym zapotrzebowanie na nową powierzchnię terenów zabudowy usługowej wyniesie: 41,66 ha ($64,098 \text{ ha} \times 0,65$),
- powierzchnia terenów zabudowy usługowej (istniejącej i projektowanej) wynosić będzie razem: 105,76 ha,
- aktualna powierzchnia użytkowa zabudowy usługowej wynosi 448 686 m² (przy założeniu, że wskaźnik intensywności wynosi 0,7),
- maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy dla nowej zabudowy w Studium ustalono na takim samym poziomie maksymalnym: 0,5 (z uwagi na możliwość również lokalizacji usług sportu i rekreacji przy mniejszym udziale zabudowy, w związku z tym zmniejszono wskaźnik w stosunku do istniejącego wskaźnika),
- zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej wyniesie, więc: $41,66 \text{ ha} \times 0,5 = 20,83 \text{ ha} = \mathbf{208\ 300 \text{ m}^2}$.

7.5.4. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową o funkcji produkcyjnej

Funkcją inicjującą rozwój gminy będzie działalność produkcyjno-wytwórcza, której rozwój może być stymulowany dzięki dogodnemu sąsiedztwu z węzłem kolejowym Warszawy-Białystok a także dobrym połączeniem drogowym z miastem wojewódzkim. Poza tym utworzona została strefa ekonomiczna, której potencjał może być stale rozwijany. W odpowiedzi na spadek liczby mieszkańców, spowodowany między innymi niedostateczną liczbą miejsc pracy jednym z kierunków polityki przestrzennej gminy winno być tworzenie warunków dla rozwoju zakładów produkcyjnych, produkcyjno-usługowych oraz centr logistycznych. W Studium należy więc wskazać obszary inwestycyjne zlokalizowane w sąsiedztwie przemysłowej części gminy oraz istniejącej już bazy produkcyjnej. Obliczając zapotrzebowanie na nowe tereny o funkcjach produkcyjnych, produkcyjno-usługowych oraz składów i magazynów uwzględniono tereny już wyznaczone zarówno w poprzednim studium jak i obowiązujących planach miejscowych. Nowym kierunkiem tworzonym na terenach produkcyjnych jest rozwój OZE (w tym farm fotowoltaicznych, banków energii i innych tego typu przedsięwzięć) które co prawda będą potrzebować obszarów do realizacji tego typu funkcji przy jednoczesnym niewielkim wykorzystaniem terenu pod zabudowę.

- aktualna powierzchnia terenów istniejących pod funkcje produkcyjne wynosi: **123,0875 ha**,
- maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy ustalony w Studium: **0,6 – 0,7**, przy czym z uwagi na przewidywaną realizację na terenach produkcyjnych również OZE (panele fotowoltaiczne) przyjęto do obliczeń w przypadku nowej zabudowy produkcyjnej dużo niższy wskaźnik 0,2,
- aktualna powierzchnia użytkowa zabudowy produkcyjnej wynosi : **77,5451 ha** ($123,0875 \text{ ha} \times 0,63$), przy założeniu że wskaźnik intensywności istniejący wynosi 0,63,
- zakładana powierzchnia użytkowa nowych terenów produkcyjnych powinna wynosić co najmniej 45 % obecnej powierzchni tj. 348 952 m², przy czym zakłada się że duża część terenów produkcyjnych nie będzie wykorzystywana pod zabudowę kubaturową z uwagi na przewidywane wykorzystanie terenu głównie pod produkcję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Dla tego przyjęto, iż wskaźnik intensywności będzie na dużo niższym poziomie niż obecny i wynosić będzie 0,2. Przy takich założeniach zapotrzebowanie na tereny produkcyjne będzie wynosił 174,42 ha,
- zapotrzebowanie na nową powierzchnie użytkową zabudowy usługowej wyniesie, więc: **348 952 m²**.

Zapotrzebowanie (A) - Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę

Funkcja zabudowy	Maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę w m ² powierzchni użytkowej
Mieszkaniowa	147 313 m²
Usługowa	208 300 m²
Produkcyjna	348 851 m²

Tabela 29b. Zapotrzebowanie maksymalne na nową zabudowę w Łapach – opracowanie własne

7.5.5. Chłonność terenów

Kolejnym etapem sporządzanego bilansu jest oszacowanie chłonności obszarów istniejącej zabudowy. W celu przedstawienia chłonności obszarów istniejącej zabudowy, rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyznaczone zostały obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych.

Przez „obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej” rozumie się obszary o skupionej zabudowie zagrodowej, mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, mającej dostęp do dróg publicznych i wyposażonych w niezbędną infrastrukturę komunikacyjną i techniczną, z terenami tej infrastruktury oraz z terenami infrastruktury społecznej i innych usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzeniami publicznymi, a także z terenami o funkcji produkcyjnej, magazynowej i składowej – z zastrzeżeniem, że wszystkie te tereny są położone w obrębie (wewnątrz) takiego obszaru, bądź bezpośrednio sąsiadują z terenami zabudowanymi wchodzącymi w jego skład. W obrębie tych obszarów mogą występować tereny zdegradowane wymagające przekształceń. Obszary te mogą obejmować niewielkie luki w zabudowie, jeśli mają dostęp do komunikacji i infrastruktury technicznej. Poza tym do obszarów tych zaliczono obszary które nie spełniają wszystkich warunków (np. dotyczących wyposażenia w infrastrukturę techniczną), ale stanowią trwałe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Na potrzeby określenia chłonności obszarów tego typu w pierwszej kolejności wskazano ich lokalizację. Tereny te szeregowano jednocześnie pod kątem typu zabudowy (co można było określić jednoznacznie z uwagi na 100% pokrycie gminy planem miejscowym). W analizie nie były brane pod uwagę tereny zieleni, przyjmując ich zachowanie, chyba że zmianę ich przeznaczenia ustalał mpzp. Nie brano też pod uwagę niewielkich terenów, które nie pozwalają na zlokalizowanie budynków na odrębnych działkach – czyli np. na zapleczu

istniejącej zabudowy wsi, czy wewnątrz zabudowanych kwartałów bez możliwości skomunikowania.

Następnie przeanalizowano rezerwy terenowe (chłonność) w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz rezerwy „planistyczne” terenów leżących poza ww. strukturą, a przeznaczonych w miejscowych planach pod zabudowę.

Należy zauważyć, iż w obszarze gminy występują liczne siedliska zabudowy rozproszonej, w związku z czym niektóre z miejscowości (lub fragmenty miejscowości) nie spełniają kryteriów „obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej”, głównie ze względu na brak rzeczonyj „zwartości zabudowy”.

Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej odniesiono do następujących funkcji zabudowy:

- 1) zabudowy o funkcji mieszkalnej (w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej);
- 2) zabudowy o funkcji usługowej (w tym usług publicznych);
- 3) zabudowy o funkcji produkcyjnej, produkcyjno-usługowej, magazynowej i składowej.
- 4) obliczeń dokonano biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie terenu, z wykorzystaniem kategoryzacji zabudowy, oznaczonych na rysunku Studium (część uwarunkowania). Obszary oznaczone na rysunku Studium zostały podzielone na istniejące funkcje:
 - zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej ekstensywnej i intensywnej,
 - zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, ogrodniczych i hodowlanych,
 - zabudowy usługowej, w tym usług publicznych i usług sportu i rekreacji,
 - zabudowy produkcyjnej, w tym usługowej, składowej i magazynowej oraz lokalizacji odnawialnych źródeł energii (w tym także rolnicza przestrzeń produkcyjna).

	Podział istniejących terenów na udział poszczególnych funkcji	Istniejąca powierzchnia terenów zagospodarowanych (ha)	Udział procentowy w terenach zainwestowanych
Zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, ogrodniczych i hodowlanych zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna ekstensywna i intensywna Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	- zabudowa zagrodowa 60 % - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 37% - mieszkaniowa wielorodzinna 3 %	574,8375 346,213 (RM) 209,378 (MN) 19,2465 (MW)	63 %
Zabudowy usługowej, w tym usług publicznych i usług sportu i rekreacji	- usługi – 70% - usługi sportu i rekreacji – 30%	64,098	7%
Zabudowa produkcyjna, w tym usługi, składy, magazyny oraz tereny lokalizacji odnawialnych źródeł energii,	- produkcja, usługi, składy, magazyny - 95% - OZE – 5%	123,0875	13 %
Komunikacja		152,4046	17 %
Powierzchnia terenów brutto		914,4276	100%

Tabela 30a. Podział istniejących terenów zagospodarowanych w gminie Łapy – opracowanie własne

Obszar B - Określenie chłonności „luk w zabudowie” w obszarach zwartej zabudowy, o wypełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej ¹¹

¹¹ Materiały Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa – określanie chłonności obszarów istniejącej zabudowy i obszarów przeznaczonych do zabudowy w planach miejscowych

	Zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna i zagrodowa	Zabudowa usługowa	Zabudowa produkcyjna
Potencjalne tereny zabudowy „luki w zabudowie” - brutto (ha)	114, 57 (MN) 0,766 (MW) 73,53 (RM) 188,866	18,8415	34,0892
Potencjalne tereny zabudowy „luki w zabudowie” – netto (przyjęto 20% na komunikację)(ha)	151,096	15,0732	27,2713
Średnia powierzchnia działki w gminie	1933 m ²		
Ilość nowych działek	782		
Powierzchnia użytkowa nowej zabudowy działki x średnia powierzchnia użytkowa mieszkalna przyjmowana dla gminy wiejskiej (120m ²)	93 840		
Wskaźnik intensywności zabudowy		0,7	0,63
Powierzchnia użytkowa nowej zabudowy		105 512	171 809

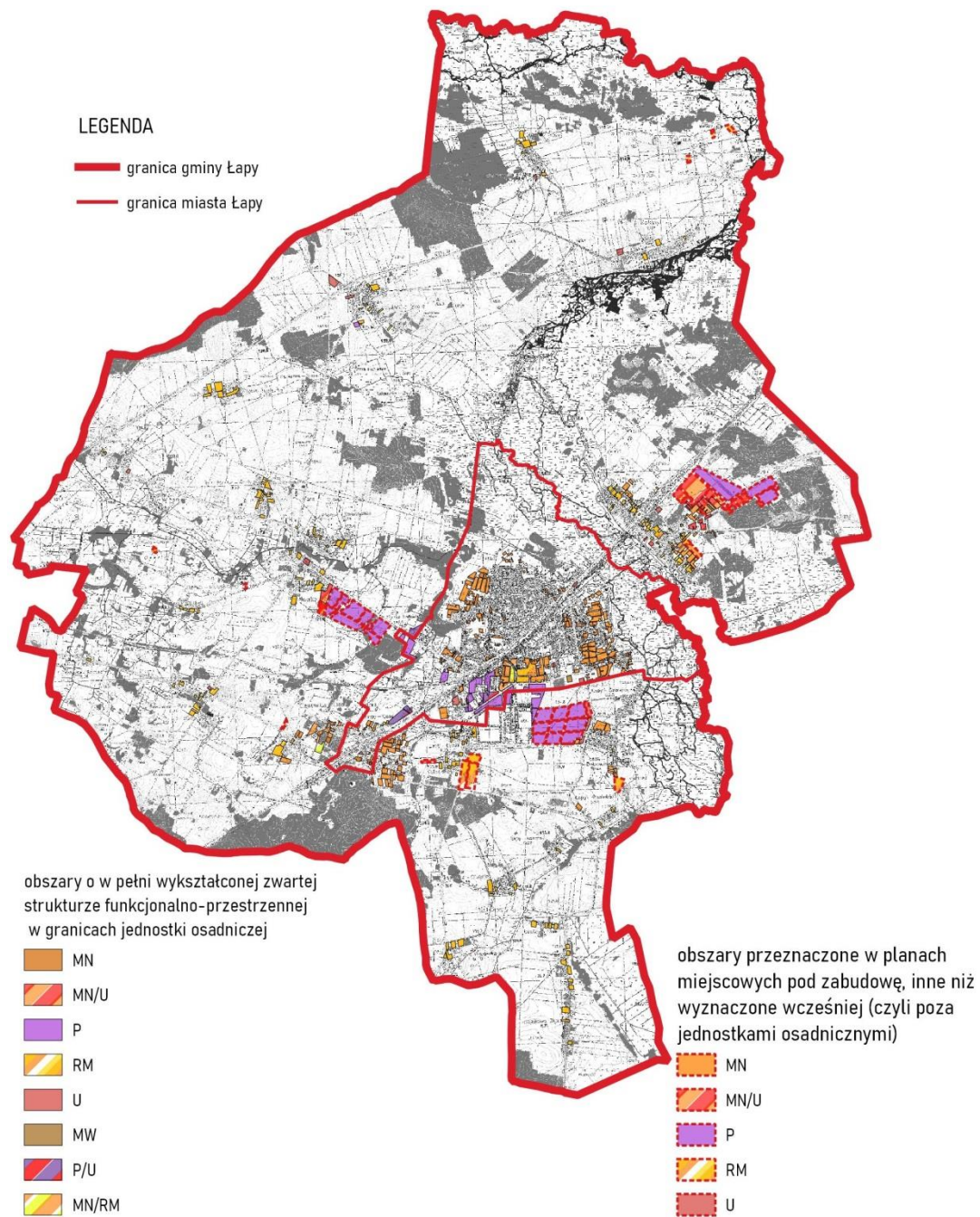
Tabela 30b. Określenie chłonności „luk w zabudowie” w obszarach zwartej zabudowy – opracowanie własne

Obszar C - Określenie chłonności w obszarach przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych (z pominięciem terenów położonych w obszarze B)¹²

	Zabudowa jednorodzinna i zagrodowa	Zabudowa usługowa	Zabudowa produkcyjna
Powierzchnia terenu brutto przeznaczonych pod zabudowę (m ²)	156 034 (MN) <u>184 245 (RM)</u> 340 279	296 000	1 030 000
Powierzchnia terenu netto przeznaczonych pod zabudowę (m ²) - przyjęto 20% na komunikację	340 279 – 68 055 = 272 224	296 000 – 59200 = 236 800	1 030 000 - 206000 = 824 000
Powierzchnia działki budowlanej (m ²)	2500		
Nowe działki	109		
Obliczanie chłonność terenu	1 działka budowlana / 120 m ² pow. użytkowej dla gminy wiejskiej		
Wskaźnik intensywności zabudowy		0,5 (przyjęto, że część terenów usługowych stanowić będzie usługi sportu i rekreacji przy mniejszym udziale zabudowy, w związku z tym zmniejszono wskaźnik)	0,2 (przyjęto, że część terenów produkcyjnych będzie wykorzystywane pod OZE, w związku z tym zmniejszono wskaźnik)
Powierzchnia użytkowa nowej zabudowy(m ²)	13 080	118 400	164 800

Tabela 30c. Określenie chłonności w obszarach przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych w Łapach – opracowanie własne

¹² Materiały Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa – określanie chłonności obszarów istniejącej zabudowy i obszarów przeznaczonych do zabudowy w planach miejscowych

Rycina nr 15. Chłonność terenów, Opracowanie własne na potrzeby Studium

W oparciu o rezerwy terenowe oraz na podstawie przyjętych współczynników intensywności zabudowy wyliczono wartość chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

7.5.6. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy (sumy chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonności obszarów poza w pełni wykształconą zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w granicach jednostki osadniczej, przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę).

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz zapobiec nadmiernemu wyznaczaniu terenów, dla których ustalenia Studium przewidują już wystarczającą do rozwoju powierzchnie zabudowy.

	Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę (m ²)	Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę + 30% niepewność procesów rozwojowych (m ²)	Chłonność luk w zabudowie w obrębie obszarów zurbanizowanych (m ²)	Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych (m ²)	Chłonność obszaru B i C (m ²)	Porównanie zapotrzebowania – chłonność B i C (m ²)	Porównanie zapotrzebowania powiększone o niepewność procesów rozwojowych – chłonność B i C (m ²)
	A	A + 30%	B	C	B+C	A-(B+C)	(A+ 30%)-(B+C)
Zabudowa mieszkaniowa (zagrodowa, jednorodzinna i wielorodzinna)	147 313	147 313 + 44 193 = 191 506	93 840	13 080	106 920	147 313 – 106 920 = 40 393	191 506 – 106 920 = 84 586
Zabudowa usługowa	208 300	208 300 + 62 490 = 270 790	105 512	118 400	223 912	208 300 – 223 912 = - 15 612	270 790 – 223 912 = 46 878
Zabudowa produkcyjna	348 851	348 851 + 104 655 = 453 506	171 809	164 800	336 609	348 851 – 336 609 = 12 242	453 506 – 336 609 = 116 897

Tabela 31. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy w Łapach – opracowanie własne

Podsumowanie bilansu:

Powierzchnia użytkowa zabudowy na poziomie 84 586 m² będzie się przekładała na 176,25 ha powierzchni terenu. Obliczenia dokonano przyjmując: 84 586 m²: 120 m² = 705 budynków x 2500 m² (przyjęto średnia dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej) = **176,25 ha**. Dodatkowo można założyć, że 20% udziału w tych terenach stanowić będzie komunikacja, w takim przypadku to powierzchnia terenu pod zabudowę mieszkaniową brutto wyniesie **211,5 ha** (176,25 + 35,25);

Przy powierzchni użytkowej zabudowy usługowej na poziomie 46 878 m², szacowana powierzchnia terenu pod funkcję usługową będzie wynosiła = **9,37 ha**, zakładając dodatkową powierzchnię terenu na komunikację 20% = **11,244 ha**

Przy powierzchni użytkowej zabudowy produkcyjnej na poziomie 116 897 m², szacowana powierzchnia terenu dla tej funkcji wynosić będzie = **58,44 ha**, zakładając dodatkową powierzchnię terenu na komunikację 20% = **70,12 ha**

Jak wynika z powyższego zestawienia maksymalne w skali gminy Łapy zapotrzebowanie na nową powierzchnię terenów przeznaczonych pod zabudowę przekracza sumę powierzchni terenów możliwych do zabudowy w granicach jednostek osadniczych i terenów przewidzianych pod zabudowę w planach miejscowych. **W związku z powyższym dopuszczalne jest wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę, maksymalnie w ilości wynikającej ze sporządzonego bilansu.**

Lokalizacja nowej zabudowy jest więc jak najbardziej możliwa.

WNIOSKI:

- powinno dążyć się do stworzenia terenów atrakcyjnych lokalizacyjnie, z uwagi na przyszłe potrzeby inwestorów oraz wyznaczony obszar pod nowe inwestycje przemysłowo-produkcyjne, eliminując jednocześnie problem wynikający z mieszania funkcji przemysłowych z mieszkaniowymi;
- ważna jest dalsza poprawa dostępności komunikacyjnej miasta Łapy, ale też całej gminy, poprzez modernizację i przebudowę infrastruktury transportowej, zarówno drogowej, jak i kolejowej, włącznie z rozwojem transportu publicznego, przy uwzględnieniu potrzeb dla osób w starszych grupach wieku i/lub niepełnosprawnych;
- konieczny jest rozwój i zapewnienie dostępności do usług socjalnych i kulturalnych, które są niezbędne dla poprawy zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Działania te będą miały wpływ na częściowe zahamowanie odpływu ludności, która z kolei może poszerzyć grupę inwestorów, jak i wysoko wykwalifikowanej kadry;
- pomimo spadku demograficznego, ilość terenów mieszkaniowych nie jest wystarczająca, gmina Łapy posiada nadal możliwości dalszego rozwoju w tym zakresie.

Rozdział VIII

Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Powierzchnia ewidencyjna gruntów gminy Łapy wynosi 12 742 ha. Powierzchnie tę tworzą następujące grupy własnościowe:

L P	STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW	GMINA		OBSZAR MIEJSKI	OBSZAR WIEJSKI
		ha	%	ha	ha
	Powierzchnia ewidencyjna	12742	100	1210	11532
1.	Własności Skarbu Państwa w tym:	815	6,4	61	754
	Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	32		0	32
2.	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	304	2,4	113	191
3.	Grunty gminy i związków międzygminnych w tym:	326	2,5	85	241
	Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości	306	2,4	78	228
4.	Grunty gminy za i związków międzygminnych w użytkowaniu wieczystym	18	0,1	18	0
5.	Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	8552	67,1	261	8291
6.	Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	2076	16,3	456	1620
7.	Grunty spółdzielni	9	0,1	9	
8.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	47	0,4	6	41
9.	Grunty wspólnot gruntowych	365	2,8	141	224
10.	Grunty powiatów i związków powiatowych	76	0,6	19	57
11.	Grunty Województw	118	1	21	97
12.	Grunty spółek prawa handlowego i innych	36	0,3	20	16

Tabela 32. Struktura użytkowania własności na terenie gminy Łapy – dane z ewidencji gruntów UM Łapy - grudzień 2021

W strukturze własnościowej gminy dominują indywidualne gospodarstwa rolne, stanowiące własność prywatną osób fizycznych i stanowiące głównie grunty rolne lub leśne na cele rolnicze. Do Skarbu Państwa należą przeważnie obszary leśne, łąki, pastwiska oraz nieużytki (NPN) i elementy infrastruktury drogowej. Własność gminna stanowi jedynie 2,5% gruntów. Tworzenie zasobów gruntów komunalnych umożliwi tworzenie rezerw terenowych dla realizacji celów publicznych, w tym lokalizacji dróg, zadań kulturalno-oświatowych oraz możliwość tworzenia nowych miejsc pracy np. poprzez sprzedaż gruntów na cele produkcyjne.

Rozdział IX

Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

9.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytki mogą być objęte jedną z czterech form ochrony, tj.:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Zgodnie z ww. ustawą w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

Zasady ochrony obiektów i obszarów zabytkowych zostały przedstawione w Rozdziale IV.

9.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1205 ze zm.), grunty rolne na terenie miast (w tym przypadku miasta Łapy) nie podlegają ochronie, są natomiast chronione na pozostałym obszarze gminy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ww. ustawy ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstających wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Ponadto z mocy ustawy chronione pozostają też grunty leśne. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ww. ustawy ochrona gruntów leśnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstających wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi,
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej,

- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produkcyjności,
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

W związku z powyższym przeznaczenie terenów rolnych (klas I-III i lasów) jak i leśnych na inne cele, może nastąpić jedynie w oparciu o dokumenty planistyczne. W związku z pokryciem planami miejscowymi całej gminy Łapy takie przeznaczenie w niektórych terenach zostało przewidziane, poprzedzone było to zgodą na przeznaczenie terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne przez odpowiedniego Ministra lub też Marszałka Województwa.

9.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Na terenie gminy występują różne formy ochrony przyrody, które zostały szczegółowo opisane w pkt 3.1.14.

Ponadto obiektem ochrony przyrody położonym w granicach gminy są też drzewa lub skupiska drzew uznane za pomniki przyrody. W tym przypadku jest to lipa drobnolistna, chroniona od roku 1957. Lipa rośnie na posesji prywatnej, jest to pokaźne drzewo, ma podwójny pień i szeroko rozgałęzioną koronę.

9.4. Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy prawo wodne

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi. Zgodnie z ustawą „w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych mogą być ustanowione strefy ochronne ujęć wody i obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.”

Strefy ochrony bezpośredniej są ustalone w pozwoleniach wodnoprawnych Starosty Powiatu Białostockiej lub Dyrektora Zarządu Zlewni w Białymstoku, dla wszystkich studni wodociągów komunalnych oraz zakładowych.

Obecnie strefy ochrony pośredniej ustanawia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody. Strefy te nie zostały ustalone. Strefy ochronne zostały szczegółowo opisane w pkt 13.2.14.

9.5 Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady

Na terenie gminy nie występują tereny, które są objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie byłych hitlerowskich obozów zagłady (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 2120).

WNIOSKI:

- działania planistyczne na terenie gminy umożliwiły zachowanie potencjału ekologicznego rzek, poprzez ochronę wszystkich cieków i ich dolin;
- z uwagi na wyznaczenie obszarów Natura 2000 na terenie gminy Łapy dopiero po uchwaleniu większości planów miejscowych, obszary najcenniejsze przyrodniczo nie są ujęte odpowiednio w ustaleniach planów miejscowych. Określając kierunki zagospodarowania koniecznie należy uwzględnić wymogi ochrony przyrody;
- utrzymanie zabytków w należyтым stanie to nie tylko spełnienie wymogu ustawowego, ale świadectwo kultury społeczeństwa.

Rozdział X

Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy nie występują istniejące osuwiska. Do obszarów predysponowanych do wystąpienia gwałtownych ruchów masowych zakwalifikowano pojedynczy obszar o powierzchni nieco ponad 40 ha. Jest to południowy stok kemu na zapleczu miejscowości Łupianka Stara. Teren pozostaje w większości pozbawiony zainwestowania i wykorzystywany jest rolniczo. Pozostały obszar gminy cechuje się bardzo korzystnymi warunkami geodynamicznymi.

Punktowo występują wyrobiska będące pozostałością odkrywkowej eksploatacji kruszywa. Położone są w większości w oddaleniu od istniejącej zabudowy. Obejmują m.in. istniejące złoża w miejscowości Gąsówka-Skwarki i jego sąsiedztwo, a także tereny na północ od miejscowości Roszki-Wodźki - przy granicy z gminą Sokoły, na północ i na północny wschód od Płonki-Strumianki i na zachód od Łupianki Starej. Mają w większości niewielką powierzchnię i nie zaznaczają się silnie w rzeźbie terenu. W związku z tym nie stanowią zagrożenia geologicznego.

WNIOSKI

Na terenie gminy Łapy obszarem naturalnych zagrożeń geologicznych jest fragment kemu na zapleczu miejscowości Łupianka Stara.

Rozdział XI

Uwarunkowania wynikające z udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach gminy udokumentowane zostały trzy złoża kopalin:

- „Gąsówka Skwarki”, występujące tam piaski mają formę pokładową, a zasoby bilansowe (C1) wynoszą 728 tys. t. Miąższość złoża zawiera się w przedziale od 4,00 m do 17,70 m. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 3,601 ha,
- „Gąsówka-Skwarki”, złożo piasków i żwirów, zasoby wynoszą 423 tys. t.,
- „Łupianka Stara” – pole A i pole B, występują tam piaski i żwiry, a zasoby bilansowe (C1) wynoszą 759 tys. t.

Nie ustanowiono obszarów i terenów górniczych.

Przepisy Prawa ochrony środowiska określają, że złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Jednolita część wód podziemnych, w obrębie której leży gmina, cechuje się dobrym stanem ilościowym.

W obrębie gminy nie utworzono kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Rozdział XII

Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy nie wyznaczono terenów górniczych na podstawie przepisów Prawa geologicznego i górniczego.

Rozdział XIII
Uwarunkowania wynikające z stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

13.1. System transportowy

System transportowy miasta i gminy Łapy tworzą:

- sieć drogowa,
- linie kolejowe,
- linie autobusowe.

13.1.1 Sieć drogowa:

W skład sieci drogowej wchodzi drogi: wojewódzkie, powiatowe i gminne.

1) Drogi wojewódzkie klasy technicznej G, o nawierzchniach bitumicznych:

- a) nr 678 Białystok – Sokoły – Wysokie Mazowieckie, z przebiegiem przez obszar gminy o długości ok. 11,879 km o szerokościach jezdni 6 m i 7 m, z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 10 t/oś,
- b) nr 681 Roszki-Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec, z przebiegiem przez obszar gminy o długości ok. 12 km, w tym przez m. Łapy o długości ok. 1,7 km o szerokościach jezdni 6 m i 7 m, z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 8 t/oś,
- c) nr 682 Łapy – Turośń Dolna – Markowszczyzna, z przebiegiem przez obszar gminy o długości ok. 7,470 km + 2,05 km – obwodnica Uhowa, w tym przez m. Łapy o długości ok. 2,650 km, o szerokościach jezdni 6 m, 7 m i na krótkim odcinku 9 m z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 8 t/oś.

Ogółem dróg wojewódzkich jest ok. 33,399 km, w tym miejskich ok. 4,350 km i zamiejskich ok. 29,049 km.

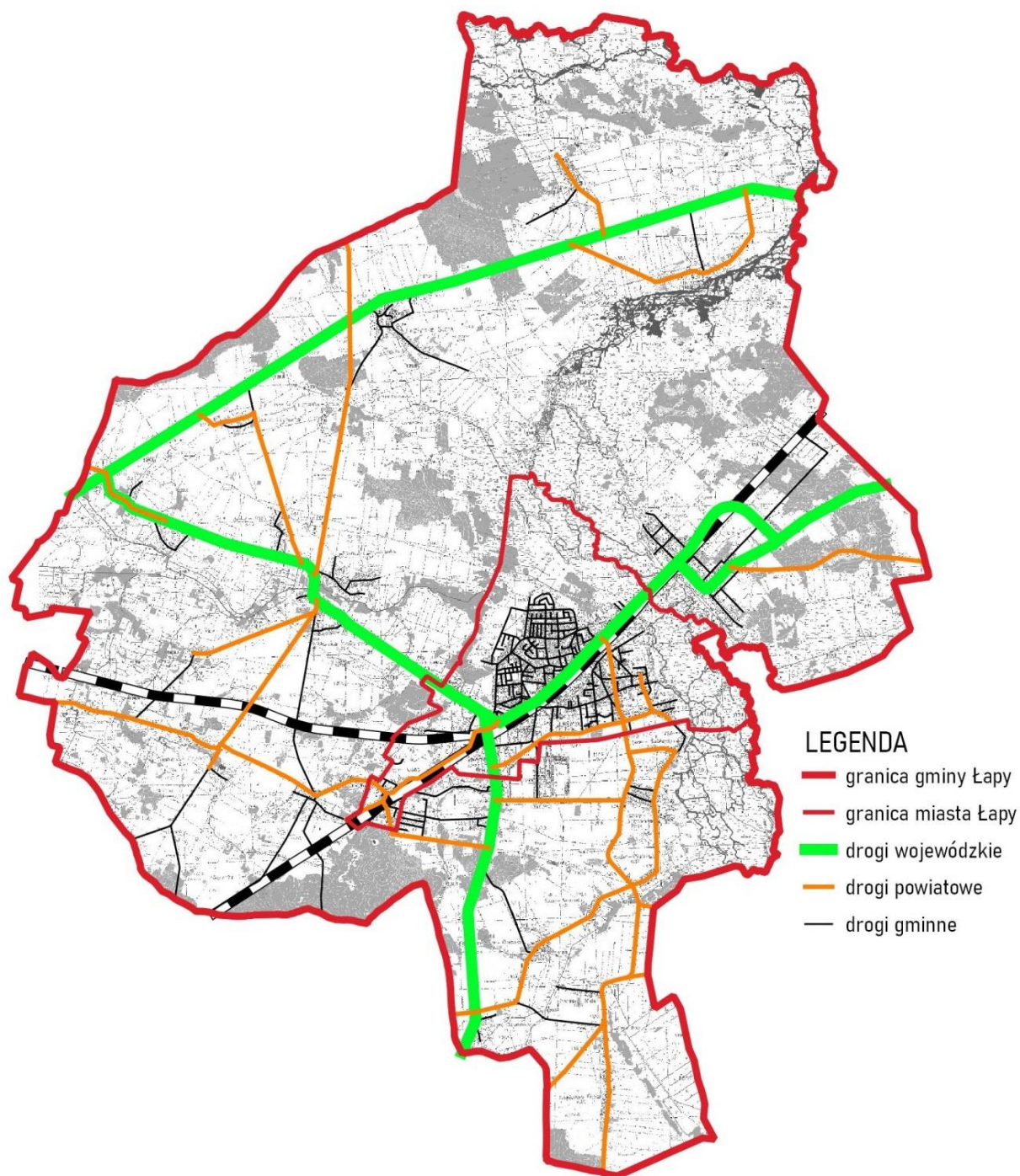
2) Drogi powiatowe:

Na obszarze miasta i gminy Łapy występują n/w drogi powiatowe klasy technicznej Z, o długościach i rodzajach nawierzchni określonych w poniższej tabeli.

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość drogi [km]	Rodzaj nawierzchni [km]		
				bitumiczna	brukowa	gruntowa
1	2	3	4	5	6	7
Gmina Łapy						
1	1519 B	Uhowo – Borowskie Skórki	2,940	2,940		
2	1521 B	Łapy (ul. Niłskiego-Łapińskiego, ul.	3,200	3,200		

		Graniczna) – Łapy- Pluśniaki – Suraż (ul. J. Piłsudskiego)				
3	1522 B	Łapy-Pluśniaki – Daniłowo Duże – Pietkowo – Gabrysin	4,300	4,300		
4	1523 B	dr. 1521 B – Daniłowo Małe – Suraż (droga do Daniłowa)	0,300			0,300
5	1524 B	Łapy-Łynki – Łapy- Dębowina – dr. 1521 B	1,851	1,851		
6	1525 B	droga 1521 B – Łapy- Szołajdy – Łapy- Dębowina – Łapy- Pluśniaki – Łapy-Korczaki – Gąsówka-Oleksin – Gąsówka Nowa	6,146	6,146		
7	1526 B	Daniłowo Duże – Grochy – dr 681	1,300	0,615		0,685
8	1527 B	Łapy-Kołpaki – Łapy (Osse) – Gąsówka- Somachy	7,421	6,793		0,628
9	1528 B	Gąsówka-Skwarki – Płonka Kościelna	2,572	2,572		
10	1529 B	Płonka Kościelna – Płonka-Matyski	2,051	1,668		0,383
11	1530 B	Płonka-Kozły – Łupianka Nowa	2,736	0,393	0,061	2,282
12	1531 B	dr. 678 – Bokiny – dr. 678	3,669	2,315	0,094	1,260
13	1534 B	dr. 678 – Wólka Waniewska	1,400	0,860	0,594	
14	1526 B	Gąsówka Nowa – Ocioski Kamińskie	0,330	0,330		
15	1859 B	Roszki-Wodźki – Roszki- Ziemaki	0,348	0,348		
16	2060 B	Płonka Kościelna – Jeńki – Pszczółczyn – dr. 671	4,996	4,996		
Gmina Łapy razem			45,560	39,273	0,749	5,538
Miasto Łapy						
17	2346 B	ul. 3 Maja	0,074	0,074		
18	2347 B	ul. Grzybowa	0,280	0,280		
19	2348 B	dojazd do Cukrowni (ul. Przemysłowa)	0,105	0,105		
20	2349 B	ul. Nowowiejska	0,548	0,548		
21	2351 B	ul. Warszawska	2,052	2,052		
22	2352 B	ul. Żwirki i Wigury	2,501	2,501		
Miasto Łapy razem			5,560	5,560		
Gmina i Miasto Łapy ogółem			51,120	44,833	0,749	5,538

Tabela nr 33. Drogi powiatowe

Rycina nr 16. Schemat istniejącego układu drogowego

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. długość dróg powiatowych w mieście i gminie Łapy wynosiła 51,120 km; o twardej nawierzchni 45,582 km (w tym bitumicznej 44,833 km i brukowcowej 0,749 km) oraz gruntowej 5,538 km.

3) Drogi gminne:

Na obszarze miasta i gminy Łapy występują n/w drogi gminne publiczne, z określeniem ich klas technicznych: Z – zbiorcze, L – lokalne i D – dojazdowe, ich długości i rodzaj nawierzchni: bit. – bitumiczna, bruk. – brukowcowa, tryl. – trylinka, kostka, żwir – żwirowa, grunt – gruntowa.

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość	Bit	Bruk	Tryl	Kosłka	Żwir	Grunt
1	106570B	3-go Maja	757	757					
2	106592B	11-go Listopada	245	245					
3	106453B	Aleksandra Gieryskiego	110				110		
4	106415B	Armii Krajowej	147	147					
5	106455B	Artura Grotgera	239	160			79		
6	106598B	Bagno	84					84	
7	106470B	Barwikowska	299				299		
8	106471B	Bociania	485				485		
9	106424B	Bociańska	669				669		
10	106472B	Boczna	336	336					
11	106411B	Bohaterów Westerplatte	312	312					
12	106463B	Bolesława Prusa	145				145		
13	106469B	Bronisława Szwarce	157				157		
14	106412B	Bukowa	85				85		
15	106474B	Cicha	93						93
16	106413B	Cmentarna	833	833					
17	106522B	Cukrownicza	640	640					
18	106475B	Cybisa	120						120
19	106599B	Czeladnicza	200						200
20	106477B	Czerwonego Krzyża	85				85		
21	106479B	Dębowa	50				50		
22	106446B	Długa	1878	1479			110		289
23	106414B	Dolna	132				132		
24	106596B	droga - osiedle pocukrownicze - dz. nr 560/16	330	330					
25	106597B	droga - osiedle pocukrownicze - dz. nr 560/17	183	183					
26	106460B	Elizy Orzeszkowej	190	152			38		
27	106516B	gen. Maczka	154				154		
28	106600B	Geodetów	286						286
29	106452B	Gęsia	135				135		
30	106454B	Gliniana	619	509					110
31	106429B	Główna	1470	1356			114		
32	106482B	Głucha	222			133			89
33	106417B	Goździkowska	805	805					
34	106593B	Górna	98			98			
35	106418B	Grabowa	161				161		
36	106420B	Handlowa	123	123					
37	106421B	Harcerska	605			605			
38	106441B	Henryka Sienkiewicza	376	376					
39	106503B	Jacka Malczewskiego	119				119		
40	106430B	Jana Matejki	640	640					
41	106426B	Janusza Korczaka	378	378					
42	106485B	Jasna	110						110

43	106601B	Jaśminowa	254						254
44	106422B	Jaworowa	348				348		
45	106486B	Jesionowa	53				53		
46	106451B	Józefa Chełmońskiego	395				395		
47	106496B	Józefa Ignacego Kraszewskiego	202				202		
48	106511B	Józefa Pankiewicza	197	197					
49	106462B	Józefa Piłsudskiego	440	440					
50	106481B	Juliana Fałata	137	137					
51	106507B	Juliana Tuwima	116				116		
52	106520B	Juliusza Słowackiego	193	193					
53	106416B	Kardynała Wyszyńskiego	265	265					
54	106594B	Kazimierza Kamińskiego "Huzara"	512					316	196
55	106528B	Kazimierza Wodzickiego	245				245		
56	106423B	Klonowa	133	133					
57	106489B	Kłosa	98	98					
58	106595B	Kolejowa	425					425	
59	106602B	Konwaliowa	162					162	
60	106494B	Kościelna	80					80	
61	106495B	Krańcowa	1171				511		660
62	106497B	Krucza	128				128		
63	106427B	Krzywa	143				143		
64	106445B	ks. Bagińskiego	174	174					
65	106480B	Xawerego Dunikowskiego	211	211					
66	106468B	Leona Wyczółkowskiego	65				65		
67	106500B	Leśna	372						372
68	106428B	Leśnikowska	630	252		378			
69	106501B	Letnia	381				210		171
70	106456B	Łanowa	60	60					
71	106457B	Łąkowa	963	963					
72	106458B	Mała	215				215		
73	106488B	Marcina Kasprzaka	120				120		
74	106492B	Marii Konopnickiej	313	313					
75	106476B	Mateusza Cygańskiego	253				253		
76	106517B	Michała Siedleckiego	190				190		
77	106425B	Mikołaja Kopernika	200	200					
78	106505B	Mokra	369				369		
79	106506B	Nadnarwiańska	395						395
80	106508B	Nikifora	358	68			290		
81	106431B	Nowa	361	160			201		
82	106436B	Nowy Rynek	167	167					
83	106459B	Odległa	79	79					
84	106432B	Ogrodowa	102	102					
85	106510B	Okopowa	218				218		
86	106433B	Osiedlowa	41	41					
87	106434B	Parafialna	57				57		
88	106512B	Parkowa	398	398					
89	106435B	Piaskowa	781	781					
90	106419B	Piękna	469				469		
91	106504B	Piotra Michałowskiego	79				79		
92	106461B	Piwna	259			84	175		

93	106437B	Plac Niepodległości	76				76		
94	106438B	Polna	1068	1068					
95	106439B	Południowa	468	468					
96	106514B	Północna	659	659					
97	106487B	ppłk. Stanisława Nilskiego-Łapińskiego	386	386					
98	106440B	Przechodnia	261				261		
99	106603B	Różana	305					305	
100	106464B	Rzemieśnicza	225	225					
101	106519B	Słoneczna	163						163
102	106521B	Sosnowa	220				220		
103	106522B	Spokojna	120						120
104	106442B	Spółdzielcza	372	372					
105	106523B	Stalowa	91						91
106	106448B	Stanisława Wyspiańskiego	337	337					
107	106524B	Strażacka	336						336
108	106487B	Sybiraków	400	400					
109	106443B	Szkolna	553	413			140		
110	106465B	Śliska	320				320		
111	106466B	Średnia	135				135		
112	106525B	Świerkowa	110				110		
113	106502B	Tadeusza Makowskiego	145				145		
114	106499B	Teofila Lenartowicza	120					120	
115	106513B	Tęczowa	161					161	
116	106509B	Topolowa	52				52		
117	106498B	Wąska	360				360		
118	106527B	Wincentego Witosa	170						170
119	106450B	Wita Stwosza	105	105					
120	106526B	Witkacego Stanisława	105						105
121	106518B	Witolda Sławińskiego	54						54
122	106515B	Włodzimierza Puchalskiego	560				560		
123	106447B	Wodociągowa	610	146				464	
124	106493B	Wojciecha Kossaka	170				170		
125	106490B	Wronia	90				90		
126	106484B	Zachodnia	142	142					
127	106483B	Zdrojowa	37						37
128	106478B	Żabia	208						208
129	106467B	Żniwna	58	58					
130	106473B	Żurawia	230				100		130
131	106449B	Żytnia	364	364					
132	106530B	we wsi Bokiny	982	982					
133	128397B	we wsi Bokiny - dz. nr 315/14	580						580
134	128398B	we wsi Bokiny - dz. nr 473, 174, 475	3970						3970
135	128399B	we wsi Bokiny - dz. nr 476	350						350
136	128400B	we wsi Bokiny - dz. nr 454	540						540
137	128401B	we wsi Bokiny - dz. nr 456	170						170
138	128402B	we wsi Bokiny - dz. nr 457	160						160
139	128403B	we wsi Bokiny - dz. nr 458	540				100		440
140	128404B	we wsi Bokiny - dz. nr 459	125						125
141	128405B	we wsi Bokiny - dz. nr 462	40						40
142	128406B	we wsi Bokiny - dz. nr 482	1700						1700

143	128407B	we wsi Bokiny - dz. nr 464	950					950
144	128408B	we wsi Bokiny - dz. nr 465	560					560
145	128409B	we wsi Bokiny - dz. nr 466	1070					1070
146	128410B	we wsi Bokiny - dz. nr 467	360					360
147	128411B	we wsi Bokiny - dz. nr 468	500					500
148	128412B	we wsi Bokiny - dz. nr 469	400					400
149	128413B	we wsi Bokiny - dz. nr 470	130					130
150	128414B	we wsi Bokiny - dz. nr 471	190					190
151	128415B	we wsi Bokiny - dz. nr 472	910					910
152	128416B	we wsi Bokiny - dz. nr 481	615					615
153	106536B	we wsi Daniłowo Małe - dz. nr 194	947					947
		we wsi Daniłowo Małe - dz. nr 196 w ciągu drogi						
154	106537B	nr 106567B Gąsówka Stara - Daniłowo Duże	1392	1392				
155	106568B	we wsi Daniłowo Małe	680		50		630	
156	106606B	we wsi Daniłowo Duże - dz. nr 442	350					350
157	106607B	we wsi Daniłowo Duże - dz. nr 443	1060					1060
158	106608B	we wsi Daniłowo Duże - dz. nr 444	850					850
159	106609B	we wsi Daniłowo Duże - dz. nr 446	1920					1920
160	106565B	we wsi Gąsówka Stara	300		300			
161	128097B	we wsi Gąsówka-Oleksin - dz. nr 62	458					458
162	128098B	we wsi Gąsówka-Oleksin - dz. nr 174	158					158
163	128099B	we wsi Gąsówka-Oleksin - dz. nr 214	235					235
164	128100B	we wsi Gąsówka-Oleksin - dz. nr 221	190					190
165	128102B	we wsi Gąsówka-Oleksin - dz. nr 240	465					465
166	128103B	we wsi Gąsówka-Oleksin - dz. nr 258/1	1630					1630
167	106556B	we wsi Gąsówka-Osse	404		404			
168	128121B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 69/11	438					438
169	128122B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 1/6 i 2/36	935					935
170	128123B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 2/33	980					980
171	128124B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 37/23, 37/32, 37/42	136					136
172	128125B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 224 i 225	1138					1138
173	128126B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 226	340					340
174	128127B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 227	376					376
175	128128B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 228	789					789
176	128129B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 230	60					60
177	128130B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 231	248					248
178	128131B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 232	573					573
179	128132B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 236	180					180
180	128133B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 237	236					236
181	128134B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 238	56					56
182	128135B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 242	1240					1240
183	128136B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 244 i 245	316					316
184	128137B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 247 i 248	2480					2480
185	128138B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 250	33					33

186	128139B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 255	92						92
187	128140B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 257	655						655
188	128141B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 258	620						620
189	128142B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 259	965						965
190	128143B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 260	280						280
191	128144B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 261	220						220
192	128145B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 262	914						914
193	128146B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 233	180						180
194	128147B	we wsi Gąsówka-Osse Bagno - dz. nr 249	158						158
195	106554B	we wsi Gąsówka-Osse - Kamińskie-Wiktory	767						767
196	106553B	we wsi Gąsówka-Osse - Zdrody Nowe	2270						2270
197	106557B	we wsi Gąsówka-Osse do ul. Kościelnej	550						550
198	106551B	we wsi Gąsówka-Skwarki	320		320				
199	106373B	we wsi Gąsówka-Skwarki - Perki-Wypychy	1357						1357
200	106552B	we wsi Gąsówka-Skwarki - Zdrody	1100						1100
201	128148B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 357	1485						1485
202	128149B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 358	950						950
203	128150B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 359	832						832
204	128151B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 360	1852						1852
205	128152B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 361	844						844
206	128153B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 363	308						308
207	128154B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 365	203						203
208	128155B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 366	407						407
209	128156B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 367	761						761
210	128157B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 368 i 372	829						829
211	128158B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 369 i 379	460						460
212	128159B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 370	403						403
213	128160B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 371	110						110
214	128161B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 373	730						730
215	128162B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 374	296						296
216	128163B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 375	294						294
217	128164B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 376	727						727
218	128165B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 377	417						417
219	128166B	we wsi Gąsówka-Skwarki - dz. nr 378	370						370
220	128086B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 109	927						927
221	128087B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 118	358						358
222	128088B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 119	442						442
223	128089B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 120	190						190
224	128090B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 121	335						335
225	128091B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 122	395						395
226	128092B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 123	277						277
227	128093B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 124	186						186
228	128094B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 125	89						89
229	128095B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 126	710						710
230	128096B	we wsi Gąsówka-Somachy- dz. nr 127	560						560
231	106561B	we wsi Gąsówka Stara – ul. Cypriana Kamila Norwida	235						235
232	106567B	we wsi Gąsówka Stara - Daniłowo Duże	1392	1392					
233	106563B	we wsi Gąsówka Stara – ul. Jana Kochanowskiego	140					140	

234	106566B	we wsi Gąsówka Stara do dr. wojewódzkiej	323		323				
235	106560B	we wsi Gąsówka Stara Kolonia - ul. Leona Kruczkowskiego	565				565		
236	106562B	we wsi Gąsówka Stara – ul. Zofii Nałkowskiej	379				379		
237	128336B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 32/3 ul. Jarosława Iwaszkiewicza	53						53
238	128337B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 66/46 - do ul. Norwida	235						235
239	128338B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 188 - ul. Melchiora Wańkowicza	427						427
240	128339B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 191	235						235
241	128340B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 194	304						304
242	128341B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 196	476						476
243	128342B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 197	1970						1970
244	128343B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 199	960						960
245	128344B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 200	516						516
246	128345B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 202	227						227
247	128346B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 203/2	90						90
248	128347B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 205	386						386
249	128348B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 206/2	1300						1300
250	128349B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 207/2	682						682
251	128350B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 208	400						400
252	128351B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 209/2	325						325
253	128352B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 210	110						110
254	128353B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 213	388						388
255	128354B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 214	224						224
256	128355B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 253/18	22						22
257	128356B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 304 i 305	1320						1320
258	128357B	we wsi Gąsówka Stara – dz. nr 307	157						157
259	106571B	we wsi Łapy-Dębowina	412				412		
260	106572B	we wsi Łapy-Dębowina	440	440					
261	128067B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 460	838						838
262	128068B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 461	54						54
263	128069B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 463	160						160
264	128070B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 464	84						84
265	128071B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 465	52						52
266	128072B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 466	503						503
267	128073B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 467	330						330
268	128074B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 468	146						146
269	128075B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 469	224						224
270	128076B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 470	532						532
271	128077B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 473	390						390
272	128078B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 474	67						67
273	128079B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 476/1	560	100					460
274	128080B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 476/2	54						54
275	128081B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 478	121						121
276	128082B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 2761	260						260
277	128083B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 2783/1	427						427
278	128084B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 2784	210						210
279	128085B	we wsi Łapy-Dębowina - dz. nr 2787	777						777

280	106564B	we wsi Łapy-Kołpaki	420		420				
281	106569B	we wsi Łapy-Kołpaki - Gąsówka-Oleksin	1556	1556					
282	106559B	we wsi Łapy-Kołpaki + ul. Stefana Żeromskiego	1390	1010			380		
283	128167B	we wsi Łapy-Kołpaki - dz. nr 81	980						980
284	128168B	we wsi Łapy-Kołpaki - dz. nr 83/2	186						186
285	128169B	we wsi Łapy-Kołpaki - dz. nr 86	99						99
286	128170B	we wsi Łapy-Kołpaki - dz. nr 87	235						235
287	128171B	we wsi Łapy-Kołpaki - dz. nr 88	90						90
288	128172B	we wsi Łapy-Kołpaki - dz. nr 89	140						140
289	128104B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 178	143						143
290	128105B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 179	250						250
291	128106B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 181	90						90
292	128107B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 182	300						300
293	128108B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 184	600						600
294	128109B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 185 i 186	340						340
295	128110B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 187	220						220
296	128111B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 188	115						115
297	128112B	we wsi Łapy-Korczaki - dz. nr 192	63						63
298	128062B	we wsi Łapy-Łynki - dz. nr 106	73						73
299	128063B	we wsi Łapy-Łynki - dz. nr 107	23						23
300	128064B	we wsi Łapy-Łynki - dz. nr 108	171						171
301	128065B	we wsi Łapy-Łynki - dz. nr 109	54						54
302	128066B	we wsi Łapy-Łynki - dz. nr 112	176						176
303	106558B	we wsi Łapy-Łynki - Gąsówka-Stara Kolonia + ul. Adama Asnyka	1772	577					1195
304	128052B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 37/2	49						49
305	128053B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 40/1	45						45
306	128054B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 200	295						295
307	128055B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 202	77						77
308	128056B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 203	265						265
309	128057B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 204	471						471
310	128058B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 205	87						87
311	128059B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 206	492						492
312	128060B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 207/1	12						12
313	128061B	we wsi Łapy-Pluśniaki - dz. nr 208	606						606
314	106575B	we wsi Łapy-Szołajdy - do ul. Grzybowa	557	557					
315	128113B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 260	890						890
316	128114B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 265/1 i 265/2	39						39
317	128115B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 266	30						30
318	128116B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 267	30						30
319	128117B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 268	54						54
320	128118B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 269	102						102
321	128119B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 270	90						90
322	128120B	we wsi Łapy-Szołajdy - dz. nr 1263	200						200
323	106539B	we wsi Łupianka Nowa	563		563				
324	106538B	we wsi Łupianka Nowa do dr. Wojewódzkiej	426		426				
325	128214B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 326	660						660
326	128215B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 327	350						350
327	128216B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 328	270						270

328	128217B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 329	505						505
329	128218B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 330	100						100
330	128219B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 331, 332 i 333	2210						2210
331	128220B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 331/1	742						742
332	128221B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 332/1	345						345
333	128222B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 334 i 335	580						580
334	128223B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 336 i 344	1000						1000
335	128224B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 338	1205						1205
336	128225B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 339/2	800	80					720
337	128226B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 340 i 348	530						530
338	128227B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 341	520						520
339	128228B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 343	1000						1000
340	128229B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 345	210						210
341	128230B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 346	230						230
342	128231B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 347	850						850
343	128232B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 347/1	250						250
344	128233B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 349	270						270
345	128234B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 350	280						280
346	128235B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 351	605						605
347	128236B	we wsi Łupianka Nowa - dz. nr 353	235						235
348	106533B	we wsi Łupianka Stara	169	169					
349	106534B	we wsi Łupianka Stara	668						668
350	106535B	we wsi Łupianka Stara	1133	570					563
351	106605B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 426/1	200						200
352	128173B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 399 i 407	1140						1140
353	128174B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 400	705						705
354	128175B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 401	200						200
355	128176B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 402	745						745
356	128177B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 403	102						102
357	128178B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 404	480						480
358	128179B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 405	1400						1400
359	128180B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 406	284						284
360	128181B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 408	300						300
361	128182B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 409	850						850
362	128183B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 411 i 412	1134						1134
363	128184B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 413	324						324
364	128185B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 414	1048						1048
365	128186B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 118/12	68						68
366	128187B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 251/7 i 418	375						375
367	128188B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 415	505						505
368	128189B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 416	2140	100					2040
369	128190B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 417	460						460
370	128191B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 419	255						255
371	128192B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 420	325						325
372	128193B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 421	278						278
373	128194B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 422	1615						1615
374	128195B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 423	415						415
375	128196B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 424	837						837
376	128197B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 425	504						504
377	128198B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 428	174						174

378	128199B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 432 i 181/14	2876						2876
379	128200B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 433	572						572
380	128201B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 434	128						128
381	128202B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 435	798						798
382	128203B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 436	472						472
383	128204B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 437	436						436
384	128205B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 438	246						246
385	128206B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 440	364						364
386	128207B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 445	139						139
387	128208B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 446	313						313
388	128209B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 453 i 454	367						367
389	128210B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 455	80						80
390	128211B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 456	38						38
391	128212B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 430 i 431	930						930
392	128213B	we wsi Łupianka Stara - dz. nr 429	695						695
393	106548B	we wsi Płonka Kościelna	520					520	
394	106549B	we wsi Płonka Kościelna	99						99
395	128237B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 609	210						210
396	128238B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 610 i 623	360						360
397	128239B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 612/1	370						370
398	128240B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 613/1 i 614	2250						2250
399	128241B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 615/1	625						625
400	128242B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 617 i 632	405						405
401	128243B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 618 i 633	1145						1145
402	128244B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 619	264						264
403	128245B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 620/1 i 620/2	1525						1525
404	128246B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 621 i 637	500						500
405	128247B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 622	92						92
406	128248B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 627	910						910
407	128249B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 630	587						587
408	128250B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 631	612						612
409	128251B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 634	45						45
410	128252B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 636	82						82
411	128253B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 638	338						338
412	128254B	we wsi Płonka Kościelna - dz. nr 639	180						180
413	106550B	we wsi Płonka Kościelna - Gąsówka-Osse	2800	250					2550
414	106532B	we wsi Płonka Kościelna - Łupianka Stara	1454	940	514				
415	106610B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 135/4	227						227
416	128000B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 150/2	415						415
417	128001B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 151	475						475
418	128002B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 153	810						810
419	128003B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 154	412						412
420	128004B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 155	1470						1470
421	128005B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 156	83						83
422	128006B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 157	260						260
423	128007B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 158	84						84
424	128008B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 161	1360						1360
425	128009B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 162	300						300
426	128010B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 163	573						573

427	128011B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 165	42						42
428	128012B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 166	36						36
429	128013B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 168	225						225
430	128014B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 169	98						98
431	128015B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 170	232						232
432	128016B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 150/1	645						645
433	128017B	we wsi Płonka-Kozły - dz. nr 159	783						783
434	106541B	we wsi Płonka-Kozły	787	500	200				87
435	128417B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 143	2140						2140
436	128418B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 144 i 145	743						743
437	128419B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 146 i 147	640						640
438	128420B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 148	664						664
439	128421B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 149	155	20					135
440	128422B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 153	230						230
441	128423B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 154	480						480
442	128424B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 173	490						490
443	128425B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 174	105						105
444	128426B	we wsi Płonka-Matyski - dz. nr 175	330						330
445	106543B	we wsi Płonka-Matyski - Gąsówka-Somachy	1332						1332
446	106544B	we wsi Płonka-Strumianka	814	650					164
447	106545B	we wsi Płonka-Strumianka	590	300					290
448	106546B	we wsi Płonka-Strumianka	330						330
449	128255B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 279	1320						1320
450	128256B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 280	2200						2200
451	128257B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 281	2000						2000
452	128258B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 282	720						720
453	128259B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 283	2250						2250
454	128260B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 284	300						300
455	128261B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 285	265						265
456	128262B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 286	200						200
457	128263B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 287	660						660
458	128264B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 288	39						39
459	128265B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 290 i 298	960						960
460	128266B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 292	230						230
461	128267B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 297	40						40
462	128268B	we wsi Płonka-Strumianka - dz. nr 276	220						220
463	106531B	we wsi Roszki-Włodki - dz. nr 73	730						730
464	106547B	we wsi Roszki-Włodki - dz. nr 74	465						465
465	106555B	we wsi Roszki-Włodki - dz. nr 75/2	720						720
466	106570B	we wsi Roszki-Włodki - dz. nr 76/2	395						395
467	106573B	we wsi Roszki-Włodki - dz. nr 80 (80/1 i 80/2)	327						327
468	106574B	we wsi Roszki-Włodki - dz. nr 81	300						300
469	106542B	we wsi Roszki-Włodki	996	500					496
470	128019B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 202	240						240
471	128020B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 204	1080						1080
472	128021B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 205	166						166
473	128022B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 206	397						397
474	128023B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 207 (207/1 i	1905						1905

		207/2)						
475	128024B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 208	345					345
476	128025B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 210	181					181
477	128026B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 211	300					300
478	128027B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 214	816					816
479	128028B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 215	138					138
480	128029B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 216	1223					1223
481	128030B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 218	121					121
482	128031B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 219	469					469
483	128032B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 220	590					590
484	128033B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 221	327					327
485	128034B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 222	84					84
486	128035B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 223	275					275
487	128036B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 224 (224/1 i 224/2)	1658					1658
488	128037B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 225	202					202
489	128038B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 226	737					737
490	128039B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 227	320					320
491	128040B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 228	466					466
492	128041B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 229	1265					1265
493	128042B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 230	265					265
494	128043B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 231	183					183
495	128044B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 232	60					60
496	128045B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 233	104					104
497	128046B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 234	48					48
498	128047B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 235	123					123
499	128048B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 236	45					45
500	128049B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 237	105					105
501	128050B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 238	129					129
502	128051B	we wsi Roszki-Wodźki - dz. nr 245	195					195
503	106540B	we wsi Roszki-Wodźki	410		410			
504	106577B	we wsi Uhowo ul. 1-go Maja	840					840
505	106587B	we wsi Uhowo ul. Cicha	2110			135		1975
506	106582B	we wsi Uhowo ul. Kolejowa	450					450
507	106586B	we wsi Uhowo ul. Leśna	151					151
508	106576B	we wsi Uhowo ul. Mickiewicza	717	717				
509	106588B	we wsi Uhowo ul. Polna	582			270		312
510	106584B	we wsi Uhowo ul. Cmentarna	345			345		
511	106580B	we wsi Uhowo ul. Przechodnia	302			120		182
512	106581B	wewsi Uhowo ul. Rieczna	183					183
513	106589B	we wsi Uhowo ul. Spokojna	469			355		114
514	106585B	we wsi Uhowo ul. Sportowa	470	250				220
515	106579B	we wsi Uhowo ul. Strażacka	143					143
516	106590B	we wsi Uhowo ul. Surażska	780	780				
517	106583B	we wsi Uhowo ul. Szkolna	224			224		
518	106578B	we wsi Uhowo ul. Zdrojowa	236					236
519	128269B	we wsi Uhowo - dz. nr 7/11	150					150
520	128270B	we wsi Uhowo - dz. nr 18/5	73					73
521	128271B	we wsi Uhowo - dz. nr 490/6	420					420
522	128272B	we wsi Uhowo - dz. nr 495/3	43					43
523	128273B	we wsi Uhowo - dz. nr 676/7	51					51

524	128274B	we wsi Uhowo - dz. nr 681/43	25						25
525	128275B	we wsi Uhowo - dz. nr 681/44	32						32
526	128277B	we wsi Uhowo - dz. nr 685	1850						1850
527	128278B	we wsi Uhowo - dz. nr 689	880						880
528	128279B	we wsi Uhowo - dz. nr 690 i 643	4400						4400
529	128280B	we wsi Uhowo - dz. nr 1.693	270						270
530	128281B	we wsi Uhowo - dz. nr 694, 1.695 i 1.697	2557						2557
531	128282B	we wsi Uhowo - dz. nr 739	88						88
532	128283B	we wsi Uhowo - dz. nr 740	60						60
533	128284B	we wsi Uhowo - dz. nr 742	74						74
534	128285B	we wsi Uhowo - dz. nr 750	78						78
535	128286B	we wsi Uhowo - dz. nr 940	890						890
536	128287B	we wsi Uhowo - dz. nr 698	200						200
537	128288B	we wsi Uhowo - dz. nr 579/21	50						50
538	128289B	we wsi Uhowo - dz. nr 686	1522						1522
539	128290B	we wsi Uhowo - dz. nr 687	154						154
540	128291B	we wsi Uhowo - dz. nr 691	615						615
541	128292B	we wsi Uhowo - dz. nr 692	295						295
542	128293B	we wsi Uhowo - dz. nr 3.693	230						230
543	128294B	we wsi Uhowo - dz. nr 694/1	940						940
544	128295B	we wsi Uhowo - dz. nr 3.695	125						125
545	128296B	we wsi Uhowo - dz. nr 696	205						205
546	128297B	we wsi Uhowo - dz. nr 3.697	240						240
547	128298B	we wsi Uhowo - dz. nr 699	250						250
548	128299B	we wsi Uhowo - dz. nr 701	500						500
549	128300B	we wsi Uhowo - dz. nr 702	1450						1450
550	128301B	we wsi Uhowo - dz. nr 703	375						375
551	128302B	we wsi Uhowo - dz. nr 704	637						637
552	128303B	we wsi Uhowo - dz. nr 705	235						235
553	128304B	we wsi Uhowo - dz. nr 753	340						340
554	128305B	we wsi Uhowo - dz. nr 754	142						142
555	128306B	we wsi Uhowo - dz. nr 64/10	115						115
556	128307B	we wsi Uhowo - dz. nr 225/6	74						74
557	128308B	we wsi Uhowo - dz. nr 227/6	84						84
558	128309B	we wsi Uhowo - dz. nr 238/3 i 711	1183						1183
559	128310B	we wsi Uhowo - dz. nr 705	233						233
560	128311B	we wsi Uhowo - dz. nr 706	202						202
561	128312B	we wsi Uhowo - dz. nr 709	190						190
562	128313B	we wsi Uhowo - dz. nr 710	537						537
563	128314B	we wsi Uhowo - dz. nr 714	1314						1314
564	128315B	we wsi Uhowo - dz. nr 715	260						260
565	128316B	we wsi Uhowo - dz. nr 718	270						270
566	128317B	we wsi Uhowo - dz. nr 725	1550						1550
567	128318B	we wsi Uhowo - dz. nr 727	168						168
568	128319B	we wsi Uhowo - dz. nr 144/3 (144/7)	180						180
569	128320B	we wsi Uhowo - dz. nr 300/4	70						70
570	128321B	we wsi Uhowo - dz. nr 307/15 I 307/16	560						560
571	128322B	we wsi Uhowo - dz. nr 321/6 I 719	607						607
572	128323B	we wsi Uhowo - dz. nr 720	266						266
573	128324B	we wsi Uhowo - dz. nr 721	506						506
574	128325B	we wsi Uhowo - dz. nr 722	2290						2290

575	128326B	we wsi Uhowo - dz. nr 723	1018						1018
576	128327B	we wsi Uhowo - dz. nr 724	538						538
577	128328B	we wsi Uhowo - dz. nr 728	153						153
578	128329B	we wsi Uhowo - dz. nr 734	30						30
579	128330B	we wsi Uhowo - dz. nr 735	178						178
580	128331B	we wsi Uhowo - dz. nr 737 i 743	970						970
581	128332B	we wsi Uhowo - dz. nr 748	127						127
582	128333B	we wsi Uhowo - dz. nr 749	214						214
583	128334B	we wsi Uhowo - dz. nr 779, 921, 922/1, 923 i 924	2430						2430
584	128335B	we wsi Uhowo - dz. nr 1000	220						220
585	128428B	odcinek starodroża - ul. Kościelna i ul. Białostocka	1677	1677					
586	106529B	we wsi Wólka Waniewska - Łupianka Stara	937		450			487	
587	128358B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 453/1	52						52
588	128359B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 554	235						235
589	128360B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 555	290						290
590	128361B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 556	212						212
591	128362B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 557 i 558	570						570
592	128363B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 559	795						795
593	128364B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 560 i 602	1262						1262
594	128365B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 561	320						320
595	128366B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 562	430						430
596	128367B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 563	374						375
597	128368B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 564	1300						1300
598	128369B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 565	214						214
599	128370B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 566 i 569	1233						1233
600	128371B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 567	508						508
601	128372B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 568	795						795
602	128373B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 570	815						815
603	128374B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 571	730						730
604	128375B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 572	105						105
605	128376B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 574	260						260
606	128377B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 577	630						630
607	128378B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 579	420						420
608	128379B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 580	245						245
609	128380B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 581 i 599	1680	50					1630
610	128381B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 582	410						410
611	128382B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 583	330						330
612	128383B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 585	160						160
613	128384B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 586	520						520
614	128385B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 587	16						16
615	128386B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 589	650						650
616	128387B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 590 i 596	1225						1225
617	128388B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 591	990						990
618	128389B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 592, 593	690						690

		i 594							
619	128390B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 595 i 597	1440						1440
620	128391B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 598	630						630
621	128392B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 600	860						860
622	128393B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 601	660						660
623	128394B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 603	350						350
624	128395B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 604 i 605	490						490
625	128396B	we wsi Wólka Waniewska - dz. nr 606	110						110

Tabela nr 34. Drogi gminne

Poz.	Obszar	Długość [km]	Rodzaj nawierzchni					
			utwardzone				nieutwardzone	
			bitum.	bruk.	trylinka	kostka	żwir.	grunt.
Poz. 1÷131	Miasto Łapy	39,407	20,336	-	1,298	10,918	2,117	4,738
			32,552				6,855	
Poz. 132÷625	Gmina Łapy	274,422	15,559	4,380	0,569	1,360	2,189	250,365
			21,868				252,554	
Poz. 1÷625	Ogółem	313,829	35,895	4,380	1,867	12,278	4,306	255,103
			54,420				259,409	

Tabela nr 35. Zestawienie rodzajów nawierzchni

Według stanu na dzień 31.12 2020 r. długość dróg gminnych w mieście i gminie Łapy wynosiła 313,829 km; o twardej nawierzchni 54,420 km, w tym ulepszonej 50,048 km (bitumiczna, trylinka i kostka) oraz nieulepszonej 259,409 km (żwirowa i gruntowa).

4) Charakterystyka ogólna sieci drogowej w mieście i gminie Łapy wg stanu na dzień 31.12.2020 r.

- a) długość dróg z uwzględnieniem kategorii dróg i rodzajów nawierzchni wynosiła:
- wojewódzkich o nawierzchni twardej ulepszone
 - 31,349 km + 2,05 km = 33,399 km,
 - powiatowych - 51,120 km,
 - o twardej nawierzchni - 45,582 km,
 - w tym ulepszonej bitumicznej - 44,833 km,
 - brukowcowej - 0,749 km,
 - gruntowej - 5,538 km,
 - gminnych - 313,829 km,
 - o twardej nawierzchni - 54,420 km,
 - w tym ulepszonej (bitumiczna, trylinka, kostka) - 50,480 km,
 - oraz nieutwardzonej (żwirowa, gruntowa) - 259,409 km,

- b) ogółem długość dróg wynosiła 398,348 km; o nawierzchni twardej 133,401 km (33,49%), w tym o nawierzchni twardej ulepszonej 128,712 km (96,48%) oraz gruntowych 264,947 (66,51%),
- c) gęstość ogółem sieci drogowej w mieście i gminie Łapy o nawierzchni twardej wynosiła 115 km/100 km², w tym o nawierzchni twardej ulepszonej 110,96 km/100 km².

Dla porównania podaje się, że na koniec 31.12.2020 r. gęstość dróg o nawierzchni twardej w woj. podlaskim wynosiła 70,5 km/100 km², w tym ulepszonej 64,5 km/100 km².

13.1.2. Ruch drogowy

Pomiarów ruchu w 2020 r. nie dokonano.

Średni dobowy ruch w pojazdach rzeczywistych (p/d) na drogach wojewódzkich w 2015 r. w gminie Łapy wynosił:

nr 678

Tołcze – Roszki-Wodźki 3803 p/d

nr 681

Roszki-Wodźki – Łapy 3429 p/d

Łapy (przejście) 4468 p/d

Łapy – Topczewo 2531 p/d

nr 682

Łapy (przejście) 6427 p/d

Łapy – Tołcze 5907 p/d

Średni dobowy ruch na drogach wojewódzkich w 2015 r. w województwie podlaskim wynosił 2565 p/d, a w kraju 3520 p/d.

13.1.3. Techniczne zaplecze motoryzacji

1) parkingi – ich lokalizacja i ilość (k – krótki postój):

- a) ul. Sikorskiego przy UM 29 - k
- b) ul. Sikorskiego przy PKP i PKS 76 - k
- c) ul. Sikorskiego przy Urzędzie Pocztowym 8 - k
- d) Plac Niepodległości 53 - k
- e) ul. Sikorskiego przy ul. Matejki 15 - k
- f) ul. Główna przy pawilonach handlowych 84 - k
- g) ul. Handlowa + „Retel” 17 - k
- h) ul. Armii Krajowej i w sąsiedztwie 101
- i) ul. Kopernika i w sąsiedztwie 120
- j) ul. Piwna 7
- k) ul. Piaskowa 96 (32 k)
- l) ul. Polna 95
- m) ul. Bohaterów Westerplatte 6
- n) ul. Matejki przy kościele 69 - k
- o) ul. Korczaka 31 - k
- p) ul. Żwirki i Wigury przy cmentarzu 46 - k
- q) ul. Żwirki i Wigury przy: Benmar, Neonet Feniks, Apteka i Biedronce 165 - k

r) os. Cukrowni	36
s) os. przy ul. Konopnickiej	232
t) os. ZNTK	6
u) ul. Płonkowska przy „OŚ”	32 - k
Razem	1324 (657 - k)
2) garaże – ich lokalizacja i ilość:	
a) ul. Sikorskiego przy Mostowej	17
b) ul. Szpitalna	11
c) ul. Żwirki i Wigury przy cmentarzu	155
d) oś. Cukrowni	99
e) ul. Mała	20
Razem	302

3) stacje paliw.

W mieście jest 7 stacji paliw, zlokalizowanych przy następujących ulicach: Płonkowskiej, Sikorskiego, Mostowej, Brańskiej, Harcerskiej i Południowej (2) oraz w gminie przy drodze nr 678 w Łupiance Starej.

13.1.4. Linie kolejowe

Przez obszar miasta i gminy Łapy przechodzą linie kolejowe:

- 1) nr 6 Zielonka – Białystok – Kuźnica Białostocka – granica państwa (na odcinku do Białegostoku znajduje się w I europejskim korytarzu transportowym): zelektryfikowana, na odcinku do Białegostoku dwutorowa, na pozostałym jednotorowa, na odcinku Małkinia – Łapy o natężeniu ruchu 40 pociągów na dobę a na odcinku Łapy – Białystok o natężeniu ruchu 50 pociągów na dobę, w tym dla obu odcinków ok. 30% stanowią pociągi towarowe;
- 2) nr 36 Ostrołęka – Łapy, o znikomym natężeniu ruchu 1 pociąg na dobę na odcinku Czerwony Bór – Łapy, ruch pasażerski na linii jest zawieszony.

13.1.5. Linie autobusowe

Miasto i gmina Łapy obsługiwana jest komunikacją autobusową na następujących liniach:

- 1) Białystok – Markowszczyzna – Uhowo – Łapy (Plac DG);
- 2) Białystok – Tolcze – Turośń Kościelna – Suraz – Łapy-Pluśniaki – Łapy-Dębowa – Łapy Sikorskiego (Plac DG);
- 3) Białystok – Bokiny – Sokoły – Wysokie Mazowieckie;
- 4) Białystok – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec.

13.1.6. Drogi rowerowe

Dróg rowerowych jest 5,1 km na trasach:

Łapy – Płonka Kościelna, ul. Goździkowska na odcinku między ulicami Wyspiańskiego a Chełmońskiego, ul. Żwirki i Wigury między ulicami Brańską a Południową oraz Łapy – Uhowo.

WNIOSKI wynikające z funkcjonowania systemu transportowego:

- ocena sieci drogowej – z analizy układu dróg publicznych wynika, że zapewnia on połączenia pomiędzy wszystkimi jednostkami osadniczymi. Ze względu na rodzaj

nawierzchni. Z przedstawionych danych w pkt. 4. c) gęstość dróg ogółem w gminie Łapy o twardej nawierzchni wynosiła 115 km/100 km², w tym o nawierzchni twardej ulepszonej 110,96 km/100 km², a więc była większa odpowiednio o 63% i 84% od gęstości dróg zamiejskich w województwie podlaskim. Na tak pozytywny obraz wskaźników gęstości dróg w gminie Łapy mają wpływ głównie drogi wojewódzkie i powiatowe. Stan techniczny dróg gminnych jest niezadowolający. Długość dróg gminnych była 313,829 km w tym o nawierzchni nieutwardzonej 259,409 km co stanowi 82,6% tych dróg. Oprócz powyższego głównymi mankamentami funkcjonowania układu ulicznego miasta jest brak połączeń ul. Mostowej z ul. Leśnikowską po nowej trasie, przejazd jednopoziomowy przez tory kolejowe w ciągu ul. Granicznej oraz brak obwodnicy Łap;

- ocena przepustowości dróg wojewódzkich - porównania przepustowości dróg wojewódzkich przy poziomie swobody ruchu D wynoszącej 1250 p/h, przy szerokości jezdni 7 m oraz 1050 p/h, przy szerokości jezdni 6 m, z natężeniem ruchu z 2015 r. (w 2020 r. pomiarów nie wykonano) wynoszącymi na drogach:
 - nr 678 – 364 p/h ($0,095 \times 3803 = 364$),
 - nr 681 – odc. 1 – 326 p/h ($0,095 \times 3429 = 326$), odc. 2 – 424 p/h ($0,095 \times 4468 = 424$), odc. 3 – 240 p/h ($0,095 \times 2531 = 240$),
 - nr 682 – odc. 1 – 611 p/h ($0,095 \times 6427 = 611$), odc. 2 – 561 p/h ($0,095 \times 5907 = 561$) wynika, że istniejące przekroje dróg posiadają rezerwy przepustowości;
- ocena obsługi użytkowników pojazdów w paliwo - istniejące stacje paliw zapewniają obsługę w paliwo użytkowników pojazdów;
- ocena zaspokojenia potrzeb na parkingi i garaże w mieście - sytuacja jest bardzo trudna do zaspokojenia potrzeb na parkingi i garaże, szczególnie w centrum miasta, z uwagi na brak wolnych terenów do realizacji tych przedsięwzięć w poziomie terenu;
- ocena obsługi gminy Łapy liniami kolejowymi - linia kolejowa nr 6 Warszawa – Białystok nie spełnia oczekiwanego komfortu podróży w kierunkach do Warszawy i Białegostoku, ze względu na małe prędkości jazdy pociągów oraz istniejące niebezpieczeństwa na jednopoziomych przejazdach kolejowych. Obecnie na linii kolejowej nr 36 ruch pasażerski jest zawieszony;
- ocena obsługi gminy liniami autobusowymi – przy przyjęciu standardu dostępności 2 km do przystanku autobusowego, wszystkie miejscowości w gminie Łapy znajdują się w przyjętej strefie dostępności;
- ocena obsługi ruchu rowerowego - brak ciągłości dróg rowerowych w mieście nie stwarza dobrych warunków do funkcjonowania ruchu rowerowego.

13.2 System zaopatrzenia w wodę

Zaopatrzeniem w wodę miasta Łapy i obszarów wiejskich w gminie Łapy zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp.z.o.o z siedzibą przy ulicy Płonkowskiej 44, 18 – 100 Łapy.

13.2.1 Struktura systemu zaopatrzenia w wodę.

W gminie Łapy zbiorowe systemy zaopatrzenia w wodę obejmują swym zasięgiem miasto Łapy, wszystkie 24 miejscowości w gminie Łapy i zaopatrują w wodę 100 % mieszkańców.

W skład systemu wodociągowego w gminie Łapy wchodzi:

- wodociąg miejski w Łapach obsługiwany przez 4 stacje wodociągowe bazujące na 8 studniach wierconych stanowiących 5 ujęć wody,
- wodociąg wiejski Bokiny obsługiwany przez 1 stację wodociągową bazującą na 1 studni wierconej,
- grupowy wodociąg wiejski Daniłowo obsługiwany przez 1 stację wodociągową bazującą na 2 studniach wierconych,
- grupowy wodociąg wiejski Płonka-Strumianka obsługiwany przez 1 stację wodociągową bazującą na 3 studniach wierconych,
- wodociąg wiejski Uchowo obsługiwany przez 1 stację wodociągową bazującą na 3 studniach wierconych stanowiących 2 ujęcia wody.

Na koniec 2021 roku łączne parametry poszczególnych elementów systemu wodociągowego w gminie Łapy przedstawiały się następująco:

- 7 stacji uzdatniania wody zasilanych z 10 ujęć wody składających się z 17 studni wierconych o łącznej dobowej zdolności produkcyjnej czynnych urządzeń całego wodociągu równej $6780 \text{ m}^3 / \text{d}$. (obszar miejski - $3600 \text{ m}^3 / \text{d}$. i obszar wiejski - $3180 \text{ m}^3 / \text{d}$.),
- sieć wodociągowa magistralna długości 8,2 km na obszarze wiejskim gminy Łapy,
- sieć wodociągowa rozdzielcza (bez przyłączy do budynków) długości 117,2 km w tym, miasto Łapy 50,5 km, obszary wiejskie w gminie Łapy 66,7 km,
- przyłącza wodociągowe ogółem do budynków mieszkalnych i innych obiektów 4656 szt., w tym miasto Łapy 2619 szt., obszary wiejskie w gminie Łapy 2037 szt.,
- czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania ujęte w przyłączach wodociągowych ogółem stanowią 4548 szt., w tym miasto Łapy 2529 szt., obszary wiejskie w gminie Łapy 2019 szt.

W ciągu 2021 roku dostarczono odbiorcom w gminie Łapy ogółem $667,7 \text{ dam}^3$ wody (miasto Łapy $439,1 \text{ dam}^3$, obszary wiejskie w gminie Łapy $228,6 \text{ dam}^3$) w tym gospodarstwom domowym i indywidualnym gospodarstwom rolnym ogółem $585,3 \text{ dam}^3$ (miasto Łapy $373,2 \text{ dam}^3$, obszary wiejskie w gminie Łapy $212,1 \text{ dam}^3$).

Miejscowości zaopatrywane w wodę z poszczególnych wodociągów:

- wodociąg miejski Łapy wspomagany przez wodociąg Płonka-Strumianka zaopatruje w wodę miasto Łapy,
- wodociąg wiejski Bokiny zaopatruje w wodę 2 wsie: Bokiny i Wólka Waniewska ,
- grupowy wodociąg wiejski Daniłowo zaopatruje w wodę miejscowości: Daniłowo Duże, Daniłowo Małe, Gąsówka Stara, Gąsówka-Oleksin, Łapy-Korczaki, Łapy-Dębowina, Łapy-Pluśniaki, Łapy-Szołajdy oraz Grochy w gminie Poświętne,
- grupowy wodociąg wiejski Płonka-Strumianka zaopatruje w wodę miejscowości: Płonka Kościelna, Płonka-Strumianka, Płonka-Kozły, Płonka-Matyski, Łupianka Stara, Łupianka Nowa, Roszki-Wodźki, Roszki-Włodki, Gąsówka-Osse, Gąsówka-Skwarki, Gąsówka-Somachy, Łapy Osse, Łapy-Kołpaki, Łapy-Łynki oraz wspomaga wodociąg miejski w Łapach,

- wodociąg wiejski Uhowo zaopatruje w wodę tą wieś.

Przebieg istniejącej sieci wodociągowej w mieście i gminie Łapy jest pokazany na stronach internetowych www.geoportal.gov.pl i <https://polska.e-mapa.net> (Polska–Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych).

Na terenie miasta i gminy Łapy istnieją również własne ujęcia wód głębinowych w zakładach:

- Spółdzielnia Mleczarska w Łapach. Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych: SW - 1 o głębokości 39 m i zatwierdzonych zasobach $Q = 48 \text{ m}^3 / \text{h}$ przy $S = 4,5 \text{ m}$ i SW - 4 o głębokości 167,5 m i wydajności $Q = 54 \text{ m}^3 / \text{h}$ przy $S = 23 \text{ m}$. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Powiatu Białostockiego decyzja RŚ. 6341.37.2014 z dnia 26.03.2014 r. ważne do dnia 25.03.2024 r.,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach. Ujęcie składa się ze studni wierconej o głębokości 22,4 m i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości $Q = 16,82 \text{ m}^3 / \text{h}$ przy $S = 5,0 \text{ m}$; Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Powiatu Białostockiego decyzja RŚ. 6341.104.2013 z dnia 09.10.2013 r. ważne do dnia 09.10.2023 r.,
- Piekarnia i Wytwórnia Wód Gazowanych „Społem” w Łapach. Teren na którym znajdowały się dwie studnie głębinowe został sprzedany. Zakład załatwia formalności korzystania z wody wodociągowej,
- Zakład Produkcji Mączek Rybnych w Bokinach. Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych o wydajności $Q = 25 \text{ m}^3 / \text{h}$ i $Q = 31 \text{ m}^3 / \text{h}$ pracujących przemiennie,
- Konekt sp. z o.o. Łapy – Łynki ul. Przemysłowa 7. Zakład posiada jedną studnię głębinową na działce nr geod. 102/22 w miejscowości Łapy – Łynki i na jej eksploatację ma pozwolenie wodnoprawne Dyrektora Zarządu Zlewni w Białymstoku decyzja nr BI.ZUZ.2.4100.71.2019.KO z dnia 13.03.2020 r. ważne do 13.03.2030 r.

Na terenie miasta i gminy są też indywidualne ujęcia wody na potrzeby zwykłego korzystania z wód w ilości nieprzekraczalnej $5 \text{ m}^3/\text{d}$. Dokładna ilość tych studni i ich wydajność jest trudna do oszacowania, ponieważ nie wymagają one pozwolenia wodnoprawnego, często nie są rejestrowane.

13.2.2 Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Łapy

Dotychczasowe tendencje rozwoju scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Łapy w latach 1988 – 2021 przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		Stan na koniec roku						
		1997	2011	2014	2019	2020	2021	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Sieć wodociągowa magistralna (przesyłowa) w km	ogółem gmina	-	-	-	8,2	8,2	8,2	
	miasto	-	-	-	-	-	-	
	obszary wiejskie	-	-	-	8,2	8,2	8,2	
Sieć wodociągowa rozdzielcza (bez przyłączy do budynków) w km	ogółem gmina	90,4	113,3	114,8	116,5	117,1	117,2	
	miasto	32,9	49,1	49,3	50,3	50,5	50,5	
	obszary wiejskie	57,5	64,2	65,5	66,2	66,6	66,7	
Przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt.	ogółem gmina	3403	4378	4439	4465	4496	4548	
	miasto	1856	2409	2434	2470	2503	2529	
	obszary wiejskie	1547	1969	1995	1995	1993	2019	
Woda dostarczona gospodarstwom domowym i indywidualnym gospodarstwom rolnym w tys. m ³ /rok	ogółem gmina	667,4	560,8	527,4	583,8	611,6	585,3	
	miasto	502,6	361,9	316,7	366,0	430,3	373,2	
	obszary wiejskie	164,8	198,9	210,7	217,8	181,3	212,1	
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³ /rok	ogółem gmina	-	24,6	23,5	26,6	29,4	26,7*
		miasto	28,7	22,7	21,6	23,4	26,5	23,4*
		obszary wiejskie	24,1	30,5	28,1	34,5	36,8	35,4*
	dm ³ /dobę	ogółem gmina*	-	67,0	64,4	72,9	80,3	73,2
		miasto*	78,6	61,1	59,2	64,1	72,4	66,8
		obszary wiejskie*	66,0	83,6	77,0	94,5	100,4	96,8
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w %	ogółem gmina	-	96,6	99,0	99,1	99,1	99,2	
	miasto	78,0	98,7	98,7	98,8	98,8	98,9	
	obszary wiejskie	83,4	91,4	99,9	99,9	99,9	99,9	

Tabela nr 36. Scentralizowany system zaopatrzenia w wodę

System wodociągowy miasta na przestrzeni lat 1998-2014 został znacznie rozbudowany. Długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 16,4 km (wzrost 49,2%). Przybyło 578 połączeń do budynków mieszkalnych, w większości jednorodzinnych (wzrost o 31,1%). Procent osób korzystających z sieci wodociągowej wzrósł o 78,0% do 98,7% (wzrost o 20,7%). Zużycie wody w gospodarstwach domowych w mieście w skali roku obniżyło się o 28,0%. Wyraźny spadek zużycia wody następował już od 1992 r., a wynikało to głównie z podłoża ekonomicznego. Liczniki wody w budownictwie wielorodzinnym i jednorodzinym pozwalają na kontrolowany pobór wody i obniżenie kosztów utrzymania tychże gospodarstw, przy rosnących cenach wody z wodociągu komunalnego.

W latach 2015 – 2021 przyrost sieci wodociągowej rozdzielczej w mieście Łapy był już niewielki 1,2 km (wzrost o 2,4%). Przybyło 95 połączeń do budynków mieszkalnych, przeważnie jednorodzinnych (wzrost o 3,9%) a procent ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł nieznacznie około 0,2% i wynosi 98,9%.

Na obszarach wiejskich długość sieci wodociągowej rozdzielczej w latach 1998 – 2014 wzrosła o 8,0 km (wzrost o 13,9 %). Przybyło 1038 przyłączy do budynków mieszkalnych (wzrost o 30,5%). Ilość mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej wzrosła z 83,4% do 99,9%. W latach następnych 2015 – 2021 przyrosty były niewielkie i długość sieci wodociągowej rozdzielczej wzrosła o 1,2 km (wzrost o 1,8%), przyłączy do budynków mieszkalnych 24 (wzrost o 1,2%). Z sieci wodociągowej korzystało 99,9% ludności terenów miejskich, prawie wszyscy mieszkańcy. Nowi odbiorcy byli podłączani do istniejącej i nowo wybudowanej sieci wodociągowej w mieście i na terenach wiejskich.

W 2019 r. wykonano 8,2 km magistrali wodociągowej łączącej zmodernizowaną stację wodociągową w Płonce Strumiance z siecią wodociągową w mieście Łapy.

13.2.3 Charakterystyka ujęć wody i stacji uzdatniania wody wodociągów komunalnych w gminie Łapy

13.2.3.1 Miasto

Wodociąg miejski m. Łapy obsługiwany jest przez cztery stacje wodociągowe bazujące na ośmiu studniach wierconych stanowiących 5 ujęć wody.

1) Stacja wodociągowa nr 1 w Łapach przy ulicy Spółdzielczej

Ujęcie wody

Pobór wody na potrzeby tej stacji odbywa się za pomocą 3 otworowego ujęcia wody składającego się z trzech studni wierconych:

- studnia nr 1A, zlokalizowana na terenie stacji uzdatniania wody przy ul. Spółdzielczej na działce nr geodezyjny 1824/11, obręb Łapy, o głębokości 47 m i wydajności $Q = 52,5 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 9,9 \text{ m}$, wykonana w 1965 r.,
- studnia nr 3A, zlokalizowana przy ulicy Armii Krajowej na działce nr geodezyjny 1278/11 obręb Łapy, o głębokości 45,5 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 56 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 9,0 \text{ m}$, wykonana w 1990 r. jako zastępcza w stosunku do zlikwidowanej studni Nr 3,
- studnia nr 5, zlokalizowana przy ul. Sikorskiego na działce nr geodezyjny 230/63 obręb Łapy, o głębokości 40,2 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 43,6 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 8,65 \text{ m}$, zrekonstruowana w 1965 r.

Zespół trzech studni posiada zatwierdzone łączne zasoby eksploatacyjne w ilości $Q_e = 100 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 11 - 16 \text{ m}$ (decyzja CUG Warszawie nr KDH/1453/M/2007/64 z dnia 04.07.1964 – możliwa eksploatacja zespołowa do $100 \text{ m}^3/\text{h}$):

- jednootworowego ujęcia składającego się ze studni wierconej nr 4, zlokalizowanej przy ul. Śliskiej na działce nr geod. 1063/3 obręb Łapy, zasoby eksploatacyjne

zostały zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku nr GPX/010/111/74 z dnia 20.06.1974 r. Jakość ujmowanych wód zasilających stację wodociągową Nr 1 przy ul. Spółdzielczej odbiega od norm dla wód pitnych i woda poddawana jest procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- 4 pompy głębinowe GC.3.05 każda wydajności $Q = 20 - 55 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $H = 100 - 42 \text{ m H}_2\text{O}$ zamontowane w studniach,
- 10 filtrów pospiesznych $\phi 1400 \text{ mm}$ o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3 / \text{h}$,
- 2 mieszacze wodno - powietrzne $\phi 1400 \text{ mm}$ i $\phi 1200 \text{ mm}$,
- 2 zbiorniki hydroforowe o pojemności $V = 4,5 \text{ m}^3$ każdy,
- sprężarka powietrza WAN-AW o wydajności $80 \text{ m}^3/\text{h}$,
- chlorator C-52 nieużywany przy normalnej eksploatacji (na wypadek zakażenia bakteryjnego),
- 4 wodomierze $\phi 100 \text{ mm}$ do pomiaru wody surowej, ze studni 1A zamontowany w budynku stacji uzdatniania (3 w obudowach studni),
- 2 przepływomierze elektromagnetyczne DN-100 i DN-150 zamontowane w budynku stacji uzdatniania do pomiaru wody uzdatnionej tłoczonej w sieci.

Dodatkowo na zewnątrz budynku zamontowano pionowy zbiornik sprężonego powietrza $\phi 1500 \text{ mm}$ o pojemności $V = 10 \text{ m}^3$. Stacja wodociągowa Nr 1 przy ulicy Spółdzielczej pracuje w układzie jednostopniowego pompowania i jednostopniowej filtracji.

Stan urządzeń do uzdatniania wody stacji przy ul. Spółdzielczej ocenia się jako zły.

Filtry i ruraż są poważnie wyeksploatowane, a stosowane rozwiązania związane z uzdatnianiem wody pozostawiają wiele do życzenia od strony technicznej oraz bezpieczeństwa związanego z zaopatrzeniem w wodę.

2) Stacja wodociągowa Nr 2 w Łapach przy ul. Płonkowskiej

Ujęcie wody

Pobór wody na potrzeby tej stacji odbywa się za pomocą jednootworowego ujęcia, wykonanego w 1990 r., składającego się ze studni nr 2, zlokalizowanej na działce nr geod. 588/1 obręb Łapy, o głębokości 45,5 m i wydajności eksploatacyjnej $Q = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 6,2 \text{ m}$.

- studnia nr 1 wykonana w 1982 r. o głębokości 45,0 m jest aktualnie nieczynna i przeznaczona do likwidacji z uwagi na zużycie oraz lokalizację w jej rejonie zbiornika wyrównawczego na potrzeby wodociągu miejskiego.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia wody, ustalone pierwotnie na poziomie parametrów eksploatacyjnych studni nr 1, w 1990 r. zostały skorygowane do parametrów eksploatacyjnych studni nr 2 i wynoszą $Q_e = 60 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 6,2 \text{ m}$ (decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku znak: OŚ IV. 8530/58/90 z dnia 31.12.1990 r.) Woda ze studni odbiega od norm dla wód pitnych i jest poddawana procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- 1 pompa głębinowa G.C.3.05 $Q = 20 - 55 \text{ m}^3/\text{h}$,
- 1 filtr pospieszny $\phi 1400$ o wydajności $20 \text{ m}^3/\text{h}$,
- 5 filtrów pospiesznych $\phi 1600$ o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$ każdy,
- centralny aerator do napowietrzania wody sprężonym powietrzem,
- zbiornik sprężonego powietrza $\phi 1200$,
- sprężarka powietrza WAN-AW o wydajności $80 \text{ m}^3/\text{h}$,

- sprężarka powietrza WAN-K o wydajności 20 m³/h,
- chlorator C-52 nieużywany przy normalnej eksploatacji (na wypadek zakażenia bakteryjnego),
- stacja wodociągowa Nr 2 przy ul. Płonkowskiej pracuje w układzie
- jednostopniowego pompowania wody.

3) Stacja wodociągowa nr 3 przy ulicy Długiej.

Ujęcie wody

Na potrzeby stacji nr 3 przy ul. Długiej eksploatowane są dwie studnie wiercone stanowiące jedno ujęcie:

- studnia nr 2, wykonana w 1969 r. i zrekonstruowana w 2005 r., zlokalizowana na działce nr geod. 1332/2 obręb Łapy, o głębokości 41 m i wydajności eksploatacyjnej $Q = 47,5 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 17,4 \text{ m}$,
- studnia nr 6, wykonana w 1985 r., zlokalizowana na działce nr geod. 550/1 obręb Łapy, o głębokości 40,5m i wydajności eksploatacyjnej $Q = 42,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 7,4 \text{ m}$.

Łączne zasoby ujęcia wody zostały ustalone na poziomie parametrów eksploatacyjnych studni nr 6 w ilości $Q = 42 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 7.4 \text{ m}$ (decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku znak OŚ.IV.8530/71/85).

Woda ze studni odbiega od norm dla wód pitnych i jest poddawana procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są :

- 2 pompy głębinowe G.C.3.05 $Q = 20 - 55 \text{ m}^3/\text{h}$,
- 1 filtr pospieszny $\phi 1200$ o wydajności $Q = 15 \text{ m}^3/\text{h}$,
- 1 filtr pospieszny $\phi 1400$ o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$,
- 1 filtr pospieszny $\phi 1500$ o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$,
- 1 mieszacz wodno-powietrzny $\phi 800$,
- 1 zbiornik hydroforowy $\phi 1500$ o pojemności $V = 4,5 \text{ m}^3$,
- sprężarka powietrzna WAN-AW o wydajności $Q = 80 \text{ m}^3/\text{h}$,
- sprężarka powietrzna WAN-K o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$,
- chlorator C-52 nieużywany przy normalnej eksploatacji (na wypadek zakażenia bakteryjnego),
- 2 wodomierze $\phi 100 \text{ mm}$ w obudowach studni do pomiaru wody surowej,
- przepływomierz elektromagnetyczny DN 150 zamontowany w budynku stacji uzdatniania wody.

Stacja wodociągowa nr 3 przy ulicy Długiej pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.

4) Stacja wodociągowa nr 4 w Łapach – Osse

Ujęcie wody

Na potrzeby stacji wodociągowej nr 4 w Łapach – Osse eksploatowane jest jednotworowe ujęcie składające się ze studni nr 2, wykonanej w 1985 r. zlokalizowanej na działce nr geod. 230/95 obręb Łapy – Osse, o głębokości 36,5 m i wydajności $Q = 27 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 7,5 \text{ m}$ zatwierdzonej decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku znak: GT.X.8530/21/78 z dnia 01.04.1978 r. Studnia wiercona tej stacji jest aktualnie wyłączona, ponieważ pobierana z niej woda nie spełnia wymogów stawianych wodzie do spożycia, a na terenie stacji brak jest urządzeń do uzdatniania wody. Studnia ta jest traktowana, jako ujęcie awaryjne.

Stacja wodociągowa Nr 4 w Łapach – Osse

W budynku hydroforni są 2 zbiorniki hydroforowe $\phi 1216$ o pojemności $V = 2,5 \text{ m}^3$ i sprężarka powietrza WAN-K $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$ – aktualnie zdemontowana. Do budynku hydroforni doprowadzono rurociąg wody uzdatnionej z SUW w Płonce-Strumiance, na którym zamontowano przepływomierz elektromagnetyczny DN 150.

Ustalona pozwoleniem wodnoprawnym Starosty Powiatu Białostockiego (decyzja nr RŚ 6341.215.2015r z dnia 31.12.2015 r. ważna do 30.12.2025 r.).

Łączna ilość pobieranej wody z ujęć zasilających 4 stacje wodociągowe w Łapach nie może przekraczać:

- $Q_{\text{godz max}} = 280 \text{ m}^3/\text{h}$
- $Q_{\text{dobowe średnie}} = 3600 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{\text{roczne maksymalne}} = 1317600 \text{ m}^3/\text{rok}$

w tym:

- $Q_{\text{max}} = 155 \text{ m}^3/\text{h}$ dla stacji wodociągowej nr 1 przy ul. Spółdzielczej w Łapach
- $Q_{\text{max}} = 60 \text{ m}^3/\text{h}$ dla stacji wodociągowej nr 2 przy ul. Płonkowskiej w Łapach
- $Q_{\text{max}} = 42 \text{ m}^3/\text{h}$ dla stacji wodociągowej nr 3 przy ul. Długiej w Łapach
- $Q_{\text{max}} = 27 \text{ m}^3/\text{h}$ dla stacji wodociągowej nr 4 Łapy – Osse.

Trzy stacje wodociągowe (nr 1 przy ul. Spółdzielczej, nr 2 przy ul. Płonkowskiej i nr 3 przy ul. Długiej) są eksploatowane w sposób ciągły. Stacja wodociągowa nr 4 Łapy – Osse korzysta z wód pobieranych w Płonce Strumiance i jest traktowana jako ujęcie awaryjne.

13.2.3.2 Gmina

Wodociąg wiejski Bokiny

Obiekt stacji wodociągowej i studnia wiercona ujęcia wód podziemnych wodociągu wiejskiego Bokiny zlokalizowane są na działce nr ewid. 67/7 o powierzchni 0,0290 ha we wsi Bokiny.

Ujęcie wody

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się z jednej studni wierconej, wykonanej w 1987 r. dla zlewni mleka OSM w Łapach i przekazanej Gminie Łapy, o głębokości 56,0 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 27,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 3,4 \text{ m}$.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia zostały zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku nr OŚ.IV-8530/38/87 z dnia 29.05.1987 r.

Ustalona pozwoleniem wodnoprawnym Starosty Powiatu Białostockiego (decyzja znak: RŚ.6341.2012r z dnia 13.02.2013 r. ważne do dnia 12.02.2023 r.) ilość pobieranej wody dla ujęcia nie może przekraczać:

- $Q_{\text{maksymalne godzinowe}} = 22,0 \text{ m}^3/\text{h}$
- $Q_{\text{średnie dobowe}} = 130 \text{ m}^3/\text{dobę}$
- $Q_{\text{maksymalne roczne}} = 52180 \text{ m}^3/\text{rok}$

W decyzji ustanowiona została wokół studni strefa ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m licząc od krawędzi obudowy studni.

Jakość ujmowanych wód w stanie surowym charakteryzuje się ponadnormatywną zawartością żelaza, manganu, minimalnie amoniaku i nie spełnia wymagań wody do picia. Woda poddawana jest procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- podwodny agregat pompowy Hydro – Vacuum o wydajności $Q = 8 - 21 \text{ m}^3/\text{h}$
- 3 filtry pośpieszne WK-92 $\phi 800 \text{ mm}$, $V = 1511 \text{ dcm}^3$ zaopatrzone w mieszacze powietrza $\phi 400 \text{ mm}$,
- 2 sprężarki WAN-K o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$ – podstawowa i zapasowa,
- 2 zbiorniki hydroforowe o pojemności $V = 3,5 \text{ m}^3$ każdy,
- chlorator C-52 nieużywany przy normalnej eksploatacji (na wypadek zakażenia bakteryjnego)
- wodomierz wody surowej DN50 zainstalowany w studni
- wodomierz wody uzdatnionej DN50 zainstalowany w stacji uzdatniania wody.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody. Ujęcie oparte jest na jednej studni wierzonej. System wodociągowy pracuje bez buforu w postaci zbiornika zapasowo-wyrównawczego, czy też nowoczesnego zestawu hydroforowego. Z punktu widzenia eksploatacji sieci, jej awaryjności i niezawodności dostaw wody opisywany układ jest niekorzystny i może być przyczyną częstych awarii sieci wodociągowej i przerw w dostawie wody odbiorcom.

Grupowy wodociąg wiejski Daniłowo Małe

Stacja wodociągowa i studnie wiercone zlokalizowane są na działce nr geod. 109 o powierzchni 0,3 ha obrębu geodezyjnego Daniłowo Małe.

Ujęcie wody

Ujęcie wód podziemnych wodociągu w Daniłowie Małym składa się z trzech studni wierzonych:

- studnia nr 1 o głębokości 50 m nie jest przewidziana do eksploatacji, zostanie zlikwidowana lub poddana renowacji,
- studnia nr 2 o głębokości 65 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 73 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 9,5 \text{ m}$ wykonana w 1978 r.,
- studnia nr 3 o głębokości 70 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 70 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 8,1 \text{ m}$ wykonana w 1991 r.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia wody w dawnej kat. „B” zatwierdzone dla zespołu studzien nr 2 i 3 decyzją Wojewody Białostockiego nr OŚ.IV-7530/2/92 z dnia 25 lutego 1992 r. w wielkości $Q_e = 130 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 15,0 - 9,8 \text{ m}$.

Ustalona pozwoleniem wodnoprawnym Starosty Powiatu Białostockiego (decyzja nr RŚ.6341.100.2012 z dnia 13.08.2012 r. ważna do 13.08.2022 ilość pobieranej wody dla ujęcia nie może przekraczać:

- $Q_{\text{maksymalne godzinowe}} = 65,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
- $Q_{\text{dobowe średnie}} = 450 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{maksymalne roczne}} = 178430 \text{ m}^3/\text{rok}$.

W decyzji została ustanowiona strefa ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m licząc od krawędzi obudowy studni.

Woda ze studni w stanie surowym charakteryzuje się ponadnormatywną zawartością żelaza, manganu i minimalne amoniaku i nie spełnia wymagań stawianych wodzie do spożycia. Woda poddawana jest procesowi uzdatniania metodą napowietrzania i filtracji.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- pompa G.8.0. V B o wydajności $Q = 15 - 48 \text{ m}^3/\text{h}$ przy wysokości podnoszenia $h = 85 - 50 \text{ m H}_2\text{O}$ – studnia nr 2,

- pompa GC.3.05.2 o wydajności $Q = 20 - 55 \text{ m}^3/\text{h}$ przy wysokości podnoszenia $h = 100 - 42 \text{ m H}_2\text{O}$,
- aerator DN 500,
- sprężarka WAN-ES o wydajności $14 \text{ m}^3/\text{h}$,
- sprężarka zapasowa WANK o wydajności $20 \text{ m}^3/\text{h}$,
- I stopień filtracji – 3 filtry ciśnieniowe $\phi 1200 \text{ mm}$, $h_{\text{całk}} = 2490 \text{ mm}$,
- zaopatrzone w mieszacze wodno-powietrzne $\phi 500 \text{ mm}$,
- II stopień filtracji – 3 filtry ciśnieniowe $\phi 1200$ jak na I stopniu filtracji,
- 2 zbiorniki hydroforowe $\phi 1500 \text{ mm}$ i $h_{\text{całk}} = 2650 \text{ mm}$ o pojemności $V = 3,5 \text{ m}^3$ każdy,
- chlorator C52,
- wodomierze $\phi 80$ na rurociągach wody surowej i $\phi 100$ do pomiaru wody uzdatnionej tłoczonyj do sieci zainstalowane w budynku stacji wodociągowej.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania z dwustopniową filtracją.

Stan istniejący ujęcia wody oraz urządzeń gospodarki wodnej, sposób eksploatacji i poboru wody należy uznać za wystarczający, niemniej urządzenia wymagają modernizacji.

Grupowy wodociąg wiejski Płonka-Strumianka

Stacja wodociągowa w Płonce Strumiance zlokalizowana jest poza zwartą zabudową wsi w odległości 0,7 km na północ od niej, na tzw. Dziarnowej Górze. Teren stacji wodociągowej z dwiema studniami obejmuje działki o nr geod. 71/8 ze studnią nr 1 i 71/5 ze studnią nr 3. Studnia nr 2 znajduje się poza terenem stacji wodociągowej na działce nr geod. 70/2.

Ujęcie wody

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się z 3 studni wierconych:

- studnia n1 wykonana w 1979 r. (rekonstrukcja – 2013 r.) o głębokości 62,0 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 11,5 \text{ m}$,
- studnia nr 2 wykonana w 1980 r. o głębokości 65,5 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 39,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 8,6 \text{ m}$,
- studnia nr 3 – otwór studzienny wykonany w 2017 r. o głębokości 61,2 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 65,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 7,5 \text{ m}$,

Aktualne zasoby eksploatacyjne ujęcia po wykonaniu studni nr 3 wynoszą $Q_e = 125,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 9,0 - 15,5 \text{ m}$ i zostały zatwierdzone decyzją Marszałka Województwa Podlaskiego nr: DIT-III.7431.14.2018 z dnia 11 lipca 2018 r.

Pobór wód z ujęcia odbywa się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez Starostę Powiatu Białostockiego nr RŚ.6341.55.2015r z dnia 14.04.2015 r. z datą ważności 13.04.2025 r.

Dopuszczalna ilość pobieranej wody wynosi:

- $Q_{\text{maksymalne godzinowe}} = 92 \text{ m}^3/\text{h}$,
- $Q_{\text{dobowe średnie}} = 850 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{maksymalne roczne}} = 324300 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Jakość ujmowanych wód w stanie surowym nie spełnia wymagań wody do picia. Woda cechuje się ponadnormatywną zawartością żelaza, manganu i jonu amonowego oraz nieakceptowalnym zapachem siarkowodorowym i jest poddawana procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru są:

- podwodny agregat pompowy GCA 6.03 o wydajności pompy $Q = 115 \text{ m}^3/\text{h}$ przy wysokości podnoszenia $H = 62 - 39 \text{ m H}_2\text{O}$ – studnia nr 1,
- pompa Hydro-Vacuum typ GBC 4.04 o wydajności $Q = 25 - 55 \text{ m}^3/\text{h}$ przy wysokości podnoszenia $H = 55 - 28 \text{ m H}_2\text{O}$ – studnia nr 2,
- pompa Hydro-Vacuum GCA 6.03 o wydajności $Q = 40 - 115 \text{ m}^3/\text{h}$ przy wysokości podnoszenia $H = 62 - 39 \text{ m H}_2\text{O}$ – studnia nr 3,
- 2 centralne mieszacze wodno-powietrzne (aeratory) $\phi 1400$ typ ZA-1400,
- 2 sprężarki,
- zestaw filtracyjny I° odżelazający,
- 2 filtry ciśnieniowe $\phi 2500 \text{ mm}$ typ TFB-75,
- zestaw filtracyjny II° odmanganiający,
- 2 dmuchawy Kaeser typ BB69C – płukanie powietrzne,
- 2 pompy płuczące Grundfos NB100-200/219 o wydajności $Q = 173,4 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $H = 13,9 \text{ m H}_2\text{O}$ – płukanie wodne,
- stacja dozująca roztwór podchlorynu sodu bezpośrednio do przewodu odprowadzającego wodę do sieci wodociągowej, ustawiona w wydzielonym pomieszczeniu chlorowni,
- 2 walcowe zbiorniki retencyjne wyrównawcze o całkowitej pojemności $V = 2 \times 654,5 = 1309 \text{ m}^3$ i pojemności czynnej $V = 2 \times 518,9 = 1037,8 \text{ m}^3$ ustawione jeden na terenie stacji wodociągowej w Płonce Strumiance, drugi na terenie ZWiK w Łapach,
- 5 pompowy zestaw hydroforowopompy Grundfos Hydro MPC-E typ 5 CRE 32-3 o wydajności przy pracy 5 pomp $Q = 177 \text{ m}^3/\text{h}$ zamontowany w stacji wodociągowej w Płonce Strumiance i analogiczny w pompowni w ZWiK Łapy hydrofor (zbiornik przeponowy) Refix DE o pojemności $V = 1000 \text{ L}$.

Stacja uzdatniania wody w Płonce Strumiance pracuje w układzie dwustopniowego pompowania i dwustopniowej filtracji. Wydajność nominalna stacji uzdatniania wody (wydajność uzdatniania) wynosi $Q = 120 \text{ m}^3/\text{h}$, a wydajność maksymalna na II° tłoczenia $Q = 140 \text{ m}^3/\text{h}$.

Dla studni nr 1 i nr 2 teren strefy ochrony bezpośredniej to promień $r = 8,0 \text{ m}$, a dla studni nr 3 $r = 5 \text{ m}$.

Wodociąg wiejski Uhowo

Stacja wodociągowa i 3 studnie ujęcia wód podziemnych wodociągu wiejskiego Uhowo zlokalizowane są na działce nr ewidencyjny 339/6 położonej przy ul. Suraskiej w Uhowie w sąsiedztwie koryta rzeki Narew.

Ujęcie wody

Ujęcie wody w Uhowie składa się z trzech studni wierconych:

- nr 1 – czwartorzędowej – o głębokości 46,0 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 56,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 11,0 \text{ m}$, wykonana w 1968 r.,
- nr 2 – czwartorzędowej o głębokości 43,0 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 56,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 8,85 \text{ m}$, wykonana w 1973 r.,
- nr 3 – trzeciorzędowej o głębokości 156,0 m i wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 42,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 11,0 \text{ m}$, wykonana w 1999 r.

Zasoby eksploatacyjne zostały ustalone dla ujęcia czwartorzędowego (studnia Nr 1 i 2) i trzeciorzędowego (studnia Nr 3).

Ujęcie czwartorzędowe – wydajność eksploatacyjna $Q_e = 56 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 11,0 \text{ m}$ (decyzja PWRN w Białymstoku nr KPG. Geol. – 2/59/69 z dnia 25.04.1969 r.).

Ujęcie trzeciorzędowe – wydajność eksploatacyjna $Q_e = 42 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S_e = 11,0 \text{ m}$ (decyzja Starostwa Powiatowego w Białymstoku nr RL.V.7530/16/99 z dnia 22.10.1999 r.).

Aktualnie ujęcie jest eksploatowane na podstawie pozwolenia wodnoprawnego udzielonego przez Starostę Powiatu Białostockiego – decyzja znak:RŚ.IV.6341.122.2015 z dnia 31.07.2015r z datą ważności 30.07.2025 r.

Ustalona w pozwoleniu ilość pobieranej wody nie będzie przekraczała:

- $Q_{\text{maksymalne godzinowe}} = 71,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
- $Q_{\text{dobowe średnie}} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{maksymalne roczne}} = 157400 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Jakość ujmowanych wód w stanie surowym nie spełnia wymagań stawianych wodzie do spożycia. Charakteryzuje się ona ponadnormatywną zawartością żelaza, manganu i jonu amonowego i jest poddawana procesowi uzdatniania.

Stacja wodociągowa

Urządzeniami do poboru, uzdatniania i pomiaru wody są:

- 3 podwodne agregaty pompowe firmy Hydro-Vacuum GC.3.04 o wydajności $Q = 20 - 55 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $H = 80 - 32 \text{ mH}_2\text{O}$,
- 3 filtry pospieszne $\phi 1200$,
- 1 mieszacz wodno-powietrzny $\phi 400$,
- 2 zbiorniki hydroforowe o pojemności $V = 3,0 \text{ m}^3$,
- 2 sprężarki – WAN-K i WAN-CE o wydajności $Q = 20 \text{ m}^3/\text{h}$ każda,
- chlorator C-52 – nieużytkowany przy normalnej eksploatacji (na wypadek zakażenia bakteryjnego).

Urządzenia do uzdatniania i tłoczenia wody zostały zabudowane w parterowym budynku stacji wodociągowej w hali technologicznej.

Stacja wodociągowa w Uhowie pracuje w układzie jednostopniowego pompowania i jednostopniowej filtracji.

System wodociągowy pracuje „na sztywno” poprzez pompy I stopnia na ujęciu wody. Brak jest buforu w postaci zbiornika zapasowo-wyrównawczego, czy też nowoczesnego zestawu hydroforowego. Opisywany układ jest niekorzystny i może być przyczyną częstych awarii sieci wodociągowej, co wpływa na niezawodność dostaw wody odbiorcom.

13.2.4 Strefy ochronne ujęć wody wodociągów komunalnych, zakładowych i prywatnych.

Zgodnie z aktualnymi unormowaniami prawnymi zakładanie stref ochronnych nie jest obowiązkowe, a uzależnione od właściciela ujęcia wody. Artykuł 21 pk-1 ustawy o zmianie prawa wodnego (Dz. U. Nr 32 poz. 159 z 5 stycznia 2011 r.) mówi „Strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002 r. wygasają z dniem 31 grudnia 2021 r.”

W związku z w/w artykułem ustalone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy z 1998 r. i wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy strefy ochrony pośredniej ujęć wygasły z dniem 31 grudnia 2012 r.

Obecnie strefy ochrony pośredniej ustanawia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody. Strefy te nie zostały ustalone.

Strefy ochrony bezpośredniej są ustalone w pozwoleniach wodnoprawnych Starosty Powiatu Białostockiej lub Dyrektora Zarządu Zlewni w Białymstoku, dla wszystkich studni wodociągów komunalnych oraz zakładowych.

Zgodnie z pozwoleniami wodnoprawnymi na terenach ochrony bezpośredniej należy zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły przedostawać się do urządzeń służących do poboru,
- zagospodarowanie terenu zielenią,
- odprowadzenie poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych stale przy urządzeniach służących do poboru wody,
- teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić i oznaczyć tablicą informacyjną o zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

13.2.5 Ocena wykorzystania komunalnych ujęć wody

Pobór wody z ujęć poszczególnych wodociągów w latach 2019 – 2021 obrazuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Rok	Wodociąg Łapy ul. Spółdz.	Wodociąg Łapy ul. Długa	Wodociąg Płonka-Strumianka	Wodociąg Daniłowo	Wodociąg Bokiny	Wodociąg Uhowo
1	2	3	4	5	6	7	8
Pobór wody z ujęcia w ciągu roku w m ³ /rok	2019	280391	194226	378360	120229	18906	73948
	2020	250565	157711	460479	121804	36121	66226
	2021	157819	68313	564343	119241	23569	65462
Pobór wody z ujęcia średni dobowy w m ³ /d.*	2019	768,2	530,8	1036,6	329,4	51,6	202,6
	2020	686,5	430,9	1258,1	332,8	98,7	180,9
	2021	432,4	186,6	1546,1	326,7	64,6	179,3
Pobór wody z ujęcia średni godzinowy / max godzinowy w m ³ /h*	2019	32,0 / 41,6	22,1 / 28,7	43,1 / 56,7	13,7 / 27,4	2,2 / 5,4	8,4 / 16,8
	2020	28,6 / 37,2	17,9 / 23,3	52,4 / 68,1	13,9 / 27,8	4,1 / 10,3	7,5 / 15,0
	2021	18,0 / 23,4	7,8 / 10,1	64,4 / 83,7	13,6 / 27,2	2,7 / 6,8	7,5 / 15,0
Zatwierdzone zasoby ujęcia w m ³ /h		155,82	42,0	110,0	130,0	27,0	98,0
Ustalony w pozwoleniu wodnoprawnym dopuszczalny max pobór wody w m ³ /h		155,0	42,0	104,0	65,0	22,0	71,0
Wykorzystanie przy rozbiórce max godzinowym zatwierdzonych zasobów wodnych	2019	26,7 / 26,8	68,3 / 68,3	51,0 / 53,9	21,1 / 42,2	20,0/24,5	17,1 / 23,7
	2020	23,9 / 24,0	55,5 / 55,5	61,9 / 65,5	21,4 / 42,8	38,1/46,8	15,3 / 21,1

/ ustalonych dopuszczalnych poborów wody w %	2021	15,0 / 15,1	24,0 / 24,0	76,1 / 80,5	20,9 / 41,8	25,2/30,9	15,3 / 21,1
--	------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------	-------------

Tabela nr 37. Pobór wody z ujęć poszczególnych wodociągów,

Źródło: Dane z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach.

* wyliczenia własne przy założeniu współczynnika nierównomierności godzinowe $N_h = 1,3$ dla wodociągów: m. Łapy i Płonka-Strumianka, $N_h = 2,0$ dla wodociągów Daniłowo i Uhowo, $N_h = 2,5$ dla wodociągu Bokiny.

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów komunalnych ujęć wody w godzinach maksymalnych rozbiorów kształtowało się w granicach:

- wodociąg Łapy ul. Spółdzielcza – 15,0% – 26,7%,
- wodociąg Łapy ul. Długa – 24,0% – 68,3%,
- wodociąg Płonka-Strumianka – 51,0% – 76,1%,
- wodociąg Daniłowo – 20,9% – 21,4%,
- wodociąg Bokiny – 20,0% – 38,1%,
- wodociąg Uhowo – 15,3% – 17,1%.

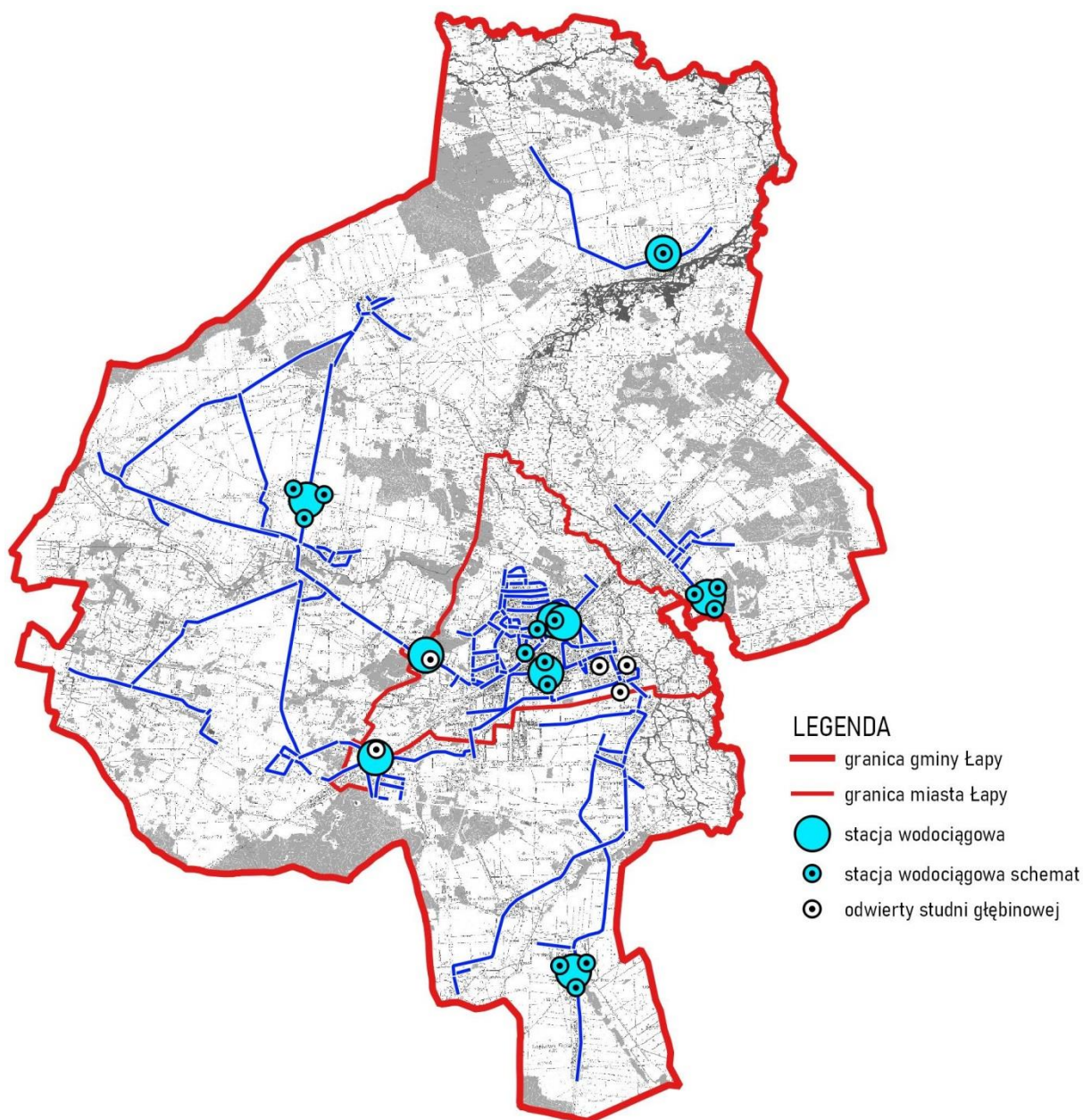
Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów ujęć wody wodociągu w Łapach przy ulicy Spółdzielczej i Długiej zmalało w 2021 r. w stosunku do lat poprzednich z uwagi na połączenie z wodociągiem Płonka-Strumianka, gdzie wykorzystanie wzrosło o 25,1%. Wszystkie ujęcia wody mają rezerwy, a wodociągów wiejskich w Daniłowie, Bokinach i Uhowie rezerwy te są bardzo duże i wynoszą odpowiednio 71,0%, 75,0% i 84,0%.

13.2.6 Badania hydrogeologiczne w kat. „B” zasobów wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w południowo-wschodniej części miasta Łapy

W południowo-wschodniej części miasta zostały przeprowadzone badania hydrogeologiczne dla potrzeb nowego miejskiego ujęcia wody. Zatwierdzone zasoby w kat. „B” w tym rejonie wynoszące 550 m³/h dla projektowanych 6 otworów.

W rejonie Łapy-Wity i Łapy-Szołajdy odwiercone zostały trzy studnie głębinowe o łącznej wydajności 256 m³/h, w tym studnia Nr 1 o wydajności $Q = 126$ m³/h na terenie przewidzianym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod stację wodociągową, oraz Nr 2 o wydajności $Q = 90$ m³/h i Nr 3 o wydajności $Q = 40$ m³/h. Studnie ujmują wodę z III warstwy wodonośnej występującej w utworach piaszczysto-żwirowych. Miąższość tej warstwy wynosi średnio ok 17,0 m. Woda występuje tu pod ciśnieniem artezyjskim i jej zwierciadło stabilizuje się od 0,6 m do 0,4 m nad poziomem terenu. Warstwa wodonośna izolowana jest od powierzchni terenu utworami słaboprzepuszczalnymi glin zwałowych o miąższości 20 – 42 m.

Jakość wody z otworów studziennych charakteryzuje się ponadnormatywną zawartością związków żelaza (1,0 – 1,9 mg Fe / l) i manganu (0,08 – 0,11 mg Mn / l) oraz barwy. Pozostałe parametry fizyko-chemiczne i bakteriologiczne nie budzą zastrzeżeń.

Rycina nr 17. Schemat istniejącej sieci wodociągowej

WNIOSKI dotyczące funkcjonowania systemu zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Łapy:

- scentralizowanym systemem zaopatrzenia w wodę objęte są zainwestowane tereny w mieście i dostarczana jest woda dla 98,9% mieszkańców miasta oraz wszystkie wsie w gminie i z wody wodociągowej korzysta 99,9% mieszkańców terenów wiejskich;
- obecnie eksploatowany system zaopatrzenia miast i gminy Łapy stanowi wodociąg grupowy o charakterze pierścieniowo-rozgałęziowym składający się z wodociągu miejskiego w Łapach, grupowych wodociągów wiejskich: Daniłowo i Płonka-Strumianka po dokonanej w 2019 r. rozbudowie i modernizacji ujęcia i stacji wodociągowej. Wodociąg ten zasila miasto Łapy i 22 miejscowości (sołectwa). Główny system dystrybucji wody uzupełniają wiejskie systemy wodociągowe: Uhowo oraz Bokiny połączone z Wólka Waniewską.;
- scentralizowane systemy zaopatrzenia w wodę w aspekcie parametrów technicznych ujęć wody należy ocenić jako wystarczający. Istniejące możliwości dostawy wody nie

tylko zabezpieczają obecne i perspektywiczne potrzeby gminy, ale występuje jeszcze duża rezerwa w wydajności ujęć we wszystkich wodociągach w gminie;

- wielkość zasobów wodnych istniejących ujęć nie stanowi ograniczeń w rozbudowie systemu wodociągowego i urbanizacji nowych terenów w mieście i gminie;
- stan urządzeń do uzdatniania wody stacji wodociągowej przy ulicy Spółdzielczej ocenia się jako zły. Filtry i ruraż są poważnie wyeksploatowane, a stosowane rozwiązania związane z uzdatnianiem wody pozostawiają wiele do życzenia od strony technicznej oraz bezpieczeństwa związanego z zaopatrzeniem w wodę i kwalifikuje się ona do wyłączenia z eksploatacji;
- stacje wodociągowe w Daniłowie, Bokinach i Uhowie, przewidywane do dalszej eksploatacji, są w złym stanie technicznym, mają przestarzałą, nieefektywną technologię uzdatniania wody, pracują w układzie jednostopniowego pompowania wody i wymagają rozbudowy i modernizacji, które pozwolą ograniczyć straty wody przy jej produkcji, przyczynią się do zmniejszenia energochłonności układu i zwiększenia niezawodności dostaw;
- braki w układzie głównych przewodów wodociągowych zasilających sieć wodociągową miasta wodą z wodociągów wiejskich w Płonce Strumiance i Daniłowie oraz drugiej nitki magistrali przecinającej tory kolejowe na terenie miasta Łapy łączącej systemy wodociągowe po obu stronach torów;
- eksploatowana obecnie sieć wodociągowa na terenie miasta i gminy Łapy nie posiada zaawansowanego systemu monitoringu, umożliwiającego prowadzenie pełnego nadzoru nad pracą sieci, zarządzania ciśnieniem, bilansowania poszczególnych obszarów wodociągu i szybkiego reagowania w przypadku awarii;
- brak jest studni awaryjnych w mieście, które w warunkach specjalnych, w przypadku awarii sieci wodociągowej lub ograniczonych dostaw wody z sieci pozwoliłyby na zaopatrzenie w wodę mieszkańców.

13.3. System odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych.

Zbiorowym systemem kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy, podobnie jak zaopatrzeniem w wodę, zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach z siedzibą przy ulicy Płonkowskiej 44 18-100 Łapy.

13.3.1 Struktura systemu odprowadzania i oczyszczenia ścieków komunalnych.

System kanalizacji na terenie miasta i gminy Łapy jest rozdzielczy – oddzielny na ścieki sanitarne i oddzielny na wody opadowe.

Ścieki komunalne z terenów: miasta Łapy, 18 wsi w gminie Łapy, miasta Suraża, 3 wsi w gminie Wyszki i 25 wsi w gminie Poświętne, stanowiących aglomerację Łapy określoną w zał. Nr 1 do uchwały nr XXIX/23/20 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 08 grudnia 2020 r., zbierane są systemem kanalizacji sanitarnej w układzie grawitacyjno-pompowym i odprowadzane do miejskiej oczyszczalni ścieków w Łapach, a po oczyszczeniu do rzeki Podstawę współdziałania gmin w zakresie wyznaczenia aglomeracji Łapy jest porozumienie międzygminne opublikowane w dniu 22.09.2020 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2020.3992).

W gminie Łapy nie są skanalizowane wsie: Bokiny, Wólka Waniewska, Łupianka Nowa, Roszki-Wodźki, Roszki-Włodki i Płonka-Matyski.

We wsiach nie objętych kanalizacją sanitarną oraz na terenach zabudowy kolonijnej ścieki odprowadzane są do urządzeń lokalnych: przydomowych oczyszczalni ścieków i głównie do zbiorników bezodpływowych na ścieki (które w większości nie spełniają

warunków szczelności) i są wywożone do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków. Gmina nie posiada ewidencji istniejących zbiorników na nieczystości płynne jak również dokładnych danych o ich stanie technicznym.

13.3.2 Scentralizowane systemy kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy.

Na terenie gminy Łapy scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej objęte są: miasto Łapy i 18 wsi: Daniłowo Małe, Daniłowo Duże, Gąsówka-Somachy, Gąsówka Stara, Gąsówka-Oleksin, Gąsówka-Osse, Gąsówka-Skwarki, Łapy-Dębowina, Łapy-Kołpaki, Łapy-Korczaki, Łapy-Lynki, Łapy-Pluśniaki, Łapy-Szołajdy, Łupianka Stara, Płonka Kościelna, Płonka-Strumianka, Płonka-Kozły i Uhowo.

Na koniec 2021 r. parametry poszczególnych elementów systemu kanalizacji sanitarnej przedstawiały się następująco:

- oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości średniodobowej 10000m³/d,
- kanalizacja sanitarna (bez przyłączy) ogółem 196,7 km w tym gmina Łapy 130,4 km (miasto – 59,9 km i obszary wiejskie 70,5 km),
- przyłącza do budynków i innych obiektów ogółem 4183 szt. w tym w gminie Łapy 3725 szt. (miasto – 2409 szt. i obszary wiejskie 1316 szt.) W przyłączach ogółem jest 4058 sztuk do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania z tego w gminie Łapy 3617 szt. (miasto – 2321 szt. i obszary wiejskie 1296 szt.),
- szacunkowa liczba ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków wynosi ogółem w gminie Łapy 20609 (w tym miasto Łapy 14464 (93,7%) i obszary wiejskie 6145 (58,5%)). W pozostałych gminach wchodzących w skład Aglomeracji Łapy wielkości te wynoszą: gmina Poświętne – 2700, miasto Suraz – 1000, i gmina Wyszki – 550. Szacuje się, że do oczyszczalni ścieków dopływają ścieki ogółem od 24850 mieszkańców.

Przebieg istniejącej kanalizacji sanitarnej w mieście i gminie Łapy jest pokazany na stronach internetowych www.geoportal.gov.pl i <https://polska.e-mapa.net> (Polska – Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych).

13.3.3 Rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy.

Rozwój kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy w latach 1998 – 2021 przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		Stan na koniec roku				
		1997	2011	2019	2020	2021
1		2	3	4	5	6
Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej (bez przyłączy) w km	Ogółem gmina	20,9	96,4	129,4	130,4	130,4
	Miasto	18,0	56,8	59,8	59,9	59,9
	Obszar wiejski	2,9	39,6	69,6	70,5	70,5
Przyłącza kanalizacyjne do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w sztukach	Ogółem gmina	1388	3061	3528	3699	3725
	Miasto	1388	2319	2284	2396	2409
	Obszar wiejski	-	742	1244	1303	1316
Ludność korzystająca z kanalizacji sanitarnej w %	Ogółem gmina	63,6	79,3	83,3	83,5	83,6
	Miasto	63,6	96,1	93,7	93,7	93,7

	Obszar wiejski	-	45,1	57,6	58,4	58,5
Przepustowość oczyszczalni ścieków w m ³ /d	Mechaniczno-biologiczna	7000	10000	10000	10000	10000
	Z podwyższonym usuwaniem biogenów	-	10000	10000	10000	10000

Tabela nr 38. *Rozwój kanalizacji sanitarnej w gminie Łapy* Źródło: Rejonowa Baza Danych GUS 1997 i 2011 r. Źródło: Rejonowa Baza Danych GUS 1997 i 2011 r. Rok 2019 – 2021 Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łapach – sprawozdania z wodociągów i kanalizacji M-06 i oczyszczalni ścieków OS-5

Na przestrzeni lat 1998 – 2021 długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Łapy zwiększyła się o 41,9 km (wzrost 232,8%) i na terenach wiejskich rozpoczęta w 1997 r. budowa kanalizacji sanitarnej w 2020 r. osiągnęła długość 70,5 km i była taka sama w 2021 r.

Przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych w mieście Łapy przybyło 1021 sztuk (wzrost 75,6%). Od rozpoczęcia w 1997 kanalizowania terenów wiejskich do końca 2021 podłączono 1316 budynków mieszkalnych.

Ilość mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej w mieście wzrosła z 63,6% do 93,7%. Na terenach wiejskich ilość mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej w 2021 stanowi 58,5%.

Oczyszczalnia ścieków w Łapach poddana modernizacji w latach 1998 – 1999 zwiększyła przepustowość o 3000 m³/d (wzrost 42,8% i została przystosowana do redukcji związków biogenych.

13.3.4 Komunalna oczyszczalnia ścieków w Łapach.

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w Łapach przy ul. Płonkowskiej 44 w granicach działki nr geod. 588/1. Obiekt powstał w 1976 roku jako mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków oparta na metodzie osadu czynnego o przepustowości 7000 m³/d.

W latach 1997 – 1999 obiekt poddano modernizacji, w której przyjęta technologia przystosowana jest do redukcji związków biogenych azotu i fosforu. Przepustowość hydrauliczna oczyszczalni została zwiększona do $Q_{\text{śrd}} = 10000 \text{ m}^3/\text{d}$, przepustowość biologiczna określona równoważną liczbą mieszkańców (RLM) wyrażona w BZT₅ wynosi 54000 osób.

Oczyszczalnia ścieków w Łapach przyjmuje ścieki surowe ze skanalizowanych miejscowości objętych Aglomeracją Łapy oraz niewielką część ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym z terenów nieposiadających kanalizacji, głównie z miejscowości na terenie gminy Łapy.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych odprowadzanych rowem do kanału jest rzeka Awissa będąca dopływem Narwi.

Urządzeniami służącymi do gromadzenia, oczyszczania oraz odprowadzania ścieków są:

- pompy ściekowe typu AFT 1543.2M3160/4/D - szt. 4,
- krata schodkowa produkcji Eko-Celkon s.c. w Pucku,
- hermetyczny punkt zlewny typ ZP/14 z separatorem piasku,
- zgarniacz pompowy typ ZP/14 z separatorem piasku,
- komora osadu czynnego I stopnia o objętości czynnej 700 m³ z aeratorami powierzchniowymi typu CROWN 2000- szt. 2 o mocy 37 kW,

- osadnik pośredni radialny o pojemności 11000 m³,
- pompy recyrkulacyjne typ AFP 2005.3/M110/4/- szt. 3 (ABS) o wydajności 400 m³/h,
- komory osadu czynnego II stopnia o objętości czynnej 1400 m³ z aeratorami powierzchniowymi typ CROWN 2000- szt. 4 i mieszadłami typu RVPG-100-2,2 kW- szt. 4,
- osadnik wtórny o objętości 1200 m³,
- pompownia recyrkulacyjna z pompą typu AFT 1541.AM90/4D- szt. 4 (ABS) Q = 300 m³ (szt. 1),
- budynek filtrów obrotowych (filtry kanałowe VNIK typ KF2000- szt. 2, pompy typ AFL 0411.1M30/4- 4 szt. (ABS), pompa typ MF 334D- szt.1 (ABS)),
- instalacja PIX składająca się ze zbiornika o pojemności V = 28 m³ i pompy dozującej MEMDOS MR,
- otwarty basen fermentacyjny o objętości V = 2800 m³,
- komora stabilizacji tlenowej o objętości V = 2800 m³,
- budynek dmuchaw,
- budynek odwodnienia osadu,
- poletka osadowe 0,4 ha,
- zwięzka przepływowa na wylocie z oczyszczalni do pomiaru ilości ścieków.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni w Łapach do rowu – decyzja Starosty Powiatu Białostockiego w Białymstoku nr RŚ.6341.198.2016 z dnia 02.01.2017 r. ważna do dnia 01.01.2027 r. W decyzji ustalono, że dopuszczalna ilość ścieków odprowadzanych po oczyszczeniu do odbiornika będzie wynosiła nie więcej niż:

- maksymalnie godzinowo – 541,0 m³/h,
- średniodobowo – 10000 m³/d,
- maksymalnie rocznie – 4745000 m³/rok.

Stężenia zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach komunalnych nie będą przekraczać:

- BZT₅: 15 mg O₂ / l,
- ChZT_{Cr}: 125 mg O₂ / l,
- zawiesiny ogólne: 35 mg / l,
- azot ogólny: 15 mg N / l,
- fosfor ogólny: 2 mg P / l.

Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach nie będą przekraczały:

- BZT₅: 150 kg O₂ / dobę,
- ChZT_{Cr}: 1250 kg O₂ / dobę,
- zawiesiny ogólne: 350 kg / dobę,
- azot ogólny: 150 kg N / dobę,
- fosfor ogólny: 20 kg P / dobę.

Efektywność pracy oczyszczalni mierzona jest obniżeniem zanieczyszczeń oraz procentem ich obniżenia. Oczyszczalnia prowadzi monitoring jakości ścieków surowych i oczyszczonych.

Ładunki zanieczyszczeń w kg/rok w ściekach dopływających do oczyszczalni i odprowadzanych do odbiornika oraz redukcję zanieczyszczeń w % w latach 2019, 2020 i 2021 przedstawiono w poniższej tabeli:

Rodzaj zanieczyszczeń	miary	Ładunki zanieczyszczeń i procent redukcji								
		2019 r.			2020 r.			2021 r.		
		ścieki surowe	ścieki oczyszcz.	redukcja %	ścieki surowe	ścieki oczyszcz.	redukcja %	ścieki surowe	ścieki oczyszcz.	redukcja %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
BZT ₅	kg / rok	504239	4385	99,13	418320	4601	98,9	311945	4845	98,5
ChZT	kg / rok	3743981	38488	99,0	2372472	42952	98,2	1127815	46951	95,8
zawiesiny	kg / rok	2382344	4519	99,8	582660	4019	99,3	250626	5347	97,9
azot ogólny	kg / rok	146083	12345	91,5	197955	8874	95,5	115288	10359	91,0
fosfor ogólny	kg / rok	29180	1064	96,3	37125	986	97,3	15706	1003	93,6

Tabela nr 39. Ładunki zanieczyszczeń i procent redukcji. Źródło: Sprawozdania GUS z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich OS-5 sporządzone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach.

Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń w kg / dobę w ściekach odprowadzanych do odbiornika w latach 2019 – 2021 przedstawia poniższa tabela:

Rodzaj zanieczyszczeń	Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w kg / dobę			Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń dopuszczalne w pozwoleniu wodnoprawnym
	2019 rok	2020 rok	2021 rok	
1	2	3	4	5
BZT ₅	12,0	12,6	13,3	150 kg / dobę
ChZT	105,4	117,3	128,6	1250 kg / dobę
zawiesiny	12,4	11,0	14,6	350 kg / dobę
azot ogólny	33,8	24,2	28,4	150 kg / dobę
fosfor ogólny	2,9	2,7	2,7	20 kg / dobę

Tabela nr 40. Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w kg / dobę. Źródło: wyliczenia własne z wielkości podanych w sprawozdaniu OS-5

Przeprowadzana analiza zanieczyszczeń wykazuje, że redukcja zanieczyszczeń w poszczególnych wskaźnikach jest bardzo wysoka i wynosi: BZT₅ – 98,5 % – 99,13%, ChZT – 95,5% – 99,0%, zawiesiny 97,9% – 99,8%, azot ogólny 91,0% – 95,5%, fosfor ogólny 93,6% – 96,3%.

Średniodobowe ładunki zanieczyszczeń wykazują, że wszystkie wskaźniki ładunków zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych są niższe od średniodobowych ładunków dopuszczalnych w pozwoleniu wodnoprawnym.

Stężenia zanieczyszczeń w mg / l w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do odbiornika w latach 2020 i 2021 przedstawiono w poniższych tabelach:

Rodzaj badania	Jednostka	Data pobrania próbki w 2020 r.							Stężenia dopuszczalne w pozwoleniu wodnoprawnym
		08.01	05.03	08.05	08.07	09.09	10.11	10.12	
BZT ₅	mg O ₂ / l	< 3	3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	15,0
ChZT – Cr	mg O ₂ / l	34	29	33	32	24	27	29	125,0
zawiesina ogólna	mg / l	2,4	5,8	< 2	< 2	< 2	3,6	< 2	35,0
azot ogólny	mg N / l	6,51	5,97	7,25	4,5	4,9	5,47	11,0	15,0
fosfor ogólny	mg P / l	1,02	0,448	0,536	1,92	0,249	0,496	0,94	2,0

Rodzaj badania	Jednostka	Data pobrania próbki w 2021 r.							Stężenia dopuszczalne w pozwoleniu wodnoprawnym
		18.01	05.03	17.05	05.07	06.09	10.11	13.12	
BZT ₅	mg O ₂ / l	5	< 3	< 3	< 3	< 3	1,0 ± 0,3	1,0	15,0
ChZT – Cr	mg O ₂ / l	33	25	26	28	20	28,4 ± 4,0	31,0	125,0
zawiesina	mg / l	4,0	5,8	< 2	2,2	< 2,0	< 2,0	< 2	35,0
azot ogólny	mg N / l	5,34	4,15	18,4	3,04	4,18	8,5	4,19	15,0
fosfor ogólny	mg P / l	0,855	1,13	0,126	0,416	0,255	0,74 ± 0,13	0,057	2,0

Tabela nr 41. Stężenia zanieczyszczeń Źródło: Sprawozdania z badań ścieków wykonanych przez J. S Hamilton Poland Sp. z o. o. Laboratorium Badawcze.

Analizy jakości ścieków wykonane w latach 2020 i 2021 również wykazują, że wszystkie wskaźniki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych są znacznie niższe od wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Świadczy to o właściwej pracy oczyszczalni. Po dokonanej modernizacji w 2019 r. oczyszczalnia ścieków charakteryzuje się bardzo wysokim efektem oczyszczania i ścieki oczyszczone odprowadzane do odbiornika nie powodują skutków negatywnych dla środowiska. Są one stosunkowo mało zanieczyszczone i nie mają znaczącego wpływu na stan wód rzeki Awissy będącej dopływem rzeki Narwi.

13.3.5 Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków w latach 2019 – 2021

przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		Rok		
		2019	2020	2021
1		2	3	4
Ilość ścieków oczyszczonych w ciągu roku w tys. m ³ / rok w tym bez ścieków dowożonych i wód infiltracyjnych		1462	1494	1671
		643	745	735
Ilość ścieków oczyszczonych średniodobowa, w tym bez ścieków dowożonych i wód infiltracyjnych w m ³ / d*		4005	4082	4578
		1762	2036	2014
Przepustowość oczyszczalni ścieków średniodobowa w m ³ / d		10000	10000	10000
Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni przy dopływie ścieków średniodobowym w tym bez ścieków dowożonych i wód infiltracyjnych w %*		40,05	40,82	45,78
		17,62	20,36	20,14
Ścieki oczyszczone z poszczególnych gmin w tys. m ³ / rok	ogółem	643	745	735
	gm. Łapy – miasto	459	527	515
	gm. Łapy – obszary wiejskie	110	127	125
	gm. Poświętne – obszary wiejskie	45	59	62
	gm. Suraż – miasto	19	22	22
	gm. Wyszki – obszary wiejskie	10	10	11
Szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni w poszczególnych gminach	ogółem	24837	24750	24850
	gm. Łapy – miasto	15432	15400	14464
	gm. Łapy – obszary wiejskie	5120	5100	6145
	gm. Poświętne – obszary wiejskie	2690	2700	2700
	gm. Suraż – miasto	1030	1000	1000
	gm. Wyszki – obszary wiejskie	566	550	550

Tabela nr 42. Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków, Źródło: Sprawozdanie GUS z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich OS-5 sporządzone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o. w Łapach
* wyliczenia własne

Ilość ścieków komunalnych dopływających do oczyszczalni od użytkowników kanalizacji sanitarnej stanowiła w 2019 r. – 44,0%, w 2020 r. – 49,9% i 2021 – 44,0% ogólnej ilości ścieków oczyszczonych. Pozostała część ścieków dopływających do oczyszczalni to ścieki zużyte na potrzeby własne obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych oraz wody opadowe, infiltracyjne i przypadkowe.

Oczyszczalnia ścieków przy przepływach średniodobowych ścieków komunalnych obciążona jest hydraulicznie w stosunku do przepustowości 10000 m³ / d w zakresie: od 17,62% do 20,36%, a przy przepływach ogółem ścieków od 40,05% do 45,78%, co wskazuje, że oczyszczalnia ma znaczne rezerwy.

Rycina nr 18. Schemat istniejącej sieci kanalizacyjnej

13.3.6 Kanalizacja deszczowa

Odbiornikiem wód opadowych z terenu miasta Łapy są przepływające przez miasto rowy i cieki wodne.

Na terenie miasta system kanalizacyjny jest typu rozdzielczego i wody opadowe są odprowadzane za pomocą systemu kanalizacji deszczowej.

Jest ona rozwiązana tak, aby wody opadowe w najprostszy sposób były odprowadzane z ulic i przyległych do nich terenów, kanałami deszczowymi, bez urządzeń podczyszczających, do odbiornika, w miarę jak pozwala na to konfiguracja terenu.

Tereny zurbanizowane zabudowy wielorodzinnej, usługowej i przemysłowej posiadają dobrze rozwiniętą sieć kanałów deszczowych. Na terenach zabudowy jednorodzinnej występują opóźnienia w budowie systemu kanalizacji deszczowej, gdyż jest ona realizowana przeważnie łącznie z budową nawierzchni dróg.

WNIOSKI dotyczące odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i wód opadowych:

- system kanalizacji sanitarnej w aspekcie parametrów technicznych istniejącej oczyszczalni ścieków w Łapach należy ocenić jako wystarczający. Zmodernizowany obiekt jest nowoczesny i przyjęta technologia oczyszczania ścieków zapewnia możliwość efektywnego ich oczyszczania i spełnienia wymogów w zakresie jakości ścieków oczyszczonych odprowadzanych do odbiornika ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Przepustowość oczyszczalni ścieków nie stanowi bariery rozwoju przestrzennego miasta i gminy, gdyż posiada znaczne rezerwy. Stwarza to możliwość włączenia do systemu scentralizowanej kanalizacji sanitarnej również miejscowości z terenu gminy, dotychczas nieskanalizowane. Mankamentem w pracy oczyszczalni jest duży dopływ wód infiltracyjnych i przypadkowych, co powoduje, że ilość ścieków dopływających od użytkowników kanalizacji sanitarnej stanowi mniej niż 50% ścieków oczyszczonych ogółem od 43,9% do 49,8%;
- na terenie gminy kanalizację sanitarną posiada 18 sołectw i korzysta z niej 64,0% budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej;
- pozostałe około 36% budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej odprowadza ścieki sanitarne do urządzeń lokalnych (zbiorników bezodpływowych i ustępów), które często nie są szczelne i mogą powodować negatywny wpływ na środowisko oraz są uciążliwe w eksploatacji;
- brak rozwiązania problemu doprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych zapewniającego ochronę środowiska w 6 wsiach obniża standard życia mieszkańców tych wsi i stanowi barierę w ich rozwoju przestrzennym;
- problemem występującym w kanalizacji jest nieszczelność kanałów sanitarnych, będąca przyczyną znacznej infiltracji wód;
- kanalizacją deszczową objęte są tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usługowej oraz części zabudowy jednorodzinnej w mieście Łapy, ale wyloty kanałów deszczowych do odbiornika nie mają urządzeń podczyszczających;
- enklawy terenów nie objętych kanalizacją deszczową występują przede wszystkim w zabudowie jednorodzinnej.

13.4 System gospodarki odpadami

Gospodarka odpadami realizowana jest w oparciu o „Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego” uchwalony uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego.

13.4.1 System gospodarki odpadami w województwie podlaskim funkcjonuje w układzie czterech regionów gospodarki odpadami (RGO): Centralnego, Południowego, Północnego i Zachodniego. Gmina Łapy została objęta Regionem Zachodnim i odpady przyjmowane są przez Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów (ZP i UO) w Czerwonym Borze w gminie Zambrów. Jest to zakład wybudowany w latach 2010 – 2012 spełniający wymogi ochrony środowiska. Wykonano nową nieckę do składowania odpadów poprocesowych, kompostownię odpadów organicznych, składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest, budynek główny z sortownią odpadów, stację demontażu odpadów wielkogabarytowych z zapleczem socjalnym i technicznym, składowisko odpadów poakcyjnych oraz infrastrukturę ogólnozakładową.

W planie gospodarki odpadami przewidziane jest do dalszej eksploatacji składowisko odpadów w Uhowie gm. Łapy.

13.4.2 Składowisko odpadów w Uhowie.

Składowisko odpadów zlokalizowane jest na działce nr geod. 268 na gruntach wsi Uhowo w gm. Łapy pomiędzy wsiami Uhowo i Borowskie w gminie Turośń Kościelna. Od strony zachodniej do obecnie eksploatowanego pola składowego przylega działka nr geod. 267/3, która od 1975 r. pełniła funkcję gminnego składowiska odpadów. Obecnie eksploatacja prowadzona jest na działającym od lipca 2004 r. nowym, proekologicznym polu składowym. Omawiane składowisko zaliczane jest do typu składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (art. 50 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach).

Powierzchnia całkowita składowiska wnosi 1,74 ha w tym użytkowa 1,10 ha. Dopuszczalna maksymalna rzędna składowania 2m n.p.m. Projektowana pojemność to 72302 m³. Wypełnienie składowiska szacuje się na około 75%.

Składowisko posiada pozwolenie zintegrowane Marszałka Województwa Podlaskiego nr DIS-V.7222.1.12.2014 z późniejszymi zmianami wydane na czas nieokreślony.

Termin zakończenia składowania zależy od tempa zapełnienia kwatery.

Na składowisko w Uhowie trafiają odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach 200399, skratki 19081, zawartość piaskowników 190802, odpady z czyszczenia ulic i placów 200303.

13.4.3 System gromadzenia i wywozu odpadów.

Zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Łapy określa „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łapy” (załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXVIII/231/20 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 27 listopada 2020 r.).

Gospodarka odpadami w gminie prowadzona jest zgodnie z ustaleniami regulaminu. Funkcjonuje zorganizowany system gromadzenia i wywozu odpadów, który obejmuje zakłady i 100% ludności zamieszkałej na terenie miasta i gminy Łapy i deklarujących zbiórkę odpadów w sposób selektywny.

Selektywna zbiórka odpadów obejmuje frakcje papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metale, bioodpady stanowiące odpady spożywcze oraz kuchenne, bioodpady stanowiące odpady zielone, popiół, piach i żużel. Poszczególne frakcje odpadów powinny być zbierane w workach lub pojemnikach o kolorze przypisanym do danej frakcji. Częstotliwość pozbywania się odpadów komunalnych z terenu nieruchomości ustalona jest w regulaminie w zależności od rodzaju zabudowy i frakcji odpadów.

Docelowym odbiorcą odpadów do unieszkodliwiania jest Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania odpadów (ZPUiO) w Czerwonym Borze, ul. Polowa 19, 18-300 Zambrów.

- Przedsiębiorstwa świadczące usługi wywozu odpadów na obszarze Gminy Łapy:
 - MPO Spółka z o. o. w Białymstoku ul. 42 Pułku Piechoty 48 15-950 Białystok,
 - Przedsiębiorstwo Usługowo-Asenizacyjne „Astwa” Sp. z o. o. w Zambrowie ul. Polowa 19 18-300 Zambrów,
 - PolSegro Sp. z o. o. ul. 3 Maja 47 18-100 Łapy,
 - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Zambrowie ul. Polowa 19 15-300 Zambrów,
 - Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. ul. Żwirki i Wigury 65 18-100 Łapy,
 - Usługi Komunalne „BŁYSK” Marianna Marczyk ul. Przykoszarowa 22A 18-400 Łomża,
 - KOMA Sp. z o. o. Sp. k. 19-300 Ełk ul. Krzemowa 8B,
 - KOMA Białystok Sp. z o. o. 15-691 Białystok ul. Gen. F. Kleeberga 20.

13.4.4 Odpady zawierające azbest

Gmina Łapy ma opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łapy na lata 2008 – 2032” przyjęty uchwałą Nr XXIX/471/08 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 24 października 2008 r. Przedsięwzięcia usuwania azbestu są sukcesywnie realizowane z wykorzystaniem dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska

i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku i dopłaty właścicieli. Firmą zajmującą się usuwaniem wyrobów azbestowych jest ALBAKOM Sp. z o. o. z adresem ul. Wyzwolenia 71 08-440 Pilawa.

WNIOSKI dotyczące gospodarki odpadami:

- w aktualnie funkcjonującym systemie gospodarki odpadami na terenie gminy Łapy zabezpieczona jest ciągłość i systematyczność wywozu odpadów od wszystkich mieszkańców gminy;
- odpady wywożone są i unieszkodliwiane w Zakładzie Przetwarzania i Unieszkodliwiania odpadów w Czerwonym Borze w gm. Zambrów spełniającym wymogi ochrony środowiska, co powoduje systematyczne zmniejszanie się ilości odpadów trafiających na składowisko;
- gmina posiada „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łapy na lata 2008 – 2032” i sukcesywnie jest on realizowany.

13.5. System elektroenergetyczny

13.5.1 Źródła zasilania

Źródłem zasilania w energię elektryczną miasta i gminy Łapy jest stacja transformatorowa – rozdzielcza RPZ 110/15kV, zlokalizowana w południowo-zachodniej części miasta. Jest ona wyposażona w dwa transformatory 110/15kV o mocy 16 MVA każdy. Transformatory pracują równolegle z podziałem na dwie sekcje, z których zasilone są obecnie 22 pola liniowe SN15kV. Transformatory wzajemnie się rezerwują. Mają wystarczającą moc, aby przejąć prace całej rozdzielni i zasilić wszystkie linie SN podłączone do RPZ-tu.

Obciążenie dla RPZ Łapy, w zależności od pory dnia wynosi od 3 do 7 MW na każdym transformatorze, co obecnie daje ok.20 MW zapasu mocy.

Jednocześnie do RPZ Łapy poprzez linie SN 15 KV podłączone są elektrownie OZE:

- bio-gazownia Dzierżki o mocy 1 MW,
- elektrownia fotowoltaiczna Wólka Pietkowska o mocy 0,5 MW,
- elektrownia fotowoltaiczna Turośń Kościelna o mocy 0,5 MW.

Istniejące na obszarze gminy Łapy źródła zasilania w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej miasta i gminy. Praca źródła w układzie dwustronnego zasilania zapewnia wysoki stopień jego niezawodności, a rezerwa mocy transformatorów w stacji pozwala na zwiększenie obciążenia tj. przyłączenia nowych odbiorców.

PGE Dystrybucja SA Oddział Białystok w planach inwestycyjnych na przyszłe lata planuje modernizację rozdzielni 110/15kV Łapy. Inwestycja ta podniesie bezpieczeństwo energetyczne obiektów przyłączonych do obecnie funkcjonującego RPZ-tu.

13.5.2 Linie WN 110kV

Istniejąca stacja RPZ 110/15kV jest zasilana liniami WN 110kV napowietrznymi o relacji:

Lp.	Nazwa linii	Długość linii (km)	Przekrój (mm ²)
1	GPZ 400/110kV NAREW –RPZ 110/15kV Łapy	28	240/185
2	RPZ 110/15kV Łapy – RPZ 110/15kV Wysokie Mazowieckie	26,5	240/185

Tabela nr 43 Wykaz linii elektroenergetycznych. Źródło: PGE Dystrybucja Białystok.

13.5.3. Sieć średniego napięcia

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci rozdzielczej SN 15 kV.

Główne wyjścia ciągów liniowych z RPZ-tu Łapy:

- PKP 1, 2,
- Poświętne,
- Cukrownia 1,
- Ruś – Wysokie Mazowieckie,
- Mleczarnia 1,
- Bokiny,
- Roszki –Jeżewo,
- Osiedle Cukrowni,
- Doktorce - Bielsk Podlaski,
- ArkaDruk,
- Kamienny Dwór – Bielsk Podlaski,
- Rejon,
- Ciepłownia,
- Cukrownia 2,
- Suraż – Dołki,
- PKS,
- PKS 1,
- Internat,
- Mleczarnia 2 - Oczyszczalnia,
- Turośń Kościelna – Białystok,
- Os. Goździki.

Źródło : PGE Dystrybucja Oddział Białystok ,Rejon Energetyczny Białystok Teren.

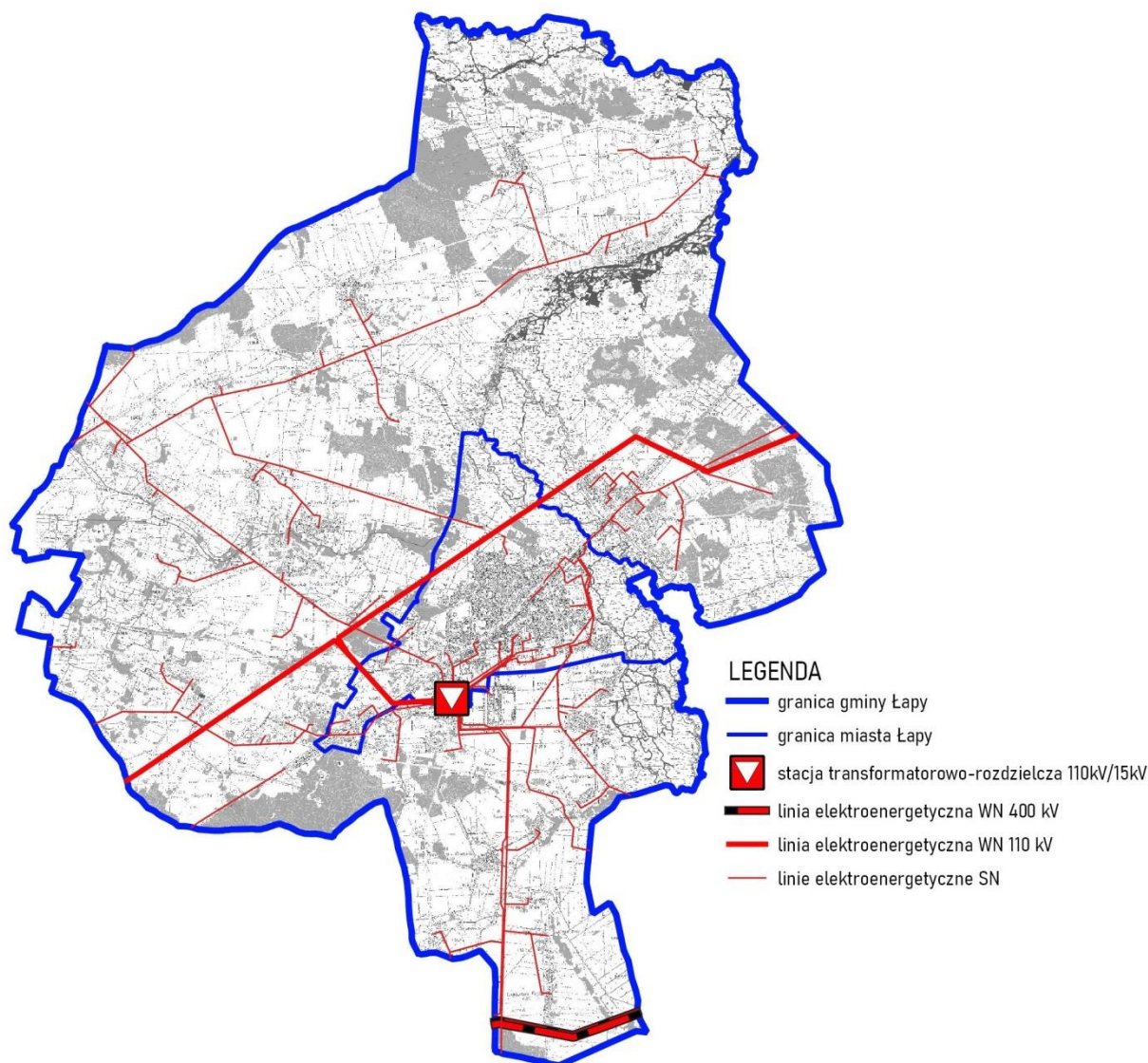
Realizacja nowych wyjść liniowych z istniejącej rozdzielni RPZ Łapy uzależniona będzie od zwiększonego zapotrzebowania na moc odbiorców już przyłączonych do sieci dystrybucyjnej PGE Dystrybucja S.A. lub potrzeby przyłączania do sieci nowych obiektów, które ze względu na charakterystykę i wymagania techniczne muszą być podłączone bezpośrednio do rozdzielni SN. Stacja RPZ Łapy posiada stosowne rezerwy techniczne, umożliwiające realizację nowych wyjść liniowych SN 15kV.

Zasilanie poszczególnych odbiorców na terenie miasta i gminy odbywa się poprzez układ sieci SN 15 kV odgałęziających się od w/w linii głównych.

Stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych jest zróżnicowany.

13.5.4 Linie elektroenergetyczne przesyłowe najwyższych napięć (NN)

Przez teren gminy przebiegają linie przesyłowe NN o napięciu 400 kV relacji Łomża – Narew i relacji Siedlce – Ujrzanów – Narew. Powyższe linie są ważnym elementem w krajowym systemie elektroenergetycznym (KSE) zarządzanym przez PSE S.A. Stanowią jednocześnie główne zasilanie w energię elektryczną województwa podlaskiego.

Rycina nr 19. Schemat istniejącej sieci elektroenergetycznej

WNIOSKI dot. rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania:

- system elektroenergetyczny miasta rozwija się na przestrzeni lat w oparciu o programy założone przez PGE SA, PGE Dystrybucja SA Oddział Białystok i Rejon Energetyczny Białystok Teren oraz ustalenia zawarte w dokumentach zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łapy;
- istniejący system elektroenergetyczny na obszarze miasta i gminy Łapy jest w stanie przesłać i dostarczyć moc i energię elektryczną w wystarczających ilościach;
- podstawowym problemem jest zsynchronizowanie przyszłych potrzeb, wynikających z rozwoju miasta i gminy z możliwościami systemu. Potencjał mocy zgromadzony w

rozdzielni Łapy będzie mógł być lepiej wykorzystany przez racjonalną rozbudowę istniejących sieci SN i nn oraz modernizację i utrzymanie jej w dobrym stanie technicznym;

- wyeliminowanie zasilania stacji transformatorowych położonych na terenie miasta z linii terenowych i włączenia ich do pierścieni miejskich zapewni energię elektryczną o dobrych parametrach i dużym stopniu pewności zasilania;
- utrzymanie prawidłowego funkcjonowania i rozwoju sieci elektroenergetycznych powinno być rozwiązywane poprzez tworzenie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w postaci pasów ochronnych (pod linie) lub wydzielonych miejsc (pod stacje transformatorowe).

13.6 System ciepłowniczy

13.6.1 Źródła ciepła

Zaopatrzenie w ciepło mieszkańców miasta i gminy Łapy odbywa się z kotłowni lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła. Dostawcą energii cieplnej na terenie miasta Łapy jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.. Zakład w latach 2001/2002 przeszedł całkowitą modernizację systemu ciepłowniczego. Kotłownie opalane węglem zostały wymienione na kotły ekologiczne opalane biomasą lub gazem. W skład obsługiwanego systemu ciepłowniczego (Ciepło Systemowe) wchodzi 3 kotłownie będące własnością Spółki, pracujące na wspólną sieć. Dodatkowo Spółka posiada kotłownię w budynku przy ul. Głównej w budynku MOPS-u zasilająca kompleks budynków MOPS-u.

Pozostałe źródła ciepła to kotłownie własne zakładów, instytucji, firm i poszczególnych mieszkańców miasta i gminy.

Lp.	Lokalizacja kotłowni	Moc	Rodzaj paliwa
1.	ul. Bohaterów Westerplatte	4,12 MW	2 kotły – gaz 1 kocioł – gazowo-olejowy
2	ul. Polna	7,92 MW	1 kocioł - biomasa + olej 1 kocioł – gaz 1 kocioł – gaz + olej
3	ul. Długa	11,6 MW	2 kotły wodne
4	ul. Główna	254,8 kW	4 kotły - gaz

Tabela nr 44 Źródła ciepła. Źródło: UM Łapy „Raport o stanie gminy Łapy za 2021 r.

13.6.2. Sieć ciepłownicza

Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. od 2017 r. eksploatuje i jest właścicielem jednej sieci ciepłowniczej powstałe z połączenia dotychczasowych 3 sieci ciepłowniczych. Sieć ciepłownicza ma układ promienisty, gdzie główny punkt podziału znajduje się w komorze „K” naprzeciwko dworca PKP. W 2019 r. został zmodernizowany ostatni odcinek sieci wykonany w technologii kanałowej. Wszystkie sieci będące własnością Spółki i przez nią eksploatowane wykonane są w technologii rur preizolowanych.

WNIOSKI dot. rozwoju systemu ciepłego oraz główne problemy do rozwiązania:

- dokonane i zachodzące w ostatnim okresie zmiany w funkcjonowaniu systemu ciepłowniczego znajdującego się na terenie miasta Łapy, umożliwiają prawidłowy i dalszy rozwój, stosownie do prognozowanego zapotrzebowania na energię ciepłą mieszkańców miasta;
- w dalszym ciągu istnieje potrzeba zmniejszenia zapotrzebowania na moc ciepłą. Można to uzyskać między innymi poprzez: modernizację wewnętrznych instalacji

centralnego ogrzewania, dostosowując je do reagowania na zmienne potrzeby ciepłe poszczególnych pomieszczeń, a także poprzez modernizację wewnętrznych instalacji ciepłej wody użytkowej dostosowując pracę instalacji cyrkulacyjnej do aktualnych potrzeb;

- kontynuacja działań termomodernizacyjnych będzie również miała wpływ na ograniczenie zapotrzebowania na ten rodzaj energii. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt ograniczenia emisji spalin do atmosfery. Problem ten jest szczególnie ważny ze względu na ochronę środowiska. W związku z powyższym istnieje konieczność zwiększenia sprawności spalania oraz zamontowania dodatkowych urządzeń oczyszczających spaliny – odpylaczy, a z czasem całkowita odejście od paliwa stałego;
- ważnym kierunkiem w ciepłownictwie indywidualnym powinien być rozwój źródeł ciepła opartych o paliwa odnawialne.

13.7. System gazowniczy

13.7.1 Źródło zasilania

Przez gminę Łapy przebiega trasa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Turośń Kościelna – Łapy – Kulesze Kościelne. Jest on źródłem zasilania w gaz miasta Łapy i częściowo gminy Łapy. W okolicach wsi Łapy-Szołajdy zlokalizowana jest stacja redukcyjno – pomiarowa I st.

13.7.2. Sieć gazownicza:

13.7.2.1. Obszar miasta Łapy:

Lp.	Rodzaj gazociągu	Długość istniejącej sieci gazowej
1.	Gazociąg wysokiego ciśnienia –	2,8 km
2	Gazociąg średniego ciśnienia	36,0 km
3	Przyłącza średniego ciśnienia	7,4 km

Tabela nr 45 Długość istniejącej sieci gazowej w podziale na rodzaj ciśnienia na terenie miasta Łapy
Źródło: PSG sp. zoo Oddział Zakład Gazowniczy Białystok. (stan na 31.10.2021r.)

Istniejąca sieć gazowa średniego ciśnienia na terenie miasta Łapy zlokalizowana jest w następujących ulicach: 3 Maja, Armii Krajowej, Bagno, Barwikowska, Bociania, Bociańska, Boczna, Bohaterów Westerplatte, Brańska, Bukowa, Chełmońskiego, Cmentarna, Cukrownicza, Cygańskiego, Czeladnicza, Czerwonego Krzyża, Dębowa, Długa, Dolna, Fałata, Geodetów, Gęsia, Gliniana, Główna, Leśnikowska, Letnia, Łanowa, Łakowa, Makowskiego, Malczewskiego, Matejki, Michałowskiego, Mokra, Mostowa, Niepodległości, Nikifora, Nilskiego–Łapińskiego, Nowa, Nowowiejska, Nowy Rynek, Odległa, Ogrodowa, Okopowa, Orzeszkowej, Parafialna, Parkowa, Piaskowa, Piękna, Stwosza, Sybiraków, Szkolna, Szpitalna, Szwarce, Śliska, Średnia, Świerkowa, Topolowa, Wąska, Witosa, Piotrowskiego, Wodociągowa, Wodzickiego, Wronia, Wyczółkowskiego, Wyspiańskiego, Wszyńskiego, Zachodnia, Żniwna, Żurawia, Żwirki i Wigury oraz Żytunia.

13.7.2.2 Obszar gminy Łapy:

Lp.	Rodzaj gazociągu	Długość istniejącej sieci gazowej
1.	Gazociąg wysokiego ciśnienia –	17,5 km
2	Gazociąg średniego ciśnienia	1,6 km
3	Przyłącza średniego ciśnienia	0,2 km

Tabela nr 46 Długość istniejącej sieci gazowej w podziale na rodzaj ciśnienia na terenie gminy
 Źródło: PSG sp .zoo Oddział Zakład Gazowniczy Białystok.(stan na 31.10.2021r.)

Istniejąca sieć gazowa średniego ciśnienia na terenie gminy Łapy zlokalizowana jest w obrębie geodezyjnym Łapy – Dębowina oraz Łapy-Szołajdy.

Rycina nr 20. Schemat istniejącej sieci gazowej

13.7.3. Gazociąg tranzytowy

Przez południową część gminy Łapy przebiega trasa gazociągu tranzytowego SGT JAMAŁ DN 1400, o maksymalnym ciśnieniu roboczym 8,4 MPa. Właścicielem polskiego odcinka SGT jest firma System Gazociągów Tranzytowych EuRoPol GAZ S.A. Posiada ona również ważną do 2025r koncesję na przesył paliw gazowych. Operatorem polskiego odcinka gazociągu jamalskiego do 2025r. jest Operator Gazociągów Przesyłowych – GAZ-SYSTEM S.A.

Plan Rozwoju GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2020-2029 nie zakłada realizacji zadań inwestycyjnych na terenie gminy Łapy. Jest natomiast ukierunkowany na utrzymanie pełnej sprawności technicznej SGT poprzez inwestycje odtworzeniowe i niezbędne prace modernizacyjne.

WNIOSKI dot. rozwoju oraz ocena systemu gazowego:

Stan techniczny sieci gazowej oceniany jest jako bardzo dobry. Rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej średniego ciśnienia odbywa się sukcesywnie w sposób ciągły na podstawie złożonych wniosków oraz zawartych umów o przyłączenie. Powodzenie gazyfikacji uzależnione jest od spełnienia warunków technicznych oraz uzyskania pozytywnych wyników oceny efektywności ekonomicznej inwestycji.

13.8. Telekomunikacja

Na terenie miasta i gminy Łapy istnieje system telefonii stacjonarnej i komórkowej. System stacjonarny działający w oparciu o cyfrową centralę telefoniczną włączoną w sieć światłowodową wojewódzką, krajową i międzynarodową – zaspokaja potrzeby mieszkańców. System telefonii komórkowej pokrywa swym zasięgiem obszar miasta i gminy.

W ciągu ostatnich lat w systemach zaistniały istotne i dynamiczne zmiany zarówno w zakresie struktury jak i zapotrzebowania na te usługi. W systemie telefonii stacjonarnej odnotowuje się systematyczny spadek abonentów. Mimo tej tendencji gestorzy rozbudowują i planują sukcesywny rozwój systemu sieci rozdzielczych. Ma to związek z budową dostępu do usług informatycznych.

Przez obszar gminy Łapy przebiega trasa sieci szkieletowej światłowodowej relacji Tykocin – Turośń Kościelna – Choroszcz. System telekomunikacyjny miasta i gminy składa się z:

- a) linii kablowych światłowodowych relacji:
 - Turośń Kościelna – Łapy,
 - Łapy – Płonka Kościelna – Wysokie Mazowieckie,
 - Płonka Kościelna – Łupianka Stara,
 - Łapy – Poświętne,
 - Łapy – Suraż,
- b) centrali automatycznych cyfrowych w Łapach i Łupiance Starej,
- c) linii abonenckich na terenie miasta i gminy Łapy.

Ponadto, na obszarze miasta i gminy Łapy działają 4 stacje bazowe telefonii komórkowej, które zlokalizowane są:

- przy ul. Brańskiej 9 (Orange i T-mobile),
- przy ul. Matejki 10 – Kościół Św. Krzyża (Play),
- przy ul. Długiej – komin PEC (Areo2, T-mobile, Orange, Plus, Play),
- przy ul. Mostowej 9 (T-mobile, Orange).

System telefonii komórkowej z każdym rokiem rozbudowywany jest przez poszczególnych operatorów. Jest to dziedzina łączności rozwijająca się bardzo dynamicznie. Zwiększa się nie tylko ilość, ale jakość usług tego systemu.

Rozdział XIV

Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Ponadlokalne cele publiczne to zadania służące zaspokojeniu potrzeb społeczności ponadlokalnej powiatu, województwa i kraju, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Finansowanie inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym realizowane jest ze środków własnych z budżetu miasta, przy współudziale środków zewnętrznych.

14.1. Ponadlokalne elementy zagospodarowania.

Plan zagospodarowania Województwa Podlaskiego zatwierdzony uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 maja 2017 r. zawiera wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych dla obszaru województwa podlaskiego w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa Podlaskiego, gdzie w odniesieniu do gminy Łapy zostały wyszczególnione następujące inwestycje:

- rewitalizacja linii kolejowej nr 36 Łapy – Śniadowo – granica Województwa,
- droga wojewódzka Kleosin – Łapy,
- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Łapach, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej do tej oczyszczalni,
- PSZOK, Łapy – modernizacja sortowni odpadów komunalnych zebranych selektywnie,
- PSZOK Łapy – budowa instalacji przyjmującej odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzenia komunalnego (kruszarka),
- PSZOK Łapy - Budowa instalacji przyjmującej odpady wielkogabarytowe;
- zbiornik Łapy Binduga,
- odbudowa koryta rzeki Szeroka Struga w km 0+614÷11+954 wraz z budowlami,
- rzeka Awissa przebudowa koryta wraz z budowlami w km 4+950÷15+600,
- modernizacja stacji WN /SN.

14.2. Projekty unijne:

W ostatnich latach w gminie Łapy były realizowane projekty w ramach niektórych dostępnych projektów unijnych. Spośród dostępnych programów Unii Europejskiej na lata 2014-2020 z pewnością najbardziej odpowiadający potrzebom Gminy Łapy był Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego a także Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, gmina ubiegała się z powodzeniem o środki z tych programów. Gmina korzystała też z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Obecnie wszystkie realizacje w ramach ww. programów dobiegają końca.

Obecnie Fundusze Europejskie na lata 2021-2027 to 72,2 miliarda euro z polityki spójności oraz 3,8 mld euro środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Łącznie to około 76 miliardów euro. Środki zostaną przeznaczone na realizację inwestycji w innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację, infrastrukturę, ochronę środowiska, energetykę, edukację i sprawy społeczne. Z tej puli województwo podlaskie ma otrzymać 992 mln euro w ramach Regionalnego Programu na lata 2021-2027. Podlaskie może również liczyć na wsparcie z Programu Polska Wschodnia, którego budżet to aż 2,5 mld euro oraz kontraktu programowego o wartości 7 mld euro.

Spośród dostępnych programów Unii Europejskiej na lata 2021-2027 z pewnością najbardziej odpowiadający potrzebom Gminy Łapy będzie Projekt programu Fundusze

Europejskie dla Podlaskiego. Wdrażany jest on przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

Obszary, które będą mogły liczyć na wsparcie w nowym programie Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 to m.in.

- działalność badawczo-rozwojowa w przedsiębiorstwach,
- rozwój konkurencyjności MŚP,
- efektywność energetyczna,
- gospodarka niskoemisyjna,
- usługi cyfrowe,
- ochrona różnorodności biologicznej,
- dziedzictwo kulturowe,
- edukacja,
- rewitalizacja,
- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób biernych zawodowo.

Rozdział XV

Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Z uwagi na charakter doliny Narwi i jej dopływów, wystąpienie wód poza koryto jest zjawiskiem regularnym i naturalnym. Zalewana jest większa część terasy, a woda utrzymuje się ponad poziomem gruntu przez stosunkowo długi okres.

W związku z wymaganiami tzw. Dyrektywy Powodziowej przygotowano zestawy map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP), które w 2015 roku przekazano samorządom. Zgodnie z przepisami Prawa wodnego, po 6 latach dokonano ich przeglądu i aktualizacji. W 2020 r. zaktualizowane opracowania zostały zatwierdzone. W porównaniu do poprzedniej edycji, zasięg wskazywanych obszarów wystąpienia powodzi uległ nieznacznemu powiększeniu (wynikającemu również z uwzględniania wód płynących w ich powierzchni).

Mapy zagrożenia powodziowego zostały sporządzone dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WORP). Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

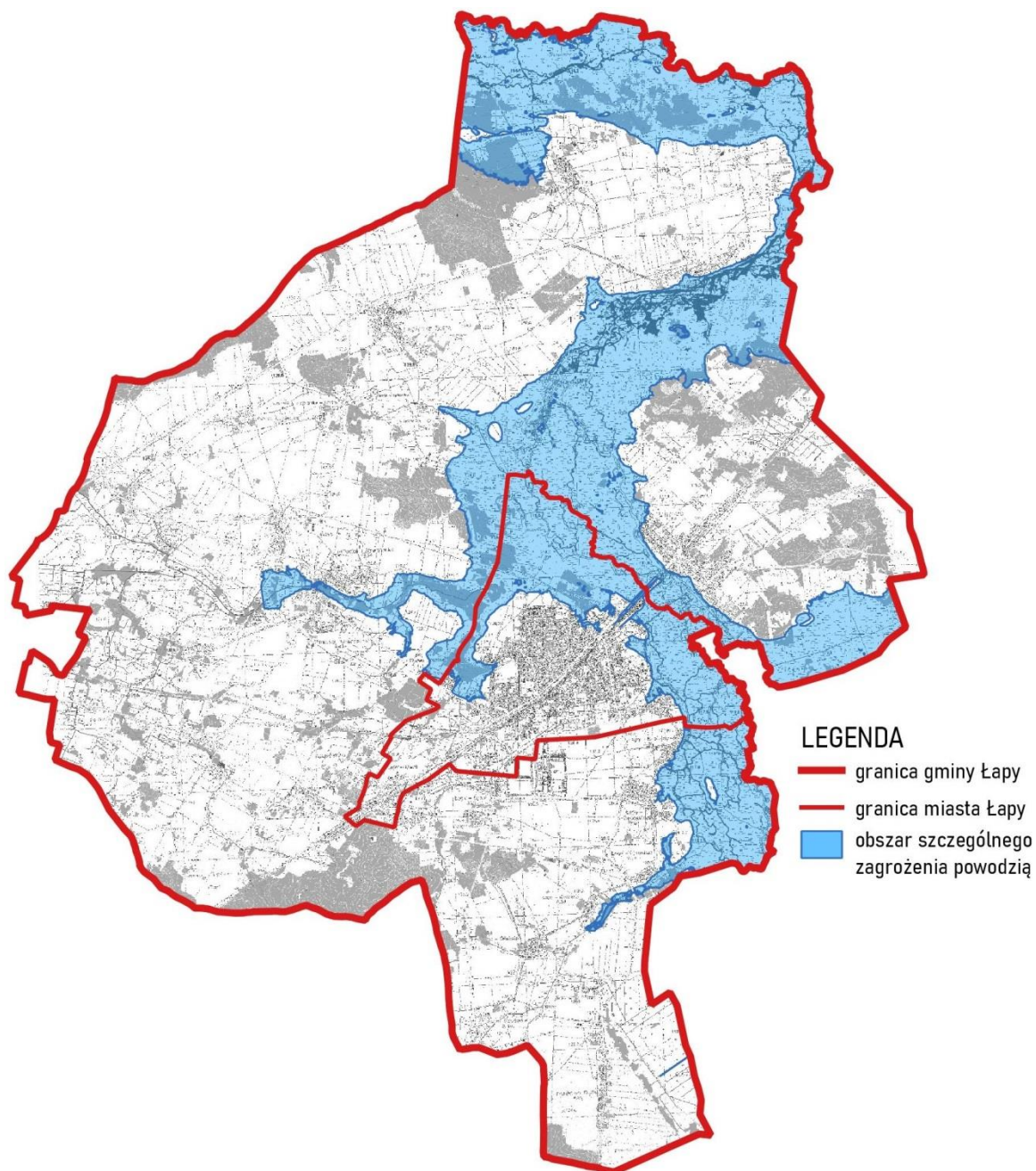
- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- 2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- 3) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - a) wału przeciwpowodziowego,
 - b) wału przeciwsztormowego,
 - c) budowli piętrzącej.

Ponadto na mapach zagrożenia powodziowego przedstawiono:

- 1) zasięg powodzi;
- 2) głębokość wody lub rzędną zwierciadła wody;
- 3) w uzasadnionych przypadkach - prędkość przepływu wody lub natężenie przepływu wody.

Uzupełnieniem map zagrożenia powodziowego są mapy ryzyka powodziowego, określające wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiające obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to dane, które pozwolą na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Materiały te stanowią podstawę dla racjonalnego planowania przestrzennego na obszarach zagrożonych powodzią, a tym samym dla ograniczania negatywnych skutków powodzi.

Rycina nr 21. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Na terenie gminy strefy zasięgu obszarów powodziowych obejmują następujące powierzchnie:

	<i>obszar zalewu wody 10-letniej</i>	<i>obszar zalewu wody 100-letniej</i>	<i>obszar szczególnego zagrożenia powodzią</i>	<i>obszar zalewu wody 500-letniej</i>
łącna powierzchnia w gminie [ha]	2 729	2 964	2 964	3 143
odsetek powierzchni gminy	21,4%	23,2%	23,2%	24,6%
powierzchnia w granicach miasta [ha]	447	485	485	502
odsetek powierzchni miasta	36,8%	40,0%	40,0%	41,4%

Tabela nr 47. Strefy zasięgu obszarów powodziowych

Wykonane mapy pozwalają na identyfikację obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, który obejmuje (w oparciu o ustawę Prawo wodne):

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

W przypadku gminy Łapy obszar szczególnego zagrożenia powodzią pokrywa się z zasięgiem wody 100-letniej.

Ustawa Prawo wodne określa, że na obszarach szczególnego zagrożenia:

Zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania.

Zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy.

Zakazuje się rolniczego wykorzystania ścieków w okresie prognozowanego wezbrania wód.

W zasięgu wyznaczonego obszaru szczególnego zagrożenia powodzią znalazły się budynki mieszkalne w miejscowościach Uhowo (6 szt.) i Łapy-Dębowina (3 szt.) oraz w mieście Łapy (11 szt.), a także oczyszczalnia ścieków i budynki przemysłowo-usługowe w Łapach sąsiadujące z linią kolejową.

Liczba mieszkańców zagrożonych powodzią (biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo wystąpienia wód 100-letnich) w poszczególnych miejscowościach wynosi:

- Łapy – 36,
- Uhowo – 18,
- Łapy-Dębowina – 9.

WNIOSKI

Niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi występuje w dolinie Narwi, w tym w obrębie granic administracyjnych miasta Łapy. Określając kierunki zagospodarowania konieczne jest uwzględnienie wymogów ochrony przeciwpowodziowej.